

U
N
D
E
R
W
O
R
L
D

KREATOR
THE SOUTHERN ORACLE
BEYOND THE BLACK
EDENBRIDGE
BULLET
MARIANAS REST
KÁTAITAMÁS
YEAR OF THE GOAT
THE DEVIL'S TRADE
WOLVENNEST

2025. DECEMBER

GLUECIFER

SAME DRUG NEW HIGH

GLUECIFER.NET

GLUECIFER

SAME DRUG NEW HIGH

THE NEW ALBUM!
THE „KINGS OF ROCK“
ARE BACK!

CD / LP / DIGITAL
JANUARY 16, 2026

Exklusive Shirts &
Bundles hier im Store!

BULLET

KICKSTARTER

BULLETROCK.COM

BULLET

KICKSTARTER

FINALLY AFTER
7 YEARS THE NEW ALBUM!

CD / LP / DIGITAL
OUT JANUARY 09, 2026

Exklusive Shirts &
Bundles hier im Store!

EDENBRIDGE

SET THE DARK ON FIRE

EDENBRIDGE

SET THE DARK ON FIRE

THE NEW ALBUM!

CD / 2LP / DIGITAL
OUT JANUARY 16, 2026

Exklusive Shirts &
Bundles hier im Store!

Sokakban maradtak még kérdések a magazinnal kapcsolatban, és nem is haboztak feltenni azokat. Alább következnek a válaszok, a magazin további oldalain pedig a megszo- kott színes tartalom.

Miért kellett az Underworld? – A 'másik- world'-től való októberi távozásom olyan eseményhullámokat keltett, amelyek végül elkerülhetetlenül az Underworld megalapításához vezettek.

Miért ez a neve? – Szerettem volna, ha van némi visszautalás a múltunkra, ugyanakkor összecseng az undergrounddal is, és az Alvilág név azért eléggé metal.

Minek a PDF kiadás, ha úgyis ott van minden a honlapon? – Az első digitális kiadás, amit összeraktam (2024. szeptember) voltaképpen egy szakmai gyakorlat volt számomra, egyben a megjelenését megelőző negyedév interjúinak, beszámolóinak gyűjteménye – feldúsítva néhány aktuális lemez megjelenéssel. Az Underworld digitális kiadásaival ezt az eredeti elképzelést visszük tovább – minden anyag a lehető legkorábban megjelenik a honlapon, a hónap végén pedig egy tördelt magazin készül belőle. Bár egy interjút, beszámolót el lehet olvasni honlapbejegyzésként is, egy rendes, fotós tördelés más ízt ad az egésznek. Akinek ez nem számít, annak ott a honlap. De talán még mindig nincs elég nagy közönsége Magyarországon a digitális magazinoknak – én sem tartozom közéjük –, ezért is lett nyomtatott kiadás.

Posta János
kiadó
Underworld.hu

TOP 5

- 1. RIVERSIDE**
Live.ID
- 2. SAVATAGE**
Gutter Ballet
- 3. OPIA**
I Welcome Thee, Eternal Sleep
- 4. JERRY CANTRELL**
I Want Blood
- 5. OMNIUM GATHERUM**
May The Bridges We Burn Light The Way

Mindig lesz nyomtatott változat?

– Ez az érdeklődéstől függ, ahogy a példányszám is.

Miért nem lehet újságosnál kapni?

– Országos terjesztéshez (újságosok, bolti és benzinkutas kihelyezések) olyan példányszám szükséges, ami ilyen szűk rétegnek szóló magazin esetén indokolatlan a hazai piacon. Pénzégetés lenne – még akkor is, ha pályázati pénzről beszélünk.

Miért nem lehet akkor legalább a megszokott zeneboltokban megvenni vagy valahol személyesen átvenni a rendeléseket?

– Ha már beállt egy stabil háttérrendszer, akkor elgondolkozunk a lemezboltos árusításon.

És mi ez az Underworld Klub?

– Ez egy játék azoknak, akik szeretnek ilyesmivel foglalkozni. Én '93-ban kockás füzetben hangpróbáztam, most megvan a lehetőség arra, hogy a stábtagokkal egy időben pontozzanak és véleményezzenek az olvasók. Sőt, kicsit beleláthatnak a háttérfolyamatokba is. Plusz kedvezményes áron tudnak rendelni a nyomtatott kiadásból.

Tetszik ez az egész produkció. Segíthetek valamiben?

– Persze, juttasd el minél több emberhez az írásainkat, a megjelenések híreit. Kövesd a közösségi oldalainkat, beszélj rólunk a barátaidnak. Vásárolj rendszeresen a nyomtatott lapszámokat, és – ha anyagilag megteheted – támogass minket. Köszönjük!

TARTALOM A - Z

<i>Beyond The Black</i>	8
<i>Bullet</i>	23
<i>Edenbridge</i>	56
<i>Kreator</i>	4
<i>Kátai Tamás</i>	62
<i>Marianas Rest</i>	16
<i>Stagediving Fesztivál</i> ..	26
<i>The Devil's Trade</i>	20
<i>The Southern Oracle</i> ...	28
<i>Wolvennest</i>	12
<i>Year Of The Goat</i>	59

x x x

<i>A hónap albumai</i>	31
<i>A múlt zenéje</i>	18
<i>Koncertriportok</i>	71
<i>Könyvjelző / Filmklub</i> ...	76
<i>Mi volt a kérdés?</i>	66
<i>Turnéarcok</i>	54

Jennifer Haben / Beyond The Black

KREATOR

FRANCIA SAJT, OLASZ HORROR, NÉMET THRASH

Január 16-án jelenik meg a Kreator új, immár tizenhatodik stúdióalbuma, amit a tavasz folyamán egy Budapestet is érintő intenzív európai turné követ. A Krushers Of The World című korong a 2022-es Hate Über Alles után már a második olyan nagylemeze lesz az európai thrash metal színtéren hosszú idő óta egyeduralgódónak számító német zenekarnak, ami Frédéric Leclercq basszusgitárossal (ex-Dragonforce, Sinsaenum) készült. Gyuricza Tamás Marcell ráadásul neki tehette fel kérdéseit.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: STEFAN BOLLMANN, ROBERT EIKELPOTH, KIADÓI ARCHÍVUM

Az új albumotok, a Krushers of the World heteken belül megjelenik. A marketingesek mind azt mondják, hogy a január holt szezón, amikor a karácsonyi kiköltekezés után már nem akarnak az emberek pénzt kiadni a zsebükből. Nem féltek attól, hogy emiatt kisebb érdeklődés mutatkozik majd az album iránt?

„Ó, alaposan megleptél ezzel a kérdéssel, és nincs is rá más válaszom, mint az, hogy nem tudom, miért éppen januárban jelenik meg az album. Talán csak az, hogy márciusban kezdjük a turnét, és azt szeretnénk volna, ha az emberek már előtte megismerik a dalokat. Szerintem ez lehet az oka a januári megjelenésnek, s persze az is, hogy valamikor csak meg kell jelennie, ha már ennyit dolgoztunk vele. *(nevet)* És igen, abban igazat adok neked, hogy karácsony után az embereknek nincs kedve pénzt költeni, legfeljebb azokat az ajándékokat cserélik ki, amik nem tetszettek nekik. Hé, ha valamilyen ajándékkal nem vagy elégedett, cseréld be az új Kreator-albumra.” *(nevet)*

Vásárolnak még az emberek fizikai hanghordozót?

„A metalosok igen. Ebből a szempontból elég szerencsések vagyunk, mert a metalrajongókat még mindig érdeklik a vinylalbumok, a CD-k, s persze azok a boxok is, amikben egy csomó extra tartalom van. Szerencsére még a fiatalabb generációk tagjai között is akadnak néhányan, akik gyűjtik ezeket. A metalosok szívesen megvásárolnak minden olyan tárgyat, ami a kedvenc zenekarukhoz köthető. A legutóbbi turnén például elég sok vinylt adtunk el.”

A Krushers of the World tökéletesen illeszkedik abba a sorba, ami már negyedik évszázada, a 2001-ben kiadott Violent Revolution óta jellemzi a zenekart. Lehet azt mondani, hogy a XXI. század új korszakot nyitott a Kreator karrierjében?

„Igen, ez szerintem is így van, és a rajongók is így látják. Amikor az első öt Kreator-album valamelyik dala kerül szóba, mindig úgy fogalmaznak, hogy az volt a klasszikus időszak a zenekarnak. Aztán jöttek a kilencvenes évek, amikor sokat kísérleteztek a srácok, erre az Endorama lemez a legjobb példa. És aztán jött a Violent Revolution, s vele a nagy thrash-visszatérés. Néha olyasmit is hallok, hogy a Violent Revolution óta a svéd death metal hatása alatt állunk, ami szerintem nem igaz.

Ezzel kapcsolatban Mille is azt szokta mondani, hogy inkább a Kreator volt hatással egy csomó más zenekarra, akár még a svéd death metal képviselőire is. És nemcsak zeneileg, de abban is példát mutattak nagyon sokak számára, hogy soha nem adták fel, mindig mentek előre,

„A Kreator név ma már önmagáért beszél. Ennek ellenére nem a múltból élünk.”

hoz, szerintem nagyon jó most a kémia a zenekaron belül. S persze azt is el kell mondanom, én voltam, aki megkedveltette velük a sajtót. Előtte szinte egyáltalán nem ettek sajtót, nem is értem, miért...” (nevet)

Köztudott, hogy a Kreator dalait már jó ideje Mille írja. Ezek szerint mégiscsak enged némi beleszólást a zeneszerzés folyamatába?

„Igen, a legtöbb dalt Mille írja egyedül, de ennek praktikus okai vannak. Mille úgy szeret dalokat írni, hogy egymással párhuzamosan dolgozik a zenén, az ének-dallamokon, illetve a szövegen is. Ezért nem biztos, hogy eredményre vezetne, ha valaki mutatna neki pár riffet, s azt kérné tőle, ezekhez találjon ki valami jó ének-dallamot és dalszöveget. Én imádom ezt a munkastílust, hiszen tényleg nagyon jó és eredményes benne Mille. Amikor összerakja egy-egy dal vázát, olyankor szokta megmutatni nekünk, többieknek, hogy mi szintén hozzá tudjuk tenni a saját ötleteinket. Egy-két dallamot, esetleg gitárszólót, ilyesmiket. Az előző album, a Hate Über Alles készítésekor elég sok olyan ötletem volt, amiket elfogadtak a többiek, most azonban csak pár dallamot javasoltam nekik, inkább a produkción dolgoztam többet.”

Az albumról elsőként a nyitó dal, a Seven Serpents jelent meg videóklip formájában, amiről azt mondanám, hogy tipikus Kreator-gyilkológép. Ezért esett rá a választásotok?

„Igen. Mondhatni, hogy ez volt a fő oka. Ez a dal mindent elmond arról, amit 2025-ben a Kreator jelent. Tökéletesen összefoglalja mindazt, hogy hol tart jelenleg a zenekar. Benne van minden olyan elem, amit használunk. A Kreator stílusára jellemző thrash-riffek, a dallamos zene, és persze a kórus is, aminek nagyon fontos szerepe van a dalainkban. Igen, a Seven Serpents eléggé jól megmutatja, hol tartunk most. Szerintem jól tettük, hogy ezt a dalt választottuk ki első kislemeznek.”

A második kislemez a Tränenpalast, amiben Britta Görtz, a Hiraes énekesnője szerepel vendégként. A Hate Über Alles albumos Midnight Sun után ez már a második olyan dal, amiben női énekes hallható. Nagyon rákaptatok ennek a lehetőségnek az ízére...

és egyre magasabbra jutottak az évek alatt. Ehhez persze az is kellett, hogy ne csak a régi dalokat játsszák, és azokkal próbáljanak életben maradni, ahogy néhány zenekar csinálja, hanem folyamatosan újakkal jelentkezzenek.

A koncerteken is azt látom, hogy a közönségünk nagyobb hányada kifejezetten értékeli az új dalokat, amit zenészként megélni nagyon erős motivációt jelent. Jó érzés látni, hogy az emberek ugyanúgy szeretik mindazt, amit a jelenben csinál, mint amit még a klasszikus érában tettél.”

Te mit tartasz a zenekar legfőbb vonzerejének ma? Talán a korai thrash-hullám újbóli megidézését? Netán a dallamos gitárjátékot?

„Szerintem én vagyok a Kreator legfőbb vonzereje. (nevet) Nem, nem, komolyra fordítva a szót, talán éppen annak a két dolognak a keveréke, amiket említettél. A markáns thrash-riffek és a dallamok vegyítése sok embert képes bevonni, s persze azok a kórusok, amik a dalainkat jellemzik. Ezek önmagukban, külön-külön is elég izgalmasak ahhoz, hogy az emberek érdeklődést mutassanak irántuk, együtt pedig még hatásosabbak. Mille hangja például olyan karaktert ad a daloknak, ami teljesen egyedivé, és ezáltal még érdekesebbé teszi őket. Persze, sosem tudhatod előre, hogy az emberek mi miatt fognak egy dalt megkedvelni, de ez nem is fontos. Csak az a lényeges, hogy találjanak benne valamit, ami miatt megkedvelik.”

Azzal egyetértesz, hogy a Kreator az európai thrash metal színtér vezető zenekara?

„Abszolút. Nem vagyok biztos benne, de szerintem a dalírásra vezethető ez vissza. Ahogy az imént is mondtam, nem lehet kitalálni, hogy egy zenekar mi miatt lesz sikeresebb, mint a másik. Ha lenne erre recept, mindenki aszerint dolgozna,

és mindenki ugyanolyan sikeres lenne. A Kreator sikerének vagy népszerűségének nagyon sok oka van. A dalírás, a zenei stílus, az innovatív ötletek, és persze az is, hogy jókor voltak jó helyen a srácok. Azt persze nem mondanám, hogy a szerencsének köszönhető, mivel rengeteg kemény munka van az eredmények mögött, de azért egy kis szerencse is kellett hozzá. Ebben a zenei világban mindenki keményen dolgozik, de nem mindenkinek jön össze a siker. Szerencsére nekünk igen. A Kreator név ma már önmagáért beszél. Ennek ellenére nem a múltból élünk, hanem folyamatosan törekszünk arra, hogy mindig a lehető legjobb új albumot adjuk ki.”

Több mint öt év telt el azóta, hogy 2019-ben csatlakoztál a zenekarhoz. Friss húsként, új fiúként mit tudsz hozzátenni a Kreator stílusához?

„Nem állt szándékomban sem a zenekar stílusán, sem a dalírás receptjén változtatni, s nem is úgy szálltam be a zenekarba, hogy »na, akkor most végre hátradőlhetek, hiszen innentől rendben van az életem.« (nevet) Ha így tettem volna, akkor mi értelme lenne annak, hogy itt vagyok? Szerintem elég jó vagyok abban, hogy fogós dallamokat, tetszetős harmóniákat dolgozzak ki, a legtöbbet talán ezeken javítottam. Amikor már nagyjából összeállnak a dalok, én akkor mondom el az ötleteimet, hogy szerintem kinek milyen dallamot kellene játszani ahhoz, hogy jobb legyen az összkép. Örülök annak, hogy megfogadták a javaslataimat. Arról talán a többieket is jó lenne megkérdezni, hogy ugyanezt gondolják-e, de nekem ez a válaszom a kérdésedre.

Abban is volt némi szerepem, hogy feszesebbek lettek a dalok. Szerintem nagyon sok friss energiát hoztam a zenekarba, s őket is felpörgette annak a tudata, hogy új emberrel dolgozhatnak együtt. Emberileg is elég közel kerültünk egymás-

„Valóban volt már női énekeskel készült dalunk, de teljesen különbözik a kettő egymástól. A két dal, a Midnight Sun és a Tränenpalast karaktere, s persze a közreműködő énekesnők hangja is abszolút eltérő. A Midnight Sunban hallható Sofia (Portanet) sokkal lágyabb orgánnummal rendelkezik, igazi női hang, Britta viszont egy bestia.

Ami még érdekesebbé teszi a dolgot, hogy mind a két említett dal egy-egy film alapján született. A Midnight Sun a Fehér éjszakák ihlette, míg a Tränenpalast egy horrorfilmről, a Sóhajokról (eredeti címe: *Suspiria*) szól. Erre én is most döbbszemtem rá, ahogy egymás után adom az interjúkat, ez a párhuzam eddig nem is került szóba. Mind a két filmnek női főszereplője van, ami szintén megerősít abban, hogy volt értelme női énekeseket felkérni a dalokban való közreműködésre.”

Britta hogyan került képbe nálatok?

„A producerünk, Jens (Bogren) javasolta. Ő mondta, hogy szerinte Britta hangja nagyon illene ehhez a dalhoz. Én is jó ötletnek tartottam, hiszen már régóta ismerem őt, és tudom, hogy milyen jó énekes. Még 2018-ban találkoztam vele először, amikor az akkori zenekara, a Critical Mess nyitott nekünk a Sinsaenum turnéján. Először csak egy kevés részt gondoltunk neki adni, de amikor meghallottuk a hangját, rögtön tudtuk, hogy ebből jóval több kell. Britta sokkal jobbá tette a dalt, mint amilyen az eredetileg lett volna. Nem tudom, hogy valaha elérhető lesz-e az a változat, de ha igen, akkor ti is szembesülhettek vele, hogy mennyivel jobb lett így.”

Britta egy másik zenei irányzat, a dallamos death metal, vagyis a melodeath ikonja. Szerinted ez a dal megnyithat új lehetőségeket a Kreator előtt?

„Igen, akár ez is előfordulhat, persze erre nincs garancia. A Kreator mindig is nyitott volt az új ötletekre, az előző albumunkon ott volt például a Dying Plantes, abban egy erős black-death irány volt jelen, leginkább nekem köszönhetően. Egyszerűen imádom azt a fajta zenét, ezért is örülök annak, hogy az új albumon is lesz egy dal, a Death Scream, amiben ugyancsak van egy death metalos irány. Ezen a dalon nagyon sokat dolgoztunk Millével, és eléggé el is tér a többitől.

Persze, mindez nem jelenti azt, hogy csak ebbe az irányba mozdulhatunk, ott van a klasszikus heavy metal, ami szintén része lehet a Kreator-daloknak. Szeretünk kísérletezni, s nagyon jó dolog, hogy úgy tudunk különböző stílusjegyeket vagy hatásokat belevinni a zenénkbe, hogy azok ne tűnjenek idegennek benne.”

Az imént tettél már egy utalást arra, hogy a Tränenpalast egy régi horrorfilm, a *Suspiria* előtti tisztelgés, és úgy tudom, a *Seven Serpents* szintén Mille horrorfilmek iránti érdeklődésével hozható összefüggésbe. Te hogyan viszonyulsz a horrortörténetekhez?

„Ugyanúgy, mint Mille, én is imádom őket. Sokszor írogatunk is egymásnak ötleteket, hogy melyik filmet lenne érdemes megnézni, vagy kérdezzük a másikat, hogy látta-e már ezt vagy azt. Nemrég néztük meg együtt a moziban a Terrifier

harmadik részét. De Vantor is kedveli a horrorsztorikat, vele az Evil Dead sorozat harmadik részét (*Gonosz halott: Az ébredés*) láttam. A Sóhajokat Mille javasolta, hogy nézzem meg, mert szeretne annak a filmnek alapján egy dalt írni az új albumunkhoz. Aztán amint elkészült vele, rögtön el is bizonytalanodott, hogy vajon használhatjuk-e majd hozzá a *Suspiria* címet. Ekkor vettem fel, hogy szerintem jó cím lenne a Tränenpalast is, de akkor még az angol kifejezésben – Palace of Tears – gondolkodtam. Ebből lett végül a német változat.”

A *Suspiria* a klasszikus olasz horror egyik gyöngyszeme. Ezek szerint az európai filmkultúra is érdekel?

„Természetesen, bár a francia filmek jobban tetszenek, mint az olaszok, talán azért, mert én is francia vagyok. (nevet) A nyolcvanas évek amerikai horrorjain nőttem fel, az európai filmművészettel csak később kezdtem foglalkozni, valamikor a kétezres évek elején. A francia filmeknek akkoriban volt egy érdekes hulláma, szerintem az ragadott meg igazán. Az olasz horror, a giallo egy kicsit korábban volt, még mielőtt megszülettem volna, de persze gyerekként már láttam néhány alkotást közülük, például A nevető ablakos ház című filmet. Őszintén szólva, elég nehezen szoktam meg a giallo filmek színvilágát, azokat a pink és kék színeket, amik ezekben a filmekben domináltak.”

Az új nagylemezetek borítóját szintén egy neves európai képzőművész, a lengyel Zbigniew Bielak készítette. Miért éppen őt választottátok?

„Miért ne? Bielak nagyszerű művész, aki valamikor régebben már kapcsolatban állt Millével, csupán elvesztették egymás kontaktját, pedig többször is felvetődött, hogy dolgoznának együtt. Amikor tavaly nyáron Finnországban léptünk fel, a Hellsinki fesztiválon, elmentem meglátogatni egy barátomat, s ott találkoztam vele. Tudtam róla, hogy olyan zenekarokkal dolgozott, mint a Ghost, a Carcass vagy a Darkthrone, és azt is, hogy milyen nagyszerű borítókat csinált. Beszéltem is róluk vele pár mondatot. Megadta a telefonszámát, azzal, hogy továbbítsam Millének, amit persze meg is tettem. A következő dolog, amiről tudomást szereztem, már az volt, hogy együtt fogunk dolgozni vele. (nevet)

Szerintem nagyon jó munkát végezett, hihetetlenül részletgazdag az a borító, amit készített nekünk. Tele van kis meglepetésekkel, egyre-másra fedezheted fel ezeket, miközben nézegeted a borítót. Olyan, mint valami kindertojás, amíg ki nem bontod, addig nem tudod, hogy mit rejt. Imádom az ilyen borítókat, amikor gyerekek voltam, állandóan ezeket nézegettem.”

A borító tele van okkult jelképekkel. Ez a ti kérésetek volt, vagy

„Nagyon jó dolog, hogy úgy tudunk különböző stílusjegyeket vagy hatásokat belevinni a zenénkbe, hogy azok ne tűnjenek idegennek benne.”

Zbigniew saját maga alkotta meg így a festményt?

„Nagyrészt az ő ötlete volt. Persze, volt néhány kérésünk, hogy mi szerepeljen a képen, illetve arra vonatkozólag is, hogy mi ne legyen rajta, de teljesen szabad kezét adtuk neki. Hosszú levélváltások voltak közöttünk, folyamatosan tájékoztattott arról, hogy merre halad.”

Az album megjelenését egy masz-szív európai turné is követi, ahol a Carcass, az Exodus és a Nails lesz a partneretek. Ennek a koncert-sorozatnak lesz budapesti állomása is. Az utóbbi időben rendszeresen felléptek nálunk. Mit gondolsz a magyar közönségről?

„Imádok Magyarországon játszani. Szeretem Budapestet, több alkalommal voltam ott nyaralni is, illetve azért is, hogy meglátogassam Csihar Attila barátomat, akivel a Sinsaenumban játszom együtt. Készült ott néhány felvételünk is annak idején.

Amikor legutóbb Budapesten jártunk, a Barba Negra nevű helyen léptünk fel. A backstage-ben volt egy macska, vele sokat játszottam. Gondolom, most is ott lesz majd a koncert, kíváncsi vagyok rá, hogy megvan-e még az a macsek. *(nevet)*

A magyar közönség mindig jó, nagyon sok energiát közvetítenek a színpad felé. Ezt éreztem akkor is, amikor a Dragonforce-szal jártam ott, és akkor is, amikor a Sinsaenummal. Ugyan más helyszíneken léptünk fel, mint a Kreatorrel, de a tapasztalat nagyjából hasonló volt. A Dragonforce-szal voltunk egy fesztiválon is, talán Fezen a neve, ott szintén nagyon jól éreztem magam. Más zenekar, más helyszín, más energiák, ezért nem is lehet a kettőt összehasonlítani egymással, de az is nagyon jól működött. Tényleg szeretem Magyarországot, ezért is járok oda vissza rendszeresen nyaralni, ami talán elég sokatmondó lehet.”

„A magyar közönség mindig jó, nagyon sok energiát közvetítenek a színpad felé.”

A tavaszi turné után mi lesz a program? 2026-ban is lesznek nyári fesztiválfellépéseitek?

„Ezúttal nem, hiszen öt éven keresztül folyamatosan jelen voltunk a nyári fesztiválokon. Szerintem nem is baj, ha egy évet kihagyunk. Turné persze lesz, hiszen van Európán túli világ is, máshol is várnak bennünket a rajongóink. A nyári leállást én arra használom ki, hogy a Sinsaenummal is útnak indulhassak. Az már biztos, hogy ott leszünk a Hellfesten, és persze néhány másik helyszínen is. A Kreator pedig 2027-ben tér majd vissza a nyári fesztiválokra.”

Hosszabb távon hogyan terveztek? Mille most töltötte be az ötvennyolcadik életévét, Vantor pedig ötvenkilenc is elmúlt már. Lehet ezt az intenzív thrash zenét ennyi idősen is hitelesen játszani?

„Ez inkább nekik szóló kérdés, én csak annyit tudok rá válaszolni, hogy szerintem

nagyon jók vagyunk a színpadon, tele energiával a zenekar. Néhány éve valóban volt egy rövid időszak, amikor mi is azt éreztük, hogy már nem megy olyan könnyen a koncertezés, de aztán kezdtünk odafigyelni erre is, s nemcsak arra gondolok, hogy egészségesebben élünk, de a turnék tervezése is tudatosabbá vált, több pihenőt hagyunk magunknak az egyes fellépések között. A turnék alatt nagyon szigorú diétán vagyunk, minden nap kondizunk, és a színpadra lépés előtti bemelegítésekre is több időt hagyunk.

Én erre amúgy mindig odafigyeltem, de azt látom, hogy a többiek is többet törődnek magukkal. Talán ennek is köszönhető, hogy Vantor még mindig képes ugyanolyan erővel megütni a dobot, mint korábban. Amikor fiatal vagy, tele energiával és tenni akarással, akkor szinte minden megy magától. Akkor is képes vagy színpadra lépni, ha 48 órán keresztül egyvég-tében ébren maradsz. Na, ez az, ami most már nem megy.” *(nevet)*

BEYOND THE BLACK

Véleménybuborékba zárva

Az énekes Jennifer Haben projektjeként indult 2014-ben a szimfonikus metal színtéren egyre nagyobb népszerűségnek örvendő Beyond The Black, bár zenészei röviddel később lecserélődtek, így 2016 óta már teljesen új felállásban készítik albumaikat. A napokban megjelenő Break The Silence már a hatodik nagylemeze a január 22-én Budapesten koncertező zenekarnak, amelynek énekesnőjével Gyuricza Tamás Marcell beszélgetett.

gencsak gyors ütemet diktáltak, hiszen alig több mint tíz évvel a megalakulásotok után már a hatodik nagylemeznél tartotok, miközben folyamatosan turnézotok is. Birjátok ezt a felfokozott tempót?

„Valóban, a Break the Silence már a hatodik albumunk lesz. *(nevet)* Ténylegesen csak a korai időkben volt igazán nagy nyomás rajtunk, a zenekar indulásakor, amikor az első két évben két albumot is kiadtunk. Most már szerencsére nem ilyen feszített a tempónk, így több időnk van kidolgozni a dalokat, illetve rendszeren befejezni az albumokat. Ez nagyon jó dolog, de én az a típusú ember vagyok, aki folyamatosan új ötleteken agyal, állandóan azon jár az eszem, hogy miről írhatnék. Elég furcsán is érzem magam emiatt, hiszen a Break the Silence albummal már az év elejére elkészültünk, s azóta várunk arra, hogy kiadjuk. Hogy megmutassuk az embereknek, hol tartunk, miközben az elmém már egy jó ideje a következő albummal van elfoglalva.” *(nevet)*

A Break the Silence egy olyan konceptalbum lesz, ami a kommunikációról, a belső erőről, az ellenálló képességről, valamint a megosztott világról szól. Amikor megszülettek az első konceptalbumok, azok még rendszerint egy-egy konkrét történetet meséltek el, vagy a dalaik egy sokkal inkább kézzel fogható téma köré csoportosultak. Szerinted kell egyfajta intellektuális tudás vagy beleérző képesség ahhoz, hogy a hallgató megértse a Break The Silence mondanivalóját?

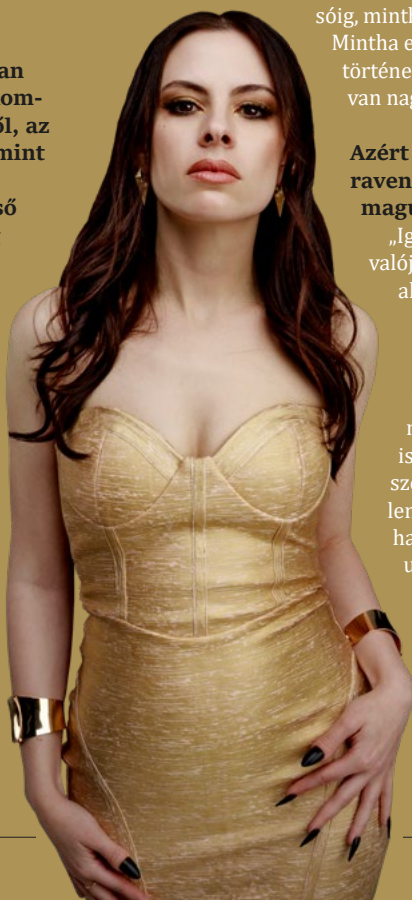
„Szerintem minden albumot a hallgatónak kell értelmeznie, hiszen valójában róla mond el egy történetet. Amikor azon ötleteltünk, hogy miről szóljanak az új album dalai, és azt vet-

tük sorra, hogy milyen témák fontosak számunkra, nagyon hamar felismertük, hogy napjainkban a kommunikáció az egyik legrelevánsabb téma. A kommunikáció meghatározó tényező az életünkben, hiszen csak úgy ömlik ránk az információ, ezért szerintünk nagyon fontos, hogy beszéljünk róla. Arról, hogy az emberek csak beszélnek, beszélnek és beszélnek, de közben egyáltalán nem figyelnek oda a másik mondanivalójára. Azzal vannak elfoglalva, hogy elmondják a saját véleményüket, a saját nézeteiket közvetítsék, de mások szavaira egyáltalán nem figyelnek már. Elbeszélünk egymás mellett, nem alakul ki közöttünk interakció, ami szerintem elég komoly baj.

Mi ezzel az albummal többek között erre kívánjuk felhívni a figyelmet, miközben magának a témának nagyon sok leágazása van, szóval a problémakör kimeríthetetlen. Arra gondoltunk, hogy vegyíthetnénk a művészeti ágakat, ezért az új albumhoz a videóinkat is úgy készíttük az elsőtől az utolsóig, mintha egy mozifilmes sorozatot látnánk. Mintha egy történetet mesélnénk el. Egy történetet, amelyben a Ravens című dalnak van nagyon fontos szerepe.”

Azért ennek, mert a rajongóitok ravensnek, azaz hollóknak hívják magukat?

„Igen, pontosan erről van szó. Ez a dal valójában utalás azokra az emberekre, akik ugyanúgy érznek, mint mi. Szóba hoztad az imént a társadalom megosztottságát. Szerintem ez az egyik legnagyobb veszély, ami manapság ránk leselkedik. A világ megosztottsága. Nagyon sokan nem is érzik, hogy ez mekkora probléma, szerintem viszont sokkal jobban kellene figyelniük egymásra. Meg kellene hallanunk mások véleményét is, ma ugyanis többnyire elengedjük azt a fülünk mellett. A saját véleménybuborékunkban élünk, és nem foglalkozunk azzal, hogy vannak, akik mást gondolnak a világról, mint mi. Emiatt torzul a társadalomról alkotott képünk. Persze, vannak dolgok, amik

a legtöbb ember számára amolyan vörös vonalnak számítanak, és az átlépésük a társadalmi normák megszegését jelentenék, de most nem ezekről beszélünk, hanem arról, hogy nem hallgatjuk meg a másik véleményét, és nem vagyunk tekintettel az ő álláspontjára, inkább kizárjuk, kirekesztjük emiatt az eltérő gondolkodásmód miatt a saját világunkból. Ez szerintem rendkívül veszélyes tud lenni. Látnunk kell minden más véleményt, nem zárkozhatunk be a saját buborékunkba, mert ha nem leszünk nyitottak, akkor egy idő után elhisszük, hogy amit mi tapasztalunk, az az igazság. Emlékeztetnünk kell az embereket arra, hogy más dolgok is történnek a világban azokon kívül, amiket ők átélnek. Nekem egyfajta küldetés-tudatom, hogy ezt tegyem.”

Térjünk rá a zenétekre is. A Beyond The Black kapcsán a legtöbben úgy tartják, amit ti játszatok, az szimfonikus metal, miközben szerintem voltak kitérőitek bőven, s most is nyitottatok például az elektronika, illetve a világzene irányába. Beszéljél egy kicsit arról, hogy mi okozza ezeket a kikacsintásokat?

„Ha fel akarod tenni egy polcra a Beyond The Black zenekart, arra valóban a szimfonikus metal a legmegfelelőbb, a korai albumaink alapján mindenképpen. Azóta persze kipróbáltunk már sok mindent, és igyekszünk is felhasználni ezeket a zeneszerzői tapasztalatokat annak érdekében, hogy még jobb teljesítményt nyújtsunk. Az előbbieken kitérő téma, a kommunikáció kapcsán azt éreztük, hogy ezúttal

„Nem zárkozhatunk be a saját buborékunkba, mert ha nem leszünk nyitottak, akkor egy idő után elhisszük, hogy amit mi tapasztalunk, az az igazság.”

„Nagyon sokat foglalkozom a japán kultúrával, és tudom, hogy a mai japán társadalom hasonló problémákkal küzd, mint mi, európaiak.”

bátrabban nyithatunk az elektronika irányába, és meg is tettük ezt. A világzenei elemek használata, például a Let There Be Rain című dalunkban, amiben egy bolgár kórus működik közre, ugyanebből az elgondolásból fakad. Ha már a kommunikációról beszélünk, akkor szeretttük volna más kultúrák zenéit is használni az albumon.”

A dalszövegekben is ezért van többnyelvűség?

„Igen. Miért csak angolul fejezzük ki a gondolatainkat, ha számos más nyelven is megtehetjük azt? Bolgárul, japánul, franciául, s persze németül is, hiszen az az anyanyelvünk. Eddig nem is volt német nyelven előadott dalunk. Most van, mert más nyelveken is akartunk a kommunikációról beszélni, nemcsak angolul.”

A vendégszerepléseknek is ez az oka?

„Igen. A Can You Hear Me, amiben Asami, egy japán zenekar, a Lovebites énekesse működik közre, például abból fakad, hogy nagy Japán-rajongó vagyok. Nagyon sokat foglalkozom a japán kultúrával, és tudom, hogy a mai japán társadalom hasonló problémákkal küzd, mint mi, európaiak. Attól, hogy ilyen hatalmas földrajzi távolság választ el bennünket egymástól, az érzéseink vagy a gondolataink még lehetnek ugyanazok.

Ez a dal arról szól, hogy bár az internet miatt össze vagyunk kötve egymással, mégis ott van bennünk az egyedüllét érzése. Az internet ugyanis nem helyettesíti a valódi kommunikációt. Nagyon örülök annak, hogy Asami el tudta vállalni a vendégszereplést ebben a dalban, hiszen így sokkal hitelesebb lett, ketten együtt sokkal inkább ki tudtuk fejezni mindazt az érzést, amiről a dal szövege szól, s persze Asami különleges, egyedi hangja is nagyon jót tett a dalnak.”

Ehhez a dalhoz egy animészerű videóklipet forgattatok. Ezzel szintén a japán kapcsolatot akartátok hangsúlyozni?

„Inkább az volt a fő cél, hogy különböző nézetekből mutassuk meg a történetünket. Ha ismered a Netflixen futó Love, Death & Robots sorozatot, annak van hasonló szisztémája, abban mesélik el a fő témákat teljesen más stílusokban. Ez adta az ötletet nekünk is, az anime tehát inkább eszköz volt, és nem maga a cél. Mindannyian imádjuk az animét, ami persze tökéletesen illett egy olyan dalhoz, aminek amúgyis van már kapcsolódása Japánhoz. Szerintem remek videó lett, mindent bele raktunk, amit csak akartunk, és nagyon büszkék vagyunk rá, hogy nekünk ilyen klipünk is készült.”

A Can You Hear Me tipikus Beyond The Black-dal, ellentétben a The Art of Being Alone-nal, ami szintén koprodukcióban készült, még-hozzá a Lord Of The Lost zenekar tagjaival.

Ebben a dalban elég dominánsan jelen van a férfi ének is. Hogyan fogadták a rajongókat?

„A visszajelzések alapján úgy vélem, nagyon tetszett nekik. A The Art of Being Alone valóban nagyon különleges dal, még sosem csináltunk ilyet. A videóklipje is nagyon speciális, egy kis szobában vettük fel, ahol rengeteg negatív kifejezés látható a falakra írva. Én magam választottam ezeket, hogy a klip végére elpusztítsam valamennyit, és pozitív dolgok vegyék át a helyüket. Sokszor saját magunkkal kapcsolatban fogalmazunk meg negatív gondolatokat, és ez egyáltalán nem jó. Az is nagyon tud fájni, ha mások kritizálnak bennünket, de az a legrosszabb, ha saját magunkról alkotunk negatív véleményt, mert az még jobban rombolja az önbecsülésünket. Nem szabad hagyni, hogy a saját negatív gondolataink a mélybe taszítsanak bennünket, ez a videóklip ezt akarja kifejezni.

Maga a forgatás olyan volt számomra, mint valami terápia. Jó érzés volt elpusztítani azokat a falra festett szavakat, s ha valaki megnézi a klipet, talán ugyanúgy érez, mint én a felvételek alatt. Erre vonatkozóan is kaptunk már több visszajelzést, szóval, szerintem szeretik az emberek ezt a dalt, és a klipet is.”

Amikor 2014-ben elindítottad a Beyond The Black projektet, számítottál ilyen sikerekre?

„Szerintem nem az a fontos, hogy milyen reakciókat vársz az emberektől, engem legalábbis sosem ez motivált. Amikor az első Beyond The Black-dalokat nyilvánosságra hoztuk, csak meg akartam mutatni, hogy min dolgozom. Úgy voltam vele, hogy ez vagyok én, ezt csinálom, s ha tetszik az embereknek, az jó, de sosem az volt a fő szempontom, hogy bárkinek is megfelelek. Ha túl sokat foglalkoztam volna azzal, hogy mit mondanak az emberek, akkor szerintem nem tudtam volna olyan mértékben a dalokra és a produkcióra figyelni, mint kellett volna. Persze, abban azért bízom, hogy olyan lesz a fogadtatása az első albumnak, ami lehetőséget kínál a folytatásra, de sokkal inkább az volt célom, hogy beletegyem minden szeretetemet a dalokba, s aztán majd meglátjuk, hogy mi lesz...”

Közismert, hogy a Beyond The Black előtt popénekes voltál. Nem bántad meg, hogy otthagytad a popzenei színteret a metazene miatt?

„Soha. (nevet) Azt sem mondanám, hogy popénekes voltam. Persze, tagja voltam egy német popzenekarnak, de inkább az volt kitérő a karrieremben, és nem az, amit most csinálok. Nekem ugyanis a legelején olyan zenekarom volt, ahol éppúgy énekeltem AC/DC-t, mint popdalokat. Az a lány voltam, aki mindenféle zenét szeretett, akinél az egyik műfaj megfért a másik mellett. Szerintem soha nem fogom megbánni, hogy a szimfonikus metalt választottam, mert nagyon boldog vagyok azzal, amit most csinálok. Ez egy nagyon érdelemgazdag, sokoldalú zenei világ, számos éneket ki tudom fejteni benne. A Beyond The Black megalakítása az életem legjobb döntése volt.”

Mennyiben követelnek más énektechnikát a Beyond The Black dalai, mint azok a popdalok, amiket a Saphir énekeseként adtál elő?

„Ha őszinte akarok lenni, azt kell mondjam, semmit sem kellett változtatnom a technikámon. Ugyanúgy énekelek, mint akkor, csak a zene lett más.”

Stefan Herkenhoff távozása óta, vagyis már 2021 óta nincs állandó basszusgitarosa a zenekarnak. Mi a státusza Linus Klausenitznek, akit a koncertjeiteken láthatunk veletek?

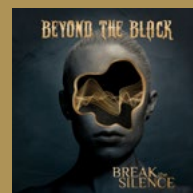
„Ami mindig is volt. Linus remek srác, imádjuk, és nagyon szeretünk vele dolgozni, de úgy döntöttünk, hogy a Beyond The Black zenekart mi négyen alkotjuk. Ez egy jól működő család, és miután a dinamikákat egy ember is teljesen meg tudja változtatni a zenekaron belül, ezért úgy döntöttünk, hogy nem kívánunk változtatni ezen a felálláson.”

Az új album megjelenésével egy időben turnéra is indultok, és Budapest is szerepel a koncerthelyszínek között. Milyen emlékeitek vannak Magyarországról?

„Csak pozitív benyomásaim vannak. Nagyon jó hangulatú, és nagyon emlékezetes koncertjeink voltak nálatok. Ezért is várjuk már nagyon, hogy ismét játszassunk ott. Szeretjük Budapestet, a magyar közönség mindig remek, szóval, igen, bízunk benne, hogy ezúttal is jó koncert lesz.”

Úgy volt, hogy a Crownshift lesz az előzenekar a turnén, de aztán váltás történt, és a Setyoursails jön helyettük. Befolyásol ez valamennyire is benneteket?

„Nem igazán. Nem a mi döntésünk volt, a Crownshift jelezte, hogy mégsem tudják vállalni a turnét, de erről volt is egy posztunk a közösségi médiában, ott mindenki el tudja olvasni az okokat. Nekünk annyi nehézséget okozott, hogy hirtelen keresnünk kellett egy másik előzenekart, ami ilyen rövid határidő mellett nem mindig egyszerű feladat. Szerencsére a Setyoursails teljesen megértően állt a kérdéshez, még a betervezett pihenőjüket vagy nyaralásukat is elhalasztották későbbre, hogy el tudjanak velünk jönni. Boldog vagyok, és hálásan köszönöm nekik, hogy velünk lesznek ezen a turnén, szerintem zeneileg tökéletesen illenek a mi rajongóinkhoz.”

W O | V E N N E S T

A teremtés mágiája

Tűzás nélkül állítható, hogy az éppen tíz éve működő belga Wolvennest a 21. század egyik legkülönlegesebb zenei formációja. A néhány törzstag mellett mindig új emberekkel kiegészülő zenekar megtestesíti a legjobb underground erényeket, vagyis a csapatnál minden a zenéről, az alkotásról, a kreatív, teremtő folyamatokról, valamint az élő előadásról szól. A Procession című új album kapcsán Milán Péter kérdéseire a Wolvennest egyik fő alakja, Corvus von Burtle gitáros / basszusgitáros / billentyűs / dalszerző válaszolt.

A Wolvennest rendhagyó módon egy közös művel (WLVNNST) kezdte a pályát, majd a Void című első önálló albummal folytatódott a mai napig egyedülálló zenei odüsszeia. A zenekar teljesen újraértelmezi, sőt, valódi tartalommal tölti fel a jelenkor sokat használt „fúzió” kifejezését, hiszen a doom metal, a drone, az experimentális törekvések, az egészen mélyen megbúvó népzenei hatások, az ambient-hangzások stb. elegyéből olyan szinten egységes és egységeségében is sokrétű világ bontakozik ki, amelyhez hasonlót alig-alig hallani napjainkban.

A Wolvennest első életjele egy kollaboráció volt a Der Blutharsch And The Infinite Church Of The Leading Hand formációval 2016-ban. Kérlek, beszélj erről az időszakról!

„Kirbyvel együtt játszottam egy Goatcloaks nevű zenekarban. Amikor kezdett világossá válni, hogy a zenekar feloszlik, ő egy szalagos felvevővel sok demót készített (dob-loopokat, riffeket – egyszerű dolgokat, de legalább volt egy irányvonalunk). Ezek egy részét felhasználtuk az első albumon, és azt hiszem évekkel később valamit a La Muertében is hasznosított. Lassanként elkezdtünk dolgozni az itthoni stúdióban, és Kirby ezzel párhuzamosan Marckal is dolgozott.

Ezt követően összeszedtük az ötleteinket. Már nem emlékszem, ki mit írt, de mindnyájan hozzátettük a dolgainkat egymás témáihoz. Az egész teljesen tisztán zajlott, naivan, nagy tervek nélkül. Szimp-lán remekül éreztük magunkat, jó hangulatban, kipróbáltunk dolgokat gitáron, szintetizátoron, dob-loopokkal. Egy jól csengő és különös albumot akartunk írni. Azt hiszem, egy év leforgása alatt többször

is készítettünk felvételeket, s közben Albin is küldött nekünk számokat. *(Albin Julius, a Der Blutharsch 2022-ben elhunyt énekes/mindenese – M. P.)*

Miután mindennel készen voltunk, elküldtük az anyagot Déhának, aki akkoriban Bulgáriában tartózkodott. Őszintén szólva nem volt világos, hogy ez most egy közös album lesz-e, vagy egy konkrét 'zenekar' albuma. De úgy alakult, hogy Wolvennest és Der Blutharsch album lett belőle, aminek volt is értelme. Leginkább arra az örömezésre emlékszem, hogy valami újat hozunk létre, ami valamilyen zenekarunktól különbözik. Hittünk a dalokban, mert ez volt az anyag, amit hallgatni is szerettünk volna. Mint amikor megalkotod a saját filmzenédet.”

Kérlek, beszélj még erről a kollaborációról. Milyen volt Albinnal dolgozni?

„Az Albinnal végzett munka dicsőséges káosz volt. Természetesen volt tudomásom a Der Blutharschról, de Kirby ismerte is Albint. Például ő hívta el a Der Blutharscht Brüsszelbe, az ő ötlete volt, hogy vegyük fel vele a kapcsolatot. Albinnal egészen speciális volt az együttműködés, ám nem változtatnék semmin. Arra biztosan emlékszem, hogy Albin és Marthynna is segítettek abban, hogy megtaláljuk az identitásunkat. Például az Unreal énektémái segítségünkre voltak abban, hogy a későbbiekben lássuk, hogy merre induljunk el egyes dalok vonalán.

A mai napig emlékszem arra, amikor e-mailben megkaptam Albintól a témákat, és megpróbáltam összehangolni az Ableton-felvételeimmel. Albin az analóg szintetizátorokat szerette, amelyek kiszámíthatatlanabbak a digitálisaknál. Ugyanakkor amazokkal jobb hangzást tudsz elérni, még ha első hallásra nem is volt szinkronizálva semmi, nem állt össze a kép. Ellenben működött!

Értelmetlen lett volna megérteni Albint, mivel az egész dologról megvolt a saját elképzelése. A közös album saját lo-fi keverésével készült verzióját még ki is adta. Ez nagyon felidegesített, mivel nem tudtunk róla, de most már látom a teljes képet, és szeretetteljes mosollyal szemlélem a dolgot. Emellett frusztrált vagyok, mivel ezeket a dalokat már soha nem tudjuk Albinnal közösen előadni a színpadon. Ez tipikusan olyan dolog, amit szeretnél megvalósítani, de az időzítés soha nem megfelelő. Aztán már késő lesz. Albin nyomot hagyott a külön zenék világában azzal, amit alkotott, és nagyon hiányzik! Mivel soha nem tudhattad, mi lesz a következő lépése! Szeretted vagy gyűlölöd, a fickó azt tette, amit akart! Ilyen értelemben valódi művész!”

Ez év októberében jelent meg a negyedik Wolvennest-album Procession címmel, amely a rövidebb The Dark Path To The Light után ismét monumentális terjedelemmel rendelkezik: 75 perces. Mivel a zenéteket nem könnyű kategorizálni, kíváncsi vagyok, miként zajlik a dalszerzés a zenekarban.

„Minél többet beszélünk róla, annál kevesebb mágia marad! Az első számú szabály: nincs szabály. Ez azt jelenti, hogy nincs egyetlen módszer a dalszerzésre. Hárman vagyunk dalszerzők, de nyitva hagyjuk az ajtót, hogy a többiek is hozzátehesék a magukét a zenéhez a struktúrák, a hangulat és a harmóniak terén. Egy kívülálló nem mondhatná azt, hogy ezt a dalt X, Y vagy Z írta, mivel valamennyi úgy szól, mint a Wolvennest. Pont.

Úgy vélem, a Procession egy nagyszerű lemez, mivel hallom, hogy Shazzula önmagát adja, hallom Kirby dolgait, Marc remek gitárszóloist, valamint a masszív dob- és basszustámadásokat. Mi egy zenekar vagyunk, és ezen a lemezen zenekarként is szólalunk meg. Nem úgy, mint egy otthoni stúdiós projekt, ha érted, mire gondolok. Az évek során sokat tanultunk, többek között azt, hogy miképpen tűndökljenek az egyes zenészek. Nem akarunk egy steril, kiszámítható procedúra részei lenni.”

Véleményem szerint a Wolvennest már az első, közös albumon megtalálta a saját hangzását. A 21. században nagyon sok zenekar merít ezer forrásból, miközben csak kevesen képesek arra, hogy igazán különlegeset alkossanak.

„Úgy gondolom, az a tény, hogy három gitárossal rendelkezünk, sokat segített abban, hogy ráleljünk az identitásunkra. Az sem elhanyagolható, hogy mind a hatan más jellegű háttérrel rendelkezünk. És nem vagyunk fanboyok. Soha nem akartunk sem így, sem úgy szólni vagy kinézni. Csak hagyjuk, hogy áramoljon az inspiráció és a pillanat mágiája. A zene az érzelmekből jön, és mi nem gondoljuk túl. Az egész évtizedes pályánk természetesen alakult.”

A Wolvennest zenéje nem kevés kísérleti vonatkozással bír; a kísérletek kulcsfontosságúak a zenekarban, akár a csapat egyik fő elemeként is felfoghatók...

„Igen, ez természetesen kulcsfontosságú. Bizarr gitárhangzások után kutattunk, amely egy gitárpedálból is származhat, egy szoftverből is, vagy mindkettőből. Mondok egy példát: az Unreal szintetizátorhangzása. Ez egy gitárszintetizátor-effekt, amit gitárral játszottunk fel. A legtöbb dalunk mellotron-hangzása valójában egy gitárpedálból jön, nem mellotronból. Kb. négy évvel ezelőtt fizikai verzióra váltottam. De a Temple albumig minden orgonaszólam gitárpedálból jött vagy Microkorgból.”

Érdekes a Wolvennest-lemezek dinamikája a dalok és a lemezek időtartamát illetően. Az első lemezek terjedelmesek voltak hosszú számokkal, míg a The Dark Path To The Light jóval rövidebb volt elődeinél, viszont hosszabb szerzeményeket tartalmazott. Ugyanakkor a Procession ismét hosszú, és

„A dalszöveg kényes téma, de őszintének kell lenniük. Ha szövegtémát javaslok, akkor annak álomból vagy rémálomból kell jönnie.”

összefogottabbnak tűnő tételeket rejt. Van ebben valami tudatosság?

„Csak a The Dark Path To The Light született tudatos folyamat eredményeként. Még ha némelyek szerint ez a legjobb lemezünk (az időtartama valószínűleg megkönnyíti a befogadását), számunkra a The Dark Path To The Lightnak a megalkotása volt a legbonyolultabb feladat. A Procession anyagához csak felvettünk egy csomó dalt, azzal a megkötéssel, hogy mindegyiknek jónak kell lennie ahhoz, hogy albumra kerüljön. Végül 14 számot rögzítettünk. Felosztottuk az anyagot a Procession és egy hamarosan megjelenő EP között.”

A Wolvennest dalai rendelkeznek egy erős ritualisztikus karakterrel, akár konkrét rítusokként is felfoghatók (példának okáért a Farmadihana igazán sötét és fenyegető hangulatú). Ezzel összefüggésben mit tudnál elmondani a szövegekről?

„A dalszöveg kényes téma, de őszintének kell lenniük. Ha szövegtémát javaslok, akkor annak álomból vagy rémálomból kell jönnie. A Purple Poison szövege egy bizarr álmom eredménye, amiben szerepel egy Lucius nevű barátunk.

Ő nagyon különleges személyiség, és én tanúja voltam, amikor intenzív energia távozott belőle. Amikor megjelent az álmomban, lila köpenyt viselt és 'örökévalóságot' adott át a tanítványainak. Mindnyájan holtan estek össze a lábainál, ő pedig mosolygott a cápafogaival. A figura durván barátságtalanul néz ki, de jó lelkű. Viszont a tudatalattimban kétségtelenül úgy jelent meg, mint egy kultusz vezetője és egy sátáni kollektív öngyilkosság kezdeményezője! Az elme sötét és kiszámíthatatlan helyekre is eljuthat, de ez benne a mágikus. Az imént leírt álmom nélkül a Purple Poison nem létezne. Üdvözlét Luciusnak!”

A Wolvennest zenéjének egyik kulcseleme Shazzula énekesnő varázslatos hangja. Honnan merít inspirációt a témáihoz? Hogy születnek az énekdallamok?

„Az ének demóit főleg Kirbyvel, néha Marckal készítettük. De ez rendszerint sokat változik. Például az Incarnation teljesen másképp festett Shazzula közreműködése előtt. Az Accabadora az ének szempontjából teljesen az ő műve, nagyon intenzív lett az eredmény. Nem tudom, mit hoz a jövő, de most, hogy felfedeztük, hogy extrém énekekre is képes, ez további örület számára nyithat kaput.”

A Wolvennest kapcsán intuitíve megjelennek előttünk ősi hagyományok, kultúrák, mítoszok, mintha láthatatlanul jelen lennének a zenekar rituális, látomásos világán keresztül...

„Nem emlékszem a nevére, de egy történész mondta kb. tíz évvel ezelőtt, hogy mi egy korszak nélküli korszakban élünk. Most már látjuk a birodalmak visszatérését, ami nagyon veszélyes. A fellegek újra itt vannak Európa fölött, és ez, úgy vélem,

évszázadokra inspirációt nyújthat a művészeknek. Ami a múltat illeti, ma is ugyanazt csináljuk. De amire mi törekszünk, az egy átjáró a múlt, a jelen és a jövő között. Mi olyan zenét akartunk alkotni, ami nem tartozik egy konkrét korszakhoz, és emiatt van jelen a zenében a ritualisztikus karakter. Néha retróhangulat is van bennünk, de nem önmagában retró. Nem vagyunk a modern eszközök ellen, ha fel kell venni a zenét (kivéve az MI-t), a hangzásunk viszont nem modern. Nem tudom, hogy ennek van-e értelme.

Olyan ez, mintha kaput nyitnánk egy másik univerzumba, egy alternatív világba. És amint belépsz ebbe a 'zónába', az válik valósággá, ami hátborzongató és valószerűtlen. Amikor Wolvennest-módba kapcsolunk, az sok örömet okoz számunkra, mivel néhol megérintünk más világokat és dimenziókat. Ehhez nem szükséges drogozni, a zene önmagában erős hatásokat tud kifejteni. Láttam Marcot révületben, amikor az egyik szőlőjét adta elő, s ekkor néhány percre valahol másutt tartózkodott. Ugyanabban a szobában, de nem velem! Shazzula esetében ugyanez volt a helyzet, amikor a theremin témáit vette fel. Tanúja voltam annak, amikor valaki elhagyja a kollektív valóságunkat. Ez a zene hatalma!”

A Tarantism dalban Hekte Zaren hangjától végigfut a hideg az ember hátán...

„Hekte Zaren az egyik legjobb énekes az extrém zenei színtéren. Egy ilyen jellegű művészek nem adsz semmilyen irányelvet, csak hagyod, hogy szabadjárá engedje magát és megtörténjen a mágia. Amit hallasz tőle, az teljesen ő maga, és amit képvisel: nincs szarokodás, csak színtiszta érzések.”

A lemezborítók nyilvánvalóan részei annak az egésznek, amit a Wolvennest megtestesít. Kí a művész, aki a Procession és néhány korábbi album borítóját is készítette?

„Arts Of Maquenda a művész neve. A Temple album és a The Nest lemezének a borítója is az ő nevéhez fűződik, így természetes volt újra őt felkérni, mivel érzi a zene hangulatát. Tudtuk, hogy a Procession világát is érteni fogja. Ezenkívül emberileg is fantasztikus, ami számunkra szintén fontos szempont.”

Az underground egyik legtermékenyebb zenésze Déhá, aki kezdetől fogva együttműködik a Wolvennesttel. A keverés/maszterizálás feladatain kívül mivel járult hozzá Déhá a Procession anyagához?

„Déhá nem ír zenét és soha nem is írt a Wolvennest számára. Az ő feladata a hangzás kikovácsolása, ám nyugodtan tehet kisebb javaslatokat itt-ott. Például a Tarantism tételbe feljátszott egy kis extra gitárt, hogy 'nagyobb' legyen a végeredmény. Emellett a The Last Chamber második felében feljátszott egy nagyon bizarr billentyűs témát. Nem egyértelmű a jelenléte, de ott van, mint egy kis ambient-rész a gitárok körül. Mi nem vagyunk olyan zenekar, amelyet könnyű keverni, mivel sok sávunk van. Azonban ez soha nem rémisztette el Déhát. Valamennyi stúdióalbumunkat ő keverte, és egészen biztos vagyok benne, hogy ezután is csak vele fogunk dolgozni. Helyenként kevés ének is hallható tőle a diszkográfiánkban. Ő tehát egyértelműen fontos elem a különös egyenletünkben.”

2022-ben megjelent egy Her True Nature című album egy The Nest nevű formációtól, ami a Wolvennest mellékprojektjének tekinthető. A lemezen olyan prominens zenészek működtek közre, mint Alan Averill Nemtheanga, a Primordial frontembere, vagy az egyszemélyes The Ruins Of Beverast zenész/dalszerző/éneke, Meilenwald. Mi a helyzet ezzel a zenei csoporttal?

„A The Nest egy 'egyszeri lövés' volt mint album, amit a Roadburn Redux számára készítettünk 2021-ben. Nem hinném, hogy újra kinyitjuk Pandóra eme szelencéjét. Ez egy nagyon komplikált egyenlet, tekintetbe kell venni, hogy a lemezen szereplő zenészek mindegyike nagyon aktív a saját zenekarával, és csak a covid idején volt egy kis idejük. A The Nest nagyon intenzív tapasztalat volt, a 'nincs megbánás' volt itt egyértelműen a nyerő formula. Ezt csak én mondom, de én inkább a Wolvennestre koncentrálok, mint egy második The Nest-lemezre, de soha ne mondd, hogy soha.”

A posztmodernitás vagy a posztmodern zene/művészet gyakran felmerülő téma mostanság. Az egyik rendszeresen előkerülő kifejezés a „dekonstrukció”, ami arra is vonatkozik, hogy sok mai zenekar és zenész csak a múlt zenei formáinak, hangzásainak a töredékeiből, szilánkjából táplálkozik. Mít gondolsz erről a rendkívül összetett kérdésről?

„Nagyon nehéz ezen a téren jóslni, mert nem tudhatod, mi történhet még zenei téren. De én egészen biztos vagyok benne, hogy az underground az

a terrén, ahol új zenei formák fognak születni. A Reverorum Ib Malacht úgy szól, mint bármi más? A Mort, a Blut Aus Nord lemeze ma is érvénnyel bír, húsz évvel a megjelenése után? Ami a fajtánkkal fog történni, az nyilvánvalóan hatással lesz arra is, hogy milyen zenék születnek. Lehetséges, hogy az emberiség túl messze jutott el a kényelmi zónájában, és ez a kreativitásra is hatással van. Egy részem ma is úgy gondolja, hogy a fájdalom, a trauma, a tapasztalat, a szerelem, a szomorúság és minden egyéb ezek között a legjobb katalizátor az alkotásra.

Én például szeretem George Sand író, és egészen bizonyos vagyok benne, hogy amit írt, az a személyes tapasztalataiból származik. Őszinte. Amíg az őszinteség mint tényező fennáll, lesz lélekkel teli, jó művészet. Épp ezért gondolom azt, hogy az extrém/experimentális művészeti formákba nem kellene túl sok pénzt invesztálni. A pénz SOHA nem lehet nagy dolgok elindítója. A kérdésedre válaszolva: ha csak a múltból építkezel, azt csinálod, amit az MI művel: fércművet, semmi egyebet. És lassanként semmi sem lesz, amit felajánlhatsz, legfeljebb saját magad és a tükö: Lehet, hogy a mesterséges intelligencia egyetlen pozitívuma az, hogy rá fogja kényszeríteni a művészeket, hogy még mélyebbre és szokatlanabb területek felé ássanak. Idővel kiderül.”

Egyesek szerint átvenni az alkotás feladatát az embertől...

„Az MI megoldotta a szennyezés problémáját? Az MI teremtett munkahelyeket? Az MI-nek sikerült megtalálnia a gyógyszert a rákra? Az MI csupán egy eszköz a technológia urainak a kezében, hogy ezek a szociopáták meggazdagodjanak, mindenki más pedig tovább szegényedjen. Ez lehetővé teszi számukra, hogy megrohanjanak magán-szigeteket, ahol távol lehetnek mindentől, amit a legjobban megvetnek: bennünket. Ez a feudalizmus új arca, és eddig nem éppen arra szolgál, hogy segítsen az emberiségnek. Ezek a figurák magasról tesznek az emberekre. Mind ez ideig az MI csak megszüntetett munkahelyeket, lemá-solt és ellopott művészeket (valószínűleg ez az emberiség legnagyobb rablása), és rávette az embereket arra, hogy milliárdokat fektessenek be az anyagi nyereség reményében. De képzeljük el, hogy nincs anyagi nyereség. Mi fog történni? Dominó-effektus az egész pénzügyi szektorban. Jelen pillanatban ez csak egy eszköz, ha lusta vagy arra, hogy magadtól írj valamit, vagy nincs időd. Még csak nem is „intelligens”.

„Amíg az őszinteség mint tényező fennáll, lesz lélekkel teli, jó művészet.”

Ami az élő koncerteket illeti, láttam zenekarokat, ahol minden zenésznek hangrendszer volt a fülében klikk-jellekkel, háttérzenével, programozott fényekkel. Tudod, hogy ez hogyan szól? Hamisan. A nagy fesztiváloknak valószínűleg ez a jövője, ám az undergroundban, ahol az emberek valódi élményeket keresnek, ha megesik egy hiba, nos, ez is az élmény része. Ez tesz bennünket emberré: a 'boldog történések'.

A mi lemezeinken is van néhány ilyen, és tárt karokkal fogadjuk őket. Ugyan feszesek vagyunk a színpadon, soha nem adtunk tökéletes show-t technikai értelemben. Elszakítasz egy húrt, elfelejtesz egy versszakot a pillanat energiájának köszönhetően, a hangod átmegy a vörös zónába, az újjaid cserbenhagynak, fáj a fejed, történhet bármi. Ezek hatással vannak az előadásra, és az a hatás önmagában nem rossz. Különlegessé teszi a fellépést. És ha valami történik, a zenésztársak reagálnak a hangszerekkel, megvédenek, akár egy pajzs. Ily módon védve érzed magad, és extra adag energiát adsz át, amivel visszatérsz a helyes vágányra. Egy élő koncertnek mindig eleven fenevadként kell mutatkoznia. Ezért vagyok biztos benne, hogy az underground és az értékei mindig létezni fognak. Inkább aggódom azokért, akik a zenélésből akarnak megélni – dalszerzők, session-zenészek stb. De minden korszaknak megvannak a kihívásai. Azt hiszem, annak idején a nagyzenekarok nem voltak boldogok, amikor megjelent a színen a mellotron.”

Tudomásom szerint a Wolvennest nem ad sok koncertet. A zenekari elképzelés az, hogy a koncertek legyenek ritkák és különlegesek?

„Nem akarunk sokat játszani és főleg azért nem, mert a koncertjeink intenzívek. De évente van nagyjából 10-30 koncertünk. Más elfoglaltságainkat tekintetbe véve, a mi mércénk szerint ez tisztességes teljesítmény. Egyvalamiben biztosak vagyunk: mindig úgy megyünk színpadra, hogy a lehető legtöbbet nyújtjuk és különlegessé tegyük a fellépést. Példának okáért, soha nem adtuk elő kétszer ugyanúgy az Out Of Darkness Deepet.” U

MARIANAS REST

A GYÁSZ MEGÉLÉSE

Január közepén érkezik a finn Marianas Rest ötödik albuma, az északi dallamos doom/death iskola legújabb vizsgamunkája. A The Bereaved című koronggal kapcsolatos kérdéseinket Jaakko Mäntymaa énekes válaszolta meg.

Nem rémlik, hogy volt-e veletek bármikor is magyar lapban interjú, ezért kérlek, beszélj először a kezdeti időkről, a határaitokról, és hogy honnan jött a Marianas Rest név.

„2014-ben indítottuk a zenekart, hogy kicsit kiszakadjunk a napi rutinból és jól érezzük magunkat. Szóval sokkal inkább terápiaként működött számunkra. De ahogy észrevettük, valójában képesek voltunk egész jó dalokat írni, ez a dolog egyre inkább komolyabbá vált. Az elképzelésünk szerint valami rideg, sötét és kemény dolgot akartunk létrehozni. És innen jön

a név is, hiszen a Mariana-árok (*Mariana Trench*) a legmélyebb hely a Földön. Kis csavart azért bele kellett tegyünk, mivel működött már egy közismert zenekar ezen a néven.”

Három évvel a legutóbbi lemezt (Auer) követően, januárban jelenik meg az új albumotok. Mikor kezdtek ötleteket gyűjteni a The Bereavedhez? Volt bármilyen átfogó elképzeléseitek a lemezzel kapcsolatban?

„Úgy emlékszem, már rögtön az Auer megjelenése után elkezdtük írni a dalokat.

Szóval jó ideje alakultak már a témák. A koncepciónk a halál okozta veszteség, a gyász különböző megélése volt, az ezekkel kapcsolatos eltérő nézőpontok. Mostanában elég sokat kellett ilyesmivel foglalkoznunk, így aztán logikusnak tűnt, hogy mindezeket az érzéseket az album dalaiban dolgozzuk fel.”

Ez alapján úgy veszem ki, hogy közösen írtátok a dalokat. Minden apró részletet kidolgoztok a stúdiózás előtt, vagy helyet hagytok egy kis spontenitásnak, kísérletezésnek is?

„Igen, leginkább csapatban alkotunk. Általában Niko (*Niko Lindman, basszusgitár*) vagy Harri (*Harri Sunila, gitár*) hoz egy alapötletet a házi stúdiónkba – egy szimpla riffet vagy motívumot –, és az alapján közösen komponálunk. De az első demókból nem igazán szokott bármi is megmaradni, nem is lenne érdemes a vég-

letekig kidolgozni a számokat. A demóval szoktunk átmenni a producerünkhöz, Teemu Aaltóhoz. Nála a dalok egészen új irányt is kaphatnak. És a kísérletezésnek is elég nagy teret engedünk a stúdióban, például az összes szót ott szoktuk megírni.”

Szeretitek a billentyűkkel és atmoszférával megtámogatott bombasztikus hangzást, ami általánosságban egy romantikus hangulatot kölcsönöz a daloknak. Ez egészen a kezdetektől a zenétek egyik fő jellemzője. Mennyire tükrözi ez a valós személyiségeteket, és mennyiben csak egy művészi kifejezőmód, amivel szerettek élni?

„Úgy vélem, mindkettő. Mindannyiunknak van egy komolyabb, sivárabb oldala. De ugyanakkor a zenekar mégis csak azért van, hogy jól érezzük magunkat, hogy valami olyasmit csináljunk, amit élvezünk. Ez még mindig az a régi terápiás projekt, még ha komolyabbá vált is az évek alatt.”

A dallamos doom/death metal meg lehetőségen kötődik a finn színtérhez, rengeteg zenekar játszik efféle

zenét felétek. Talán klisés kérdés, de lehet, hogy mindez a komornak és melankolikusnak mondott finn néplélek miatt van?

„Lehet, van ebben némi igazság, de nem gondolnám, hogy annyira komorak lennénk általánosságban. Talán azért tűnünk annak, mert a csevegést afféle ördögi praktikának tartjuk. *(nevet)* És hát az év nagy részében nemigen süt nálunk a nap, ez valahol biztosan kiütözik rajtunk. Az a legjobb, ha metalzenét készítünk belőle.”

Hogyan értékelnéd a Marianas Rest eddigi albumait? Véleményed szerint van a diszkográfián végigfutó vezérfonal?

„Igen, azt hiszem van. És ahogy fejlődünk, ez a fonal egyre vastagabb is lett. Az első album inkább csak egy vázlat volt. A stúdióban próbáltunk rájönni, hogy mik is az erősségeink. Tudod, ez az egész filmzenei hangsáv dolog. Minden lemeznek megvan a saját főtémája. Igyekszünk a történetmesélésre koncentrálni, és átadni az érzéseket.”

Igazán gyönyörű a The Bereaved borítóképe. Erős érzelmi töltete van, amely – az album címével együtt („az elhunyt hozzátartozója”) – egyértelműen sugallja, hogy egy conceptalbumról van szó.

„Igen, mondhatjuk, hogy ez egy conceptalbum az elengedésről. Tényleg sok személyes dolog belekerült, mindenki részéről. A képekről egyébként a készítőjük, Kjetil Karlsen tudna igazán beszélni. Megkapta tőlünk a dalokat és a szövegeket, és teljesen szabadon formálhatta a történetet képekké. Nagyon szeretem ezt a borítót. Ahányszor a képekre nézel, mindig látsz bennük valami újat.”

Vannak félelmek, amelyek szerint a mesterséges intelligencia átveheti tőlünk az alkotás, a zeneszerzés szerepét. Mit gondolsz a használatáról és térhódításáról?

„Ha jó helyen és jól használják, akkor hasznos lehet. Ugyanakkor túl gyorsan fejlődik ez az egész. Ki kellene találnunk, hogyan védjük meg tőle a megélhetésünket, és hogyan akadályozzuk meg a helytelen felhasználását. Hogy ezt miképpen lehetne megoldani, arról fogalmam sincs.”

Mi a helyzet az élő fellépésekkel? Láttam pár januári és februári finn koncertdátumot, várható egy Európa-turné is?

„Hogyne! Tavasszal Európában turnézunk, és bízunk benne, hogy aztán a világ más részére is eljutunk. Találkozunk a koncerteken!”

A MŰLT
ZENEJE

THE GATHERING: MANDYLION

Közhelyes megállapítássá merevedett a tény, hogy a '90-es évek metalja nagyon sok új hangzást hozott a '80-as évekhez képest mind underground, mind mainstream szinten. Meglehetősen fásaszto, és a valóságnak sem felel meg, hogy a metal a '90-es években meghalt. Aki ilyet állít, hülyeséget beszél. A metal sok ága virágzott és virágzott fel a '90-es években, legfeljebb a korábbi évtized hajmetalja és a hagyományos, „true” metal szorult vissza egy időre. De kár az ilyesmiért jajongani.

Külön könyvet lehetne kiadni, sőt, köteteket lehetne teleírni a '90-es évek metalvonatkozású történéseiről, melyeket számos oldalról tudnánk megközelíteni. De tény, hogy az undergroundban a black metal, a brit doom/death metal, vagy éppen a götéborgi melodikus death metal kiemelten fontos fejleményei voltak a műfaj fejlődésének. Ennyit arról, hogy a '90-es évek mennyire ellenséges közeg volt a metal számára. Azonban egy olyan jelenség is felbukkant a '90-es években, amely az undergroundból indult, azonban mára elért a mainstream népszerűség szintjéig: röviden úgy lehetne leírni ezt a tendenciát, hogy „az énekesnős vonal”.

Újabb klisélőszert durrantok el: a rock/metal alapvetően és eredetileg férfiműfaj, a „kemény” zenét annak természetéből kifolyólag sokáig szinte csak férfiak művelték, s ugyan nem akarok rocktörténeti körképet felvázolni, meg kell jegyezni, hogy ez sokáig így is maradt, néhány kivételtől eltekintve, amikor is néhány nő bele mert vágni ebbe a kemény fába. Ami a szorosabban veendő metalt illeti, már a '80-as években is

felbukkant néhány énekesnő a metalban (Doro Pesch, Sabina Classen, a The Great Kat vagy a Nuclear Death énekesnője), többségük extrém műfajokban ténykedett, s tevékenységük bajosan nevezhető éneklésnek. Voltak vendégszereplések pl. a Celtic Frost lemezein, és másutt is, de ezek az énekhangok a zene változatosabbá tételéhez, és bizonyos hangulatok megteremtéséhez járultak hozzá, vagyis a női ének nem saját jogán volt az adott album része.

A '90-es évek vitán felül zenei csodák egész tárházát hozta el, a metal soha nem látott messzeségekbe jutott el. Ezek között említeném meg a norvég

The 3rd And The Mortal nevét (tavaly újjáalakultak). Részben „habzabeszélek”, mert a zenekar a legnagyobb kedvenceim egyike, azonban talán a legelső zenekar voltak, ahol dallamosan éneklő hölgy állt a mikrofonnál Kari Rueslätten személyében. Akadtak még kisebb csapatok, de a The 3rd And The Mortal hatása kimagasló és megkerülhetetlen. Míg őket nem sokan ismerték, az „énekesnős bomba” kis késéssel robbant és nem Norvégiában.

A holland The Gathering múltja egészen 1989-ig nyúlik vissza, megalakult a doom/death metalt játszó zenekar, amely az akkor még szokásban lévő demós éveket követően két albumot jelentetett meg. Az Always... és az Almost A Dance a műfajból adódóan énekfronton nem a tiszta melódiákat részesítette előnyben, hanem a hörgéseket és a nyers éneket. A hollandok szereztek maguknak egy kis ismertséget az undergroundban – a nagy brit hármason kívül másutt is születtek doom/death formációk –, de a nagy dobás az évtized közepén érkezett.

A német Century Media ekkorra már komoly névnek számított a független kiadók között, s a The Gathering harmadik albumával egy igazi aduásszal álltak elő. Nem lehet eléggé hangsúlyozni az album jelentőségét: a Mandylion korszakalkotó mű a metalban. Megengedvén magamnak némi személyes vonatkozást: amikor először meghallottam a lemezt és az énekhangot, nem akartam elhinni, hogy létezhet ilyen. Hónapokig az album hatása alatt voltam, nem távolodott el a CD a lejátszómtól. Mint említettem, felvillanásszerűen, színezékként korábban is hallhattunk női éneket metal-lemezeken, valamint néhány vadóc nő is ordított, bömbölt lelkesen barbár csapataik élén, azonban ezt megelőzően nem létezett olyan 100%-os metal album, amelyen elejétől a végéig dallamos női éneket hallottunk volna kiemelkedően magas színvonalon kidolgozott énektémákkal.

Kár lenne mellébeszélni, az előző évben belépett Anneke van Giersbergen hangja szerelem volt első hallásra, dallamai bekúsztak a bőr alá, a fejembe, a mindennapjaim részévé váltak. Még ennyi év után is nehéz nem fanboyoskodni, ha az énekesnő első lemezes teljesítményét taglalom. Egészen a Mandylion megjelenéséig csak pár énekesnőt kedveltem (pl. Lisa Gerrard), hallottam kellemes teljesítményeket, ám amit Anneke ezen az albumon bemutatott, az egy más szint volt, más nívó. Hangja, dallamainak szárnyalása, maguk a témák, az előadásmód olyan zeneiséggel telített, hogy ha nem lettek volna mögötte hangszerek, akkor is tökéletes élményt nyújtott volna. Orgánumának egyedisége, hangszíne, az a tény, hogy nem volt egy csicsergős díva, hanem a mély fekvésekben is otthonosan mozgott, valamint a hangjában rejlő erő és dinamizmus egy életre rabul ejtett. A klasszikus dalokban – az összes számcímet elsorolhatnám –, pl. a Strange Machinesben, vagy az Eléanorban csodás dallamokat ad elő, hogy csak kettőt emeljek ki a lemezről.

Anneke énekéről oldalakon keresztül tudnék írni, de az egész zenekar csúcspontjában zenél az albumon. Az énekesnő dallamaihoz René Rutten és Jelmer Wiersma nagyon hangulatos doomos riffeket játszik, emellett a testvérpár másik tagjaként Hans Rutten dobos, valamint Hugo Prinsen Geerligs basszusgitáros szolidan fifikás alapokat biztosít. A későbbi lemezeken is hallhattuk, hogy Rutten milyen jó dobos. A bő 52 percen át lüktető, áramló doomos zenét Frank Boeijen billentyűs játéka, hangulatfestő témái teszik teljessé. A produkció kapcsán ki kell emelni az óriási

térrel rendelkező hangzást, a szellős, arányos keverést, melynek eredményeképpen minden hangszer hozzájutott a megfelelő játéktérhez. A kiadó hangmérnök/producer-párosa, Waldemar Sorychta/Siggi Bemm nagyban uralta a Century Media kiadványait, ami a későbbiekben kezdett kissé fárasztóvá válni, azonban ezen az albumon kiváló munkát végeztek.

Mint tudjuk, a Mandylion nyomán (és később a Nightwish révén még erőteljesebben) elkezdtek szaporodni az énekesnős metalzenekarok, ám a The Gathering szintjét nem sokan tudták megközelíteni. Itt röviden kitérnék egy érdekes jelenségre a rock/metalban felbukkanó énekesnők kapcsán. A fronthölgyeket nagyjából két csoportra lehet osztani a megjelenésüket illetően. Az egyik halmazban azok az énekesnők foglalnak helyet, akik – és persze maga a zenekar – nagyban építenek a külsejükre, sőt, a szexualitásukra, erotikus kisugárzásukra, és ebben az öltözékük – sokszor annak hiányos volta, hogy finoman fogalmazzak – nagy szerepet játszik, míg a másik térfélen azokat találjuk, akik nem játszanak rá direkt módon a megjelenésükre, hanem a „csak” a zenével és a hangjukkal kívánják „magukat eladni”. Ez a felosztás természetesen nem jelenti azt, hogy az első csoportban lévők nem tudnak énekelni, ahogy azt sem, hogy az utóbbi szegmens énekesei ne lennének nőiesek.

Anneke esetében erről nem is eshet szó, hiszen a hangja mellett mindig rokonszenves, bájos jelenség volt, és ez a mai napig így van. Annak idején szerencsés voltam, 1994-től rendszeresen látogattam a holland Dynamo Fesztivált, ahol többször is láttam a The Gatheringet és a nagyközönség előtt bemutatkozó fiatal Annekét. Emlékszem, hogy kissé bátorlannak tűnt az első koncerteken, de ezt egyrészt lassanként „kinőtte”, másrészt a hangja és a személyisége mellett ez apróság-nak tűnt.

A Mandylion lábujjtól fejbűbig klasszikus, a zenekar pályája onnantól nagy sikertörténetként folytatódott, s ugyan a '90-es évek végére kiderült, hogy számukra a metal és a zenélés nem skatulya, nem doboz, hanem a művészi kibontakozás szabad terepe, és sokan nem tudtak velük tartani, ezzel ők soha nem foglalkoztak, csak a saját zenei víziójuk lebegett a szemek előtt. Nyilván ma sincs ez másként. Várom a jövő évi Mandylion-koncertet.

Megjelenés dátuma:

1995. augusztus 22.

Kiadó: Century Media Records

Producer: Siggi Bemm, Waldemar

Sorychta és The Gathering

Felvételek: 1995. június 1–16.,

Woodhouse Studios,

Hagen, Németország

The Gathering 1995

Anneke van Giersbergen – ének

René Rutten – gitár

Jelmer Wiersma – gitár

Frank Boeijen – billentyűk

Hugo Prinsen Geerligs – basszusgitár

Hans Rutten – dobok

Mandylion

Strange Machines

Eléanor

In Motion #1

Leaves

Fear the Sea

Mandylion” (instrumental)

Sand & Mercury

In Motion #2

SZÖVEG: BALI DÁVID · FOTÓ: VOLUME OF VOIDS, POTOGRAPHIC PICTURES

THE DEVIL'S TRADE

SÚLY ÉS SÖTÉTSÉG

Ötödik nagylemezével Makó Dávid immáron teljes értékű zenekara, a szólóprojektként indult The Devil's Trade nemcsak a novemberi lapszámunkban nyerte el a hónap albumának járó kitüntetést, hanem karrierjének is új lökést adott. A Pelagic Records gondozásában megjelent Nincs szennyezetlen szép sok szempontból új kezdet: új kiadó, új felállás és új kihívások együttállását örökíti meg, aminek kapcsán volt miről beszélni Dáviddal.

Az új The Devil's Trade-lemez már egy hónapja megjelent. Milyenek érzed az első lemezkritikákat, az új album visszhangját?

„Mindenekelőtt szeretném megköszönni, hogy beszélgettek velem, sokat jelent! Rengeteg helyre jutott el a lemez ilyen rövid idő alatt, és gyönyörű a fogadtatása. Egészen elragadó, hogy a legtöbb esetben a kritikus igyekszik igazán megérteni a dalok hordozta súlyt és sötétséget. Eddig is találkoztam ilyen hozzáállással, de azt hiszem, a Vidékek vannak idebenn előtti zenei világom nagyon megehezítette a közeledést. A Vidékekkel már elindulhatott volna ez a folyamat, de azt a lemezt az előző kiadóm brutálisan elhallgatta. Azonban nincsenek tévképzeteim ezzel kapcsolatban. Érzelmileg a Nincs szennyezetlen szép is nehéz hallgatnivaló, ami a legtöbb embernek nem megfelelő szórakozás.”

A Nincs szennyezetlen szép hangzását tekintve szerintem bátor és büszke folytatása a Vidékek atmoszférájának, amihez nagyban hozzájárul a lemezborító is. Mondhatjuk, hogy az artisztikus kifejezőmódod részévé vált, hogy a lemezborítókat fotók alkossák?

„Igen, de nehéz ezt megfogalmazni. Borbás Robi munkái lélegzetelállítóak, és örökké hálás leszek neki, hogy két lemezen át dolgozhattam vele, de azt hiszem, akkoriban a zenei világomnak volt egy mese-szerű, (rém)álomszerű rétege, amit tökéletesen támogatott, vagy inkább emelt fel Robi világa. A Vidékek idején eltávolodtam ettől a túlvilági létből és a zeném is realiztikusabb lett, amihez egész egyszerűen nem tudtam mást elképzelni, mint a valóság életszerű ábrázolását, de megtartva a spirituális réteget is. Ráadásul az új lemez fotóit a feleségem készítette, az otthonunkhoz közel, ami egy számomra felbecsülhetetlen réteget adott a lemezhez, illetve a lemez háttérül szolgáló történethez.”

Bár a lemez ezúttal is a Templomban lett rögzítve, ami a saját alkotói tered, a végső hangzást Nikita Kamprad (Der Weg Einer Freiheit) biztosította az album dalainak. Korábban már te is vendégszerepeltél az egyik dalukban (Immortal), és régi az ismeretség köztetek, de a munka is gördülékenyen ment?

„Nikita egy egészen különleges ember, aki azonnal kiránt a valóságomból. Olyan intenzív jószág árad belőle, ami egy hozzám hasonlóan szocializálódott emberben először gyanút kelt, hogy valami nem stimmel. Persze csak én nem stimmelek. Végtelenül szerencsés vagyok, hogy a barátomnak mondhatom. A közös dolgaink, a turnék, a közös fellépések, az Immortal, mindig annyira simán zajlanak, hogy nem is tudnám munkának nevezni. Átküldtem a Szűcs Szabolcs által felvett és megkevert anyagot, Nikita pedig egy nap múlva visszaküldte az első verziót, hogy tetszik-e. Nem is készült másik verzió...”

Ez az első lemezed, ami már a Pelagic Records gondozásában jelent meg. Hogy érzed megnyilvánulni a kiadó támogatását, egyúttal volt szerepe az új kiadónak abban, hogy a végeredményt közösen formálhassátok?

„Még az 'Iron Peak idején találkoztam Robin Stapsszel először, és már akkor említette, hogy ha úgy alakul, keressem meg. Az aktuális szerződésemmég egy másik kiadóhoz kötött sajnos – bár akkor ez még nem tűnt bajnak. Két éve viszont végre sikerült

„A zeném realiztikusabb lett, amihez egész egyszerűen nem tudtam mást elképzelni, mint a valóság életszerű ábrázolását, de megtartva a spirituális réteget is.”

lebontanom magamról mindent, ami lehúzott, többek közt az akkori kiadómtól is elkészöntünk egymástól. Robin pedig azonnal befogadott, annak ellenére, hogy egyetlen kész új dalom nem volt még. Tudtam, hogy a Pelagic egy különleges kiadó, ahol elsősorban a zene számít, az üzleti aspektus másodlagos. Egy olyan mostoha sorsú lemezzel a hátam mögött, mint a Vidékek, ez a hozzáállás életbevágó volt. Természetesen az alkotói folyamatba egyáltalán nem szóltak bele, viszont a dalok sorrendjére volt egy ajánlásuk, ami a lemez befogadhatóságát segítette. A szándék az egész milió olyan támogató, amihez foghatót még nem tapasztaltam, így nem esett nehezemre elfogadnom az ötletüket.”

És mit mondtak, amikor először meglátták leírva azt a szót, hogy szennyezetlen?

„Ezen a kérdésen egy kicsit kuncogtam! Szerintem láttak már rosszabbat. Nem tették szóvá, de biztos volt egy kis fejkargatás.”

Az album ívében külön szerepet kap a All This Sadness / All This Sadness Will Be Gone dalpárosa, ahol a két dal feltételezi egymást. Gondolom, hogy élőben egyben játszod majd, mi adta a lökést abban, hogy két külön dalként rögzítsd ezt a szerkezeti egységet?

„Az All This Sadness volt az eredeti, népzene ihletet dal, illetve az áll az eredeti verzióhoz legközelebb. Egy filmhez készült, de végül nem felelt meg a készítő elvárásainak. Erre a lemezre nem akartam olyan dalt, ami bármilyen szinten kötődik a népzenehez, így darabjaira szedtem, és valójában csak a dallamot tartottam meg, a harmóniák szerepét pedig átvette egy ambient kód. A dallamhoz írtam aztán a második rész riffjeit. Azért lett két külön track – azért az első felére nem tekintek teljes értékű dalként –, mert az alapvetően hosszú dalok ellenére, szerettem volna minél befogadhatóbb lemezszerkezetet létrehozni. Amikor a lemez ívének egészét nézem, az All This Sadness tökéletesen működik a háttérben megbúvó történet különböző stációinak elválasztásaként is.”

Az érzelmi és életszerű háttér mellett, ami átjárja a lemez egészét egyfajta fátyolként, mi volt a legnagyobb technikai kihívás az album felvételekor, ami feladta a leckét?

„Elfogadhatóan gitározni. Technikai szinten nem volt nehézség, a céljainknak tökéletesen megfelelő stúdiót építettünk, mikor el kellett hagynunk a régi Dürer pincét, Szabolcs pedig a szakmájának csúcsát képviseli. Ami viszont majdnem megoldhatatlan kihívás volt, az a lemez súlya. Olyan érzelmi terhet hordoz, ami a The Sleep That Dragged You Away írásakor és aztán a felvételekor ledöntött a lábamról. Vissza

„Onnantól, hogy elfogadtam, hogy írhatok dalszöveget magyarul is, izgalmasabb és szabadabb lett az önkifejezés.”

kellett vonulnom, és még a feladás lehetőségén is komolyan el kellett gondolkodnom. Úgy értem, feladni mindent, ami a zenével kapcsolatos. Rettenetesen komplex és felemésztő krízis volt, amin végül sikerült túllépni, és befejezni a lemezt.”

A kétnyelvűségben te lehetőséget látsz, vagy kihívást? Mivel sokat olvasol, muszáj megkérdezniem, hogy volt olyan irodalmi utalás vagy elrejtett gondolat, ami a részedről reagál valamilyen olvasmányélményre?

„Onnantól, hogy elfogadtam, hogy írhatok dalszöveget magyarul is, izgalmasabb és szabadabb lett az önkifejezés. Ez a gát kizárólag bennem létezett, egyszerűen nem akartam magyarul írni, és azt gondoltam, nem is tudok, vagy ha megpróbálnám, én is egy sokadik kópiája lennék valaminek. Ez pedig az egyik legerősebb jelzőfény bennem, hogy merre nem szabad haladnom. De miután a Vidékek dallal sikerült az összes könnyűzenei magyar hatásmódtól távol tartanom magam, elfogadtam, hogy képes vagyok rá.

A két legnagyobb, felnőttkori irodalmi hatásom Cormac McCarthy és Krasznahorkai László. Azt hiszem a Nincs szennyezetlen szép címben ez tetten érhető. Ezenkívül a lemezen több helyen felbukkan valamilyen primitív mutációja a keresztény és a buddhista vallásfilozófiának.”

Az albumon véglegesült a zenekari felállítás, egyben a hangszerhasználat is, amivel a billentyűs textúrák elnyerték a végső helyüket. A trió többi tagját milyen szinten tudod beengedni az alkotói folyamatba? Jelen vannak ők véleményformálóként a dalok véglegesítésekor?

„Így hárman, Szabó Mártonnal, és Binder Gáspárral ha jól emlékszem, 2006 óta zenélünk együtt. Kialakult már egy közös zenei nyelv, amin keresztül pontosan értjük, ki mit akar mondani a zenén keresztül. Amióta zenekari hangszerelésben gondolkodom, a dobtémákat Gáspár írja, és játssza fel. Ilyen értelemben ez egy kéttagú produkció. Márton a háttérben segít. A Blind Crow, és az Iron Peak az ő hangmérnöki munkája volt,

a legutóbbi lemeznél pedig producerként volt jelen. Élőben pedig ő kezeli a szintetizátorokat.

Véleményformálás olyan értelemben van, hogy ha valami lehetne jobb, akkor szólnak. Ha lehetne más, az nem releváns, mert ez itt csak és kizárólag az én zenei világom, aminek felépítésében, és nem a tervezésében van szükségem segítségére.”

Jövőre lesz tíz éve annak, hogy megjelent a Those Songs We Sang Together, ami egyfajta kiegészítése volt a bemutatkozó nagylemeznek. Tudom, hogy általában nem szeretsz hátratekinteni, de mindannak fényében, amit elértél a The Devil's Trade-dal ebben az időszakban, mit látsz magad előtt, mint következő lépést vagy fejezetet a zenekar életében?

„A legfontosabb cél jelenleg, hogy a meglehetősen hátrányt, amibe a zenei karrierem az elmúlt három-négy évben került, behozzam. Majdnem nulláról kell építkezniem. Egy-két zsákutca után most úgy tűnik, alakul egy olyan szakmai csapat körülöttem, amivel ez megtörténhet. Zeneileg ez az út, amire ráléptem, még járható, vagyis megfelelően tudom kifejezni magam általa. Már új dalokat írok, de vissza akarok térni a Nincs szennyezetlen széphez is még egyszer, mert a legtöbb dalnak van olyan verziója – hol akusztikus, hol ambient/elektronikus –, amit szeretnék kiadni. Szerencsére a Pelagic vevő az ilyesmire. Lásd az LLNN-tagokkal kiadott indusztriális koncertlemezünk, ami 2022-ben a Roadburn fesztiválon a harmadik koncertem volt egyébként.”

Az elmúlt években megannyi nemzetközileg meghatározó zenekarral turnézhattál Európában, a teljesség igénye nélkül az Amenrával, a Der Weg Einer Freiheit-tal vagy épp az Alcesttel. Van még a bakancslistádon olyan produkció, akivel szívesen lépnél fel a saját főzenekaros koncertjeid mellett?

„Egyetlen olyan zenekar van, ami beteljesületlenül álom egyelőre, a YOB. De ha értékrendben egyezünk, és a zenei világainkban a sötétség közös nevező, akkor bárkit szívesen támogatok előzenekarként. Még mindig játszom szólóban is, így ha mondjuk Steve Von Till felmerül, azonnal igent mondok rá.”

Januárban a Dürer Kert nagytermében mutatod majd be az új albumot, ahol nagyon színes a felhozatal, ami a vendégeket illeti. Ez annak is betudható, hogy így adsz vissza a közösségnek, hogy kisebb zenekaroknak biztosítasz bemutatkozási lehetőséget?

„Az eredeti öltet nem ez volt. Életemben először kizárólag a megtérülés volt a cél, és azonnal pofán is vert ez az eltévelyedésem. Egészen egyszerűen ez nem az én utam. Kénytelen voltam újratervezni, és egy olyan irányban gondolkodni, amit a szívem diktált, nem pedig valamilyen stratégiai elgondolás, így az elsődleges szempont az volt, hogy lehetőséget adjak olyan kisebb előadóknak, akikkel közösséget érzek. A zenei program így három produkciót foglal magába: Oláh Annamarit, a Cvlt Of Grace-t és a Bipolarist. A koncerteket kiegészítő nem zenei program egyelőre még nem publikus, de még idén kiderül.”

És a koncerten a teljes új albumot el fogod játszani? Készülsz olyan meglepetéssel, amit már megoszthatsz az olvasókkal?

„A meghatározó régebbi dalok mellett a teljes új album alkotja a műsor gerincét.” **U**

Előző albumotok, a Dust To Gold megjelenése óta közel nyolc év telt el, ami éppenséggel nem kevés idő. E hosszú szünet alatt felmerült bennetek esetleg a zenekar feloszlásának a lehetősége is?

„Egy pillanatra sem. De elég sok dolog történt, ami akadályozta a továbblépést, beleértve ebbe a pandémia időszakát és egy gitárosváltást is. A járvány konkrétan teljesen alánt vágott, nem tudtunk rendezni koncertezni, nem voltak fesztiválok, szinte minden bevételi forrásunk kiapadt, úgyhogy hosszú idő után még a civil melós életbe is vissza kellett térnünk. Meglehetősen szarul éreztük magunkat, gondolhatod. *(nevet)* A magam részéről meg amikor meg épp nem volt mit tennem, akkor csak a szomszédokkal piáltam, és annyi. *(nevet)* Másnaposan meg ugye elég nehezen megy a dalszerzés, szóval a kreatív munkát is jócskán visszavetette ez az időszak. Baromi gyorsan elrepültek amúgy ezek az évek, így utólag belegondolva én is csak csodálkozom.”

Az új lemez kapcsán a dalszerzésnek mikor álltatok neki, és ez mennyi időt vett igénybe?

„Eredetileg még akkor kezdtünk bele a munkába, amikor 2020 legelején Japánból hazajöttünk. Az egy baromi jól sikerült kirándulás volt, ami egy csomó lendületet, pozitív energiát adott nekünk. Csak szinte rögtön ezután jött az a nyomorult covid, és akkor egyszer csak megállt körülöttünk minden. Aztán amikor nagy nehezen újra nekiálltunk a friss zenének, akkor meg azzal ment el elég sok idő, hogy egy rakás előzetes demófelvételt készítettünk, minden nótából több verziót is rögzítettünk. Meglehetősen alaposra vettük a figurát. És ugye mindeközben a másik gitáros posztján is voltak kavarássok, ami Freddie *(F. Johansson)* csatlakozásával végül szerencsésen alakult.”

Nagyon tetszik az új nóták hangzása, sikerült egy meglehetősen nyers és tömör megszólalást kialakítani. Mit érdemes tudni a stúdiós munkálatokról?

„Ugyanott dolgoztunk, ahol az előző két album, a Storm Of Blades és a Dust To Gold is készült, tehát a Pama Stúdióban, itt Svédországban. Azoknak a hangzásával roppant elégedettek voltunk, úgyhogy más opció igazából fel sem merült, és ezúttal is egy direkt, archa mászás, természetesen karcos hangzás megteremtése volt a célunk. A magam részéről abszolút ennek a világnak vagyok a híve: nyers dobsound, hangos gitárok, Marshall erősítő, trükközések és effektek nélküli ének – szóval semmi cicoma, minden legyen igazi és valóságos! Én ebben hiszek. És hát valljuk be, a mi Hell Hoferünk *(Dag 'Hell' Hofer énekes)* horzsolóan csúf hangjához nem is illene másfajta megszólalás. *(nevet)*

Ugyanezért nem írtatok balladát ezúttal sem?

„Voltaképpen igen, mondhatjuk. *(nevet)* Nem a világunk az ilyesmi. Igaz, egyszer, amikor csúnyán lerohadt a motorom, írtam hozzá egy igazán szép lírai valómást, de az csak poén volt természetesen.”

Egyik kedvenc dalom az új lemeztől az Avenger, ami talán az eddigi legsúlyosabb Bullet-szerzemény. Mintha ezt a nótát valami extra düh feszítené.

„Igen, ez valóban egy mogorvább, tüskésebb dal. A riffelése valahogy gonoszabb és mélyebb tónusú, mint ami nálunk szokásos, ráadásul a demós verziójában még

BULLET

TOTÁL OLD SCHOOL

Meglehetősen hosszas csend után 2026 január elején érkezik a rock'n'roll alapú klasszikus heavy metalban utazó svéd Bullet új albuma, a Kickstarter.

Ennek kapcsán a zenekar körüli aktualitásokról, az „adásszünet” alatti időszakról, illetve egy kicsit a távolabbi múlttól is beszélgettünk az alapító gitárossal, az interjú közben már-már gyanúsán vidám Hampus Klanggal.

„Folyamatos munka, lemezkészítés, turnézás, mindez nyafogás és allűrök nélkül – mi ebben hiszünk.”

azok a kis harmóniamenetek sem voltak benne, amiket később azért belecsempesztünk. És Hell Hofer hangja is egészen agresszív. Ha akarod, mondhatjuk, hogy ez a legmetalabb nóta a lemezen. Nekem amúgy annyira pont nem a favoritom ez a szám, mint neked, szóval bocsi. *(nevet)* De hát éppen az a jó, hogy mindenkinek más tetszik jobban, így kerek a dolog.”

Cáfolj meg, ha másként van, de jól érzem, hogy a Full Throttle című dalban szándékos kikacsintás történik a WASP Wild Child klasszikusának irányába?

„Talált, sülyedt! A WASP is egyike a régi nagy kedvenceknek, és van benne igazság, hogy tettünk rájuk egy ilyen jellegű utalást ebben a nótában. A magam részéről egyébként nemcsak dalszerzőként és előadóként tartom nagyra Blackie Lawless-t, hanem énekesként is. Tény, hogy nem az övé a világ legképzettebb hangja, de a dallamai meg a stílusa nagyon is jellegzetes és kifejező. Dee Snider és Rob Halford mellett egyike a fő kedvenceimnek. Döbbenet amúgy, hogy ezek a hetven körüli arcok milyen jók még mindig! Például a két utolsó Judas Priest-album is mennyire jó már! A dalok, a produkció, az ének, minden. A WASP-ra visszatérve pedig még annyit, hogy ha minden jól megy, Chris Holmes *(a WASP klasszikus korszakának gitárosa – SP)* és a bandája jövőre a Muskelrock fesztiválon játszik majd – remélem, sikerülni fog aláíratni vele az egyik gitáromat, az hatalmas flash lenne! *(nevet)*”

Amúgy általában is bírjátok az ilyen kis zenei ráutalásokat, nem? Korábban is hallottam már nálatok ilyeneket.

„Valóban, nem ez volt az első eset. *(nevet)* Sőt, ha jól figyelsz, egy másik új dalban, a Spitfire-ben is hallhatsz ilyesmit, csak ott az AC/DC vonatkozásában. Ezek amolyan kis tiszteletadások, főhajtások a hőseink előtt.”

A lemez európai verzióján tizenegy dal hallható, de mi a helyzet a japán kiadással? Azon lesz esetleg valami extra szerzemény?

„Nos, összesen tizenhárom nótát rögzítettünk most, ebből – ahogy te is mondd – tizenegy lesz az európai kiadáson. A fennmaradó kettőből az egyik a japánoknál lesz hallható, a másiknak a sorsát meg majd eldönti a kiadó. Az egy lazább hangvételi szám egyébként a Rose Tattoo stílusában, az albumról kicsit kilógna, úgy-hogy egyik verzióra sem akartuk rátenni. Ahhoz viszont túl jónak tartottuk, hogy ne rögzítsük, szóval előbb-utóbb majd napvilágot lát egyszer ez is.”

Bevallottan egyik fő hatások a Judas Priest '80-as évek eleji munkássága, ahonnan nekem nálatok leginkább a Point Of Entry lemez dallamvilága és hangulata köszön vissza. Ennek külön örülsz, mert szerintem az egy kimondottan alulértékelt, különleges atmoszférájú Priest-anyag. Mít gondolsz arról a lemezről?

„Valóban van rajta jó néhány hatalmas nóta, a Desert Plains vagy a Heading Out To The Highway nálam is óriási kedvencek. Összességében viszont az szerintem egy gyengébben sikerült Priest-lemez lett. Leginkább egy hullámvasúthoz tudnám hasonlítani, csúcspontokkal és hullámvölgyekkel. Viszont ami jó rajta, az tényleg nagyon király. Egyébként is, a Priest 1977 és 1984 közti korszaka nagyon erős volt, sőt közel hibátlan – arról nem is beszélve, hogy ugye ekkor alakították ki maguknak ezt a bőrös-szegeceses, motoros fazont, ami nálam mindig is nagyon nyerő volt.”

Gondolom, már szervezés alatt van a turné is – erről mit lehet tudni? Lesz esetleg magyar állomás is?

„Ezt jelen pillanatban nem tudom megmondani neked, nem is igazán vagyok képben most arról, hogy hol tart a szervezés. De egy magyarországi koncert tök jó lenne, persze. Ahol csak lehet, játszani szeretnénk majd az új anyag kapcsán, ez nem kérdés.”

Az eddigi egyetlen magyar koncertekre emlékszel egyébként?

„Hmm... hát akkor még bemelegítő zenekar voltunk valaki előtt, jól gondolom?”

Nem. 2018-ban, a Dust To Gold turnéjával jártatok nálunk, és főbandaként léptetek fel. A Screamer volt az előzenekarotok.

„Igen? Nocsak! *(nevet)* Ez most hirtelen nem volt meg. Látod, ez van, ha egy zenekar annyit turnézik, mint mi. Összefolynak az emlékek és az élmények.”

Jövőre lesz huszonöt éves a zenekar. Tervezték ezzel kapcsolatban valamiféle ünneplést, különleges eseményt?

„Az a helyzet, hogy ezen egyáltalán nem agyaltunk. Igazság szerint a legkevésbé sem vagyunk ráizgulva az évfordulókra, jubileumokra. Minden év egyformán csak a következő lépés az előzőek után, mi meg a folyamatos munkában és előrehaladás-

ban hiszünk, és nem keressük a különféle alkalmakat a saját magunk ünnepeletésére. Ebből a szempontból egyértelműen a Motörhead és az AC/DC filozófiáját valljuk, ők sem csináltak soha ügyet az ilyes-miből. Folyamatos munka, lemezkészítés, turnézás, mindez nyafogás és allűrök nélkül – mi ebben hiszünk.”

Ez idáig megjelent egy EP-tek, hét stúdiólemezek és egy élő albumotok, DVD vagy Blu-Ray kiadványotok azonban még nincs. Ezen a ténnyel számíthatunk valamire a közeljövőben?

„Jogos a felvetés, és a legőszintebben mondom, hogy még csak az eszünkbe sem jutott a dolog az utóbbi időben. Nem lenne rossz amúgy, mert klassz lenne nézhető formátumokban is megörökíteni a Bullet élő teljesítményét és erejét. Beleértve ebbe a totál old school színpadképet is, meg a pirót, aminek én magam személy szerint hatalmas rajongója vagyok. (nevet)”

Ha nem bánod, beszéljünk régebbi dolgokról is egy kicsit. A Bullet megalapítása előtt egy Hypnosia nevű thrash bandában, illetve még régebben két death/grind brigád, a Jigsore Terror és a Birdflesh sorában zajongtál. Mit érdemes tudni ezekről az évekről, és hogy jött nálad képbe a sok durvulás után a klasszikus, rock'n'roll alapú heavy metal?

„Igazából a Bullettel inkább csak vizsdatértem ehhez a vonalhoz, hiszen az első próbálkozásaim is amolyan punkosan egyszerű, nyers hard rock irányultságú nótakezdemények voltak. Aztán amikor Dag is becsatlakozott, elkezdtünk feldolgozásokat nyomni olyan kedvenceinktől, mint az AC/DC, a Twisted Sister, a Judas Priest vagy az Accept, és akartunk is komolyabb saját anyagot is összerakni az ő nyomdokaikban, azonban ekkor ez a törekvés még sajnos megfeneklett. Mivel a durvább zenéssel is jóban vagyok, örömmel vettem, amikor beszállhattam a thrasher Hypnosiába, és gitározhattam az Extreme Hatred albumon, ami amúgy az első nagylemezes munkám volt.

A másik két említett brigádba pedig amolyan haveri alapon kerültem be, jó móka volt mindkettő. Aztán ahogy végre összeállt és komolyan beindult a Bullet, egy rövid ideig párhuzamosan mind a négy formációnak a tagja voltam – képzelheted, mennyi időt töltöttem akkortájt próbaterebben. (nevet) Egyébként azt gondolom, határozottan a javamra vált, hogy egy csomó emberrel zenélhettem együtt akkoriban, nagyon sokat tanultam ebben az időszakban.”

Azt hiszem, nem túl közismert, hogy nem csak zenészként, de szervezőként is dolgozol, méghozzá

az általad már említett svédországi Muskelrock fesztivál égisze alatt. Ennek mi a sztorija, hogy indult nálad ez a vonal?

„Az egész úgy kezdődött, hogy még 2008-ban egyszer egy buli után haverokkal, jó részegen valahogy elkeveredtünk egy lepukkant, évek óta használaton kívüli egykori vidámpark és szórakoztatóközpont területére. Ott jött az ötlet, hogy ez a hely mennyire alkalmas lenne egy f*szta kis fesztivál lebonyolítására. Kijózanodás után aztán újra beszélgettünk a sráccokkal a dologról, aminek az lett a vége, hogy összedobtunk egy rakás pénzt, létrehoztunk egy egyesületet, megvásároltuk a területet, és belevágtunk. Úgy voltunk vele, hogy ha már úgyis egy csomó szívás meg fejfájás van a szervezéssel és a hivatalos ügyintézésekkel, akkor csináljuk meg olyannak az egészet, amilyennek mi magunk rajongóként tényleg látni szeretnénk. Mondhatnám úgy is, hogy álmaink fesztiválját akartuk magunknak megszervezni.

Kezdetben olyan baráti bandákat igazoltunk le, mint a Ram, a Wolf, vagy az első évi fő attrakció Thor, aztán innen nőtt ki magát oda a dolog, ahol most tart. Az utóbbi években én egyébként kicsit hátrébb léptem a történetben, inkább amolyan háttér munkákat csinállok, például összeállítom az adott évi fellépők nótáiból álló válogatásalbumokat, szervezem az évente aktuális felújítási munkákat, intézem a világitástechnikai és pirotechnikai dolgokat, ilyesmik. De az igazán lényeges ügyeket már Jacob Hector barátom viszi, aki amúgy korábban a turnémenedzserünk volt.”

A Bullet pályafutását illetően mit tartasz az eddigi legkiemelkedőbb, legemlékezetesebb pillanatnak vagy időszaknak?

„Egyértelműen azt, amikor 2009-ben 45 ezer ember előtt az AC/DC-nek nyithattunk a göteborgi koncertjükön. Tudod, ekkortájt kezdtünk el valamilyen szinten már ismertebbé válni, elég sikeres lett a Bite The Bullet albumunk is, aztán meg jött ez a lehetőség – szóval legyőzhetlennek és elpusztíthatatlannak éreztük magunkat! (nevet) Az addigi civil melóinkat is ekkoriban tudtuk végre elhajtani, szóval képzelheted, milyen jól éreztük magunkat a bőrünkben azokban a hónapokban.”

A turnéitokat régóta egy, akár már legendásnak is nevezhető oldtimer busszal bonyolítjátok. Mi a terv, ha ez a járgány egyszer majd végleg lerobban, akkor egy másik matuzsálemet fogtok beszerezni magatoknak?

„Valószínűleg igen. (nevet) Igazság szerint egy ideje már nézegetem is a lehető-

ségeket, hogy ne érjen felkészületlenül, ha egyszer hirtelen lépni kell. A Bullet-busz már régóta teljesen hozzánk nőtt, baromi feelinges vele hasítani az úton, egy sörrel a kézben, miközben szólnak a kedvenc zenéink. Tudod, ez az a bizonyos »heading out to the highway« érzés... (nevet)”

Igazi old school arcként mit gondolsz a vinylformátum reneszánszáról? Te magad is gyűjtő vagy esetleg?

„Igen, abszolút, a legmegszállottabb fajtából. (nevet) Nézd csak, jelenleg egy elég kis házban élek (itt körbeforgatja a webkamerát), és amerre lépek, mindenhol kartondobozok vannak vinyllelkel.

Én magam már alig tudok közlekedni a kégliben. És nemcsak a nagylemezeket gyűjtöm ám, hanem az EP-ket, kislemezeket, picture disceket is. Minden jöhet! (nevet)”

Kezdő gitárosként kik voltak rád a legnagyobb hatással, kik formálták leginkább a játékstílusodat?

„Legelőször is az az arc, akinél kölyökkoromban ismerkedni kezdtem a hangszerrel. Neki két nagy idolja volt, Eddie Van Halen és Michael Schenker – ők rajta keresztül nyilván hatottak rám is, főleg Schenker. Egyébként, a mostani fejmemmel, főleg azokat tartom nagyra, akik szerzőként legalább olyan jók, mint technikai szempontból. Ilyen tekintetben roppantul becsülöm például a KK Downing–Glenn Tipton párost (a Judas Priest klasszikus gitáruója – SP), akik lényegében minden kritériumnak megfelelnek: baromi jó szólógitárosok, remek dalokat írtak, és mindeközben zseniálisan egészítették ki egymást a színpadon és a lemezeken is. Vagy ott van szegény Malcolm Young az AC/DC-ből, aki olyan precíz ritmusgitáros volt, amilyenből nagyon kevés létezik, és aki ráadásul a világ legkirályabb nótáinak jó részét is írta.”

Számodra melyik a világegyetem három legjobb és legfontosabb hard rock vagy heavy metal albuma?

„Lássuk csak... Az AC/DC-től a Back In Black mindenképpen ide tartozik, az sokkal vonóval egy mestermű, daloktól a hangzásán át a borítóig. Alapvetés. A másik legyen a Painkiller a Judas Priesttől, az is egy óriási anyag. A harmadik pedig... nos, a Twisted Sister Stay Hungryját mondanám meg. Az is egy bivaly cucc. Kölyökként minden mozzanatát imádtam, Dee Snider hangjától meg a klasszikus himnuszoktól kezdve a borítóig... és igazából mai fejjel sem tudok belekötni, nagyon egyben van az egész. Szóval legyen most ez a három, de másik harminchrámat is bármikor azonnal tudnék neked mondani. (nevet) ♪

STAGEDIVING FESZTIVÁL

Január 9-én a Dürer Kert két termében kerül megrendezésre a huszonkettedik Stagediving Fesztivál. Az este során fellépő zenekarokat az aktuális történésekről, az évnyitó koncerten hallható újdonságokról, és saját stagedivingos/színpadmászós sztorikról kérdeztük.

WITCHTHRONE

Bencsik Gábor dobos

„Két új dallal készülünk, az egyikhez a napokban droppol videóval az NMC Youtube-csatornán! Mindkét dal szerepel majd az új kislemezen.

Sok szempontból nehéz év volt, aminek a vége úgy alakult, hogy négyen maradtunk. Egy kicsit másabb hangulata lesz a koncertjeinknek Gomez nélkül, de próbálunk helyet állni és egyelőre nem keresünk senkit helyette. Árpi vette át a frontszerepet a gitár mellett. 2026 elején szeretnénk kiadni a fent említett EP-t, szeretnénk videókat készíteni a dalokhoz, és kicsit szélesíteni a spektrumot azzal, hogy koncertek terén nyitunk a környező országok felé. Egészen jövő év decemberéig vannak lekötött bulik itthon is, így a további panaszkodás helyett megyünk előre...

Sajnos semmi izgalmas nem jut eszembe azon kívül, hogy két éve már voltunk a Stagedivingon, és nagyon jól éreztük magunkat!”

AS KARMA BRINGS

Mihalik Dávid gitáros

„A szokásos karmás hangulat mellett van egy dal, ami eddig egyszer szólalt meg élőben és még kiadatlan. Ezt a dalt is biztosan eljátsszuk a Stagedivingon is! Az elmúlt évben koncerteztünk, jártunk vidéken, fesztiválon és a fővárosban is, mindegyik tők jól sikerült.

A jövő évre is vannak tervek, de ez még a jövő zenéje!

2020-ban játszottunk már a Stagediving Fesztiválon, és ahogy emlékszünk, nagyon nagy buli volt. Idén sem lesz ez másképp!”

RED SWAMP

Kovács Greg énekes

„Már finisben van az új, negyedik nagylemez, úgyhogy arról megmutatunk egy-két eddig eldugott dalt. Van köztük egy új magyar-nyelvű is, egyelőre SIXXX munkacímmel, meg egy tehervonat, amiéne Peace and Hate a címe, mindkettő elég jól mutatja az irányt, amit idén felvett a zenekar – súly súly hátán.

Elég jó évünk volt, rendeztük sorainkat, nagy sikerrel kimaxoltuk a görög–magyar stoner barátságot (idén három görög bandával játszottunk együtt: Planet of Zeus, Khirki, Godsleap), megjelent három új dal, köztük az első magyar nyelvű (Takarodó), ami elég nagyot megy azóta is.

A Nyolcas Műhelyben Fehérváron, amikor Greget nyakába vette Bulcsú barátunk egy dal erejéig, végre a frontemberünk is átélhette, hogy milyen magasról hallgatni a mocsarat – hangos. De koncert közben inkább a közönség között találsz meg minket, mint fölöttük.”

BEERZEBUB

Bogyó Ádám énekes

„Mi az a zenekar vagyunk, aki 200%-on van tervekkkel, mert ebből ha 15%-ot meg tudunk valósítani, akkor ünnep van. Nyilván most is

készültünk csomó mindennel fejben, meglátjuk, mi jön össze. Próbálunk egy masszív szettet rakni és ha minden jól megy, egy vadiúj dal is megjelenik addig!”

Az évünk elég zúros volt, a Downset elvitte a kétharmadát felkészüléssel és a turnékkal, aztán az őszi koncerteket folyamatosan beugró tagokkal hoztuk le, betegségek és egyéb gondok miatt, de jövőre ezeket már magunk mögött tudjuk hagyni, és ami idén hendikey volt, azt előnyre fordítani!

Idén már zsinórban a negyedik alkalommal játszottunk a fesztin, ebből második alkalommal a nagyteremben, szóval remélem, most is olyan elánnal lehet szörfölni a tisztelt publikumon, mint tavaly! A fővárosi beerzebulik közönsége mindig csodásan aktív, szóval jómagam minden koncerten szörfözök egy párat a tisztelt publikumon! Ezúttal lehet rendezünk egy szörfbajnokságot, ha már a feszt név kötelez.”

HEEDLESS ELEGANCE

Erős Mátyás basszusgitáros

„Néha fejtörést okoz hogyan húzzunk még egy lapot a következő koncertre, ezért arra gondoltunk, hogy idén hozunk nektek egy vendégzenészt, akit nem túlzás sztárvendégnek hívni, és ez egy elég erős kollab lesz. Jöhetnek kommentben a tippek, hogy ki lehet az.

Csak pár bulink volt az évben, viszont azokon nagyon sok kedves barátunkkal/rajongónkkal találkoztunk, ami nagyon jó érzés. Talán már néhányan tudjátok, hogy dolgozunk pár új számon, és abból az egyik már célegyenesben

WITCHTHRONE

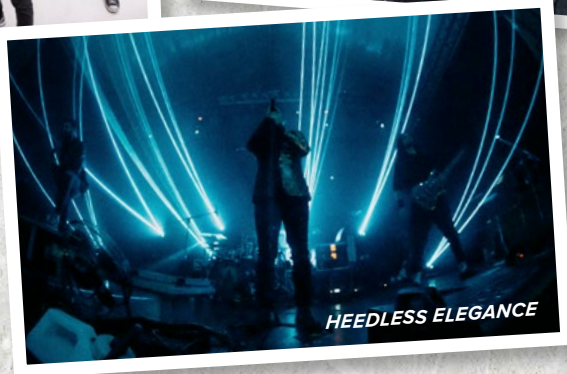
RED SWAMP

BEERZEBUB

AS KARMA BRINGS

HEEDLESS ELEGANCE

van. Azt megígérhetem, hogy okozunk majd vele néhány felhúzott szemöldököt meg 'ökölbe szorult arcot'.

Stagedivingban idáig még nem volt szerencsénk, de szeretném megragadni az alkalmat, hogy meghívjam a vállalkozószelleműeket egy hasasugrásra!"

SATELLES

Bali Dávid basszusgitáros

„Igen, januárban jelenik meg újra, felturbózott hangzással és lemezbortítóval a tíz éve megjelent debütalbumunk. Így a koncert javarészt ennek a megidézéséről fog szólni.

2025 főleg az Arcadia nevű EP-nk megjelenéséről szól, ami egyben az első bakelit-megjelenésünk is. Kilenc országban adhattunk idén húsz koncertet. Játszhattunk olyan kedvenceinkkel, mint a Love, Letter vagy az Atreyu, a dalaink Spotify és Apple playlistekbe is bejutottak, az EU-turnénkat pedig megörökíthettük egy videóval is. 2026-ban a Stagediving után főleg az új dalok írásával fogunk foglalkozni.

A januári eseménytől várjuk, hogy elszabaduljon a pokol!"

ARCHAIC

Erdélyi Péter énekes/gitáros

„Kicsit szanaszét vagyunk időben és térben is mostanában, volt tervben sok minden, pl. új dal is, a háttérverítések megújítása, de hogy ebből mi jön össze, az még kérdés, az biztos, hogy lesz pár nagyon rég vagy nagyon ritkán játszott dal a mostani szettben.

Az év első fele a koncertekről szól, nyomtuk életünk első igazán hosszabb EU-turnéját a Gorgoroth vendégeként, majd nyártól beindult egy intenzív demózási fázis az új dalokkal, hétnyolc dal gyakorlatilag megvan és még gyűlnek szépen. Egy új számmal mindenképp ki fogunk jönni a jövő év első felében, illetve szeretnénk a demókat is végleges, lemezes formába önteni a tavasz során, hogy aztán mielőbb megjelenhessen már a rég várt a negyedik lemez.

Nem igazán jellemző a klasszik színpadról ugrálás nálunk sajnos, vagy szerencsére. *(nevet)* Olyan mesés főleg kisebb klubokban, hogy egy-egy kaotikusabb moshpit alatt néhányan bezúgnak a színpadra, és viszik magukkal a mikiállványt vagy a tápkábelt, de ez minden.” *(nevet)*

SPLITLEAF

Rózsa Adrián basszusgitáros

„A fesztiválra még a régi szettünkkel érkezünk annyi változtatással, hogy játszani fogunk egy új kiadatlan dalt, amit ez idáig csak a Within Destruction-os bulin adtunk elő, ami szintén a Dürer Kertben került megrendezésre. Merchügylet viszünk egy csomó újdonságot, illetve tervezzük oda is vinni a játékonysági pólóinkat, amivel az Eszkalóp Állatvédő egyesületet szeretnénk segíteni.”

Elégé mozgalmas évünk volt. Rögtön az évet két lazarvos bulival indítottuk, aminek gyümölcsként az idei évben mi kísérjük őket az ország számos pontjára a hazai körútjukon. Idén játszottunk először a Dürer Kertben a Within Destruction előtt, a Barba Negrában a Stay Brutal fesztiválon, az Akvárium Klubban az Omega Diatribe és a Beton előzenekaraként, illetve több kisebb-nagyobb vidéki rendezvényeken. Jelenleg gőzerővel készülünk a turnéra. Lesznek ugye új mercek, új dalok, illetve egy új klippel is készülünk.

Jelenleg nincsen, majd most reméljük, hogy lesz! Amit garantálunk, hogy kellőképpen mozgogtjuk majd azokat, akik elnéznek ránk.”

NOVA PROSPECT

Kiss József gitáros és Besnyő Gabriella énekes

Kiss József: „A 2026-os stagedivingos setlist abból a szempontból lesz különleges, hogy egyszerre fogja tartalmazni a legújabb dalainkat és a nosztalgia jegyében az idén tízéves Szemben az óriás lemez jó pár tételét, köztük olyat is, amit nagyon ritkán játszunk élőben.

A 2025-ös év főleg a jubileumok jegyében telt, áprilisban hazai pályán, Kecskeméten ünnepeltük a 18. születésnapunkat, szeptemberben pedig a már említett Szemben az óriás lemez tízéves jubileumát az A38 Hajón, ahol a teljes lemezanyagot eljátszottuk elejétől a végéig. A háttérben gőzerővel dolgozunk az ötödik nagylemezünkön, amit 2026 második negyedévében tevezünk majd kihozni, emellett tavasszal jó pár vidéki koncert is várható a Your Last Steps társaságában.”

Besnyő Gabriella: „Egy időben állandóan rávettem magam a közönségre – saját koncert közben persze. *(nevet)* Azt hiszem, nagyjából hozzá is voltak szokva, hogy egy-egy dal alatt számítaniuk kell az érkezésemre.

Viszont egy alkalommal kissé elsiettem az ugrást, és nem hagytam nekik elég időt, hogy szabadabb tegyék az üdítőikkel és ásványvízzel teli kezeiket, így konkrétan egyetlen emberke tudott elkapni (amit azóta is emleget, és baromira unom, haha!), ami valljuk be nem egy életbiztosítás. Persze aztán megérkeztek a többiek is, és körbehordoztak, de tény, hogy így elég muris volt az egész. Gyakran kérdezték tőlem, hogy nem félek-e ugrás közben. Hát... azt hiszem, a fenti példából is látszik, hogy nem eléggé.” *(nevet)*

KILLERSICK

Schönwald Márk énekes/gitáros

„A 2026-ban megjelenő albumunkról fogunk sok dalt játszani, amit már nagyon várunk. A többi meg majd alakul, mindig koncert közben kapunk inspirációt. *(nevet)*

Októberben elkezdjük felvenni a debütáló nagylemezünket, ami tíz dalt fog tartalmazni, brutál sok meló... de már nagyon várjuk, hogy kiadjuk! Nagyon királyt volt külföldi fesztiválokra játszani, most voltunk Ausztriában is, imádtuk! A következő nyáron pedig ismét Ausztriában játszunk egy underground metal fesztiven, na meg jön az album...!

A, majd most lesz! Első alkalmunk ezen a fesztiven, pizzaparti lesz! Januárban tala!” **U**

ORACLE

SZÓVREG: BALI DÁVID · FOTÓ: TÓTH GÁBOR, ZENEKARI ARCHIVUM

A RÉSZ ÉS AZ EGÉSZ HARMÓNIAJÁNAK KÖVETKEZETES ALKALMAZÁSA

Bodócsi Imre a lassan húsz éve aktív The Southern Oracle dalszerző-gitárosa, és a thrashes/metalos hardcore-alapzenekar decemberben hozta ki hatodik nagylemezét Hunt What You Fear címmel. A kilenc új dalt a srácok egy dupla telt házas Barhole-koncerten mutatták be, mi pedig általánosságban az inspirációiról, a dalok szerkezeti háttéréről kérdeztük a Gibsonon játszó dalszerzőt.

Azt hiszem, a Hunt What You Fear hallatán joggal gondolhatjuk, hogy az elmúlt három albumotokon végérvényesen kisajátítottátok a thrash metal hangzását. Az új lemez dalait illetően mi volt számokra a legnagyobb kihívás?

„A rész és az egész harmóniájának következetes alkalmazása, először az egyes dalok, majd a teljes lemez szerkezetében. Kihívás abban a tekintetben volt, hogy a megfelelő sorrendben következzenek egymás után a dalok. Minden anyag esetében koncepciólemezt alkotunk, ezért tudatos az egymásutániség, valahonnan valahová, valamin keresztül szeretnénk eljutni. Ez legjobban az Icebreaker esetében érhető tetten, ami konkrétan egy 20 perces dalnak íródott, majd ez lett felszeletelve. Működnek dalonként is, de egyben hallgatva csúcsosodik ki igazán egy lemez.

Ami nehézség volt, hogy a demókat a zenekarral is összerakjuk a stúdiófelvételre, ugyanis a nagyon szűkösre szabott időben, az 'egy hét, egy dal' metódussal dolgoztunk. Feszés volt, de nagyon jól összekovácsolódtunk.”

Azért is kérdezem, mert az olyan dalokban, mint a Grandstander, hallhatóan friss hatásokat is behoztál a TSO hangzásába.

„Az egész lemezre tekintve úgy fogalmaznék, hogy le lett csupaszítva az eddigi igyekezet, csak a lényeg maradt. Ez nem feltétlenül egyszerűsödés, inkább konkretizálódás, tömörödés ebben a formában. Építésként kényyszeresen a legkisebb elemtől építem fel a dalokat, ez esetben egy riff vagy egy groove van tovább fűzve, ritmizálva, illetve egy tempóváltás is tudatos helyen, egy harmad – két harmad arányánál van. Ami még újdonság, hogy megjelentek ismétlődő refrének, amelyekre már eddig is volt példa az előző anyagoknál, de most érvényesülnek igazán.”

És ha egy dalt kellene mondanod az új lemezről, ami szerinted a legjobban megragadja az új album esszenciáját, melyik lenne az, amelyikre te a legbüszkébb vagy?

„A Ropeweavert mondanám. Az áthajlásokkal operáló ritmika, a gitár és a pergő együtt hangszúlyozása meg az építkező refrén, visszahozzzák a legvadabb '80-as években gyökerező headbangelő thrash atmoszféráját, csak mai köntösben.”

A zenekar már régóta köztudottan szerelmese a thrash metalnak, éppen tíz éve annak, hogy a Barbában is játszottatok az Ektomorffal és a Moby Dickkel egy minifesztiválon. Már gyerekként megismertétek a műfaj magyar zenekaraival is?

„Természetesen, viszont hazai vonalon kevésbé merítkeztem meg a stílusban, mivel mire hozzám eljutott, addigra már el is virágozott itthon. A Moby Dick zenéjével középiskolában találkoztam még a kétezres évek elején, egy szünetben mutatta egy srác, talán a Bűz van című dalt, onnantól faltam.

Az első nagy szerelem a Metallica volt. 12 éves lehettem, amikor először hallottam, és éreztem, hogy hazaértem. Egy olyan minden szempontból gazdag világba érkeztem, amely ma is az énem része. Onnan pedig már csak egy lépés kellett és minden '80-as években gyökerező thrash zenekart infúzió fogyasztottam. Amikor elkezdtem gitározni, egész lemezeket tanultam meg elejétől a végéig majd hosszú órákat gyakoroltam, szóval a kezemre is ez a fajta gitározás áll leginkább.”

Ha egyetlen magyar thrash metal lemezt kell mondanod, ami szerinted meghatározó az életedben, mi lenne az, és miért?

„Talán a Kegyetlen évek és a Körhinta egyként, mivel ezeket a lemezeket egymás után képes voltam többször egy nap meghallgatni, illetve a címadó dalok középtempós riffelése a mai napig az egyik kedvenceim közé tartoznak.”

A TSO hangzásában lemezről lemezre vált feszebbé a riffelés, és hallgatóként a Hiraeth tűnik olyan lemezszerű fordulópontnak, amivel a zenéteket is új alapokra helyeztél. Te hogy látod ezt ennyi év távlatából? Volt itt tudatos váltás, vagy ez természetes folyamat eredménye volt?

„Személy szerint a 2015-ös Icebreaker volt a fordulópont. Ott már lemezből gondolkodtunk, nem kizárólag dalokban és stílusok eklektikájában. Attól számítva a zenekarnak is lett identitása, a korábbi útkeresésből kikecmeregve mi is felnőtünk. A HTH / LTH esetében is volt már némi tudatosság, hogy a lemezt két részre bontjuk és az első inkább metalos, a második inkább hardcore, és ezek egymás paralel megfelelői, de valahogy nem volt egységes a kép.

Emlékszem viszont, hogy az Icebreaker télen íródott, és abba annyira beleivódott a külső atmoszféra, hogy az a kedvenc ez idáig. Azt tekintem inkább természetes folyamatnak, hogy ahogy haladunk előre az időben, úgy jutunk egyre inkább vissza a gyökereinkhez; ebből táplálkozik ma is a zenekar. A Hiraeth esetében már kevésbé ösztönös, sokkal inkább kiművelt lemezről beszélhetünk, és ez a folyamat ma is tart. Lemezről lemezre a hangolás is egyre feljebb kúszott, ami a feszeiséget erősíti. Foglalkoztat manapság, hogy merre tovább, hogyan lehet megújulni, és mégis hűségese maradni a

„Volt egy időszak amikor a thrash látott már jobb napokat is, viszont manapság újra reneszánszát éli a műfaj az undergroundban.”

gyökereinkhez, de ez egy kihívás is egyben, ami sok izgalmat tartogat.”

Gitárosként az egyes lemezek között van benned olyan érzés, hogy változtatnál a hangzáson, például új hangszeret, erősítőt, pedált keresel, vagy inkább arra törekszel, hogy a saját magad számára legkényelmesebb setup szóljon meg a legerősebben élőben és a stúdióban?

„A minél nyersebb hangzás áll hozzám a legközelebb. A fej és láda kombinációhoz ragaszkodom, és pedálokból is csak a legszükségesebbeket használom, gitárokból az extrém és a single cut formákat preferálok. Próbálok minél egyszerűbb, de annál inkább minőségibb setupot használni, ennek a tökéletesítésén dolgozom. Hangszedőket cserélek, erősítő és gitár párosításával próbálkozom, szeretek ezzel időt tölteni. Mivel egyedül vagyok gitáros, felmerült a két különböző fej és láda használata élőben a hangzás vastagítása miatt, szóval vannak még izgalmas kipróbálandó, soha véget nem érő folyamatok.”

Tudom, hogy te is nyomon követed a frissebb zenekarokat a thrash metalban is. Te látsz most olyan zenekart, amelyik szerinted képes lesz arra, hogy megteremtesse a saját hagyatékát majd?

„Volt egy időszak, amikor a thrash látott már jobb napokat is, viszont manapság újra reneszánszát éli a műfaj az undergroundban. Ez köszönhető annak, hogy újra megjelentek crossover zenekarok, melyek bevonzák a metalosokat és a hardcore-osokat egyaránt, így szélesedik a célközönség, illetve egy természetes generációváltás is lejajlott. Ma azok csinálnak maradandó zenekart a stílusban, akiknek a hősei az aranykorban fektették le az alapokat. Ez egyfajta folytonosság, egy olyan formakincs keletkezett akkor, ami helyett manapság nehéz újat mutatni, és a keretek között is maradni egyszerre. Ezeket a sajátosságokat kell a mai korra adaptálni és saját fűszerrel meghinteni, akkor nagy baj nem lehet.

Kiemelt nagy kedvencet nem tudok mondani, a stílust szeretem vakon, de az ismertebbek közül például a Power Trip, az Enforced és a Municipal Waste már megteremtette az örökséget, viszont rengeteg kevésbé ismert, de nagyon erős zenekar van, akikben bízom, hogy a közeljövőben szélesebb körben is ismertté válnak. Érdemes figyelni rájuk például: Prowl, Foreseen, Doomsday, Dead Heat, Overpower, Living In Fear és még nagyon sok underground banda szerte a világban.”

Hogy éled meg emellett azt, hogy mostanra a The Southern Oracle-lel ti váltatok azzá a zenekarrá, ami intézményként kisebb

zenekaroknak biztosít lehetőséget? Látsz olyan magyar fiatal produkciót, amiben a ti kamaszkori szenvedélyeteket látod megelevenedni?

„Nagyon örülök neki természetesen. Emlékszem, nekem a Bridge To Solace volt az a zenekar, akik előtt amikor Csongrádon játszottunk, nem hittem el, hogy ilyen megtörténik. Az érettebb zenekarok feladata és felelőssége, hogy felkarolják és teret biztosítsanak a fiatalabbaknak, ahogy ezt anno Zoliék is tették maradéktalanul. Az undergroundban természetes folyamat kell legyen ez a mester-tanítvány viszony.

Ebben a gyorsan változó, vibráló és információtól terhelt világban nehéz szenvedéllyel csinálni bármit is, ennek alapfeltétele a kitartás, melyet minden irányból megtörnek új ingerek. Egy mindenben – egymás mellett és zeneileg is – kitartó, szorgalmas zenekar tud igazán jót és kompromisszummenteset alkotni.

Az élet teendői mellett kevésbé figyelem sajnós a hazai zenei életet, de meggyőződésem, hogy vannak a próbatermek mélyén szunnyadó produkciók, akik egyszer ki tudnak törni. Ha mindenképp említenem kellene itthonról fiatalokat, akikkel van személyes tapasztalatom, akkor a Still Coldot mondom, aranyos, alázatos, szerény gyerekek.”

Te személyesen hogy állsz a gitárszólók kérdéséhez? Neked természetesen jön, de emiatt inkább kevészer élsz vele, és akkor hangsúlyosan, vagy inkább szempont neked, hogy egy dalban ezt a szerepet egy másik téma vagy egy súlyosabb belassulás vehesse át?

„Egy gitárszólo akkor jó, ha ízt ad a dalnak. Egyrészt, eddig egyik szólómmal sem voltam elégedett maradéktalanul, mivel nemigen lettek kitalálva, csak a stúdióban improztam a megfelelő helyre. Most a Childstealer és a Dogcatcher esetében viszont előre kitalált, feldemózzott dolgokról van szó, amelyekkel viszont már elégedett vagyok. Másrészt, ritmusgitárosnak készültem, a riffelés volt a mámorom, így nem vagyok egy nagy szólógitáros. Élőben egy gitárral szinte teljesen értelmetlen szólózni ebben a stílusban, szóval amíg nem váltunk vissza két gitárosra, addig kevés, de indokolt és jó helyen elhintett szólók lesznek.”

Ekkora életműnél már valahol jogos lehet a kérdés, de van olyan régi dalotok, amit nem szívesen veszel már elő, és ha igen, miért?

„Hangulat kérdése, mert valamikor a Hiraethet sem szeretem ma már piszkálni, de van, amikor meghallgatom és maradéktalanul elégedett vagyok, szóval inkább a Hellwakening és a HTH/LTH az, amit egyértelműen nem szívesen játszának már. Abból az éraból viszont megmentettük áthangszerelve, az egyetlen mai kontextusba illő dalt; a Black Lights/White Liest, ami az idej májusi The Ones Who Dwell Within EP-n a Nonbeliever címet kapta.”

A vizualitásnak mindig kiemelt szerepe volt a The Southern Oracle zenéjében, de ha te dalszerzőként lecsukod a szemed, melyik lemezborítót látod magad előtt, mint a saját személyes kedvenced?

Nehéz kérdés, mivel a Barni minden egyes anyagborítójának minden egyes részletével emberfeletti

időt töltött el mindig is. Ha meg kellene neveznem, akkor esztétikájában a Hiraeth, ha mögöttesében, akkor az Exodus Aesthetic.”

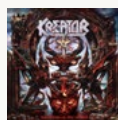
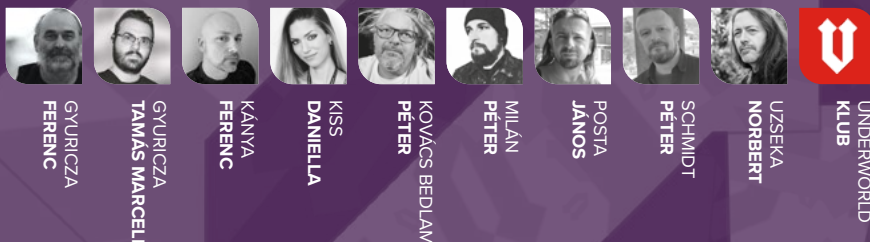
Jövőre lesz tizenöt éve annak, hogy megjelent a bemutatkozó nagylemezetek, a minden szempontból vízvázlasztó Hellwakening. Mai fejjel hogy tekintesz vissza arra a lemezre, és terveztek-e valamit az album megünneplésével kapcsolatban?

„Valóban egykor meghatározó lemez volt, időben és térben helye van az anyagnak, viszont ma már képtelen lennék eljátszani, nagyon nem mi lennénk. A lemezfelvétel viszont nagyon kellemes emlék, több napot töltöttünk akkor együtt Gyulán, igazi közösségi élmény volt.”

A Barhole-os koncertet követően mire számíthatunk tőletek? Az elmúlt időszakban kicsit lelassultatok, ismét elcsendesedés következik, vagy ahol lehet, színpadra állítjátok az új dalokat?

„A lemezbemutató után Péccsett nyitunk a lazarusos barátaink előtt, utána januártól a lemez utógondozása következik. A próbateremben érleljük a dalokat egyelőre, hogy kiderüljön, mi az, ami működik élőben és mi az, ami nem, illetve forgatunk januárban egy klipet is. Biztosan lehet jövőre számítani valamennyi koncertre, egyelőre a Lowland fesztivál van fixen lekötve nyárra. Új nagylemez nem valószínű, hogy lesz 2026-ban, viszont koncertlemez vagy egy 4-5 számú EP-re nagy esély van. Ötlet van bőven, no meg az Icebreaker II is terítéken van már egy ideje, de ez legyen az elkövetkezendő időszak kérdése.” U

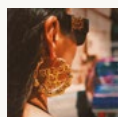
A HÓNAP ALBUMAI

KREATOR: KRUSHERS OF THE WORLD

8,30

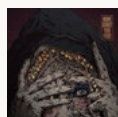
9 9 10 9 7 8 8 8 7 8

LIONHEART: VALLEY OF DEATH II

7,60

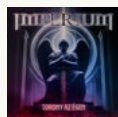
7 7 9 9 7 6 9 7 7 8

THE SOUTHERN ORACLE: HUNT WHAT YOU FEAR

7,40

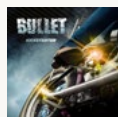
7 6 9 8 7 5 8 8 8 8

IMPERIUM: TORONY AZ ÉGEN

7,20

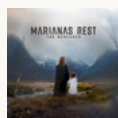
8 7 8 7 6 6 8 8 8 6

BULLET: KICKSTARTER

6,90

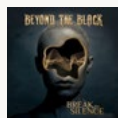
7 7 9 7 7 6 4 9 6 7

MARIANAS REST: THE BEREAVED

6,90

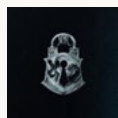
8 6 8 7 5 7 7 6 8 7

BEYOND THE BLACK: BREAK THE SILENCE

6,70

8 8 9 6 5 5 8 6 6 6

LORD OF THE LOST: OPVS NOIR VOL. 2

6,56

6 8 8 8 - 5 6 6 6 6

OV SULFUR: ENDLESS

6,50

7 7 9 7 6 5 6 5 6 7

STULA ROCK: ÖRLÁNG

6,40

6 6 6 8 6 6 6 7 7 6

ENTHRONED: ASHSPAWN

6,30

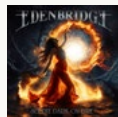
6 8 7 6 7 7 4 6 7 5

FEAR OF DOMINATION: KATHARSIS

5,80

7 7 7 7 6 4 5 4 5 6

EDENBRIDGE: SET THE DARK ON FIRE

5,80

6 6 6 6 4 6 8 5 6 5

” A dalok többsége a középtempó és a gyors thrash határán mozog, a refrénekekben pedig ott a melodikus kapaszkodó.

KREATOR Krushers Of The World

KIADÓ: NUCLEAR BLAST RECORDS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 10

Az ikonikus bandák új lemezeit gyakran félelemmel indítom: lesz-e bennük valódi erő, tűz, lélek – vagy csak gyarapítják az életművet egy kötelező fejezettel. A Kreator esetében leginkább csak a '90-es évek említhető ilyen kontextusban. Küzdöttek a trendekkel, mint más bandák is akkoriban, elkísérletezték az évtizedet – de felszínben maradtak. Az új évezred engedte, hogy visszataláljanak önmagukhoz, sőt, idővel egy új identitást, modern bandává formálódjanak, ami ma megkerülhetetlen a metalban.

Szóval, a Krushers of the World esetében egyetlen pillanatig nem volt bennem para, pontosan tudtam, hogy a Kreator meg fogja ugrani a saját magának feltett léceket. Egy másik oldalról közelítve a téma felé: tudtam, hogy jó lesz és tudtam, hogy jó lesz írni is a lemezről, mert a Kreator újkori, kiforrott munkái mind olyan szoros koncepcióval készültek, hogy adják magukat a kritika szavai, mondatai.

Mille Petrozza és csapata a kétezres évek első évtizedének végére, de leginkább a Hordes of Chaos után elég konkrétan megtalálta a helyét a legújabb kor extrém metaljában. Azt a modern, melodikus, epikus, mégis agresszív Kreator-formát, ami a Phantom Antichrist óta meghatározza a csapat karakterét. A Krushers of the World ebbe a korszakba illeszkedik, de nem egyszerű folytatása a Hate Über Allesnek, sőt, leginkább nem az. A Krushers világa valahonnan a Hordes és a Gods of Violence metszetéből ered: a hangzás tiszta, korszerű, nagyívű – sokkal inkább a Gods szimfonikus-cinematikus, melodikus thrash megközelítését idézi, a riffvilág és a tempókezelés viszont sok helyen visszanyúl a Phantom-korszakos Kreator energikusabb, thrashesebb oldalához. A modern produkció mögött ott a régi iskola szelleme, de nem porosan-pókhálósan, hanem a műfaj lelkeként, habitusaként.

A dalok többsége a középtempó és a gyors thrash határán mozog, a refrénekekben pedig ott a melodikus kapaszkodó, ami miatt a Kreator az elmúlt évtizedben sokkal szélesebb közönséget ért el. Ahogyan szokott lenni, és zeneileg is logikus: a nyitó dal a prólogus: itt a Seven Serpents jelöli a kiindulópontot. Dühös, lendületes, de nem kapkod. Mille hangja talán sosem volt ennyire kontrollált, a riffek pedig egyszerre klasszikusak és maiak. A folytatásban nem csak az bizonyosodik be, hogy igazából nincs gyenge tétel, kisujjból kirázott thrash-lecke az anyagban, de olyan, mintha a melodikus részek egy koncepció szerint meghatározott dallamkészletből épültek volna, és ez nem a diverzitást rontja az albumban, hanem

a koherenciát erősíti. A nóták döntő többsége ezúttal gyors-középtempós, ezek hozzák azt a fajta ösztönös energiát, amitől a Kreator még mindig releváns. A groove-osabb, lassabban építkező tételek – mint a címadó például, az album paródosza – adják a lemez érzelmi magját, és ezekben működik legjobban a zenekar újkori melodikus érzéke.

A Krushers témái súlyosak, sötétek – legyen szó társadalmi feszültségről, háborús képekről vagy a személyes felelősség kérdéséről – nem csak díszletek. Halványan, de a politika is előkerül, váratlan módon a Satanic Anarchy nótában. Érdekes, hogy Mille itt is a Sátánt, ugyanazt a metaforát használja, mint a Satan Is Realben, de míg ott politikai-társadalmi allegóriaként jelenik meg, addig a Satanic Anarchy nyíltan politikai dal, bár a reflexiója nem harsány, inkább keserű és rezignált – ahogyan a refrénjének dallamai is.

Az album, és a Kreator jelenkori korszakának egyik legkülönlegesebb nótája a Satan Is Realle szintén rokonságban – itt a melodikát tekintve – álló Tränenpalast. Különleges, mert valószínűleg a legdallamosabb Kreator-nóta, az egyetlen, ami ilyen mértékben és ennyire egyértelműen melodeath-ihletett és a legelső, amelyben vendégénekes ilyen hangsúlyos vokális szerepet kap. Igen, tudom, a Midnight Sun és Sofia Portanet a Hate Über Alles lemezen – de Sofia a Midnight Sun refrénjében mint egy atmoszférikus dramaturgiai elem, egy ellenpont van jelen, míg Britta Görtz (Chaos Rising, Hiraes, ex-Cripper) karaktert hoz a Tränenpalastban. A dal bevezetője egyébként a Suspiria című 1977-es olasz horror főtmáját használja, ez is különlegessége. Hangulat tekintetében van néhány csúcspont a lemezen, az egyik leghátborzongatóbb a Psychotic Imperator középrészében az orchestráció – mint Verdi Requiemje!

Ha a címadó a paródosz, a drámai kezdet, akkor záró Loyal to the Grave az exodosz. Ez a lassú, epikus, szépen rétegzett és monumentálissá hangszerelt tétel pontosan így viselkedik, igazi drámai lezárás. Rengeteget fogom hallgatni ezt az albumot. A kocsimban a Gods of Violence és a Hate Über Alles is mindig velem van, de általában ugyanazokat a számokat keresem. A Krushers of the Worldön sem minden dal egyformán erős, de a lemez egészében koherens, feszes és őszinte. Nem ad rá alkalmat, hogy léptess. Nem újítja meg a thrash metalt, azt megtették mások. A Kreator „csak” átforgatta azt és elhozta 2026-ba.

„Főnixmadárként képes újjászülni albumról albumra az európai thrash zászlóshajója. Ezúttal is úgy hozta a már megszokott minőséget, hogy alapvetően következetes maradt önmaga markáns zenei világához, mégis telepakolta új ötletekkel, meglepő megoldásokkal az aktuális dalait.” GYF / 9

„Ugyan a Kreator tevékenysége elég régóta meglehetősen érdektelen számomra, ezt a lemezt a promófotós pózok thrash- királyja, Mille Petrozza

elég tisztességesen összekalapálta. A mosolyogtatóan klisé, szajbarágós lemez- és számcímek mint tipikus

Mille-védjegyek maradtak, azonban maga az anyag szerencsésen megszabadult az utóbbi lemezek fárasztó bombasztjától, vagyis egy természetesebben megszólaló, jó riffeket, ötleteket sem nélkülöző albumot kaptunk a veterán csapattól.” MP / 8

„Időnként felmerül bennem, hogy már nem tudok mit szeretni a modernkori

Kreatorban, aztán végül mégis beleragad a lejátszóba.” PJ / 8

„Becsülöm Millében, hogy időről időre meri egy kicsit megvariálni a receptet – ezúttal a tipikusnak mondható stílusjegyek mellé egy adag dallamosság társul (ez mondjuk annyira pont nem újdonság), illetve mintha az északi fémzenéket is felfedezte volna a főnök. A hangzás egész organikusnak tűnik, és bár van pár laposabb pillanat, szép számmal akadnak

kimondottan jó riffek, tempók és zenei ötletek is.” SP / 8

„Azért a Kreator néha csont heavy metal. Simán 80% Accept egy-egy dal. Meg ilyen őspeed metal. Néha még az ének is olyan mint Kai Hansen '85-ben. Nekem picit hiányzik a valódi agresszió. A Slayertől besz*rsz, a Kreatortól nem – már nem. Egyébként sokkal jobb a lemez, mint az utóbbi pár. A Britta Görtz-ös dal egészen üdítő.” KBP / 7

„Vannak benne tetszetős részek, még black is, és van lakossági metal is.” UN / 7

„Profi, modern, sok jó pillanattal, de folyamatos a hiányérzetem. Nyilván nem újabb Endless Paint vagy Pleasure To Killt, esetleg Renewalt vár már az ember, a Kreatornél mindig is folyamatosan tetten érhető volt a fejlődés, de számomra kicsit mégis súlytalan ez az album. Is.” BrekTaLife³⁰³ / 7

ABYSMAL GRIEF Taetra Philosophia

KIADÓ: AVANTGARDE MUSIC
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

1996-os alakulásával az olasz Abysmal Grief már veteránnak számít. Sok kiadványuk van, melyek között nagylemezek is sorjázna, de kisebb megjelenésekkel is rendre előállnak.

Ha valamire, az aktivitásukra nem lehet panasz. Az utóbbi években is számos felvétel látott napvilágot a csapattól, zömmel töltelékanyagok, koncertek, azonban album 2021-ben jelent meg utoljára a Sun & Moon gondozásában: ez volt a Funeral Cult Of Personality. Aki legalább egy részét ismeri az Abysmal Grief-diszográfiának, tudja, hogy változásra itt nem kell felkészülni.

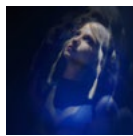
A Taetra Philosophia című hetedik album ugyanabban a szellemben készült, mint valamennyi elődje. Ez a millió a temetők, temetések világa, az Abysmal Grief természetes közege. A halál, az elmúlás, a gyász, a halottak utolsó útjára való elkísérése, a sírok, urnák, halotti leplek háborzongató világa ez, amit ez a bizarr zenekar morbid köntösben talál, hiszen egészen más ezzel, konkrétan a halállal image-szinten játszani, mint egy szerettünk temetésén részt venni. Az Abysmal Grief nyilvánvalóan egy image-zenekar, csak néha felettebb visszatetsző, ha valaki, legyen az akár egy zenei csoportosulás, egy komoly témát nem kellő méltósággal kezel. De az út végén mindenkit várnak majd...

Az Abysmal Grief stílusa a Taetra Philosophia albumon is a régi: az egyszerűnél is egyszerűbb szerzeményekben Regen Graves gitáros/dobos egészen szimpla heavy metal-riffeket ad elő a minden bonyolítást mellőző alapritmusokra, s erre érkeznek a csapat hangzására nézve leginkább meghatározó billentyűfutatok (Lables C. Necrothytus), amelyek az orgona hangszínen szólnak meg. Ez kezdettől fogva védjegye az Abysmal Grief hangzásának. Nem kevésbé Necrothytus jellegzetesen mély, morgó hangja, ami valahol a kántálás, a minimális éneklés és a necro-black metalos torokreszelés határán mozog. Graves néha elkövet egy-két primitív gitárszólót, hogy a zene síri aurája még kísértesebb legyen. A ritmusok okán meg kell említeni a trió harmadik tagját, Lord Alastair basszusgitárost.

Az Abysmal Grief táborában minden változatlan. Elvárásaink is ilyenek legyenek.

ANN MY GUARD Gemini / Roseblood

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS
ÍRTA: UZSEKA NORBERT

A Baumann Eszter Anna énekesnő / basszusgitáros / dalszerző vezette Ann My Guard tavasszal jelentkezett utoljára hosszabb anyaggal, és a She of the Sea and Stars minden ízében különleges és változatos volt. A novemberben kiadott két újabb dalra szintén illenek ezek a jelzők, még a She...-hez mérten is.

A Gemini talán minden korábnál slágerebb (vagy slágeresebb) dal, torzított ének és gépi(nek ható) ritmus adja az alapját, de némi metal gitár és népzenei rész is felbukkan benne. Azonnal ható, döbbenetesen fogós szám, melynek kapcsán az jut eszembe, hogy lám, a modern megoldásokat és hangzásokat is lehet kreatívan használni, anélkül, hogy pont ugyanolyan hatást keltenének, mint a számtalan többi mai pop-metal zenekarnál. A dalhoz készült klip is rendkívüli. Jó, az Ann My Guard mindig is erős volt vizuális téren is, de ahogy Eszter Anna

mintegy önmaga jó és rossz oldalát alakítja benne, és ahogy az egészét megvalósítják, az tényleg olyan extra, hogy még annak is érdekes megnéznie, aki amúgy általában legyint a videóklipre.

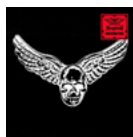
A nőiség bizonyos fájdalmas aspektusáról szóló Roseblood a Moira című harmadik A.M.G. albumon már szerepelt, ez az új verzió hangszerelés terén nagyban eltér attól. Elvárásolt, már-már Dead Can Dance-módra folkos, ahogy indul, de a gothic/doom metalba csapó refrén miatt a the Gathering Annékével készült korai albumai is eszembe jutnak. Egészen más ez a dal, mint a Gemini, de hatása talán még mélyrehatóbb, s ezt a felkavaró klip is erősíti.

Azt gondolom, hogy miközben Dunát lehetne rekeszteni az énekesnő rock/metal bandákkal, nagyon kevés van köztük, amelyik valami tényleg eredeti, tartalmasat, különlegeset tesz le az asztalra. Az Ann My Guard ilyen, de őket az is kiemeli a masszából, hogy miközben zeneileg, szövegeileg, látványilag is nagyon komoly, rétegzett és tartalmas produkciót nyújtanak, egyúttal képesek szórakoztatni is a hallgatót-nézőt. Sem vásáriba, sem önmagába csavarodó művészkedésbe nem csapnak át: egyszerre önkifejezés és ajándék a hallgatónak.

Mivel a zenekar jó ideje inkább Hollandiában lakik, és az ezévi európai turnékon sem jutottak el hozzánk (az Antimatterrel ill. Charlotte Wesselszel léptek fel együtt), extra öröm, hogy a december 27-i Téli Zaj Fesztiválon ők is ott lesznek a Dürer Kertben.

AEROSMITH / YUNGBLUD One More Time EP

KIADÓ: CAPITOL
ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 10

Előjáróban leszögezem: azt, hogy Yungblud mennyire megosztó személyiség, hogy miért lett az, és mi adott erre okot, nem ennek a recenziónak a tisztje megfejteni. Mindamellett minden ellenzőnek csak ajánlani tudom, hogy nézzen utána Dominic Richard Harrison történetének, hogy honnan indult, milyen ívet járt be a karrierje és zenéje.

Nézzük inkább a másik oldalt, az Aerosmitht. Elsősorban Tyler torokproblémái miatt a zenekar kvázi visszavonult, a tagok vagy megérdemelt nyugdíjukat töltötték vagy egyéb projekteken dolgoztak. Talán Joe Perry az egyetlen igazán aktív tag (Joe Perry Project, Hollywood Vampires), folyamatosan turnézik, így valahol nem véletlen, hogy a köztudottan Aerosmith-rajongó Harrison találkozni akart vele. Az, hogy ennek a találkozásnak egy közös jammelés lett a vége, és mikor Tylert is bevonták azonnal meglett a közös hang, már csak a jószerecsen műve. Nyáron már tele volt az internet a közös reels videókkal, amit akkor még a Black Sabbath-búcsúkoncerten való szereplésnek tudunk be, aztán egyszer csak berobbant az első közös dal, a My Only Angel!

Szó szerint robbant! 13 éve az első új dal az Aerosmithtől, ráadásul nem is akármilyen! A Get a Grip album óta nem írtak ilyen fogós, ennyire csak az Aerosmithre jellemző dalt. Nagyívű, azonnal tapadó ének, kegyetlenül húzó, Perry legjobb pillanatait idéző gitár, mennydörgésszerű dobok... Aprópó dobok: sokáig csak találgatás szintem ment mennyire lesz ez Aerosmith, mennyire tér vissza minden tag. Most már tudjuk, hogy Whitford és Hamilton itt van, viszont a botrányosan eltávolított Kramert Matt Sorum (ex-Guns N' Roses) váltotta és ez meg is hallatszik a felvételen. Lehet istenkáromlás, de előnyükre vált. Tyler és Yungblud hangja mocskosul illik egymáshoz, de ezen túl is nagyon erős a kémia köztük, nem nehéz belelátni Yungbludba a fiatal Ste-

ven Tylert. Kiemelkedő végig az ének, ennyire arányosan felépített duettet, ami tökéletesen kiegészíti egymást és nem csak egymás mellett szól, rég hallottam és ez – mint később kiderült –, végig a lemez fő erénye lesz.

A dal a nyár egyik nagy slágere lett, de kérdés volt mennyire lesz ez „one hit wonder”. November végén kijött az ötszamos EP, és most már tudjuk, hogy több van ebben a kollaborációban egy dalnál. A lemezt természetesen a My Only Angel nyitja, ami megadja az alaphangot, az azt követő Problems pedig ezt még tovább fokozza! Az Aerosmith legnagyobb dalaira hajazó rockhimmusz, igazi jó értelemben stadionrock, aminek a végére nincs az a szőrös szívű rocker, aki be nem indulna.

A Wild Woman inkább Tyler szólólemezét idézi a countrys témával, de egy olyan nagyívű refrénnel, ami a '90-es években azonnal milliós kislemez-eladást produkált volna, a A Thousand Days lírája pedig simán elférhet volna Yungblud legutolsó (egyébként kiváló!) lemezén is.

A lemez végén, a '76-os klasszikus, a Back In The Saddle új verziója a jutalomfalat. Sokat nem tesznek hozzá az eredethez, de az új nagyívűbb hangszerelés azonnal a Permanent Vacation idejébe röpít minket, a tüt meg vissza a lemez elejére, mert ez az ótdalos csokrot újra és újra meg kell hallgatni!

Nem tudni, mi lesz a folytatás, lesz-e folytatás, ahogy azt sem, hogy rehabilitálja e Yungbludot ez az EP az öreg rockerek szemében, de azt el kell ismerni, erre a 28 éves „kölyökre” volt szükség, hogy Toxic Twins újra akcióba lendüljön! Számomra az év, sőt az évtized meglepetése a lemez, ami igazán méltó az Aerosmith névhez.

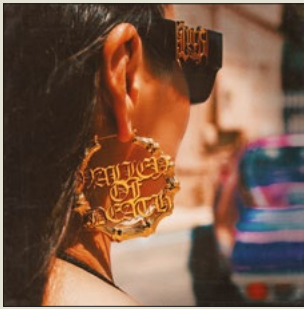
C.A.F.B. Memorandum

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS
ÍRTA: POSTA JÁNOS / 7

Még a '90-es években valamikor vártuk a kora esti műsort a 'falunapon', amikor kijött egy erősen lelazult hűlyegyerek a színpadra, és azt üvöltötte a mikrofonba: „Jó estét, kib*szott Balmazújváros!” Kétezer ember nézett oda, hogy „nahát, ez meg kinek a fia, és mégis hogy gondolja ezt?” Hát, az a hülyegyerek Greg volt. Nem taglózott le az aznapi produkció, de gyanítom, őket se nyugította le a város, haha! Aztán egyszer csak elröpült pár év, Sütő Lajos basszer áll mellettem, én meg hallgatom, hogyan is kellene összerakni a Subkontakt (EDGE002) borítóját. Az elképzelés egyszerű volt: „legyen ez a front, ez meg a korong, a többi rád bízom, te értesz hozzá.” Egyszer csak szimpatikus lett a zenekarnak!

Aztán belehallgattam a zenébe, és már rajongóként dolgoztam tovább a projekten. Srác a pácban, A lator, Annyira távol – a mai

„Talán ez a Lionheart legjobb formája – egyszerű, közvetlen, zsírétető hardcore.”

LIONHEART Valley Of Death II

KIADÓ: ARISING EMPIRE / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A Lionheart ma a kaliforniai hardcore egyik legstabilabb neve. 2004-es indulása óta többször átalakult, fel is oszlott, majd visszatért a banda, de 2017 óta folyamatosan aktívak. Az ötös már a 2010-es évek közepe táján megtalálta azt a zenei formulát, ami élőben nagyon jól tud működni: középtempó, two-step alapok, egyszerű, de hatásos riffek, és Rob Watson egészen pattogó, feszes vokálja. A 2019-es Valley of Death albumon ezt már abszolút tudatosan, kvázi védjegyként alkalmazták. A 2026 első napjaiban érkező Valley of Death II ehhez a korszakhoz kapcsolódik.

Korszak? Kapcsolódás? A Lionheartnál az albumcímen keresztül történő kapcsolódás egy koncepciózus rendszer. A Valley of Death II időbeli közvetlen elődje például a Welcome to the West Coast III volt, azaz egy harmadik „rész”. Ez a számozás egész egyszerűen annyit jelent, hogy a Lionheart ciklusokban gondolkodik – például ha egy korszak hangulata, témája vagy zenei iránya folytatható, akkor nem új cím jön, hanem új rész, új fejezet. A Lionheart a maga mércéjével sikeres éveken van túl, amik a Valley-val indultak. Ez a korszak hozta meg a bandának a stabil nemzeti közígyelmélet, többek között ezért is logikus a visszakapcsolódás, de az új nóták sötét, komor tónusa is a Valley világát idézi.

Mint a Welcome to the West Coast III albumon, ezúttal is Jamey Jasta (Hatebreed) és Will Putney (Fit for an Autopsy) dolgozott a produkción, Jasta producerként, Putney pedig a hangzason. Ő a Body Count vagy a 'core hibrid szupergrupp Better Lovers legutóbbi munkáival is elég meggyőzően megszólaló albumokat segített a világra. Az új nóták hozzák a '19-es Valley lényegretörőségét, a hangzásképe viszont leginkább az előd tiszta, súlyos, modern megközelítését örökölte, pattogó dobokkal és vastag gitárokkal. A dalok többsége középtempós two-stepekre épülő, könnyen követhető, könnyen mozogható, de egyáltalán nem könnyű zene: groove-os metallic/beatdown hardcore. Ha láttad a Bulletproof videóját, akkor minden világos: se gyors, se lassú, a ritmikai alap egyszerű, a húzást a bőgő diktálja, a funkcionális riffek erre épülnek, a vokális jelenlét erőteljes, a dal rövid, az energia brutális.

A dalok többsége ezt adja, az album mégis változatos a maga módján, amit nem feltétlenül – vagy nem elsősor-

ban – a featek, a cinematikus hangminták, a sound designos textúrák vagy a trap-metal ritmikái megoldások hoznak, hanem a szinte minden kemény műfaj hatásaiból táplálkozó, jól épített dalok. A 26 perc körüli hossz tíz nótával egyébként is elég feszes, gyorsan fogyasztható: töltelek, unalom nemigen fér bele.

Az anyag energiájának jó részét a már említett Bulletproof, a Kublai featjével készült ugráló-acсарkodó Chewing Through the Leash, a hipnotikus lüktetésű címadó vagy a többszörös lökéshullám erejű Salt the Earth állítja elő. A lemez közepe táján, a különös, trapes, hiphopéretű No Peace-szel kicsit megtörik a tempó, de összességében a Valley II egy szögegyenes, kiszámítható, mégis roppant hatásos és súlyos anyag. Aki szereti a Lionheart zenéjét, pontosan ezt várja. Aki viszont újdonságot keres, nos, ez az album nem újít. De miért is tenné? Talán ez a Lionheart legjobb formája – egyszerű, közvetlen, zsírétető hardcore.

„Teljesen elkapott. Egy úthenger ez az album.” PJ / 9

„Nagy megfjtésekre ne számíts, de ha elkap ez a kellően dühös, ámde kissé primitív darálógépp, akár még maga alá is gyűrhet. Ha viszont elmegy melletted, akkor sincs baj, van bőven társasági élet a középszerű hardcore-színtéren túl is.” GYF / 7

„Pofonszerű tufa hardcore rövid nótákkal, amikben azért vannak nem is annyira tufa megfjtések néhol.

A recept régóta ismerős, a metalos súlyt sem nélkülöző produkció viszont naprakésznek mondható. A múltkori Agnostic Front nekem azért jobban bejött, de rendben van ez is a maga terepén.” SP / 7

„Nem annyira egydimenziós, mint amilyennek elsőre tűnik, de érdekes módon a tufa részek jobban működnek, mint a belassulás, 'gondolkodjunk el egy pillanatra, mielőtt ütünk' részek.” UN / 7

„Néha – három-négy szökö-évente – jólesik ilyesmit hallgatni, mert ugyan a Lionheart érezte, hogy nem árt némi szint vinni rövid kirohanásai közé, e faék-elegyszerűségű dühcore számomra inkább fásasztó, mint érdekes.” MP / 6

U

„A gitárhangzás nagyon horzsol, a dob él, az ének megasszongya. Amolyan Stuck Mojo-utánérzéssel, kis Sevendust-fűszerezéssel ez egy tökös kis metalmuzsika.” Tóth Tamás¹³² / 9

„Hát, a név alapján kicsit másra számítottam, de alapvetően nem rossz. Mondjuk nem én vagyok a célközönség, az 'ének' egy idő után kicsit egysíkú.” BGY¹⁰³ / 8

„Hát zenei/szövegbéli megfjtés az egyértelműen nincs, de ez még mindig elég b*szó tahóhácé. A dalok is rövidek, szóval full profit. A borító meg simán plusz pont.” dzsi²³⁸ / 8

„Nem vagyok nagy hácé-arc, de ennek valahogy olyan ereje meg húzása van, hogy tök jó hallgatni. Magamtól esélyesen nem kapom elő, de kellemes meglepetés.” BZ⁸⁴⁷ / 7

napig 11 pontos dalok, és a többi sem megy 9 pont alá. Felkerültek egy számmal az újságos válogatáskazettára is. Valamiért egyértelmű volt számomra, hogy a Latort kell gyártásba adni. Lénárd Laci annyira nem örült, mert a Kóvér nőhöz írta a kísérő szöveget... Ilyen ez a punkszakma!

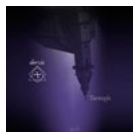
Aztán egyszer csak elröppült pár év, és éppen a végére érek a napokban megjelent Memorandumnak. Más időket élünk. A punkzenei ujjgyakorlatra már leginkább csak közéleti szövegek érkeznek, a pontozási mutatóm pedig az ötös és a hetes között billeg. Az agresszív Talpnyaló, az elmélkedős N.E.O.N és a romantikus Punk rock lány azért adja.

De nézzük meg, hogy szól mindez élőben – március 7-én találkozunk a Dürerben!

DERVIS Tartozás EP

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS

ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 8

A budapesti Dervis 2024-ben alakult, kipróbált zenészek alkotják, akik közül rock vonalon talán Hanák Bálint gitáros és Owczarek Artúr basszusgitáros nevét ismerik a legtöbben, lévén a Basement egykori tagjai. Már csak emiatt is lehetett számítani rá, hogy a Dervis zenéjében van grunge, mindazonáltal a zenekar fő dalszerzője és szövegírója az énekes-gitáros Toroczky Balázs, és ő más hatásokat is behoz.

S nem csak ő, hiszen tagja a zenekarnak Zsigmond Melinda hegedűs és Schreiber András szaxofonos-klarinétos is. Különösen utóbbi jelenléte erős a dalokban – bár épp miatta jut eszembe több helyen is a Mad Season, mint párhuzam. Emellett az „unpluggedabb” Alice In Chains is felmerül sokszor, a hangszerezés, a kevés torzított gitár mellett egy-egy dallam ill. vokális rész miatt is. De a négyszámos EP-t záró Te fent olyan, mintha egy, a Macskajából kimaradt mélyen melankolikus betétdalt játszana a Nirvana némi AIC-hatással, de még cseppnyi kis Adam 30 rokonságot is vélek hallani.

A Dervis másik fő hatása pedig (tehát) a magyar alternatív rock, a régi nagy klasszikusok hatása épp úgy visszaköszön, mint a '90-es éveké: Kispál, Quimby, ilyenek. Viszont míg ezeknél nagyon erős volt a cinikus-szarkasztikus él a szövegekben, Baláznál ez nem jellemző. Vannak elvont képei, mélyről jövő, megélt és erős sorai, de cigifüstös entellektüel okoskodás vagy beleszaródsi nincs itt. Van viszont még némi népzenei hatás, nem csárdás értelemben, nem is úgy, ahogy az Aebseence-nél tapasztaltuk, egyszerűen csak megjelenik egy-egy zenei témában, és jó.

Az EP nyersen szól, egyértelmű, hogy nem nagy pénzekből vagy utólagos MI-s rásegítéssel rögzítették ill. keverték. Van egy-két énekdal, aminél azt érzem, lehetne erősebb, de az, hogy nem szól tisztábban, hogy a hangzás természetessége is a '90-es éveket idézi, egyáltalán nem zavar. Csak erősíti a Dervis mélységét, hitelességét. És hiába, hogy nincs sok rock, sem gitárszólo (ha szólóznak, hát azt jellemzően fűvös hangszerral tesszik), annyira hangulatos anyag ez, hogy nem tudom nem szeretni.

A nyitó Homokon túl talán a legösszetettebb, annyi minden történik benne, egy ponton még a Kyuss visszafogott dalai is eszembe jutnak, másutt a vokál csaknem törzsisbe vált, satöbbi. Az Írd és mondd refrénjében van a legerősebb AIC-áthallás, és talán ez a legkellemesebb darab az EP-n. A Soha nem volt pedig elvárásolt és melankolikus, s úgy kiszámíthatatlan, hogy ebben sincs semmi túlbonyolítva.

Érdekes színfolt a hazai palettán a Dervis. Egyszerre egyszerű és sűrű, ismerős és mégis egyéni. Várom a folytatást.

DREAM THEATER Quarantième: Live à Paris

KIADÓ: INSIDE OUT MUSIC

ÍRTA: VALACHI SAMU

Mike Portnoy visszatértével szinte borítékolható volt, hogy egy új koncertalbummal fog gazdagodni a Dream Theater diszkográfia. Negyven év, tizenhat stúdióalbum és kilenc koncertlemez után azonban óhatatlanul felmerül a kérdés: a progresszív metal egykori úttörői képesek még újat mondani, vagy végleg megéreztek a kiérdemelt, visszaemlékezős-ünneplős korszakukba? A Quarantième: Live à Paris nem akar többnek látszani annál, ami: egy best of nosztalgiaalbum. És ebben rejlik a varázsa és a korlátozottsága is.

Ez a kiadvány a Dream Theater 40. évforduló európai turné telt házas párizsi állomásának emlékdokumentuma, és egyben az ikonikus felállítás ünneplése is, melynek tagjai James LaBrie (ének), John Petrucci (gitár), John Myung (basszusgitár), Jordan Rudess (billentyűs hangszer) és Mike Portnoy (dobok). Tizenhárom év távollét után Portnoy ismét saját kezébe vette a setlist összeállítását, és egy olyan tizenkilenc számból álló, 2 óra és 47 perces műsort rakott össze, amivel összefoglalja a zenekar karrierjének egészét. 2024. november 1-én Budapesten is jártak a fiúk, és ugyanennek a műsornak lehettünk részesei.

A függöny lehullása után a fellépés legnagyobb adrenalinöketével robbant be a koncert nyitó közönségkedvenc Metropolis Pt. 1. Kiemelkedő pillanatok még az albumon a Grammy-jelölt Night Terror, a Vacant-Stream of Consciousness páros, valamint a 24 perces Octavarium. Teljes újdonság a turnéra készült műsorközi Orchestra Overture. Ez az epikus egyveleg a banda zenei könyvtárának minden stúdió albumáról témákat tartalmazó, klasszikus nagyzenekari hangszerezésű összefoglalója.

A Mangini-korszak rajongói sajnos csak két balladát kaptak, megszólalt a Barstool Warrior, majd a This is the Life. Én erősen hiányoltam az amúgy Grammy-nyertes The Alient, de jó lett volna egy Bridges in the Sky-t, The Enemy Inside-ot, vagy Pale Blue Dot is hallani. Ezt a szubjektív hiányérzetet kivéve viszont összeségében nagyon kerek a kép, a Quarantième: Live à Paris olyan sűrű és változatos auditív élmény, ami DT-rajongóként ideális mértékű kimerültséggel végigtöltétedeteléssel töltött el.

A hangzás és a videó majdnem kifogásolhatatlan, de számomra Myung basszusa már a februárban kiadott Parasomnián is túl halk volt, és ezen az albumon is gyakran fülelni kell, hogy hallani lehessen, ami visszalépés a 2020-as Distant Memories és 2021-es A View from the Top of the Worldhöz képest. A videó gyönyörű, a LED-falon megjelenő animáció tökéletesen passzolt a számokhoz, de sok alkalommal az épp szóló zenész helyett inkább a zenekar többi tagját mutatták (csak feltételezni lehet, hogy az utómunka elrejtését szolgálva, de hát akkor is zavaró). Petrucci, Rudess, és Myung precízítása megszokottan emberfeletti, az erőnlétük egy ilyen műsor előadására pedig, főleg ahhoz képest, hogy ötvenes, hatvanas éveikben járnak már, páratlan. LaBrie is kellemes meglepetéssel szolgált, kifejezetten jobban énekel, mint az öt évvel ezelőtti Distant Memorieson.

Az albumnak frissességet kölcsönöz a tékozló fiúkért visszatért Mike Portnoy dobolása, amelynek egyik kulcseleme a Mangini-korszakra jellemző, metronómalapú fegyelmesség elhagyása, és a 'rock'n'roll-os', szabadabb hangvétele. Az ebből fakadó tempó- és dinamikai változatosság, valamint Mike Mangini végtelenül

megkomponált precizitásának hiánya relatív újdonságként hat, és egyfajta fellángoló lelkesedést is kölcsönöz az előadásnak, ami a régi Dream Theater-rajongók számára nosztalgikus felhanggal egészül ki. Éppen ezért különösen érdekes volt a Barstool Warrior és a This Is the Life új verzióit hallgatni. Ahhoz pedig kétség sem fér, hogy Portnoy énekhangjának visszatérése és folyamatos interakciója a közönséggel kifejezetten üdvözlendő elemek a zenekar klasszikus koncertélményének megidézésében.

Az album fizikai formátumban is elérhető, többek között bakelites, Blu-ray, 5.1 és Atmos opciókban. Ehhez társul még egy meglehetősen szép Hugh Syme borító, akinek vizuális stílusa mára szinte összeforrt a DT-kiadványokkal.

A Quarantième: Live à Paris méltó ünnepe a Dream Theater eddigi negyven évének, a jelenlegi Parasomnia turnéval pedig már a következő fejezetet írják a progresszív metal varázslói – még ha ezúttal Európa kimarad is, de majd legközelebb...

ENTRÓPIA ARCHITEKTÚRA Kapu

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

Az Entrópia Architektúra az a zenekar, amelyet többször láttam élőben, mint ahányszor itthon hallgattam őket. Már csak azért is, mert a színpadi jelenlétük eddig fontosabb

volt, mint a csekély számú hanganyagoké. Azonban a nemrég megjelent album, a Kapu, javíthat ezen az arányon. Tudomásom szerint eddig egyetlen négyszámos EP jelent meg a csapatól 2010-ben, ennek ellenére a hazai undergroundban komoly nevet szereztek maguknak rítusokként is felfogható egyedi koncertjeikkel. Itt volt tehát az ideje a nagylemeznek.

A Kapu három kompozíciót kínál, három különböző tételt – valamennyi az Entrópia Architektúra egy-egy arculatát mutatja. S valószínűleg ez a három nem is fedi le a zenekar teljes palettáját. Tudvalévő, hogy a Neurosis a zenekar egyik fő hatása – Walch Marci egyik nagy kedvence –, s ugyan a hatás akár érezhető is, ez a csapatnak csupán egy szelete a sok közül. A nyitó Achaemenid súlyos, sludge-szerű riffel támad, mely verbő metal-jelenléte a formáció egyik alappillére, de mint tudjuk, a robusztus épületek nem egy pilléren nyugszanak. Még ezen az egy dalon belül sem ez a vaskos riff az egyetlen fontos elem.

A 93/93-ban törzsi dobolás vezet be bennünket az Entrópia világlánájába újabb vetületébe, s ugyan az úgynevezett törzsi dobok eredetileg bizonyos tudatállapotok elérését, azt támogatók voltak jelen a szertartásokon Európában és más régiókban, a Neurosis, a Sepultura és más bandák révén ezek a metalkánon részévé váltak az elmúlt évtizedekben. Az Entrópia Architektúra mint tökéletesen atipikus anti-zsánerzenekar világába, mondhatni, teljesen természetesen épültek be a rituálisztikus dobok, ütősök. Ugyanígy természetességgel, magától értetődő világossággal vannak jelen a zenében a magyar népzene elemei, mint hallhatjuk a 93/93-ban. Walch Marciól lehet tudni, hogy aktívan ápolja a hazai népzénet. Mindazonáltal egy olyan zenekar, mint az Entrópia Architektúra, a maga által alakított, faragott, formált, kovácsolt, szőtt világba sajátos módon építi be a népzenei kincset, így énekekkel, ami idővel „besúlyosodik”, s a zajok, a bővérű riffek megtámogatásával, s mindez egy nehezen behatárolható zenei/művészi összetettségű állás. Az Entrópia Architektúráról korábban is tudhattuk, hogy a zenészek, Marci mellett a másik fő tag, Kósa Csaba is, foglalkoznak szellemi tanításokkal, meditációval, különböző

” Mintha minden korábbinál tudatosabban keresné azt a pontot, ahol a félelem már nem akadály, hanem üzemanyag.

THE SOUTHERN ORACLE

Hunt What You Fear

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A The Southern Oracle hatodik nagylemeze, a Hunt What You Fear pontosan azt teszi, amit a címe ígér: nem menekül, hanem szembenéz. A (ma már) budapesti brigád azt gondolom, nemigen kell itthon különösebben bemutatni – elég rég mozognak a hazai undergroundban ahhoz, hogy ne kelljen. A Hunt What You Fear a hatodik albumuk. A muzsikájuk mindig a nyers őszinteség és a társadalmi reflexió határán mozgott.

Ezúttal sincs másképp, de ez az anyag mintha minden korábbinál tudatosabban keresné azt a pontot, ahol a félelem már nem akadály, hanem üzemanyag. A kilenc tétel valamivel több mint félórás „terbe” tömörít össze egy olyan világot, ahol a düh nem póz, hanem diagnózis, a brutalitás pedig nem öncél, hanem eszköz. A Hunt What You Fear – ahogyan elődei javarésze is – konceptalbum, amelyben a jól szerkesztett dalrend igen erős belső narratívát épít: a félelem különböző arcait járja körül, különböző módokon közelítve. A lemez ezúttal is egyszavas címstruktúrája erősíti a koncepciót és tudatos minimalizmust sugall – másképp: egy feszes, stabil keretet ad egy feszes, stabil albumnak.

Műfaj tekintetében a TSO tulajdonképpen mindig is folyamatos változásban volt. Jogelődjével, a Slaughter at

the Engagement Party nevű zenekarral a deathcore felől érkezett, majd a névváltás után a metalcore-ból építette fel magát a banda a hardcore és a thrash különböző rétegein keresztül nőve és ezt-azt magával húzva ezekből a rétegekből. A harmadik album, a Hiraeth magasságában már határozott körvonalai – nem határvonalai! – voltak a TSO-féle muzsikának, ami aztán a zseniális Exodus Aesthetic lemezben csúcspontodott ki, aztán konszolidálódott.

Sok előadó esetében ez az elérni kívánt zenei kristályálapot. A TSO viszont 21-re húzott egy lapot (ez hatalmas kép, a végén kifejtem) és lényegéig finomította-redukálta a muzsikáját, hogy egy új, brutális, nyers és korszerű, mégis időtlen hangzásképbbe csomagolja. A Hunt ezáltal egy ropant masszív, dühös, pengeéles hardcore-thrash hibrid lett feszes, groove-os riffekkel, még épp kontrollált agresszióval és tömör, ütős dalokkal. Már a bevezető Impaler után érkező Dehumanizer felér egy hirtelen jött felütéssel bordaívre, amit aztán a Sharpshooter megtold néhány gyomorra-fejre. Ezek a tempósabb, mondhatni klasszikus-forma TSO-nóták, ilyenből van még egy, terjedelemben is hasonló tétel az anyag végén Glorifier címmel.

A súlyos középtempó nótái közül az album legrövidebb darabja, a beatdownos, elejétől végéig egyfajta zenei preszióra építő Ropeweaver és a hasonlóan kedves, viszont hagyományosabb dalszerkezetre felhúzott Fireraisert gondolom-érzem első néhány hallás után a Hunt erejének, de általában jók a dalok. Nem csak támadnak, hanem gondolkodnak és állítanak is valamit a világról. Nem definiálják újra a hardcore-metalt, viszont tudnak mutatni egy működő megoldást arra, hogyan lehet benne őszintének maradni. Ez az, ami miatt ez a lemez nem csak egy újabb fejezet a TSO történetében, hanem egy tükör, amiben azt látjuk, mi az, amitől most a legjobban tartunk.

Nem kell ehhez látnoknak lenni, de tudod mit? Megígértem fentebb, kifejtem az Exodus Aesthetic meg a 21-re húzott lap gondolatát. A '21-ben megjelent album borítójának könnyező katonája ma már hátborzongatóan aktuális. A sisakra tűzött arcok – egy politikai pakli lapjai – közül egyet már kihúztak, a többiek még játékban vannak. Ez is a félelemről szól.

„Ahhoz képest, hogy az Oracle mennyi ideje van jelen a színtéren, a zenéjükkel mostanáig nem találkoztam. Bánom is a dolgot, mert az itt hallható crossover thrash muzsika több, mint becsületes teljesítmény. (Power Trip, Enforced fanok előnyben!) Rádásul igen faszán is szól a lemez. Kalapemelés.”

SP / 8

„Ők sem újítják meg a thrash-t, még a crossovert sem, mégis van annyi lendület, ötlet, energia ebben az anyagban, hogy szívesen hallgassam.”

UN / 8

„Annak ellenére, hogy feszes, erőteljes, zsigeri, s még kelően rövid is, mégsem tudott elég izgalmas lenni ahhoz, hogy megüsse (megérintse?) az általam legjobb The Southern Oracle-alkotásnak tartott Exodus Aesthetic színvonalát.”

GYF / 7

„Voltak olyan TSO-cuccok amik berugdostak a sarokba, de ez most valahogy nem. Attól persze még ez egy tök jó banda.”

KBP / 7

„Ha azt írnám, hogy ezer éve semmi ilyesmit nem hallgatók, magamat ismételném. Lendületes thrashcore, amiben a szokásos kliséhegyek mellett van néhány ötlet, de már ezeket is hallottam a '80-as években.”

MP / 5

„Szép utat járt be a banda zeneileg az első Slaughter Of The Engagement Party EP óta – igazából szerintem nincs két kiadványuk, amin ugyanolyan zene lenne. Volt, amit nagyon éltem, volt, amit kicsit sem. Erre most merem azt mondani, hogy az eddigi legjobb. Ezúttal éppen kib*szott feszes tühő-thrash. Rohadt jól is szól – külön köszönöm az extraprecíz gitározást –, és kellően meg is cipőz nyolc napon túlra. A borító pedig szokásosan peak.”

dzsi²³⁸ / 9

„Nagyon akarja mondani, hogy ez valami friss és új, de minden ízében csak a múltat idézi. Ezerszer hallott riffek, ezer közé beillő ének. Felismerhetetlen – és mindezenben ismerős.”

Tóth Tamás¹³² / 6

kultúrákkal és ezek az Entrópia világában is lecsapódnak, sőt, nagy mértékben ezek alakítják magát az Entrópia Architektúrát. Talán úgy is megközelíthető a zenekar lényege, hogy adott néhány szellemileg, kulturálisan és művészi/zenei értelemben is nyitott személyiséggel, s az Entrópia Architektúra koncertjei/kiadványai eme összművészeti „találkozó” (zenészek + hatások, inspirációk) eredményei. A lemez cím, a „Kapu” is szimbolikus érvénytelenség; talán nem kell részletezni, milyen jelentőséggel bír a fogalom mind a világok, mind a tudatszintek átlépése terén, mind sok egyéb tradicionális vonatkozásban.

A lemez harmadik tétele Japánnal foglalkozik, ez a lemez leginkább kísérleti jellegű darabja, amiben nagyon sok minden történik. A sludge/doom-gitározás és lassú ritmusok mellett narrációk, ambientelemek, sőt, autentikus japán hangszerek témái tarkítják. Kiemelten fontos, hogy 2026 januárjában lesz Misima Jukio születésének századik évfordulója. Élete, életműve, értékrendje rendkívül összetett, itt azt érdemes kiemelni, hogy a tradicionális, tehát a második világháború végén lerombolt régi Japán harcosa, elkötelezettje volt, de írói, művészi tevékenysége szintén kiemelkedő. A Kapu album harmadik dala, tán nem túlzok, hogy japán eposza, a Sakura, japánul és magyar fordításban is felvonultat Misima-verseket, s közben lehetőség nyílik eltűnődni az értékek földi eltűnésén, s ezzel szemben fennálló örökérvényűségén.

Őrülök, hogy megjelent a Kapu (remélhetőleg majd fizikai formátumban is napvilágot lát). Az Entrópia Architektúra érték.

FIRMAMENT For Centuries Alive

KIADÓ: DYING VICTIMS PRODUCTIONS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 9

A világszerte működő mintegy féltucatnyi Firmament közül jelen írás tárgya öt évvel ezelőtt Lipcsében alakult, per pillanat a második albumánál tart, zenei irányultságát tekintve pedig jobbra a '70-es és '80-as évek fordulójának hangvételében alkot. Ugyebár ez volt az a rövidke periódus, amikor a hard rock már kezdett metallá transzformálódni, de teljesen azért még „nem ért oda”. A lemezek hangzása (pár kivételtől eltekintve) még nem volt olyan karcos és fémes, mint ami néhány évvel később megszokottá vált, a nótáknak pedig egyszerre volt meg a '70-es évekre inkább jellemző játékoság, és az ajtón bekopogató új évtized lényegre törőbb, direkter megközelítése. A British Steel, a Maiden-debitű és a Wheels Of Steel már egyértelműen az új idők új dalait rejtették, míg pl. a UFO, a Thin Lizzy vagy akár a Rainbow akkoriban született anyagai még a korábbi éra megközelítését is bőven demonstrálták.

Nos, a Firmament épp eme két megközelítés metszéspontjában ügyködik. A régi nagyok közül a Thin Lizzy, a harapósabban fogalmazó Golden Earring és Wishbone Ash, meg a korai Scorpions és Judas Priest (pre-British Steel éra) hatása egyértelműen kitapintható náluk, sőt bizonyos tempók és harmóniamenetek okán a DiAnno-korszakos Iron Maiden neve is felsejlik néhol. Igaz, a hangzás kevésbé fémes, inkább organikusabb-rockosabb tónusú. Az ún. protometal vonalas pályatársak közül a Tanith, a Wytch Hazel, a Dead Lord vagy az Amulet kedvelőinek érdeklődésére tarthat számot a brigád, akik hamarosan a Year Of The Goat társaságában indulnak turnéra – az ő nevük is egy jó támpont még.

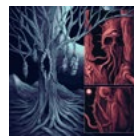
A Ryan T. Hancock csodaszép borítófestményével tállt For Centuries Alive kilenc saját szerzeménye 39 percben vezet körbe minket a fentebb taglalt, jólesően ismerős zenei világ-

ban, amit a magam részéről sokkal inkább érzek időtlennek illetve örök érvényűnek, semmint öregesnek avagy avittasnak. Mint minden stílusirányzatnál, úgy itt sem annak „életkora” az elsődleges jelentőségű, sokkal inkább maguk a dalok, azok minősége és az általuk megteremtett hangulat a döntő, az teheti/teszi rá a hitelesség pecsétjét a végeredményre. Márpedig e téren a Firmament tagságának nincs miért szégyenkeznie. A dalok egyenkénti kivésése helyett fontosabbnak is tartom inkább e tényt kihangsúlyozni. Meg azt, hogy milyen jó hallgatni a Tim Michalik/Philipp Meyer gitárduó bősséggel adagolt iktértémát, a ritmusszekció vibráló-lélegző alapozását és Marco Hermann szélsőségtől mentes, ám remek dallamérzékenységéről tanúskodó vokalizálását. Az utolsó negyedév egyik igen kellemes meglepetése a For Centuries Alive – ajánlom!

FLESHVESSEL Obstinacy: Sisyphian Dreams Unfolded

KIADÓ: I, VOIDHANGER
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

Amerikai illetőségű a 2019-ben alakult Fleshvessel, a debütalbum (Yearning: Promethean Fates Sealed) 2023-ban jelent meg. Nem emlékszem, meghallgattam-e, de emiatt nem lesznek álmatlan éjszakáim. Megjegyzem, az I, Voidhanger nem kevés meglehetően fázostól lemezt bocsát ki magából. Az Obstinacy: Sisyphian Dreams Unfolded címet kapott kettes Fleshvessel sem mentes a zsb-basztó elemektől...

Alapvetően jól hangzik az, hogy „avantgarde death metal”, én legalábbis már régóta szívesebben meghallgatok egy ilyen jelöléssel ellátott albumot, mint ahol csak annyi olvasható, hogy „death metal”. Am ne tévedjünk el: önmagában az avantgardizmus, a formabontás nem erény, nem érték. Ha nincs tartalom, pusztán öncélúság, a „csak a furcsaság kedvéért furcsának” lenni kitekert eszméje nem bír relevanciával. Ha a Fleshvessel új albuma nem is meríti ki ezt a körülírást, néhol megközelíti. Mivel torzított gitárral – mondjuk ki: riffekkel – ma már nagyon nehéz igazán eredetileg létrehozni, manapság egy olyan, önmagában nem túl széles mezsgyét átélelő műfaj, mint a death metal is kénytelen extra elemeket, különlegeseket beépíteni a szervezetebe, s a promófotón hat tagot számláló csapat így is tesz. A kiadó „hasonló csapatok” címszó alatt a felsorolt nevek között olyanokat is említ, mint a Ved Buens Ende, ami felelőtlenség. Ez a banda köszönő viszonyban sincs az egyetlen lemezével underground-tör-

ténelmet írt norvég formációval. Még az újra, a progresszivitásra való törekvés révén sincs semmi egyezés. Míg a Ved Buens Ende (túl azon, hogy a norvég csapat a black metal égisze alatt működik) a metal-hangszerezés keretein belül „oldotta meg”, hogy tökéletesen eredetileg hozzon létre, és nem folyamodott ahhoz, hogy sáppal-dobbal-nádihegedűvel zilálja szét a zenét, addig a Fleshvessel anyagán talán csak az elkövetők látják a strukturáltság körvonalait.

Zenéltni tudnak a Fleshvessel tagjai, ezt aligha lehetne vitatni, de az experimentalizmus nem mindig marad azon egészséges határon belül, ahol még nem szétesés és értelmetlen az eredmény. Troll Heart frontasszony/billentős hörgései, rikácsolásai néha groteszk vinnyogásokká alakulnak – akár azt is hihetnénk, hogy a mesebeli vasorrú bába sétált be a stúdióba, hogy elskítson néhány bizarr verssort. Másutt szimplán mosolyra ingerlő, amit művel. Ehhez hasonlóan kísérleti a zene is, főleg ott, ahol a metal mint fő irány megszűnik vezetőnek lenni, s valami örült hangszerezés hangcsálás veszi át a szerepet – lásd/halld: Cessation, Fixation. Magam is szeretem a kísérleti zenei kezdeményezéseket, de azokra korlátozom figyelmemet, ahol az örületet a zene uralja, és nem fordítva. Amikor a hangok, zenei eszközök a téboly szolgálatába szegődnek, ott már elválnak útjaink, és az idegeimet biztosan nem fogom a továbbiakban az album újbóli elindításával szétzilálni.

A Fleshvessel kétségkívül érdekes dolgot mutat be ezen az öntörvényűen kavargó, szürreális lemezen, s bár nem adok rá rossz pontot, inkább csak bizonyos elemeiben érzem azt, hogy érdemes vele foglalkozni. A kvázi-eposzi méretű zárótétel a maga elborultságában is az album legkonceptiózusabb fejezete. Az újítások kedvelői számára lehet érdekes az Obstinacy; közülük is csak a legtürelemesebbek érnek a lemez végére.

FUCKED UP Year Of The Goat

KIADÓ: TANKCRIMES
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A név alapján először arra gondoltam, ez egy primitív hardcore-bagázs, s kiderült, hogy a HC-t illetően nem tévedtem, bár a két jóval összetettebb, ugyanis, ami itt nincs, az kis túlzással máshol sincs. Zenei látóköröm valamelyest szélesedett, mivel a Fucked Up nem új formáció, elég szép múltja van, és azonban most találkozom velük első ízben.

A Year Of The Goat, ha sikerült kivennem a promószövegben leírtakat, egy bizonyos Zodiac-sorozat akárhányadik darabja, de túl sok

„Ez egy nagyon erős album, mellyel annyi csupán a bajom, hogy túl terjengősre duzzasztották.

IMPERIUM Torony az égen

KIADÓ: H-MUSIC / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 8

Az Imperiumot öt éve indította el Matlár Miklós, a Nevergreen billentyűse, Ispán András basszusgitárossal (ex-Deák Bill Blues Band, Divlje Jagode) és Kovács Nemes Andor énekessel (ex-Firkin). Első albumukon jó pár gitáros szerepel: Ruszity Vladimír, Galambos Zsolt, Kovács Gábor, Lukács Attila / Richie, Roncsák Marcell, Katja Mavec, Szijártó Zsolt, Saša Friš, Farkas Bence.

Matlár a hazai metalszintér kifejezhetetlen kősziklája már bő három évtizede, de voltak (a két társával szerzett) dalai, melyek nem illettek a Nevergreenbe, ezekből lett az Imperium. Nyilván itt sem hazudtolja meg önmagát, azok a sötét tónusú, mennydörgő orgonátémák ezer közül is felismerhetőek. De a zene zöme valóban inkább heavy metal, néhol hard rock, és a gótikus/dark témáknak kevesebb szerep jut.

Az albumot nyomban egy masszívan riffelő, power metalba átcsapó monstrum nyitja – az Országút az égre még Judas Priestnek is beillene, és az album vége előtt angol nyelven is hallhatjuk. Már a Firkinben feltűnt, hogy Andornak milyen erőteljes, karcos hangja van, és ebben a közegben maximálisan ki is bontakozik ez az oldala. Bár magas regiszterekbe ritkán megy, alapvetően a Dio-féle iskolát képviseli, ill. a magyar énekesek közül Vikidál Gyula és Rudán Joe orgánumához hasonlóan leginkább.

A zenedoboz hangjaival nyitó, majd Priest/Queensryche-riffet komor hangulattal övező A holtak nevében is erős darab, A szerelem árnyéka pedig a '80-as évek olyan dallamos metal bandáit is megidézi, mint a Dokken, ugyanakkor a Vikidál-örökség is erős. Mint a legtöbb dalban, itt is van jófajta gitárszóló – érdekes, hogy amilyen sok gitáros szerepel az anyagon, a szólók mind a villantás és a hangulat pont jó elegyét hozzák.

A Leszek szél a címhez illően himnikus refrént hoz, és ha eddig nem, itt már végképp felismeri a hallgató, hogy a szövegvilág tipikus Matlár. Hogy ez jó vagy rossz, döntse el ki-ki maga, én azt gondolom, Miklósnak megvan a maga világa, abban mozog, nem nagyon lép ki belőle, viszont épp annyira markáns, mint a billentyűs játéka.

Az anyagra három feldolgozás került. Az első az Európa, Varga Miklós örökérvényű slágere kb. 1984-ből. Egyfelől idősebb a szövege, mint valaha, látva, mennyi csapás éri a kontinenst, másfelől, bár klassz Andorék metalosabb verziója, nem ad hozzá annyit. A Nem az, ami megöl már ott volt a 2020-as, Kikalapált dalok című Kalapács tribute anyagon (az volt az Imperium bemutatkozása), így kissé helykitöltőnek érzem, noha rendben van. Hanem a Dinamit '81-es A híd albumáról feldolgozott Te mondd meg telitalálat, hard rock klasszikusból klasszikus heavy metallá gyúrták.

A 63 perces album címadója egyben a leghosszabb is, sabbathos riff van benne, meg olyan Hammond-téma, ami King Diamondot idézi, továbbá neoklasszikus gitárszóló. Ezzel együtt ez az egyik leginkább nevergreenes szerzemény itt – a másik meg a címében is abszolút NG: A szerelem háború. A záró, instrumentális Seraphine-ban pedig Matlár komolyzenei gyökerei is megjelennek.

Ez egy nagyon erős album, mellyel annyi csupán a bajom, hogy túl terjengősre duzzasztották az extrának, bónuszknak inkább való feldolgozásokkal ill. az angol nyelvű nótával.

„Kifejezetten kellemes meglepetés, egy hiánypótló kiadvány a hazai palettán, aminek vannak szerethető kapcsolódási pontjai nemzetközi sztenderdekhez, miközben a Nevergreen feelinget sem vetkőzte le teljesen.” GYF / 8

„Egy Matlár-projekt, de nyoma sincs a Nevergreen monumentális hangzásának. Inkább hardrockosan szól gitár is, billentő is, a rokonságot viszont letagadni se lehetne. Az énekes

kimondottan jó. Az Európa után a Kalapács-feldolgozás (Nem az, ami megöl) meglepett, pár dallal később a Dinamit (Te mondd meg!) után meg már pörgettem a dalokat, hátha lesz a Szerrettel már számuráj vagy a Harangok is, de nem lett. Egyébként korrekt munka.” KF / 8

„Én már elég régen lejöttem a Nevergreenről, de ez a Matlár-produkció most rendesen tetszik. Zeneileg is érdekesebbnek hallom, és

hát az énekes sokat hozza. A szöveg terén kellene még kicsit bátrabbnak lenni. A Dinamit-feldolgozás (Te mondd meg) pazar lett, a többi inkább lehangtam volna.” PJ / 8

„Egy újabb Nevergreen-oldalhajtás, epikus-doomos hard rock/metalnak mondanám leginkább. Az énekhang nagyon jó, az összehátas pedig engem messziről – némi hunyorítás után – a svéd Kruxra emlékeztet. Kellemes meglepetés, és azt

kell mondjam, az erős saját dalok mellett a feldolgozások voltaképpen feleslegesek is.” SP / 8

„Hamisítatlan magyar rock/metal. A hangzás elég gyenge, de akad néhány jobb riff, ötlet a lemezen. A harmadik dal (A szerelem árnyéka) hallatán nem tudtam eldönteni, hogy durva Ozzy-nyúlásról, vagy újabb feldolgozásról van-e szó.” MP / 6

„Zeneileg nem rossz, de a szöveg/ének nem az én söröm...” BGY¹⁰³ / 7

„Matlár tonnás billentyűzése nagyon hozza a Nevergreen világát. Az ének kissé jellegtelen, a zene összképében szinte el is halványul. Birodalmi lépegető, ami nagy erővel érkezik, de könnyen orra bukik.” Tóth Tamás¹³² / 7

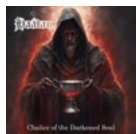
kedvem nem volt kibogozni egy előttem eddig teljesen ismeretlen formáció történetét. Inkább csak erre az anyagra hagyatkozok, amely egy 28 és egy 27 perces tételből áll. Az első mondatban összetett képről beszéltem, amely inkább leírható a „zavaros” jelzővel. Nem tudom, hol kezdjem a jellemzését a Fucked Up művének, de a kiindulópont valóban a HC lehetett, amit, akár egy cirksuzt, mindennel, sőt mindennel is felékesítettek.

Lehet, hogy rossz pillanatban ért el a lemez, de engem ez az anyag, ami maga a megtestesült, hangokba foglalt eklektizmus, sokkal inkább lefárasztott, mintsem bármely egyéb módon hatott volna rám. Szó szerint csaknem minden itt van, ami zeneileg el(sem)képzélhető. A Year Of The Goat egy zenei vurstli. Van itt progresszív rock a '70-es évek modorában, folkos elemek, musical, metal-riffek, HC-ordítások-kiabálások, furcsa női suttogások, mindenféle hangok emberi szájából, s az egész egy nagy bizzar, vásári kavalkádként tárul elénk. Érteni vélem, legalábbis elviekben, a nagy zenei szabadság vad örömrészét, s egyes pillanatok, zenei szösszeneteket nem tartok rossznak, vannak élvezetes pillanatok, az egész művet átható örült kaleidoszkóp-szemlélet, a kiszámíthatatlanság vezérfonállá tétele a lemez vége felé ropant megterhelő lesz. Lehet, épp ez volt a cél. Mintha három-négy különféle stílusú zenekar játszana egyszerre.

Benne van a pakliban, hogy ez egy nagy kusza össze-visszaság – ahogyan az is, hogy én nem értem ezt a kimagasló művészetet. Am ennek semmi jelentősége. Viszont egy dolog maximálisan találó: a zenekar neve.

HAATAN Chalice of the Darkened Soul

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS
ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

Azt gondolom, hogy aki a hazai underground kult bugyraiban járatos, minden bizonnyal találkozott már Márkó Zoli nevével, vagy ha vele nem, valamelyik projektjének a nevével biztosan. Van néhány, például az Anxiety Collapse, a Detox, az Urachel vagy a Haatan jelenleg is működő formációk. Szándékosan nem mondom, hogy aktívak, inkább stúdióprojektek ezek. A formációk többségében régi muzsikustársa, Siska Tibi dobos közreműködik. Zoli régebbi bútor darab a hazai underground metalban, és ahogy régen, most sem szeret egyetlen stílusnál leragadni – a projektjei mind más és más produkciókat tesznek le az asztalra. Nem hiszed el mennyit: az elmúlt két évben 9, azaz kilenc(!) albumot írt és vett fel Zoli, részben Siskával.

A Haatan megalakulása 2024-re tehető, ebben az évben két anyag is megjelent a név alatt. Az első, a Fragments of the Past egy olyan hangzó volt, amin régi Spiritbell és Monument (néhányan emlékeznek, ezekben a bandákban is gitározott Zoli) dalok „újrahasznosított” változatai szerepeltek, felújított zenei anyaggal és új szövegekkel. A második, az Eternal Descent mindössze két hónappal követte ezt a „hosszú EP-t”, ez már új nótákat tartalmazott.

A projekt számomra már az indulásakor mint egy szürke eminenciás lépett elő – a nehezen megítélhető szereplő értelmében. Hiszen amíg nem hallottam őket, azt gondoltam, hogy black metal. Azután az első album egy súlyos heavy/doom anyag volt némi korai black/death érzéssel, a második pedig csak nagyjából marad ezen a csapáson, egy atmoszférikus, de jóval sötétebb és jóval súlyosabb muzsikát valósít meg, jóval hangsúlyosabb black/death formájában.

A november elején megjelent harmadik album, a Chalice of the Darkened Soul a fentiek fényében redesen meglepett. Az egy dolog,

hogy a formáció szinte teljesen kifordult ebből az atmós black/death irányból és leginkább tengerentúli epikus heavy metalban kezdett utazni, de „beújítottak” egy énekest is Csibi János személyében, akit korábban a klasszikus rock felolgozásokat játszó Velorex GTI-ben hallhattott a tolnai közönség.

Az új horizont nem pusztán az ő érkezése miatt nyílt, de nyilván ő is hozzájárult ahhoz, hogy a Haatan egy teljesen új oldaláról ismerjük meg. A komplex dalszerkezetekre és a jó szövegekre eddig is megvolt az igény Zoli részéről, ezek természetesen itt is manifesztálódnak. Amit viszont eddig nem hallottunk Haatan nótában, az ez a fajta hard rockos fogósság, dalamosság, valamint a többszólamú ének.

A hangulatok talán még a Spiritbell egyik-másik dalát is megidézék, de itt kiműveltebb, más hatásokból is táplálkozó és minden szempontból érettebb metalmuzsikát hallhatunk. Olyan bandák jutottak eszembe a nóták hallgatása közben, mint az Omen, a Steel Assassin, a Satan's Host, az Ironsword, de mondhattam volna akár a Metal Church vagy a Manilla Road nevét is. Mindez nem jelenti azt, hogy a Chalice az epikus/US heavy-power hatások östengerének a fenekén spontán összeállt muzsika lenne, igenis vannak saját jellegzetességei. Klasszikus amerikai power metal elegyedik benne sötétebb, misztikus, szimbolikus atmoszférával és modernebb hangzásvilággal.

A dalok összetett szerkezetűek, gyakran változik a tempó és a hangulat. A szövegek, vezérdalok, ikergitáros témák gyönyörűen tonizálják a dalokat. A szövegtematika szintén sötét. Az ének nem mozog széles skálán, ebben a tekintetben inkább „liturgikus” jellegű, a témák csak a bridge-ek és a refrének alatt nyílnak meg valamelyest. Nem tudom, hogyan születtek a nóták, ki hozta az ének dallamokat, de a melódiakezelés és Zoli játéka, ríffépitkezése abszolút organikus és sajátos módon rétegződik egymásra.

Kevesen játszóak már ezt a zenét 2025-ben, Magyarországon meg különösen. A produkció munka nyilván nem tud versenyezni a fenti bandák újabb munkáival, de itt ez egyrészt nem mérőszám, másrészt nem volt cél, ahogyan valószínűleg nem volt cél a kult jellegű megszólalás sem. A dalok közül nemigen volt olyan, ami valamiért nem vagy kevésbé tetszett volna: fegyvelmezt, kiegyensúlyozott művészi színvonal jellemzi a lemezt. Még egyszer kimondom: meglepetés. Élmény volt hallgatni. A Chalice egy erős hazai a régisulis, sötét, dallamos power metal rajongói számára – ha magadra ismertél, akár próbára is teheted!

KILL RITUAL In My Head

KIADÓ: MASSACRE RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

A kaliforniai power/thrasher Kill Ritual új – szám szerint hetedik – albumát először végighallgatva az jutott eszembe, hogy megközelítését tekintve ez valami egészen hasonló ahhoz, amit a Vicious Rumors művel az utóbbi anyagain. Aztán hamar kiderült, hogy ez a benyomás már csak azért sem lehet a véletlen műve, merthogy itt – szintáron csak Judas művésznévén – pont az a Brian „Chalice” Betterton vokalizál, akit legújabbban a VR frontján is hallhatunk... Egy kardinális ponton viszont van azért különbség: mindenféle stílári és intenzitásbeli hasonlóság ellenére fogósság, és úgy egyáltalán dalok tekintetében az In My Head egy jó fokozattal szerényebben áll Thorpe mesterék kurrensebb dolgaihoz képest.

Azzal együtt van ez így, hogy Geoffék éppen-séggel rendre megkapják, hogy a VR csak szegény Carl Alberttel volt az igazi, és minden

egyéb, amit az ő halála óta csináltak, halovány próbálkozás csupán. Nos, ezt a nézetet a magam részéről sosem osztottam (pl. a Warball, a Celebration Decay és az idej The Devil's Asylum kifejezetten tetszenek), és hozzájuk hasonlóan a Kill Ritual zenéjéhez is jóindulattal álltam/állok hozzá.

A VR neve egyébként nem csak az itteni, thrashbe hajló power metal intenzitásáról, a gitársoundról és jó néhány riffről jutott eszembe, hanem – értelemszerűen – Chalice/Judas itteni teljesítményéről is. Stílusilag ő ugye kb. azt a vonalat hozza, amit Brian Allen vagy Nick Courtney a VR-ban – elég agresszívan, rekesztősen nyomja, de van hangterjedelme, és ahol kicsit finomabbra veszi a figurát, ott egészen kellemes dolgokat képes produkálni. Összességében egyébként itt még vadabb, mániákusabb is, mint odaát.

A szintén power/thrash irányultságú Imagikát megjárt két fő arc, a gitáros Steve Rice és a dobos Seamus Gleason kellő vehemenciával teszik a dolgukat (a bőgőt és a színező szintimákat ugyancsak Rice játszotta fel), csomó faszányos riff, penge szóló és gyilkos tempó sorakozik a lemezen. A US power vonal legkarosabb vonatátanak lényegében minden elemét felsorakoztatja a brigád – azonban tény, hogy itt elsősorban magán az intenzitáson és a mániákus előadásmódon van a hangsúly, a fogósság kevésbé lett fókuszba helyezve. Valahogy úgy, mint ahogy azt pl. a legutóbbi Metal Church-koronagon hallhatjuk. Az ilyesmi pedig nálam eléggé hangulatfüggően működik: van, amikor egyszerűen túl sok és sűrű, máskor meg kifejezetten jólesik ez a fajta fullos energiabomba.

A banda épp negyedszázados kitartása tisztelet érdemel, az In My Headnek pedig megvan a maga érdemei, ám hosszútávon annyira azért nem ragadt be nálam, mint a Helstar vagy a Vicious Rumors friss anyagai.

LYCANTHROPIA Postmortem Civilization

KIADÓ: GRUND RECORDS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

A 2010-ben Dunaújvárosban alakult Lycanthrophia kezdeti időszakáról nem sokat tudok, de a csapat, a hiányos adatok alapján leszűrve, elég későn került át aktívabb fázisba.

2019-ben jelent meg a Blood Contract nevet viselő debütálóalbum, s a zenekar, amikor tehette, koncerteket is adott, miközben készült a folytatást jelentő lemez anyaga. Már hónapok óta láthattunk beharangozó posztokat a készülő műről, mely végül decemberre készült el, tette közzé a kiadó digitálisan, s ami még fontosabb: presence ki CD-n.

Postmortem Civilization az új album címe, s úgy gondolom, ez a kifejezés elég beszédes mindazok számára, akik legalább valamennyire igyekeznek tisztán látni, és nincsenek menthetetlenül belemeredve a modern világ és „értékrend” ragacos hálójába. De a tartalmi részről majd a későbbiekben...

Az új Lycanthrophia méregerős death metalt kínál, amiről mindenki meggyőződhet, aki kedveli ezt a vérbő irányzatot, s annak több válfajával is baráti kapcsolatot ápol. Az album hangzása tiszta és átlátható, de nem a tükörfényesre polírozott fajtából; Suplicz Gábor Bernát gitárja brutálisan, kellő nyersséggel szól, van rajta elég „kosz” ahhoz, ami egy effajta zenéhez elengedhetetlen.

Ami a ritmushangszereket illeti, Anda Vilmos basszusgitárja megkapta a maga terét, azonban az ütőhangszereket dob gép szolgáltatta. A programozás jól sikerült, a dobok megfelelően szólnak, őszintén szólva nekem pl. fel sem tűnt, hogy nem élő dobos játszik a lemezen.

Ezek a fickók tényleg élnek és zsigerből érzik ezt a muzsikát, amihez remek dalszerzői képességek is párosulnak.

BULLET Kickstarter

KIADÓ: SPV/STEAMHAMMER / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 9

Tudom, sokaknál, akik régebb óta követik a svéd brigád dolgait, a 2018-as előző album, a Dust To Gold vált a legnagyobb kedvencé – értem is ennek a miértjét, de ezzel együtt nálam annak közvetlen elődje, a metalosabb-horrszólóbb Storm Of Blades a fő favorit tőlük. A számomra kissé lekerekítettebb érzetű Dust után a Kickstarter hangzása újra csak ráspolyosabb irányt vett, ami már élből szimpatikusabb tette az anyagot, már az első hallgatás közben is. Aztán ahogy többször is lement a tizenegy friss nóta, pozitív benyomásaim csak tovább erősödtek – ez bizony megint egy igen ütős, lendületes és hangulatos rock 'n' roll / heavy metal anyag lett.

Habár a banda soraiban nemrégiben gitárosváltás történt (Freddie Johansson az új hathúrfelelős), a zenei irányvonalat ez jótányit sem befolyásolta, Hampus Klangék továbbra is maradtak az AC/DC – Accept – Judas Priest háromszögből eredeztethető, velős headbanger muzsikánál. Bár sok értelme nincs, de lehet ezt tovább cizellálni még olyan nevekkel, mint pl. Krokus vagy WASP – azzal a megkötéssel, hogy

mindegyik említett formáció munkásságából alapvetően a 80-as évek első fele tekintendő irányadónak. Bevallottan ennek az érának és zenei világnak a mániákus szeretete vezeti a Bullet tagjait – mindemellett azonban olyan lendület és kraft van bennük, amivel akkor, abban a mezőnyben is tutira simán megállták volna a helyüket.

Ahogy a nyitó címadó egy dobbeütés után berobban a maga pofonszerű mivoltában, és nem egészen három percben végigtrappol a hallójáratokon, az nálam egyből feledteti a banda bő hét és fél évnyi távolléte okozta hiányérzetet. Odacsap ez a felütés! Hasonlóan energikus és tömör a folytatás a Caught In The Action és az Open Fire képében is – utóbbiban az oda-vissza dobált szólók különösen feelingesek. A klipesített Keep Rolling ezek után egy visszafogottabb tempójú darab, hangulatában nekem a Judas Priest Point Of Entry albumának olyan dalait juttatja eszembe, mint a Desert Plains vagy a Solar Angels.

Tételesen nem mennék végig az egész lemezen, de azért pár nótát mégis kiemelnék még a hátralévőkhöz. Például a Bullet rajongói keménymagjának dedikált Chained By Metalt, ami – címének megfelelően – a korong legtempósabb és egyik legfeszesebb tétele, illetve a kifejezetten gonosz, morózus hangulatú Avengert, ami talán a banda valaha rögzített legmorcosabb szerzeménye. Az alpból is Udo módjára ráspolyos hangú Dag „Hell” Hofer itt egészen agresszívra veszi a figurát. Nekem ez a személyes favoritom a Kickstarterről. Erős mozzanat még a WASP-hatású gitártémákkal operáló Full Throttle, illetve jópofa az AC/DC-t izmosan idéző riffelésű Spitfire is. De a maradék pár dal szintén teljesen rendben van, ez most egy különösen bika Bullet-lemez lett.

Egy ilyen, úgymond hagyományörző megközelítésű banda ezzel a zenével akkor működőképes igazán, ha elhiszed nekik, hogy ők is elhiszik ezt az egészt. Nos, a Bullet esetében ehhez nem férhet kétség, ezek a fickók tényleg élnek és zsigerből érzik ezt a muzsikát, amihez – legnagyobb szerencsénkire – remek dalszerzői képességek is párosulnak. A Kickstarterrel engem most újra megvették.

„A Kickstarter nem akarja feltalálni vagy felforgatni a műfajt. AC/DC, Krokus vagy Accept – aláírom mindet, sőt: Rose Tattoo és Rhino Bucket, azaz egyszerű és működő riffek, jó adag old school energia, garantáltan beindul a láb és a bólogatás!”

KF / 9

„Maga a műfaj szerethető, de ez önmagában még nem fokmérője a minőségnek. Sajnos a Bullet túl egyértelmű újrahaznosítással igyekszik palástolni a kreativitása hiányát.”

GYF / 7

„Ez egy elvesztett Accept-demó kazi '78-ból? Amúgy adom! Nincs különösebb sz*rozás, pici Backyard Babiest is érzek benne. Ez a banda, aki semennyire nem akarja megújítani a stílust, de mégis rohadt jó ütögetni rá a Wartburg tetejét. Nekem ez bejön!”

KBP / 7

„Inkább Krokus mint AC/DC, amire öt sör után hevesen bólogat ez ember egy kocsmában, de otthon inkább meghallgatom ezredszer is a Balls To The Wallt vagy a T.N.T.-t”

GYZ / 7

„Az AC/DC sokadik kópiája, de helyenként a régi Accept is felbukkan. Ez a zene nem éri el az ingerküszöböt, de ha valahol meghallom, nem zavar. Az új Bullet-lemez a maga zsánerében tisztességes.”

MP / 6

„Mi az: karakán heavy metal túl sok AC/DC-vel, és nem Accept?”

UN / 6

„Ez a 'berúgjuk a motort, hadd szóljon' muszika csak úgy szeli az overkilles utakat. Nincs megállás, csak négynegyedes huzat.”

Tóth Tamás¹³² / 8

„Sosem voltam nagy AC/DC-fan, bár persze elismerésem, meg egybeek. De ha már az eredeti se fog meg, egy másolat se nagyon tud. Viszont energia van benne, szóval aki szereti, annak tök oké lehet.”

BZ⁸⁴⁷ / 6

Ez úgymond az album gyenge pontja, de mivel a produkcióval nincs probléma, a zene élvezetét ez a körülmény egyáltalán nem rontja le.

A death metalnál a kulcs a riffekben van, s e tekintetben a Lycanthropia tagjainak nincs oka aggodalomra. Első hallásra a legtöbb ilyen jellegű lemez „mezeinek” tűnik, bevallom, nálam is sokat nyom a latban a rutin, azonban egy addig még nem hallott lemeznél első hallásra megállapítom, hogy lesz-e második alkalom. Nos, a Postmortem Civilizationnel megvolt a második, sőt, a sokadik is. A Lycanthropia death metalja nagy vonalakban a Decide/Cannibal Corpse/Hate Eternal-vonalra illeszkedik, de nem túlzás az állítás, hogy sok veterán csapat teljesítményénél jóval erősebb a Postmortem Civilization. Pl. a Decide utóbbi két évtizedének ténykedését megesszi reggelire a Lycanthropia albuma. És még seregnyi „kinti” DM-bandát kenterbe vernek.

A legtöbb számot felsorolhatnám riff-ügyileg, de a From The Cradle To Grave, a Mors Triumphalis, a The Coming Race, vagy a komor, sötét Death In The Mirror külön kiemelendő Gábor gitározását tekintve. A masszív riffelést néha az adott dalba illeszkedő szóló teszi érdekesebbé. Nem beszélve a zenét változatosabbá tevő díszítésekről, extra témákról, melyek bárhol előfordulhatnak. Az izgalmas riffelés, nem lehet elcsúszni hangsúlyozni, a death metal savorságát adja. Valamint az a készség, amellyel a riffeket dalokká tudja alakítani a zenekar.

En a magam részéről örömdetesnek tartom, hogy a Lycanthropia nem erőlteti a sebességet a sebesség kedvéért, mert önmagában nem ettől lesz a zene súlyos hangvételű. Ruff László énekes erőteljes, az adott dalrészletnek megfelelően hangsúlyozott hörgése itt nem pusztán díszítmény, vagy stílusselem, hanem a produktum fontos alkotóeleme.

Kiemelten fontos a szövegvilág, amelyben – ez nemhogy ritka, de egyenesen kakukktojás a metalban – tradicionális tanítások, az örök érvényű bölcsesség mindennél fontosabb részletei formáltattak versekké, emellett, természetesen, ha már metalról van szó, a modern világ válsága, a világméretű krízisek problematikája nagy nyomtatékot kap a szövegekben. Aki legalább valamennyire tájékozott a Philosophia Perennis területén, tudni fogja, miről szól a The Age Of Wolves, a Mors Triumphalis, ugyanakkor a Genocide By Injections cím nem igényel kommentárt. Ruff Laci e témákat értve, átélve mennydörgi el a sorokat.

Remekül sikerült tehát a Lycanthropia albuma, remélem, élőben is sikerül megtekinteni őket.

MICHAEL SCHENKER GROUP Don't Sell Your Soul

KIADÓ: EARMUSIC
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

Hogy milyen ideológia mentén áll össze trilógiává egy önfeldolgozásalbum (a tavalyi My Years With UFO) két hagyományos sorlemezzel, azt nem tudom, de talán ez nem is annyira fontos. Mindenesetre az ufós anyag folytatásaként tervezett két saját dalos nagylemez közül az első a Don't Sell Your Soul, aminek méltatásával bizony kicsit bajban vagyok. Egyfelől ugyanis ez egy alapvetően korrekt, becsületes nótacsokor (tizenny dal szerepel itt 43 percen, pont ideális ez a játékidő), másfelől viszont több pontján mégis túlzottan biztonságának, alapjáratosra vetnek tűnik. Főleg az első 20-25 percben vannak ilyen érzéseim, az anyag második fele összességében egyértelműen erősebb, ütőképebb benyomást kelt.

A nóták java részét egyébként a H.E.A.T.-et és Skid Row-t megjárt Erik Grönwall énekelte fel, alapvetően szerintem jó ízléssel és kellő mértéktartással, már ami a visszafogottabb, érzelmgazdagabb előadástól illeti. Ugyanakkor nem hallgathatom el, hogy azért az igazi ász még mindig Robin McAuley, aki a vele jegyzett Eye Of The Stormban és Sixstring Shotgunban bizony libabőrösen jókat énekel – már megint, szokásához híven. Hiába no, a szememben már örökre ő lesz a legideálisabb vokalista partner Schenker mellett. Ők ketten valahogy annyira érzik egymás stílusát, annyira jól illik Schenker dallamos gitárjátékához McAuley kissé fátyolos orgánuma és melankolikus dallamvilága, ahogy arra senki másnál nem volt és nincs példa a német gitározási szőlőpályáján végigtekintve.

Grönwall és McAuley mellett egyébként Michael Vosst és Dimitri Liapakist is hallhatjuk még, hozzájuk képest inkább epizodista szerepben. Mögöttük Steve Mann a szokásos módon hol billentyűzik, hol gitározik, míg a dobokat a kipróbált harcosárs Bodo Schopf püföli, a bőgőt pedig – új arcként – Barend Courbois kezeli. Kifejezetten jó hallgatni a ritmusszekció ízlését, kellően változatos, ám a dalokat minden esetben alázattal kiszolgáló játékát, mint ahogy a fület simogató vintage hangzás is kellemes alkotórésze az összképnek. Ugyanakkor – ahogy korábban említettem – maguk a dalok részben inkább amolyan rutinmunkának vagy stílusgyakorlatnak tűnnek, egy kicsit több lendületet, vagy éppen kikukkantást a komfortzónából a magam részéről örömmel vettem volna.

A nyitó címadó mondjuk abszolút rendben van, mint ahogy a két McAuley-s nóta és a tempósabb-harapósabb Flesh And Bone/Surrender záró kettőse is klassz – ezek számomra a korong leginkább emlékezetes szerzeményei. Más dalokban inkább bizonyos részek, fordulatok tetszenek, meg persze Schenker gitározása, ami viszont mindvégig nagyon élvezetes, még a relatíve átlagosabb szerzeményekben is igen jókat kanyarít a maga dallamos „dal-a-dalban” jellegű szólóival.

Az életmű egészét tekintve összességében nem mondanám kiemelkedőnek a Don't Sell Your Soul – ettől még persze jó szívvel lehet hallgatni, de a gitáros pályáján bizony voltak ennél jócskán erősebb, markánsabb munkák is. Remélhetőleg lesznek még ilyenek, például a trilógia harmadik epizódja akár.

MORTE FRANCE Hesperia

KIADÓ: ANTIQ RECORDS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Alig hittem és most is alig hiszek a szememnek, hogy egy zenekar promólapján olyan inspirátorok nevét olvasom, mint Julius Evola, Mircea Eliade, Ernst Jünger, Friedrich Nietzsche. Életem megannyi szellemi kísérőjét, örök vezérfonalát ilyen közegeben látni egyszerre szürreális és örömteli élmény. E szellemi világítótoronyok mellett a debütalbumra Ovidius költészete is hatást gyakorolt, ugyanakkor a korszakok tradicionális doktrínáját érintik a szövegek. Még most is alig hiszem, amit látok...

A fenti szerzőket, gondolkozókat csak egy maroknyi ember olvassa/érti (a könyv olvasó embernél lassan a fehér holló is gyakoribb jelenség lesz), azonban a black metal-színtéren belül a Morte France zenéje már nem lesz olyan nehezen emészthető valóság. A Kval énekes/gitáros által alapított Morte France 2022-ben mutatkozott be a Sola Fide EP-vel, Souveraineté radial címmel pedig egy évvel később érkezett az első album. A Hesperia kapcsán ezt olvasom az ajánlóban: „Ez az album az európai pogányság ősi mágiáját ünnepli a kereszténység szépsége és igazsága mellett.” Még mindig egy metalalbum promószövegét látom magam előtt...

Kval és két társa – Taur basszusgitáros és Ghmur dobos – nagy vonalakban epikus black metalt játszik, ami bizonyos vonatkozásokban kapcsolatba hozható a dallamos francia BM-vonallal (Darkenhöld, Aorlhac és társai), azonban sötétebb, komorabb és mondhatom, hogy emelkedettebb is azok többségénél. A Hesperia hangzása, amellett, hogy nyers és van benne egy jóleső csiszolatlanság, kellően transzpárens ahhoz, hogy a hangszerek ne mosódjanak össze és a gitárok mellett a basszust is ki tudjuk venni, ahol szükséges. Kval hangulatos tremolójátéka magán viseli a skandináv ízeiket, azonban ezt az erősebb francia bandákhoz hasonlóan saját tartalommal tölti fel a trió.

Az albumhoz kapcsolódik egy rejtélyes hölgy, akiről elmosódott fotót is látni: miszteriózus szépségével a voltaképpeni „Morte France”-t hivatott szimbolizálni. Ha már a női jelenlétről esett szó, az album a szárnyaló BM-opuszok mellett szép női énekhangokkal is büszkélkedhet: néha olyanok Audrey Sylvain dallamai, mintha gregorián éneket hallanánk. Ez kétségtelenül jelentékeny színnel járul hozzá az album összképéhez. Kval hangja egyébként bőséges és haragvó: a visszhangos effekttel rendelkező zene élén hatásosak egyszerű dallamokkal rendelkező harci himnuszai.

Jó érzés látni, hogy vannak még európaiak, akik fogékonyságukkal a valódi értékekre, felemelik

” A Marianas Rest zenéje nem arról szól, hogy riffek özönével árasztanak el bennünket, inkább andalítóan melankolikus.

MARIANAS REST

The Bereaved

KIADÓ: NOBLE DEMON / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

Bő egy évvel ezelőtt az év csalódását jelentette számomra a finn doom/death metal tán legnevesebb csapatának a lemeze (Swallow The Sun: Shining). Ugyan vannak még a finneknél minőségi bandák ezen a vonalon, azt érzékelem, hogy a muníció fogyatkozóban van, a legtöbb zenekar inkább a szokásos témákat rakosgatja. Igazán óriási dolgot a 2013-ban alakult Marianas Rest sem csinál, azonban az ismert világon belül igényesen találják a műfajt.

A zenekar Auer című 2023-as lemezét biztosan hallottam, ám ennél messzebbre nem látok Marianas Rest-ügyben. Megjegyezném, hogy én a doom/death metalnak leginkább azt az ágát szeretem, amit a svéd October Tide művel, s még inkább azt, amit olyan, e csapatoknál jóval sötétebb és nehezebb, cirkalmasabb formációk fémjeleznek, mint a Spectral Voice vagy az Inverloch. De az más terület. A finn doom/death metal nem ilyen, sokkal inkább romantikus, sőt, sokszor szentimentális, miként hallhatjuk a The Bereaved anyagán. Alapvetően nincs ezzel baj, hacsak nem az, hogy ez a zenei világ már faltól falig ki van merítve. Valószínűleg emiatt ment egy kommerszebb/mesterkéltőbb irányba a Swallow The Sun. A Marianas Rest lemezén nem érezni ilyen asztalnál meghozott döntést; a csapat őszintén adja magát.

A Marianas Rest zenéje nem arról szól, hogy riffek özönével árasztanak el bennünket, inkább andalítóan melankolikus, elmerengő dallamokkal „utaztatják”, már-már elaltatják a hallgatót. Ilyen a The Bereaved egyik legjellemzőbb, legjobb dala, a Divided. Árad a zenéből a finn borongósság, szinte látjuk magunk előtt a fakó napfényt, amely még egy utolsó sugarat küld a ködlepte tájra. Erre egyesek már mondanák, hogy mekkora giccs, s magam is hajlok arra, hogy megálapítsam, a doom/death metal eme szeglete néha belelóg a nagy melodramatizmusba és túlcsonduló érzélgősségbe. Azt azonban nem állíthatjuk, hogy a csapat ízléstelen lenne. Kicsit talán több a sóhaj és a messzire tekintés a lemezen, de ez benne van az ottani zenei néplélekben.

Engem általában jobban zavar az agyonsterilizált hangzás. A The Bereaved produkciója nem olyan hallgathatatlanul élettelen, mint a legutóbbi Swallow The Sun, de így is túl tiszta: én elviselnék némi varacskot, rücsköt, penészt és guba-

csoat a hangok között. A csapat nyilván kristálytisztán akart visszakapni minden egyes lejátszott hangot, nem akartak elveszni hagyni egyetlen keserűdes, szomorkás melódiát sem, amit Nico Mänttari és Harri Sunila penget a gitáron. Emellett arra is figyelni kellett, hogy a kellő bombasztól belül a billentyűsöknek, a doboknak és a basszusnak is jusson kelendő tér. Jutott is bőven, mivel ez nem egy rifforientált zene. Sokszor a kórusok, a vastag basszus játssza a „tömőanyag” szerepét. És persze nem lebecsülendő a nagyon szenvedélyes hörgés (Jaakko Mäntymaa), ami a finnekre jellemzően sokszor jóval extrémebbnek tűnik, mint maga a zene. Az érdes énektémákat oldandó helyenként dallamokat is hallhatunk a frontembertől.

Többször nem írom le az ismertebb finn zenekar mint hatás nevét, inkább hozzáteszem, hogy a zenére, ezen belül is a gitárjátékra a svéd Katatonia is erős befolyást gyakorolt. Mindezt összevetve korrekt album a The Bereaved az ismert finn recept alapján.

„Atmoszféra. Ne keress benne ennél többet, és akkor elleszel vele, egy ideig biztosan.”
GYF / 8

„Belassult, posztos melo-death sok súllyal, hol szárnyaló, hol meg nyomasztó-fojtogató hangulatokkal. Valódi érzelmi mélysége nincs, a felszínes emóciók viszont erősen hullámozóak, emiatt nehéz hallgatnivaló. Nem is tetszett igazán, csak a jó produkció miatt lett a vége annyi amennyi.”
KF / 8

„Érdekes anyag. A maga borús-sötét módján változatos, s bár nem tetszik minden ízében, több benne a jó téma, mint az átlagos.”
UN / 8

„Az előző albumról 11 pontosra hallgattam a gyönyörű Sirenst, de hát abban volt egy Aaron Stainthorpe is. Nem rossz ez az album, csak egyelőre nem hallom benne azt az extrát, ami aztán újra és újra elővetetné velem.”
PJ / 7

„Doomos melodeath, mondjuk így. Finnországból, természetesen. Vannak kimondottan jól elkapott pillanatai-hangulatai, ez kétségtelen, az album egésze valahogy mégis az átlagosság szűrkegégébe burkolódik nálam. Egyelőre hat pont, azzal a megjegyzéssel, hogy párszor át kell még hallgatnom azért.”
SP / 6

„Ez végtelenül átlagos.”
KBP / 5

”
„A zene sablonos. Van hangulata, de minden váltás előtt kettővel lehet tudni, mi következik. A holt lápos borító miatt ugyanakkor jár a plusz pont.”
Tóth Tamás ¹³² / 8

„Amíg be nem jött az ének, még tetszett is. Profi munka, különösebb egyéniség nélkül.”
BGY ¹⁰³ / 7

„A finn bandák gyakran kapják el jól ezt fogósabb doom-death vonalat – nekik is sikerült.”
dzsi ²³⁸ / 7

„Nem rossz, csak sajnós már a nagyon sokadik a sorban. Ráadásul a billentyűt sikerült úgy keverni, hogy baromira kilóg az összképből.”
BZ ⁸⁴⁷ / 6

a sokszor már leesni tűnő fákllyát, és ha művész produktumokkal is, de felveszik a harcot a modern világ mint legvégű abszurditás ellen. A Morte France hangulatos, erőteljes albuma ápolja ezt az örök hagyatékot.

NEL BUIO

Nel Buio

KIADÓ: AVANTGARDE MUSIC
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A Nel Buio nevű olasz zenekar 2024-ben mutatkozott be egy EP-vel, s idén decemberben jelent meg a debütalbum – szintén Nel Buio címmel. Az EP-t nem hallottam, de a 32 perces albumot leforgattam párszor. A Nel Buio stílusa mint „pure Italian blackwave” jelölte meg, vagyis a black metal és a darkwave egyfajta fúziójáról van szó. Az anyag fényében ezt úgy kell elképzelni, hogy a zene lényegében black metal, de ezt kisebb-nagyobb mértékben átiszövi az elektronika, a billentyűs hangszerek, effektek jelenléte. Ez a hangszerelés jellemzi a legtöbb számot, azonban az Oramai..., ami az album koncepcióját illetően a második rész nyitánya, a darkwave-jelleget erősíti. Ezt egyébként egy finn zenész, Ville Pallonen írta, aki számos underground formációban aktív (Druadan Forest, Azaghal, Vargrav stb.). Hangulatos darab.

A Nel Buio második része erősebb, mint az első, itt még intenzívebb black metal-tételeket hallunk az itáliaiaktól, s elmondhatom, hogy szerkezetileg, az ötleteket tekintve van bennük kreativitás – jók a dallamok, a gitárjátékban sok izgalmas téma, harmónia található. A kissé „szenvédős” ének – olasz nyelvű – nem lep meg, ez az olasz black metal elég jellemző vonása, amely ugyanakkor teatralitást is ad az anyagnak. Az Il buoi l'avvolge, a Non v'è piú lacrima, vagy az Eppur Perdona. kimondottan jól sikerült, olasz stílusú black metal-szerzemények, amelyekben a műfajra jellemző alapirítek és ezeket felkészítő díszítmények hallhatók túlzásba nem vitt színvonalassággal tálalva.

Hangulat, dráma, (horror)filmzenés atmoszféra, intenzitás, sodrás: ez a Nel Buio albuma dióhéjban.

NEMOROUS

What Remains When Hope Has Failed

KIADÓ: BINDRUNE RECORDINGS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

2005 és 2016 között működött egy Wodensthronen nevű angol epikus black metal formáció. Néhány kisebb kiadvány mellett két jól sikerült album jelent meg (Loss – 2009, Curse – 2012), majd jobb létre szenderült a gárda. Leginkább a Winterfylleth-féle emelkedett, grandiózus black metalal volt rokonítható a Wodensthronen zenéje, de úgy tűnik, nem maradt több lőszere a tarsolyban. Egyes tagok azonban nem adták fel, s 2018-ban Nemorous név alatt egy új csapatot hoztak létre. Három év után, 2021-ben megjelent egy EP, majd idén év végén az első nagylemez.

Annak idején többször is meghallgattam a Wodensthronen két lemezét, s ugyan az emlékek ködösek, a Nemorous első albuma, a What Remains When Hope Has Failed feleleveníti a néhai csapat hagyatékát. Miután többször is leforgattam a 43 perces anyagot, nem volt nehéz megállapítani, hogy a Nemorous hamisítatlan angolszász black metalt játszik. A Winterfylleth ennek az alzsánernek a legjellegzetesebb alakja, de a Saor vagy a Fen neve is említhető. Vagyis utalhatunk e műfaj távoli gyökereire, a skandi-

náv bandákra/hangzásra, a Winterfylleth kétségtelenül rendelkezik saját arculattal. Ez talán a Nemorous lemezéről még nem jelenthető ki egyértelműen, azonban a Wodensthronen világa fel-felsejlik a barázdák között.

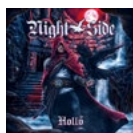
Már a nem túl boldog lemez cím jelez valamit a zene aurájából. Az egész anyagot körüllegli a melankolikus búskomorság, ami ugyanakkor nem nyomasztóan depresszív. Leginkább introvertáltak nevezném ezt a nehezen verbalizálható hangulatot, ami ugyan melábus, benne van az elmúlás szaga, mégsem tölti el rossz érzésekkel az embert. Michael Blenkarn és Rob Hindmarsh gitárosok sok dallamfűzést játszanak, s e témák/riffek mélyén talán a régió népzenei rétegeit is leáznak – még ha öntudatlanul is. Másfépp fogalmazva: még ha a csapat black metalt is játszik, a zene dallamossága mérsékli a „dúvadságot”, vagyis nem annyira agresszív, mint inkább északi befelé fordultsággal teltt a zene. Ugyan Nick Craggs hangjának extrémítása helyenként közelíti az in The Nightside Eclipse-en hallható Ihsahn erejét, a Nemorous látképe nem olyan bősé. Bereft Pt 2 címmel egy szép akusztikus témát is hallhatunk.

Dalszerzés terén még lehet fejlődni, azonban bemutatkozásképp tisztességes teljesítmény a Nemorous debütalbuma.

NIGHTSIDE

Holló

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS
ÍRTA: KÁNYA FERENC / 7

A soproni Nightside gyökerei a kilencvenes évek közepéig nyúlnak vissza. Akkoriban még más néven működtek, fokozatosan alakult ki a jelenleg aktív formáció. A zenekar életét sok tagcsere, újrakezdés és küzdelem kísérte, de két dolog végig állandó maradt: a kitartás és az elkötelezettség a klasszikus heavy/power metal iránt. Zenéjükben több nagy nevű előadó hatása érződik, a legmeghatározóbbak viszont azt gondolom, a sajátos hazai ízek.

A zenekar különlegessége – ha ez még annak mondható, újdonságnak biztosan nem – hogy férfi és női énekhangot egyaránt alkalmaznak, nyilván azzal a céllal, hogy a dalaik hangzásvilága színesebb, gazdagabb legyen, a nóták érzelmi spektruma szélesebb. Ez működik. A műfaj, amiben alkotnak, Magyarországon ugyan háttérbe szorult, de még mindig van mögötte lelkes alkotói és hallgatói közösség.

Legújabb, Holló című lemezük az útkeresés egy újabb állomása. Sokat hallgattam ezt az albumot. Sokan azt gondolják, hogy kritikát írni a világ legkönnyebb dolga. Valóban nem nehéz, ha egy album szinte önmagát magyarázza: amikor a dalok ereje és üzenete egyértelműen átüt. Akkor csak annyi a feladat, hogy szavakba öntsd a hallgatóban is megszülető érzéseket. Nehéz, iszonyú nehéz viszont akkor, amikor a zene rétegei mögött történetek, küzdelmek és kompromisszumok állnak. Amikor nem csak a produkciót, hanem a mögötte húzóó emberi dolgokat is érteni, értékelni kell. Nem a zenekar és a közönség között kell hidat építeni egy kritikával – hiszen ez a híd tulajdonképpen már áll – hanem a zenekar és a kritikus között kell felépülnie ennek a hídnak a szerző őszinte érzéseiből, elfogulatlan véleményéből, empátiájából – tisztelettel, felelősséggel, építő szándékkal és szakmai alaposággal úgy, hogy mindkét oldal igazsága megmaradjon. Van olyan eset, amikor ez kötéltánc egy vödör vízzel, korcsolyával.

A Hollóval kapcsolatban is pontosan ezt éreztem. Az album dalaiban olyasféle muzsikát hallok, amit például a Sonata, a Battle Beast, a Temperance, a Frozen Crown és még nagyon sok csapat játszik, de néhány dalban például

a Kalapács vagy az Ossian dallamvilága is tisztán felfedezhető. Jól megkomponált, jól hangszerelt és jól előadott nóták, nem is szólnak rosszul. A produkció minőségében viszont sajnos nem tudják felvenni a versenyt a fent említett bandákkal – ami mondjuk nem is volt elvárás a részemről. Persze a terméknek ez is része, de ez csak – mondhatni – a csomagolás. Külcsín. Nem igazán fontos. Belül viszont feszül egy olyan ellentét, aminek azért lehet köze az élvezeti értékhez.

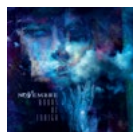
A dalokban két énekes hangját hallhatjuk, egy nőét és egy férfiét. A hölgyet mutatnám be először, ő Jakab-Bor Ildikó, a billentyűs Jakab Szilárd felesége, aki cirka két esztendeje vette át az eredeti énekesnő, Kovács Vivi helyét. A korábban Vivivel felvett dalok – például az Angyalvér, a Ha leszáll az éj vagy a Privát pokol – mutatott rá számomra, hogy míg Vivi hangja engem Barcsik Valéria emlékeztet, addig Ildikóé a '80-as éveknél, a hazai rocknál és a B betűnél maradván Bíró Icaéra. A férfi hang Oszvald Péter, róla pedig annyit, hogy egy igazán karakteres hazai power metal hang. A két hang és két technika közötti ellentét olyan nótákban feszül leginkább, mint a keleti témákkal díszített Anubisz kapuja, a már említett Angyalvér vagy a címadó Holló. A muzsika leginkább erősen Napalm-kompatibilis, eutópai dallamos power metal, tételei közül a Nahi vendégénekével készült, nyitó Földön és égen és a tempós, fülbemászó refrénnel készült Magam adom emelkedik ki.

A Nightside nem egy lezárt történet, hanem egy folyamat. Bár nagyobb múltú csapatról beszélünk, és a Holló előtt egy EP-t is megjelentettek már, ez az album egy igazi bemutatkozó anyag, egy őszinte pillanatkép: azt mutatja, hol tart most a banda. A különböző énekhangok néhol eltérő irányba húzzák a dalokat, de ha egy zenekar ennyi idő után is képes újra nekifutni és alkotni, az inkább érték, mint nem.

NOVEMBRE

Words Of Indigo

KIADÓ: PEACEVILLE RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Több mint három évtizede van jelen a színtéren a maga – mondjuk így – progresszív-atmoszférikus doom/death muzsikájával az olasz (közelebbről római) Novembre.

Jómagam valós időben a 2001-es Novembreire Waltz albumukkal ismertem meg őket, amit a mai napig szívesen hallgatok meg időnként. Közvetlen elődjét, az Arte Novcentót szintén kedvelem, illetve a 2002-es Dreams d'Azur és a 2006-os Materia forgott még nálam alkalmanként.

Ezek után valahogy, mindenféle különösebb ok nélkül, elsodródottunk egymás mellől, olyannyira, hogy a The Blue és Urna című lemezeiket nem is hallottam. Egyfajta váratlan fordulatként a Words Of Indigóval való találkozás viszont meghozta kedvemet a mulasztás bepótlásához – merthogy a brigád új lemeze egyfelől a saját jogán is kellemes hallgatnivaló, másfelől pedig, mi tagadás, a nosztalgikus emlékeket és hangulatokat is szépen felébresztette bennem.

Azt hiszem, a zenekar pályájának egyik csúcspontja lehetett 2001, amikor az Opeth és a Katatonia társaságában turnézhattak szerte Európában (miniket sajnos elkerült az a körút). Amiért ezt idecitolom, az pedig nem más, minthogy a két imént említett formáció – meg talán még az ezredforduló környéki Anathema – neve lehet leginkább irányadó az olaszok zenei irányultságát illetően. (Az Opeth és a Katatonia tekintetében nagy vonalakban ugyancsak a milleniumi éra veendő irányadó, pluszminusz néhány esztendő.)

” Egy profin kidolgozott, jól összerakott, könnyen befogadható és hamar megszerethető modern dalgyűjtemény.

BEYOND THE BLACK

Break The Silence

KIADÓ: NUCLEAR BLAST RECORDS / ÍRTA: GYURICZA FERENC / 8

A zene, mint művészeti ág a szórakoztató ipar fontos része, botorság lenne ezzel a ténnyel szembe szállni, vagy akárcsak vitatni a fenti állítás létjogosultságát. Ahogy a múltban, úgy jelenleg is vannak a show business világában szereplők, akik az önmegvalósítás és művészi kinyilatkoztatás helyett inkább erre teszik fel az életüket. A német Beyond The Black egyértelműen ide sorolandó, még akkor is, ha van a dalaiknak mögöttes tartalma is, mint az a hatodik, Break the Silence albumukon az emberi kapcsolatok és kommunikáció témakörben fejtegetik.

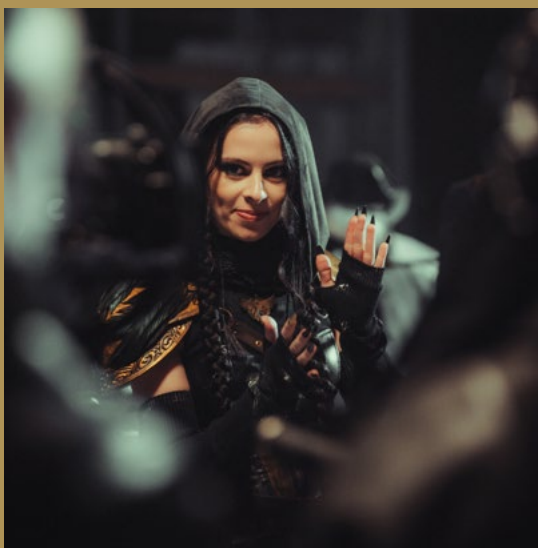
A XXI. században ezek persze valid témák, ennél többet nem is akarnék foglalkozni vele, hiszen az Underworld mégiscsak zenei magazin, azaz nézzük, hogy zeneiség terén mit mutat a Jennifer Haben énekesnő köré szerveződött csapat aktuális kiadványa. Az már az első meghallgatás során feltűnt, hogy a Break The Silence album dalaiban nagyon jól használja azt a modern zenei eszköztárat a Beyond The Black, ami a kortás irányzatokat általában

jellemzi. Nemcsak összecsipegették innen-onnan a jobb híján szimfonikus metalhoz sorolt hibrid zenéjük elemeit, de ezúttal már érdekesen színesítették is azt visszafogott elektronikával és világzenei dallamokkal. Utóbbi ráadásul nemcsak hangminta szinten van jelen, hiszen a bolgár kórus közreműködésével készített Let Of The Rain dal- lamvezetése is idomul az autentikus melódiához, s ez már szinte szakrális szintre emeli a dalt. Ugyanez az interakció már kevésbé fedezhető fel abban a Can You Hear Me-ben, amit a japán Lovebites énekesnőjével, Asamival rögzítettek. A távol-keleti organikuság erősebb jelenléte adhatott volna még némi pluszt az egyébként így is figyelemreméltó dalnak, mint ahogy szerintem a Lord Of The Lost énekes, Chris Harms vendégszereplésével felvett The Art of Being Alone is több lehetőséget kínált, mint amit végül kihoztak belőle. Talán a következő albumon mernek majd bátrabban fogalmazni.

A Break the Silence album dalait szintén jellemző dinamikai váltások és finom hangszerelési díszítések viszont eddig is adottak voltak a Beyond The Blacknál, ráadásul éppen egyik erősségét jelentik a zenéjüknek. Ezen a téren szintén léptek egyet előre, átgondoltabbnak tűnik, ahogy használják ezeket a dalszerzői fogásokat, ami talán az évek során megszerzett rutinból adódik. Erős pontja még az új albumnak a magabiztos hangszerkezelés is, a Let The Be Rain gitárszólója például kifejezetten élvezetesen sikeredett.

Az énekes Jennifer Haben teljesítményét szándékosan hagytam a végére, hiszen mégiscsak ő lenne a Beyond The Black arca, a zenekar megítélése alapvetően hozzá köthető. Az teljesen egyértelmű, hogy karakteres, képzett és izgalmas orgánummal rendelkezik, ám dallamai első hallásra olykor idegesítőnek, más esetben kissé elnagyoltnak tűnnek. Előbbi inkább ízlés kérdése, utóbbi pedig könnyen orvosolható gyermekbetegség.

A Break The Silence mindezzel együtt egy profin kidolgozott, jól összerakott, könnyen befogadható és hamar megszerethető modern dalgyűjtemény, ami vélhetően még tovább emeli majd a zenekar ázsíóját.

„Nagyívű hangzás, modern hangszerelés, elektronikus textúrák, változatos dalok, rádióbarát refrének, könnyen befogadható, többnyire popos zene, de abszolút életképes hibrid.” KF / 9

„A kiszámíthatósága és a popossága ellenére én rendesen szerettem az előző albumot. Ez most kicsit csalódás. A 'világzenei' hangszávok nagyon elveszik a kedvemet. Nem is értem, miért kell ezt erre elvinni. A Here Comes the Floodal

kezdve azért elég erős dalokat hoz a lemez vége.” PJ / 8

„Az énekesnős-popos-szimfós irányzat nagy átlagából némileg kilóg felfelé ez a csapat – ezt akkor is el kell ismernem, ha amúgy nem nekem zenélnék. Habár a hangzásviláguk nekem rettentő művi, dalok közt azért vannak egész működőképesek is.” SP / 6

„Továbbra sem az én zeném ez a karácsony metal, de érzékelem, hogy színesebb-

ötletesebb megannyi pályatársánál.” UN / 6

„Ez a zene semmit sem vált ki belőlem.” MP / 5

„Patikamérlegesen kimért csajos pop metal... Kell ennél több? Naná. Az eddigi albumaik egyébként tetszettek, de ez most picit csalódás.” BGY 103 / 7

„Ez valami anime metal? Nagyon kimért és teátrális.” Tóth Tamás 132 / 7

„Igéynyes popmetal, de már inkább pop, mint bármi más. Még épp nem bazári, de már annyira steril, hogy nem fog meg.” BZ 847 / 5

Az új cucc hallgatása közben hamar nyilvánvalóvá válik, hogy a 2000 körüli időkhöz képest a csapat eszköztára nem sokat változott, abból próbálják most is kihozni a legtöbbet, amiben korábban is erősek voltak. Stagnálásnak is nevezhetnénk is akár mindezt, de a kellemesen borongós atmoszférájú, néhol azért be-bedurvuló nótákat hallgatva én bizony szemet tudok hunyni előlött. Merthogy ez a meglepő gyorsasággal elröppenő 63 és fél perc bizony egészen magával ragadó, a szépen tekerdő dallamok és gitárharmóniák meg a fémesebb-zakatosabb témák által felfestett őszi-novemberies (nomen est omen, ugyebár) hangulatok húznak-cipelnek magukkal, ahogy kell. Ilyenformán még az is belefér, hogy az énekes Carmelo Orlando tiszta énekhangja néhol furán intonált és nazális (a hörgéseivel ellenben nincs gond egy szál se).

Tekintettel arra, hogy az album leginkább egyfajta hangulatfolyamként hallgattatja magát, egyes szerzeményeket nem emelnék ki, egyben végigpörgetve (lehetőleg egyedül és minimum félhomályban) működik igazán jól a Words Of Indigo. Ha szeret(t)ed az ezredforduló környékének korábban felemlegetett zenei vonulatát, akkor érdemes egy próbát tenned ezzel a lemezzel is. Pláne, hogy még az olyan tényezők is arra a korszakra mutatnak vissza, mint a hangzás és a vizuális körítés: előbbi Dan Swanö, míg utóbbi Travis Smith kezei nyomát viseli magán.

SACRED LEATHER Keep The Fire Burning

KIADÓ: KING VOLUME RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Némileg rendhagyó módon egy koncertalbummal (Live Leather, 2015), majd egy kazetta EP-vel (2016) indította kiadványai sorát az indianapolisi Sacred Leather – ezek után fordultak csak rá első teljes értékű stúdiólemezők elkészítésére, mely 2018-ban Ultimate Force címen látott napvilágot. Ez egyébként a minőségi bandái okán a metal undergroundban komoly respekttel bíró Cruz Del Sur kiadónál jött ki. Hogy a kooperáció aztán miért szakadt meg, azt nem tudom, de tény, hogy a folytatás már a King Volume Records gondozásában jelent meg nemrégiben.

A friss eresztes stílus szempontból nagyjából a debütkorong logikus folytatásának tekinthető, tehát azt a fajta dallamgazdag heavy metalt játssza most is az ötösfogat, amiben egyszerre vannak meg a '80-as évek tengerentúli és európai fémzenejének stílusjegyei. Valahogy úgy, ahogy azt például a korai Savatage, a Leatherwolf vagy a Lizzy Borden klasszikus anyagain hallhattuk, mindezt pedig még egy kis Crimson Glory-jellegű misztikus hangulatszószzal is nyakon öntötték.

Kimondottan izléses dallamvezetésű, kultúrált, harmóniagazdag gitárjátékkal operál a brigád – ez jelenti a Sacred Leather egyik fő vonzerejét, míg a másik komoly erősségüket a Dee Wratchild művésznevű frontember egyszerre hajlékony és mégis erőteljes orgánuma jelenti. A Resurrection intrót követő Spitfire At Nightből ugyan még egy kis korai Agent Steelt is kihallhatunk, és a kettes Phantom Highways szintén igencsak energikus darab, később azonban higgadtabb és visszafogottabb vizekre evez a csapat – és a dalszerzői erőnek itt domborodnak ki csak igazán. Hallgasd meg például az epikusabb-emelkedettebb hangvételi Tear Out My Heartot vagy a záró Mistress Of The Sun, és rögtön érteni fogod, mire gondolok. És ugyanez áll a balladisztikus jellegű Wake Me Up dalra is.

Kissé még nyersebb és direkttebb megközelítésű elődjéhez képest az új korong érezhetően

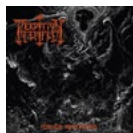

SACRED LEATHER

egy szofisztikáltabb, tudatosabban és összefogottabban dolgozó zenekart mutat, akik – jó érzékkel – a stúdiós munkálatokhoz a mostanság egyre komolyabb megbecsülésnek örvendő Arthur Rizket is meginvitálták. A nótákat hallgatva egyértelműen jó döntésnek tűnik, hogy ezen nem akartak spórolni. A borítón ugyan én még gondolkodtam volna egy sort, de ezzel együtt a Keep The Fire Burning a maga vonalán egy kimondottan jól sikerült, szerethető album. Aki kedveli ezt a fajta, egyszerre elegáns vonalvezetésű és mégis erőteljes zenei világot, ne habozzon egy perccig sem – érdemes rászánni 40 percet a lemez végighallgatására.

PERDITION TEMPLE Malign Apotheosis

KIADÓ: HELLS HEADBANGERS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A 2019-ben alakult amerikai Perdition Temple három death metal-veteránt tömörít. A csapat úgy ad elő old school death metalt, hogy közben maximális kompromisszummentességre törekszik. Igaz volt ez a Malign Apotheosis című új albumot megelőző lemezekre is, azonban az igazat megvallva, a minőségtől akkor sem voltam elájulva. Nem azzal volt gond, hogy Gene Palubicki gitáros (ex-Angelcorpse) nem tud feszesen riffelni, mert tud, inkább azzal, hogy a riffáradat közepette nagyon kevés olyan téma akad, amely fenn akadna a minőségi rostán.

A Perdition Temple triója a death metal támadó jellegében hisz, s ugyan a műfajról lehet mondani, hogy eleve kombattáns irányzat, ez a galériai az intenzív darálásokban, cséphadarásokban lel megnyugvásra. Vagyis itt pl. a dooms részeket, esetlegesen hangulatosabb témákat el kell felejtetni. Palubicki folyamatosan fűrészel, reszel, a ritmusszekció (Alex Blume – bőgő, Ron Parmer – dob) pedig adagolja mindehhez a gyors, éles váltásokkal tarkított agresszív tempókat, dob/basszustémákat. A Malign Apotheosis alapján újfént világossá válik, hogy a Perdition Temple Morbid Angel-leágazás: mind a riffelés, mind Blume hörgése, mind az egész anyag erősen a műfaj etalonzenekarának a hatása alatt áll. Amikor Palubicki belekezd egy-egy rövid gitárszólóba, ott a kép Morbid Angel-esebb már nem is lehetne. Csak ugyebár a fránya minőségi kérdés...

Azt kell mondanom, egy maroknyi érdeklődőt leszámítva, akiket a minőségi tényezők nem izgatnak, a zeneileg pallérozottabb izlésűek

nem fognak sok fantáziát látni ebben az anyagban, ami valójában egy tizenkettő-egy tucat death metal-anyag. Harmadvonalas Morbid Angel/Angelcorpse-pótlék.

PHANTOMS OF FUTURE Forever Dark

KIADÓ: MASSACRE RECORDS
ÍRTA: POSTA JÁNOS / 8

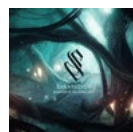
A jövő fantomjai – milyen ironikus ez a név! A Phantoms Of Future alakulása, azaz 1990 óta sok vér (vörös bor) lefolyt a gót vámpírtorkokon, de a dark rock színtéren már nemigen történt forradalom. Érezhette ezt a zenekar is, mert a '90-es években elért viszonylagos sikerek után jó húsz évet ráphent a legutóbbi albumra.

Ezzel együtt is a németek visszatérő lemeze leginkább csak a nosztalgiairól szól. De a gót újszülötteknek azért mutathat újat. Nekik – és persze a műfaj érettebb kedvelőinek – a slágeres Spirit Of Love-ot (rádióba velem!), a morcos Forever Darkot és a punkos, agresszív Prisonert ajánlanám felvezetésként, aztán jöhet a többi.

Évszakknak megfelelő zene, ami egy klubkoncerten még mindig nagyot szólhat. Ha ráérezel, könnyen lehet, hogy a lejátszóba ragad.

SARAYASIGN Shadows Of The Dying Light

KIADÓ: BLACK LODGE RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

Viszonylag rövid eddigi pályafutása alatt a 2020-ban alakult svéd dallamos prog/power csapat már a harmadik albumát szállította le nemrégiben – lendületben tehát nincs náluk hiány. Az előzmények közül csak a 2022-es Throne Of Gold debütöt hallottam, a tavalyelőtti The Lion's Road ezidáig kimaradt, azonban sejtésem szerint az sem mozgoghat nagyon más vonalon, mint az első és a friss korong. Már csak azért is így gondolom, merthogy a brigád egy nagyívű, lemezekben átvéló szövegi koncepció mentén dolgozik, amit a lemezborítói egységes képi világa és atmoszférája is alátámaszt.

A meglehetősen terjedelmes – 67 percnyi játékidéjű – Shadows amúgy igazi skandináv-svéd, kissé borongós hangulatú, komoly muzsikát tartalmaz, amit stílusosan úgy kb. az

” Megkockáztatom, hogy majd a harmadik album után tudunk összerakni egy remek válogatást a trilógiából.

LORD OF THE LOST

Opvs Noir Vol. 2

KIADÓ: NAPALM RECORDS / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 6

Év elején a Lord of the Lost legénysége nagy fába vágta a fejszét, egy lemeztrilógián kezdtek el dolgozni. A hír kicsit el is ijesztett, pont az ilyen nagyratörő vállalásaik, az albumaik 4-5-6 lemezes verziói voltak azok, amik miatt eltávolodtam tőlük. A sok akusztikus/szinfonikus/instrumentális verzió mellett a lényeg veszett el: a jó dalok csokra. Persze minden lemezen volt egy-két dal amire az ember felkapja a fejét, de egyre ritkábban voltak terítéken nálam teljes albumok tőlük.

A nyáron megjelent a trilógia első lemeze (Opvs Noir Vol.1) ami sajnos szintén a fentieket igazolta, egy-két hallgatás után kikerült a lejátszóból. És most íme, itt van a második rész, és továbbra sem változott a véleményem. Pedig egyből a nyitó dal (The Fall From Grace) reményre ad okot. A HIM-et idéző hangulat és lágyabb dallamvilág jól áll a zenekarnak, kevésbé arcba mászó, mint amit megszoktunk tőlük. Szívesen hallgattam volna még több ilyet.

Az előző lemezhez hasonlóan ez is tele van vendégzenészzel, így másodiknak jön is a moldovai Infected Rainnel közösen előadott dal, a Would You Walk With Me Through Hell. A dal klipet is kapott, amit nem csodálok: Lena Scissorhands gyönyörű, élmény nézni, de a látvány nélkül olyan a dal mint ha a Nightwish játssza egy Cradle of Filth-számot. Az ezt követő One Of Us... se lelkesít fel, abszolút középszerű ballada, de megadja a hangulatot a következő Wall of Edennek ami egy igazi concertthimnusszá válhat sötét, hideg észak közép-tempójával.

A Raveyard hozza azt világot, ami miatt a LOTL-t anno az Eurovízió után sokan megszerették. Egy jól eltalált popdal a The 69 Eyes farvizén, egy olyan rapbetéttel amire felkaptam a fejem. No nem azért, mert jó, de a finn rapper, Käärijä közreműködése végre kibillent a középszerből. A mondas: „annyira rossz, hogy jó” esetünkben is igaz, mindenestre végre valami szokatlan. Meg is marad a hangulat, a nyomokban Rammstein is tartalmazó popos The Last Star ott van a jobb dalok közt, majd az IAMX közreműködésével készült What Have We Become? végre elhossa az album legjobb dalát. Nem is meglepő ez: IAMX, polgári nevén Christopher Anthony

Corner, a '90-es évek egyik menő elektronikus zenekarának a Sneaker Pimpsnek oszlopos tagja volt. Emlékezzünk csak a Spawn filmzenére és annak is a legjobb dalára, a Marilyn Mansonnal közösen előadott Long Hard Road Out of Hell-re! Nem véletlen a Manson párhuzam, hasonló a hangulat, az IAMX popverziére válaszoló fenyegető refrén abszolút a lemez csúcspontja!

Ezután a Winter's Daying Heart sajnos ismét egy töltelék-dal, egy közepes ballada, jól esik utána a Scarlight zúzós témája, de már ez sem fog a kedvenceim közé kerülni. A League of Distorsionnal közösen előadott Please Break The Silence nagy sláger lehet majd a szimfonikus metal rajongói körében. Nekem kicsit ki is lóg a sorból, mindenestre jobban sikerült, mint a fent említett Would You Walk With Me. A végére még kapunk egy balladát a zongorás szimfonikus fajtából (Sharp Edges), és vége.

Alig 40 perc az album, de a kevesebb most is több lenne. Chris Harms remek frontember, és nagyon termékeny dalszerző, de megkockáztatom, hogy majd a harmadik album után tudunk összerakni egy remek válogatást a trilógiából, ami kiad egy feszes, slágerekkel teli kerek egészet.

„Az augusztusi Opvs Noir Vol. 1 a LOTL sötétebb, melankolikusabb oldalát hozta vissza, ezt viszi tovább a Vol. 2, kicsit több fényvel és melódiával, konstans közép-tempóval és erős színpadias megszólalással. Kicsit olyan, mintha a NIN és a Ghost közös albumot írtak volna, de ez inkább csak jól hangzik mint igaz. Egyébként meg akármilyen – jó hallgatni.” KF / 8

„Bár az album majd' valamennyi dala potenciális slá-

ger, s Lipcében valószínűleg meg is vesznenék ezekért a receptszerűen megírt dark/gótikus melódiáikért, benem a sokadik meghallgatás ellenére is leginkább az maradt meg, hogy modoros, művi, kifejezetten erőtlén és lagymatag, de a legnagyobb baj, hogy túl sok középszerű momentumot tartalmazó korong ez.” GYF / 6

„Egy időben volt egy markánsan agresszív éle a LOTL zenéjének (Penta), azóta várom, hogy visszatérjen

valami hasonló. Háttérnek azért még mindig jó ez.” PJ / 6

„Valamiért a Vol. 1-et – legnagyobb meglepetésemre – több pontján is egész megnyerőnek találtam, ez a második rész viszont eléggé elmegy mellettem. Lehet persze, hogy én vagyok most másfajta lelki halmaz-állapotban. A maga gótos-darkos-slágeres módján egyébként most sem rossz ez, csak hát ha ilyesmire van igényem, akkor a magam

részéről inkább az eredeti alapbandákhoz nyúlok.” SP / 6

„Az a baj azzal, ha az ember megél bizonyos kort, hogy az újabb zenékben is csak a régebbi paneleket veszi észre. Nyilván a LOTL-nek megvan a maga helye, okkal sikeresek, és messze több van ebben a zenében, mint a hozzájuk hasonlóan sikeres bandák zömében, de nem hozzám szólnak.” UN / 6

„Ez az erősen felvizezett darkos, gótos, diszkós rock nem az esetem.” MP / 5

„»Olyan gót vagyok, hogy denevéreket sz*rok« rovatunk mai adásában Androgünter és kedves német barátai grammra kiszámolt zenével, és steril megszólalással. Van olyan feeling, amikor jó hallgatni, de azért nem sokszor.” BZ⁸⁴⁷ / 6

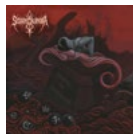
Evergrey és a Pagan's Mind világa közé tudnék belőni. Az elegánsan fvelt, dallamgazdag gitáros-billentős dalokban a mondanivalót az énekes Stefan Nykvist tolmácsolja kifejezően és izléselesen – témáit és hangszínt hallgatva nem egyszer jut eszembe Nikola Mijic (ex-Dreyelands, ex-Eden's Curse, manapság Serious Black) és az ő munkássága.

Maguk a dalok – épp egy tucatnyi – egyébként viszonylag jól foghatóak és kompakt felépítésűek, a progos behatás inkább a rétegzett hangszerelési megoldásokban érhető tetten, még a villantósabb hangszeres is megoldások a dalközpontúságnak vannak alárendelve. Ugyanakkor hosszú távon azért nekem kicsit összemosódik ez a dallamáradat, mindenfajta kivitelezésbeli igényesség mellett cseppet homogén az összhatás – talán szerencsésebb lett volna úgy 50-55 percnyi játékidőnél megállni, gyakorolva kicsit az önmérséklet szép erényét. (Mindkét előző korong rövidebb volt ennél egyébiránt.) Illetve pár helyen lehetett volna jobban variálni a ritmusokkal, felpörgetve a tempót és az intenzitást, és hát pár karcosabb-harapósabb-koszosabb riffet is elbírna a mutatóvány – ezekkel változatosabb végeredményre juthattak volna.

Tárgyszerűen belekötni ezeken túlmenően viszont nem igazán tudnék semmibe sem, de erre viszont legközelebb mindenképpen jó lenne nagyobb hangsúlyt fektetni. Becsületes, korrekt anyag azért ez, számos szerethető pillanata van, de az a bizonyos „húha!” érzés nem érkezett be tőle. Egy változatosabb folytatás reményében, az album érnyeit is figyelembe véve, legyen ez most egy bátorító jellegű hetes.

SESQUIPEDALIOPHOBIA The Gospel of Profanum EP

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS
ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A Sesquipedaliohobia egy friss hazai extrém metal trió, amely már az első EP-jével világossá teszi, hogy nem a műfaji konvenciók biztonsági zónájában kíván alkotni, hanem a határfelezést tűzte ki célul. Kik alkotják ezt a formációt? Igazából nem fontos. Ez a „homályban hagyás” valószínűleg tudatos eszköz, mert önálló entitásként pozicionálja a projektet, megteremt egy „alap” misztikát, a zenére irányítja a figyelmet, erősíti a koncepciót és nem utolsósorban illeszkedik a műfaj esztétikájához. A projekt névválasztása mindenképp beszédes és önrreflexív, hiszen a „sesquipedaliohobia” szó azt jelenti: félelem a hosszú szavaktól – amit paradox módon egy hosszú szóval fejez ki a nem hivatalos terminus. Értsünk ez alatt azt amit akarunk. Én azt értem, hogy a félelem a félelem tárgyának felmutatásával, a szégyen a szégyen megnevezésével, a tabu pedig a tabu kimondásával születik – ezzel a név paradoxona tökéletesen rímeli a zenekar szövegvilágára, ami a projekt valódi gerince.

A Sesquipedaliohobia szándékosan provokál, ám ezzel úgy tűnik azt vizsgálja, hogyan torzulnak el a jelentések, ha a társadalmi normák és a vallási szimbólumok mögött szégyen, elfojtás és hatalmi manipuláció húzódik. Vallási képek kifordítása, tabuk megszüntetése, identitás és vágy ütközése. Nem öncélú botránykeresés ez, hanem egy nagyon is tudatos kérdés: ki mondja meg, mi számít bűnnek, és miért pont az? Nem azt kérdezi, hogy „Szabad-e így beszélni, így cselekedni?”, hanem azt, hogy miért pont ezt nem szabad – miközben az erőszakot például gond nélkül fogyasztjuk napi szinten.

A műfaj, amiben a trió alkot, a szimfonikus black metal ehhez a koncepcióhoz nem díszlet, hanem egy tökéletes keret: hideg, teátrális, mégis személyes. Monumentális és klausztrófó

orchestrációk, a melodikus és a disszonáns között szubszeget törve, de büntudat nélküli táncoló muzsika. A nettó három zenei tétel hangzás tekintetében modern, tiszta, a műfajban lehet mondani, hogy nemzetközi szintű. A produkció egészében érződik a tudatosság: nem effektekre, hanem atmoszférára épít. A rituális bevezetőként funkcionáló Porta után a Reverse a kiforgatott jelentések és a vallási ikonográfia manipulációjának kritikája, a Dead on the Throne a hatalom és vágy összefonódását boncolja, az A Torn Page from Someone's 69th Letter pedig egy személyesebb, líraibb zárás az anyaghoz.

Engem leginkább a szólómunka érintett meg a dalokban. Nem klasszikus black metalos kóoszólókat hallunk, hanem érzelmi fókuszú adó, karaktert építő darabokat, amik nem idegen testként jelennek meg a szövegben, hanem a szimfonikus rétegekkel együtt lélegeznek, saját ívük, hangulatuk van. Egy szólónak pontosan így kell működnie és ez a pont, ami talán bármely érdeklődő számára érthetővé, befogadhatóvá teszi a trió muzsikáját. A The Gospel of Profanum azonban nem akar mindenkihez szólni – és ettől világ hitelessé. Bátor, koncepciózus, sötét és intelligens anyag, nem a botrányra épít, ami – ha úgy vesszük – benne van, hanem a kimondhatatlan köré épít egy szokatlan, de szimpatikus világot.

SPOCK'S BEARD The Archaeoptimist

KIADÓ: MADFISH MUSIC
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Épp a közelmúltban konstáttam rezignáltan a Thought Chamber lemezkritikámban, hogy a formáció élén már nem a remek hangú Ted Leonard énekest hallhatjuk – nos, a magyarázat talán éppen itt rejlik, ebben az albumban és a Spock's Beard reaktíválódásában. Mint az talán közismert, Ted 2011 óta áll a SB mikrofonjánál (meg gitározik is), és egy ideig még régi csapatával, az Enchantal is mozogódott – hogy ez utóbbival mostanság mi újság, azt nem tudom, de a SB újbóli beindulása esélyesen leköti annyi energiáját, hogy a TC innentől már ne férjen nála bele. Pláne, hogy itt van neki a Pattern-Seeking Animals is. Hát így.

A talányos című The Archaeoptimist hét évvel elődje, a Noise Floor után jelent meg, és nagyjából ott is veszi fel vele a fonalat az öt vidám progrocker fickó, ahol annak idején letették azt. Nick Potters személyében ugyan új ütőse van a csapatnak, azonban a zenei világukra ez nem gyakorolt érezhető befolyást, a maguk dallamos-játékos, néhol már-már hard rockos progresszív rock muzsikájuk ellenszélben is messziről felismerhető. Ez két dolgot jelent alapvetően: egyrészt azt, hogy – ha már ismered őket egy ideje – különösebb stílárís meglepetésekre ne számíts a lemeztől, másrészt pedig azt, hogy már megint bődületesen nagyokat muzsikál a brigád, minden tekintetben első ligás produkciót nyújtva. A billentyűs Ryo Okumoto hallhatóan különösen elemben van, érezni, hogy ő most extra módon beletette magát a dalokba (Michael Whiteman társszerzősége mellett konkrétan ő jegyzi az összes nőta zenei részét). Hangszerzenálja ezernyi hangszínen szólal meg, zseni módon játszik, ráadásul – együtt a többiekkel – vokális téren is nagyon odatessi magát. Dave Meros bőgőzése (és soundja) a másik kiemelendő tényező, Ted hangja és dallamvilága pedig újra csak ezer közül felismerhető.

Ami miatt a késői 90-es évek óta nagy kedvelője vagyok a zenekarnak, az nem más, mint hogy a progresszív rockot egy olyan, matekos-agysebész felhangoktól mentes módon képesek

OV SULFUR Endless

KIADÓ: CENTURY MEDIA

„Modern, sötét, brutális, atmoszférikus és meglepően változatos deathcore anyag. Nem ragad sablonokba, blackened, symphonic, melodic elemeket is használ és a kis neoklasszikus meg alt/nu díszek mellett egy modern southern rock kitérő is belefér, mindezt úgy, hogy az anyag stílusintegritása megmarad. Nem az én műfajom, de ez az album oda van rakva rendesen.” KP / 9

„Mintha egymástól abszolút távol álló, idegen stílusjegyek random összedobálásából születtek volna ezek a dalok, mégis működőképes egyveleget alkotnak. Egy kicsit olyan zene ez, mint amilyen ital az ír krémlikőr, a Baileys. Elsőre idegenkedsz tőle, de a végén azt veszed észre, hogy becsókolta az utolsó cseppig.” GYF / 7

„Remélem minden tag nevében van egy ő betű is. Különben nem trve.” KBP / 6

„Vegyes felvágott. De nem érzem, hogy összeállna valami sajátta, hanem összedobált paneleknek érzem. Attól még lehet valid a zenébe tett düh meg egyéb negatív érzések-gondolatok garmadája.” UN / 6

„Az epikus black metal, a technikus death metal, a metalcore és a dallamos svéd death metal szilánkjából – plusz disznórőfögésekből – összerakott tükör, ahol nagyon feltűnőek az összeillesztések. Más szavakkal: egy-két kivételtől eltekintve én itt nem tapasztalok sem koherenciát, sem olyan témákat, amelyek igazán jók lennének. Tipikusan 21. századi kortűnet-metal.” MP / 5

„Deathcore, metalcore, szimfo-black és death metal – többféle-fajta kurrens durvulásból is dobtak pár marékka a bográcsba a srácok, és mellé még balladázni sem félnek – akár bátorságnak is nevezhetném a dolgot, ha működne, de inkább csak erőltetettséget érzek itt. Léteznek pedig jól sikerült eklektikus muzsikák, de ez sajnos nem az.” SP / 5

U

„Az első lemez kimaradt, úgyhogy ezen most meglepődtem. A Lorna Shore elindított szerintem egyfajta újabb loop-ot a deathcore-ban a blekk és szimfo elemek/hangulatok hangsúlyosabb átvételével és hát az Ov Sulfur is ezen a vágáson kötött ki, csak itt még van metalcore-refrén meg ballada is. Szórakoztató amúgy.” dzsi ²³⁸ / 8

” Szinte mindegyik dalra elmondható, hogy kapott egy fémesebb árnyalatot.

STULA ROCK

Őrláng

KIADÓ: H-MUSIC / ÍRTA: GYURICZA FERENC / 6

Meglepő változást hozott a 2018 óta működő Stula Rock most megjelent harmadik albuma, az Őrláng. A (bece)névadó énekes köré formálódott, majd a személyi összetételében részben át is alakult zenekar ugyanis a korábbiakhoz képest súlyosabb, a hard rock mellett immár metal stílusjegyeket is tartalmazó dalokkal jelentkezett. Mindezt leginkább a Hess, vészmadár mutatja, ami egyaránt tükrözi a Hammerfall és a Stratovarius hatását, de szinte mindegyik dalra elmondható, hogy kapott egy fémesebb árnyalatot. Mindez magyarázható akár organikus fejlődéssel, a korszellem térnyerésével, de

akár új hatások térnyerésével is, ám az már egyéni ízlés kérdése, hogy ezt hogyan fogadja a hallgató. Én sajnálattal veszem tudomásul, s rögtön magyarázom is, hogy miért.

A Stula Rock öt évvel ezelőtt megjelent második nagylemezét, az Örökifjút nemcsak amiatt fogadtam örömmel annak idején, mert a Molnár Péterként anyakönyvezett énekes szerintem ott mutatta legjobb formáját – beleértve az Omen előtte és utána megjelent albumait is –, hanem azért is, mert azon a lemezen olyan veretes, minden szinten vállalható kortárs hard rock volt hallható, aminek igenis kell, hogy legyen helye a hazai palettán egy Mobilmánia vagy egy Lord mellett is. Ugyan az új albummal, az Őrlánggal sem tért le Stula teljesen arról az útról, ám ezt a jól érzékelhető elmozdulást egy karcosabb – mondhatni metalosabb – irányba a magam részéről elhibázott lépésnek tartom. A Stula Rock ugyanis ezáltal az egyéniségét is elvesztette. Az Őrláng dalait hallgatva ugyanis egyre-másra ugranak be nevek – Pokolgép, Ossian, Mobilmánia, Rudán Joe, vagy a líraibb énjét mutató Kalapács, de még a Kerozin is –, amelyekre asszociál az adott téma. Tulajdonképpen kvízzjátéknak is beillene az album egy házibulin, remek feladvány lehetne a fenti nevekkal párosíttatni az Őrláng dalait.

Probléma persze nincs az Őrlágon hallható szerzeményekkel, sőt, akadnak rajta kifejezetten ötletes megoldások – mint az Analóg generáció swingje –, s a hangszeres teljesítmények is rendben lennének alapvetően. En bloc lehetne ez akár egy jó album, de az említett okok miatt alaposan felerősödött egy erős utánérzés szindróma. Ez pedig nálam legalább annyit ront a produkció megítélésén, mint ez a hazai szinten talán még elfogadható, nemzetközi összehasonlításban azonban már biztosan elvérző hangzás.

„A felállásbeli változásokkal a zene is keményebb, fémesebb lett egy árnyalattal – szerintem ez nem minden esetben sült el tökéletesen, a klasszikusabb hard rock vonalon erősebb ez a csapat. Ugyanakkor ami meg jó itt, az tényleg az (pl. Mindig a cél felé). Kicsit kétarcú lett az anyag, szerintem kerekesebb lesz a dolog 2-3 év további összecsiszolódás után.” SP / 7

„Változatos anyag, és kicsit olyan, mint egy generációval későbbi Lord. Jó zenészek, remek énekes, de a magyar rock történetéhez nem ad igazán újat, csak egy újabb korrekt albumot.” UN / 7

„Motoros találkozó-kompatibilis partirock. Elég metalos, ugyanakkor eklektikus lemez. Modernebb mint a korábbiak, de számomra ugyanúgy érdektelen.” KF / 6

„A váci Chuck Billynek bitang hangja van, de a szövegek nem állnak össze mindenhol, annak ellenére hogy vannak tők jó, akár önróniától sem mentes részek (pl. Bemindenezve vége). Sajnos elég papír a sound, pedig ez a zene bitang hangzással, alaposabb szövegi kidolgozottsággal nagyot menne. Váry Gábort (Miracle Sound) alanyi jogon minden zenekarnak!!!” KBP / 6

„Bulis rock/metal. Soha nem hallgattam ilyesmit, de a maga világában elfogadhatónak tűnik.” MP / 6

„A '80-as, '90-es évek pokolgépes/ossianos idők óta nagyon sok a kiszámítható hazai hard rock-heavy metal lemez, de ebben mégis találtam meglepő részeket. Öröme, szabadsággal, lazán.” Tóth Tamás¹³² / 8

„Korrekt.” BGY¹⁰³ / 8

„A második lemez után ez nekem csalódás.” HR¹⁹¹ / 7 pont

virtuóz módon játszani (a „játszani” szó most a maga valódi értelmében értendő), hogy közben rengeteg energiával és pozitivitással tudnak feltölteni. Életszagú, cseppet sem laborosan steril az ő világuk, holott közben meg akkora zenélések mennek, hogy az ember csak néz, mint Grisa a körmoziban. Néhol – csibészes vigyorral a szájuk szegletében – klasszikus hard rockos vizekre merészkednek szolidan, de a jazzrockos, őspragos vagy éppen elvontabb-lebegősebb témák is baromi jól állnak nekik.

A friss ereszítés egyébként bő egy órában vonultat fel hat szerzeményt – két hagyományosabb, lineárisabb SB opusz indítja a mókát (Invisible és Electric Monk), aztán jön az albumokon és évtizedeken átvélő Thoughts dalfizér újabb darabja Afourthoughts címmel (a vokális megfjétesekre itt érdemes külön odafigyelni), míg a lemez voltaképpeni központi darabja a címadó szám, a maga 21 percnyi, ezerszínű „szónikus kaleidószkóp” mivoltában. A végén a Next Step egy direkter, engem kissé a régi Kansasre emlékeztető levezetés – klassz ez is.

Egy szó, mint száz: lehet, hogy az eszköztárat tekintve kicsit kiszámítható lett a The Archaeoptimist (tizenhárom elődje után nézzük ezt el neki), de ezzel együtt is képtelen lennék nem szeretni ezt a 61 percet. Nagy muzsika ez, nagy formáktól.

STRUCK A NERVE

Struck a Nerve

KIADÓ: LISTENABLE RECORDS
ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

Hoppácska! Csaknem megfeledeztem egy november végén kijött korongról, pedig mindenképp írni akartam róla. A brit Struck a Nerve egy érdekesnek ígérkező fiatal formáció, amely a szigetország újgenerációs thrash-hullámának egyik legfrissebb szereplője. Zenészei a Shrapnel és a Gama Bomb egykori, illetve aktuális tagságából érkeztek. Mindössze 2024 magasságában alakult a banda, tehát fiatalok, de nem zöldfülűek már és az az ambíciózus terveik, hogy a Brit Királyság legagresszívabb és legintenzívebb thrash bandává váljanak. Szép célkitűzés, ezt szem előtt tartva készítették el erőteljes, kompromisszumok nélküli bemutatkozó albumukat.

Nyilván benned is felmerült a kérdés, hogy vajon melyik „előd” banda thrash metaljához lehet közelebb a Struck a Nerve muzsikája – a Shrapnel öbölparti beütésű brit megoldását vagy a Gama Bomb crossoveros old schoolját? Én már túl vagyok ezen, de én is ezzel a gondolattal hallgattam először az anyagot. Nos, az a helyzet, hogy vannak metszetek, de leginkább valami egészen másban teljesedik ki a Struck a Nerve, sokkal több hatást engedtek a muzsikájukba. Alapvetően ők is inkább amerikasak, rengeteg Slayer- meg a Exodus-féle régisulis erőszakot és gyors tempókat pakoltak össze, de újabb iskolák is adtak anyagot, például a Pro-Pain vagy a Hatebreed az ezredforduló tájékára már kiforrott súlyos, groove-os hardcore-metal szörnyeikkel vagy a fiatalabb Drain-Enforced vonal az általuk preferált crossoverrel. A hangzás is ezt a fényesebb, modernebb produkciós irányt követi, a borító is a modern thrash/tardcore grafikai nyelvét beszéli.

A zenében a tempókezelés feszes, a dalok többsége gyors thrash – ez adja az album gerincét. A szólók nem tagadják a harmóniakat, de ezeken kívül melódiaépítés, atmoszférafestés nincs. Nincsenek himnuszok, nincs nagy változatosság, itt minden a fizikai jelenlétről szól, arról a fajta zsigeri energiáról, ami a thrashnek ezt a vonalát különösen jellemzi – de ettől működik jól a Struck a Nerve. Nemigen volt

olyan dal, ami nem tetszett volna, a Last Eyes See All nótával is talán csak annyi a bibi, hogy a középtempójában megtörik a riffcunami. A Nocturnal Terror, a Parade of Violence és a Moon Sniper gyors, technikás megközelítésű, agresszív rifforgyára és a szólómunka viszont különösen tetszett.

Ez a debütálás nem újdonság és nem egyedi, de erős. Egészen egyszerűen azt mutatja meg, hogyan lehet 2025-ben úgy játszani ezt a műfajt, hogy közben nem vagy sem retró, sem steril. Őszinte, agresszív, koncentrált – és veszélyes thrash metal.

THE HALO EFFECT

We Are Shadows EP

KIADÓ: NUCLEAR BLAST RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER

A göteborgi melodeath vonal sokat látott tagjaiból 2019-ben megalakult The Halo Effect eddigi kvázi diadalmenete egyértelműen jól dokumentált és nyomom követhető, a formáció kifejezett aktivitással vett részt az utóbbi fél évtized történéseiben. Koncertezés terén különösen szorgalmasnak bizonyultak, a magyar közönség konkrétan három ízben üdvözölhette őket budapesti színpadokon e viszonylag rövid idő alatt. Az eddigi két album és a masszív turnézás utáni megpihenés közepette most egy ötszámos feldolgozás EP-vel igyekeznek enyhíteni a tábor zeneiségét addig, amíg – egyéb irányú kötelezettségeiknek is eleget téve – neki nem ugranak a következő fejezetnek.

Az EP-n hallható öt tétel többségét egyébként korábban közzétették már, nekem csak a Shoreline volt mostanán ismeretlen. Eredeti változatában is konkrétan riffelős, úgy mond metalos jellegű nóta kettő szerepel itt: a WASP-féle I Wanna Be Somebody indítja, míg a Danzigtól átranzformált How The Gods Kill zárja a mókát.

Előbbi szerintem nem lett száz százalékos, a Stanne által elrikácsolt verzék valahogy nem ülnek igazán – viszont érdekes módon a refrén ugyanezzel az énekstílussal egészen gyilkos lett, az apró kis gitárdíszítések, jellegzetes dallamok meg szépen teszik bele a saját ízt ebbe a verzióba. Összességében nem lett rossz a végeredmény, de a verzéknél szerintem ékeleg valami mást kellett volna kitalálni.

A Danzig-átírat ezzel szemben faltól falig libabőrösen jó, úgy sikerült megőrizni vele az eredeti nyirkos-félelmetes hangulatát, hogy közben mégis a saját maguk képére formálták a dalt. Ahogy a sejtelmes bevezető után egyszer csak bejön az a súlyos-lassú gitártéma, meg odasújt a dob és a basszus, az különösen nagyot üt ebben a kiserelésben.

E két felvétel közé ékelve elsőnek a Phenomena projekt 1985-ös debütkorongjáról átvett Dance With The Devil kapott helyet. Ez ugye egy szellősebb, keltás harmóniákkal fűszerezett AOR/hard rock darab Glenn Hughes énekével, ami így, befémesítve-bekarcsosítva is tök jól működik. Ha nem tudnám, hogy feldolgozás, nem biztos, hogy rájőnnék a turpisságra, annyira jól áll nekik ez a dallamvilág.

Az If You Were Here egy svéd alterrock banda, a Kent 1997-es nótája, ami angolra átültetve nyerte el itteni formáját. Ezt Stanne is dallamosan éneklé, és azt kell mondjam, köröket ver rá ez a változat az eredetire. Hasonló a sztóri a Borderline-nal: ennek előadója ugyancsak egy svéd – történetesen göteborgi – alteros csapat, a Broder Daniel, és itt újra csak jobban fekszik a metalizált formátum. Mikael ebben a durva hangját is hallatja egyébként, mindazonáltal a két svéd vonatkozású átdolgozásból nekem összességében a Kent átírat jön be jobban. Jellege miatt nem pontoznám a kiadványt, és

kihagyhatatlannak sem nevezném, de azért a Danzig meg a Phenomena újrarendeléseket jó szívvel ajánlom legalább egy meghallgatásra. Jöhet a harmadik album.

THE OMINOUS CIRCLE

Cloven Tongues Of Fire

KIADÓ: OSMOSE
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A The Ominous Circle 2014-ben alakult, a debütalbum 2017-ben jelent meg Apalling Ascension címmel. Ha egy zenekar a death metalban nem áll rá a sorozatgyártásra, nem kisírákat akar felvonultatni, akkor egy új marad: addig csiszolni a témákat, szerzeményeket, amíg kerekre nem sikerül esztergálni az egyes tételeket. Nem tudom, a portugál ötös mennyi ideig formálta az új lemezt, mindenesre nyolc év alatt össze lehet kalapálni egy tisztességes művet. Úgy gondolom, a dél-európaiaknak ez sikerült is.

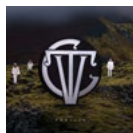
A Cloven Tongues Of Fire olyan death metal kínál, amely néha, szinte észrevétlenül átnyargal a black metal területére, hogy a riffelést ilyen módon is felrészítse, mint hallhatjuk pl. a Through Tunnels Ablaze-ben. Ugyan a death metalról tudjuk, hogy nagy részt a riffeken áll vagy bukik a dolog, azért a témákkal lehet játszadózni, emellett a dalszerkezeteket is lehet kicsit szabadabban kezelni – hosszabban fogalmazni, egy-egy témával elkalandozni, hangulatrészeket, atipikus, vagy annak tűnő részeket beemelni –, s úgy tűnik, a The Ominous Circle a vasok, masszív death metal alapanyagával megpróbált e szemlélet mentén eljárni. A mogorva hangzás, a műfaj kompromisszummentessége mint keret természetesen adott, de a portugálok nem ragaszkodnak mereven a „szabálykönyvben” leírt pontokhoz.

Vékony a határ, amit átlépve már a szétesés felé tendál a mű, de a The Ominous Circle gárdája ügyelt arra, hogy a tempókat úgy variálja, a riffelést úgy kanyarítsa, hogy a lemez hallgatása közben ne érezzük azt, hogy kényszeres újításra való törekvés rántotta görcsbe a zenészeket. A sztenderdek nevezhető brutál-death-hangzás (Dead Congregation, Incantation, Phobocasm, Proscription, Malthusian stb.) első hallásra nyilván azt mondatja a legtöbbször, hogy egy újabb stílusokca készült, de néhány leforgatás után kiderül, hogy egy olyan kompozíció, mint a Black Flesh, Sulfur And All In Between a death metal legelőnyösebb arcát mutatja. Sebekkel tarkított, mord arc ez, de az irányzat sok mindent megért életútját leolvashatjuk róla. A Writhing, Upturning, Succumbing fenyegető kezdő riffelése, majd a szélvihar-tempó ismét felettebb meggyőzően találja a death metal, Simón Garcia Lopez mindent megtesz, hogy hörgése ugyanazon követelményeknek tegyen eleget, mint a zene. Komoly hadigépezet a The Ominous Circle albuma, de érezni, hogy emberi erő diktálja az iramot, jelenlét a vért a gépezetbe. Figyelmet érdemlő preseliátmény.

THE VINTAGE CARAVAN

Portals

KIADÓ: NAPALM RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Középiskolai jóbarátokból alakult meg 2006-ban az izlandi The Vintage Caravan eredeti, első felállása – azóta persze jó sok jég lecsusszant a gleccsereken, a tagság körül is volt némi kavargás, de már tíz éve stabil felállásban ügyködnek, a Portals képeben pedig immáron

”Érezni, hogy szinte alig tudják féken tartani indulataikat, s mint leláncolt vadállatok várják, hogy ismét elszabaduljanak, düljanak-füljanak.

ENTHRONED

Ashspawn

KIADÓ: SEASON OF MIST / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

Az 1993-ban alakult belga Enthroned kezdettől fogva másod-harmadvonalas banda volt a black metalban, a műfajon belül a Marduk/Dark Funeral irányvonálát követi. Emlékszem a korai lemezekre – természetesen nem konkrét témákra –, s főleg arra, hogy egyik anyag sem győzött meg. Ahogy beléptünk a 2000-es évekbe, néha akadt egy-egy jobban sikerült album, de ezek sem érték el azt a szintet, hogy a kötelező recenzióíráson túl is elővegyem bármelyiket. Ilyen tán nem is fordult elő. Megjegyzném, mintegy tiszta vizet öntve a pohárba, azt a személyes gondolatsort, hogy az ízlésem egyrészt kicsit mindig tágul,

másrészt össze is szűkül, mármint ami az érdeklődésem illeti, és ez itt és most azért érdekes, mert már régóta éppen az a fajta black metal érdekel a lehető legkevésbé, amit az Enthroned művel. Ez a sebesség- és agressziócentrikus ágazat már nagyon régen kimerült, másrészt igényem sincs arra, hogy folyamatosan ugyanolyan energiaszintű aprításokat hallgassak, amelyekben elég csekély az olyan momentum, amelyek megérdemelnék, hogy rájuk szánjam a drága időmet. Nos, érdemben az Ashspawn sem fog ezen a helyzeten változtatni...

Az Enthroned tizenkettedik albuma úgymond „nem rossz”, de ez esetben ez azt jelenti, hogy készült egy újabb stílusgyakorlat a stílusgyakorlatok végeláthatatlan, véghetetlen sorában. A Marduk/Dark Funeral-féle black metal továbbra is alapnak lehet tekinteni, még ha ez a csapatnak nem is tetszene, ám nem lennék igazságos, ha nem jegyezném meg, hogy a Nornagest által működtetett Enthroned lassabb részeket is beinjektál a gyors darák közé. Olyan dolgokat, mint amilyenek pl. az Ashen Advocacy tételében hallhatók; tördelések, kisebb leállások, tempóvariációk, kimértebb riffek, effektek (harang, egyebek...) tarkítják a csapat mércéjével mérve szinte már progresszívnek nevezhető kompozíciót, s ilyesm, kisebb adagokban, az album más részein is található. Persze Nornagest hangja itt is ugyanolyan dühödő és tomboló, mint mindig. És természetesen a zene végig sötét tónusú, támadó jellegű. Érezni, hogy – még ha épp egy lassabb témánál, dalrészletnél tartanak is – szinte alig tudják féken tartani indulataikat, s mint leláncolt vadállatok várják, hogy ismét elszabaduljanak, düljanak-füljanak.

A hangzás a műfajon belül maximálisan kitisztított, de nem mentes a nyersességtől, hozzáátéve, hogy a black metalban ma már a basszusgitár megszólalására is ügyelnek. Összességében tisztességes album az Ashspawn. Aki a mai napig ezt a fajta black metalt éli, az Enthroned továbbra is az ő fülébe dudorászik.

„A bandától megszokott okkult, sötét, rituális black metal letisztultabb, tudatosabb formája. Erős atmoszféra, gyenge feszültség: inkább kiszámítható mint izgalmas anyag, de valahol a visszhangzó fekete ködben ott az Obsidium és ez bizarr módon szimpatikus benne.” KF / 7

„Ha fel akarnám darabolni... a fákat a kertben, akkor ez lenne a fülesben.”

KBP / 7

„Szabad-e ide bejönni betlehimmel?« Nem.” UN / 7

„Zeneileg ötlettelen, a szövegei elcsépeltek, produkciónak gyenge. Black metalnak unalmas.” GYF / 6

„A black metal új ösvényeit nem ők fogják kijelölni, az biztos. Ha viszont minden vágyad egy megbízható minőségű feketefém stílusgyakorlat végigpörgetése, akkor az Ashspawn nem lesz mellényülés. Így hallgasd.” SP / 6

„Hú, ezt még lehet a bejgliek előtt, üres gyomorral kellett volna hallgatnom.”

PJ / 4

„Megvan a ráspoly, a tukatuka, és a vészmadár jelleg, ugyanakkor tartalmaz izgalmas részeket is a zene, különösen a gitárjáték tekintetében.”

Tóth Tamás¹³² / 7

„Nem irritál, de mást nem érzek.”

BGY¹⁰³ / 6

„Közepesen unalmas black metal. Pedig szeretem a műfajt.”

dzsi²³⁸ / 6

„Nem nekem szól. De biztos nagyon gonosz.” BZ⁸⁴⁷ / 4

a hatodik nagylemezüknél tartanak. A kései '60-as, korai '70-es évek zenei világából táplálkozó, jammelős-pszichedelikus-ősröprogos blues-rock / hard rock elegyet művelő triónál az én vonatkozásomban valahogy úgy jött ki a lépés, hogy általában minden második albumukat érzetem/érezem erősebbnek, míg a köztes munkáikat egy leheletnyivel kevésbé hatásosnak. A négy évvel ezelőtti Monuments volt szerintem az eddigi legerősebb anyaguk, a Portals ehhez képest nekem most újfent egy kicsit haloványabb képet mutat – igaz, az akkori szintet alából nehéz lett volna újra ugyanúgy megugorniuk. A Portals ettől persze még egyáltalán nem gyenge album (a pontszámom sem utal ilyesmire), egyszerűen csak most annyira nem találta vele száz százalékosan szívem, mint ahogy azt legutóbb tették.

Az éppen órányi játékidőn 17 track osztozik – azonban ez az infó kicsit félrevezető, ugyanis ezekből öt csak afféle rövidke átvezetés, Portal I-től Portal V-ig sorszámozva. Tizenkét tényleges dalt fűztek ügyesen a srácok ezek közé, amikkel nagyjából a tőlük már megszokott és megszeretett zenei világot építik tovább, ezúttal egy kicsit karcosabb, kócosabb és recsegősebb (vagy ha úgy tetszik, garázsosabb) megszólalással körbebugyolálva azt. A klasszikus gitár-basszus-dob-ének alaphangzást – színesítő-fűszerező jelleggel – billentyűs hangszerek, akusztikus gitár és fuvola oldják, illetve a nyitó dalban (Philosopher) az Opeht-főnök Mikael Åkerfeldt orgánumára is rácsodálkozhatunk. Az ő itteni vendégszereplése logikus következménye a két zenekar közti jó kapcsolatnak, ami közös turnéik során alakult ki és mélyült el igazi barátságáig.

A TVC hangzásvilágának – ahogy már említettem – markáns alapját képezik az olyan előadók és zenekarok hatásai, mint pl. a Cream, Jimi Hendrix, a The Doors, a Led Zeppelin és a Deep Purple, míg a kortárs szinterről pl. a Graveyard, a Rival Sons, netán a karcosabbik énjét mutató Kadavar nevét tudom hirtelen idecitolni, afféle támpont gyanánt. Úgy nyolc-tíz perccel rövidebbre szabva még jobban működhetne nálam az anyag, de az olyan nóták, mint a tempósabb Crossroads és Riot, vagy a lebegős-szép My Aurora, netán a nagyobb lélegzetű, záró This Road így is számos kellemes perccel és néhány libabőrös pillanattal képesek okozni. Pláne, hogy a muzsika felett megint ott lebeg az a jellegzetes, keserédesen melankolikus északi atmoszféra.

UNFYROS Star Blood

KIADÓ: AVANTGARDE MUSIC
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A finn zenekar nevével a közelmúltban találkoztam először, így sem a 2018-ban alakult csapat 2022-es bemutatkozó EP-jét (Into Sibylline Woods), sem a szintén 2022-ben megjelent Alpha Hunt debütalbumot nem hallottam. Az Unfyros új albuma, a Star Blood a szakadatlan szorgalommal dolgozó veterán kiadó, az olasz Avantgarde Music égisze alatt jelent meg ez év decemberében.

A Metal Archives két tag nevét említi, a mellékelt fotón azonban három alakot látunk, ugyanakkor ennek konkrétan a zenéhez nem sok köze van. Azt valaki(k) megírja(k), majd felveszi(k). Már az első egy-két szám alapján világossá válik, hogy az Unfyros nem a black metal legnépesebb vonalain halad: nincs csúcsra járatott disszonancia, nincs blackgaze-melankólia, sem necro-raw black metal, és rétegzett komplexitás sincs. Ezzel szemben sokkal inkább póre egyszerűség jellemzi a 39 perces anyagot, és ami még fontos: lassú, megfontoltan csörgedező tempók/tételek, mely utóbbi tényező kapcsolat

akár a black/doom metal titulust is rájuk aggathatja valaki, ha nincs jobb dolga.

Az Unfyros és a Star Blood régi vágású black metalban utazik – itt nyomokban sincs urbánus hangulat, a modern élet nyomorain csüngő szenvedés, sokkal inkább egy vészjósló hangulatú black-utazás, ami jóval közelebb áll a '90-es évek északi black metaljához. Hogy nagy vonalakban vázoljam, mi történik e lemezen, a szintén finn Black Crucifixion 1993-as EP-jét (Promethean Gift), valamint a korai, demós Carpathian Forestet nevezném meg mint hasonlatos, baljós világot. Az Unfyros a legcsekélyebb progresszív törekvést sem ápolja, amivel semmi bajom nincs, ugyanakkor a nagyon szűk járt ösvény okán az anyag kissé egysíkú, változatosnak a legkevésbé sem mondható. Nem annyira zenei konkrétumok, mint inkább az egyszerű fogalmazás apropóján a norvég Khold neve is eszembe jutott. A BM-alaptémák, kísérteties gitárdallamok mellett a szintén a régi vonalat képviselő mogorva káromgás is a kép szerves része.

Aki szeretné visszacsévélni a black metal több évtizedes fejlődési ívét és valami egyszerűbb, zsigeribb táplálékra vágnyik, az Unfyros új albuma csillapíthatja éhségét.

VOID PARADIGM Tout ira mieux sans nous

KIADÓ: I, VOIDHANGER
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Nem akarok paranoiásnak tűnni, de mostanában egyre több egészen furcsán kaotikus lemezt hallok, ami gyanúra ad okot. A „kaotikus” jelzőt nem úgy használom, amikor úgy mondom „jó értelemben” szervezeten, kontrolláltan jelenik meg a káosz a zenében, hanem amikor egymással semmilyen kapcsolatban nem lévő elemekből tákol(nak) össze valaki(k) egy lemezt. Kisebb, egyszemélyes hálószerkezetektől és kvázi nagyobb, neves kiadóknál lévő bandáktól egyaránt hallok olyan kiadványokat, ahol nagyon-nagyon szagos a mesterkélt megkonstruáltság. Idáig bűzlik, hogy az elkövetők mintha egy kalapba beleszórtak volna egy csomó zenei összetevőt, majd abból kiöntötték volna egy adagot, s valamilyen szisztéma alapján legyártottak egy albumnyi 4-5 perces tételt. Nem kerülgetem a forró kását, némelyik ilyen lemez esetében megszólal az MI-vészcsengő, márpedig én a lehetőségekhez mérten – a naivitást is megkockáztatva – megpróbálom távol tartani magam a mesterséges „intelligencia” fals produktumaitól. Ugyanis ez nem alkotás, nem zeneszerzés, nem művészet, nem teremtés...

Lehet, hogy a 2012-ben alakult francia Void Paradigm legénysége nem örülne, ha látná, hogy az ő aktuális lemezük recenzójában fejtegettem ezt a témát, de e cikk csak egy apróbb, kétlem, hogy a Tout ira mieux sans nous illegitim eszközök segítségével hívásával született volna. Bízom benne, hogy nem jön el az az idő, amikor a benső vészcsengő nem szólal meg, ha hamis produktókkal állunk szemben. Legyen szó akármilyen tevékenységi területről. Amikor a francia trió kiadta az első albumot (az alakulás évében), még teljesen más szelek fújtak, de az új album azt feltételezi, hogy a csapat komolyan áll hozzá a lemezírásához és -szerkesztéshez. Ha konstruktórként, akár matematikailag is, de a saját alkotóerő felhasználásával, ami bensőleg megadott.

Ugyan kísérleti black metalt hallottunk már nem egyet, nem kettőt, ez olyan terep, amely egészen addig nem létezett, míg valaki létre nem hozza, hiszen épp attól experimentális, hogy az e „zsáner alatt lévő” formációk nem egymást figyelve zenélnek. Máskülönb a kísérleti mivolt raison d'être-je válna sem-

FEAR OF DOMINATION Katharsis

KIADÓ: INVERSE RECORDS

„Mint halottnak a csók, úgy hiányzott egy újabb átlagos, ötlethiánytól szenvedő, ám profi female fronted zenekar a palettáról. De ők legalább a dallamos groove/metalcore, s nem a szimfonikus metal vonalat erőltetik.”
GYF / 7

„Sötétebb, melankolikusabb a tónus, mint a korábbi lemezekon, de továbbra is az elektronika és a popos dallamosság dominál. Vannak masszív riffek és magával ragadó pillanatok, de hamar elejt.”
KF / 7

„Ez nekem ilyen hálószerkezetes metal. Mármint produkciós szempontból.”
KBP / 6

„Az e havi szimfo metal hármashól ez került ki nyertesén, de még így sem hiszem hogy valaha újra összerakunk.”
GYZ / 6

„Patikamérlegesen adagolt középszerepesség. De napi egy, indokolt esetben két szám (lehetőleg étkezés előtt) azért elviselhető.”
PJ / 5

„Szórakoztató muzsika, és lehet, hogy ideje, hogy átállítsam az agyam, és senkitől ne várjam, ne is reméljem, hogy tud valami újat, érdekeset, izgalmasat hozni. Bár néha, egyeseknek csak sikerül...”
UN / 5

„Tömény giccsparadé.”
MP / 4

„Csajos bombaszt-szimfo metal, csi-csás hangzással, popos felhangokkal. Eleve nem nekem szól, de még ezzel együtt is vannak bandák erről a vonalról, amik jobban el tudnak találni. Minden tekintetben átlagos produkció.”
SP / 4

„A dobgéphangzás kissé zavaró, de van fantázia a dalszerkezetekben. Alapvetően kiszámítható, mégis tud meglepetéseket okozni, ezért izgalmas is egyben. Keresi a katarzist, és vannak pillanatok, amikor ujjhegyvel el is éri.”
Tóth Tamás¹³² / 8

” Mélyebbre hangolták a gitárok, és toltak egyet felfelé az energiaszinten.

EDENBRIDGE

Set The Dark On Fire

KIADÓ: STEAMHAMMER / ÍRTA: GYURICZA FERENC / 6

Az osztrák Edenbridge 1998 óta van jelen a szimfonikus metal színtéren, a hamarosan megjelenő Set The Dark On Fire pedig a tizenkettedik albumuk lesz. Ennek ellenére a zenekar jelenleg nem tekinthető számottevő tényezőnek a műfajban, voltak ennél sokkal jobb pozícióban is. Vélhetőleg ezzel saját maguk is tisztában vannak, az új albumuk dalai ugyanis elég markáns váltást mutatnak a korábbiakhoz képest, leginkább hangulati téren: a Set The Dark On Fire pályafutásuk legsötétebb, és egyben legkeményebb dalgyűjteménye lett.

Alapvető stílusbeli változásról persze nincs szó, de arról igen, hogy mélyebbre hangolták a gitárok, és toltak egyet felfelé az energiaszinten, ez pedig olyan sötét hangulatú, már-már groove-osnak nevezhető dalt is eredményezett a már megszokott, kissé negédes, könnyed szimfo metalos himnuszok mellé, mint a címadó tétel, amire valóban úgy tekinthetünk, mint az Edenbridge több mint negyedszázados pályafutásának legdurvább darabja. Ez a hangulati váltás a Set The Dark On Fire album többi dalában nem okozott ilyen mérvű torzulást, ám jelenléte érzékelhető még itt-ott. Például az ugyancsak energikusabb nyitódalban (The Ghostship Diaries), valamint az epikussága, összetett dalszerkezete és keleti harmóniái miatt bizonyára az egyik rajongókedvencé váló Lighthouse első részében is. Számomra mindez dalszerzői tudatosságra utal, vagyis vélhetően nem egyszeri „elhajlásról” volt szó.

Az album ugyanakkor maximálisan illeszkedik az Edenbridge eddigi munkásságához. Ott vannak a nagyívű, lélekbemarkoló dallamok, a magukkal ragadó kórusok és a sodró melódiák, de megjelenik a kelta dallamvilág – a kifejezetten slágeresre sikeredett Where the Wild Things Are című tételt akár még a Nightwish boszorkánykonyhájának melléktermékeként is el tudnám képzelni –, ahogy a már említett keleti hangulatról sem feledkeztek meg, ami amolyan védjegy jelleggel időnként fel-felbukkan az Edenbridge lemezein.

Mindezen összetevők eredményezhettek volna akár egy kifejezetten izgalmasnak és jónak minősíthető albumot is, a Set The Dark On Fire azonban mégsem vált azzá. Valószínűleg azért nem, de az a csipetnyi többlet hiányzik belőle, amit jobb híján karizmának szokás nevezni. Erre nagyszerű példa az albumot záró, négy tételre bontott, monumentális(?) mű, a Spark Of The Everflame, ami nyilvánvalóan az Edenbridge kvalitásait lett volna hivatott megmutatni, ám megragadt a középszerűség szintjén, ezáltal pedig inkább lefelé húzza a teljes korong megítélését. Ennek okán pedig teljesen felesleges volt elvesztegetni rá közel negyed órányi játékidőt. Ha a lemez a már említett Lighthouse lélekemelő, a zenekar legsikeresebb korszakát megidőző „Shine, forever shine, the spirit divine – I am the lighthouse” kórusával ér véget, azzal nálam akár még plusz pontszámban is kifejezett elégedettséget váltott volna ki az osztrák zenekar.

„Tökéletes háttérzene karácsonyfá-díszítéshez.” PJ / 8

„Epikus, kicsit folkos, kicsit filmzenés klasszik szimfo metal földközeli dalokkal, sok érzelmmel és sok utánérzéssel. Egyebet nem tudok elmondani. Kérem kapcsolja ki.” KF / 6

„Kétségtelenül jobb az irányzat legtöbb giccbrigádjánál, azoknál is, amelyek ebben a hónapban szerepelnek, de nem okozott lelki megrázkódtatást.” MP / 6

„Már 25 éve létezik a csapat, az egyik első Nightwish-klónként. Gitárilag néha kissé nyersebb az átlagnál, de így sem ad semmi újat a szimfo metal irányzathoz.” UN / 6

„Az ehavi frontesajos felhőzatalból ez van nálam 'középen', és úgy nagytotálban is kb. átlagosnak mondanám ezt a bandát. Magamtól nem hallgatnám, de ha már szól, akkor végülis nem zavar, és ez már nagy szó nálam ezen a vonalon...” SP / 5

U

„Kb. ezt kapod, ha Temun rendelsz Nightwist. Nem olyan vésszes amúgy, ha már hallom, oké, de ez is olyan, hogy ha választani lehet inkább mást kérnék.” BGY¹⁰³ / 7

„Ez a fajta zene nálam kimaxolta magát a Nightwish univerzumban. Minden más utánzatnak hat. Nagyon ügyes zeneszerzőnek és egyedi hangú énekeszőnek kell lenni ahhoz, hogy valami új meg tudjon mutatkozni.” Tóth Tamás¹³² / 7

missé. Ebből kiindulva állítható, hogy a Tout ira mieux sans nous kimondottan érdekesítő anyag. Két hosszú tétel hallunk nagyjából negyven percben, s amilyen nehéz leírni a lemezt, olyan nehéz hallgatni is, ám paradox módon élvezetet is nyújt. Ez az élvezet abban áll, hogy a csapat bármennyire is bontja a formát és a rendet, pontosabban a rendet a maguk szabályai szerint vágják a hangok sűrűjében, nem mennek el odáig, hogy az öncélúság tüskébokrába húzzák be a gyanútlan hallgatót.

Trióról beszélünk, vagyis itt mindegyik hangszer szólóhangszer, mintha egy egyenlő oldalú háromszög zenei kivételét hallanánk, ahol az egyes oldalak egymással is szerves kapcsolatban vannak, ahogyan középpontjukkal is, vagyis így alkotnak egy koherens egységet. Mindez emlékeztet a geometriára, azonban, ha meghallgatjuk a franciák albumát, hallhatjuk, hogy a zenekar nem ennyire „kocka” – hogy egy képzavarral éljek –, hiszen a játékoságnak is bőven engedtek teret, az alkotókedvet nem szorították be a geometriai alakzatok közé. Ugyan túlzott fogóssággal nem vádolható a Void Paradigm, e tényező hiányáért kárpótol bennünket a témák minősége, a mindvégig érezhető kreativitás. Jonathan Théry hangja és a francia nyelv használata nem könnyíti meg a dolgunkat, de emlékeztetnék, hogy experimentális black metalról van szó. Különlegesség.

WINGS OF STEEL Winds Of Time

KIADÓ: HIGH ROLLER RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

A Los Angeles-i székhelyű, de igazából nemzetközi összeállítású Wings Of Steellel (betiltandóan szörnyű, kisés név!) egy kis nyári német fesztiválon futottam össze még június elején – azóta kijött a formáció második albuma is, erről lesz most szó.

Amit az ott látott koncertjük kapcsán első benyomásként leírtam, az nagyjából most is megáll: mélyen a nyolcvanas évek klasszikus heavy metaljában gyökerező muzsikát játszik a brigád, részben európai (főleg brit), részben pedig tengerentúli hatásokból táplálkozva. Előbbi irányból a Judas Priest, az Iron Maiden és a karcosabban fogalmazó Scorpions, utóbbiból pedig a Leatherwolf, a Crimson Glory és a korai Queensryche nevei azok, amiket elsődlegesen megemlítenék. Illetve – a zenei alapok tekintetében – lehetetlen hard rockos íz is érződik náhol, e téren a Tony Martin érárs Black Sabbath és a nyolcvanas évek végi Whitesnake lehet még hivatkozási alap.

A frontember, a svéd születésű Leo Unnermark hangja a Tate/Midnight-vonalhoz illeszkedik főként, pár helyen némi Michael Kiske-felhangokkal. Adottságai tehát kitűnőek, amivel egy kicsit még adós, az egyfajta nagyobb önmérséklet a szirénázó magas hangok bevetését illetően. A másodikikként hallható Saints And Sinnerst például túlzottan szétviszítja, a kevesebb itt egyértelműen több lehetne. A harmas, hard rockosabb hangvételű Cryingband már sokkal fízlésebben hozza magát, és szerencsére aztán a későbbiekben is inkább az efféle, arányosabban kivitelezett megmozdulásai a jellemzőek.

A letisztult stúdiós produkcióba csomagolt 50 percnyi nyolc saját szerzeményben a hangszeres játék kifejezetten rendben van – a kulturált gitárjátékot külön meg kell említenem, a felvételek során a bőgőt is kezelő Parker Halub kifejezetten jó érzékkel szállítja mind a marconább európai gyökerű, mind az amerikasabb riffeket. A szólói pedig ugyancsak rendben vannak.

A tagság egyébként tiszteletre méltó módon vállal be nem egyértelmű húzásokat is: eleve kedvelik a kifejtősebb, terjedelmesebb fogalmazásmódot, olyannyira, hogy a címadó nyitódal egyenesen tíz perc feletti játékidővel bír. Kevesen vállalják be, hogy egyből a leghosszabb szerzeményre csapjanak bele a lecsóba, de ők ezt bátran meglépték. Amúgy meg a záró, epikus Flight Of The Eagle is közel nyolc és fél perces. Nekem egyébként a két komorabb, sötétebb hangvételű, kissé sabbathos ízű darab, a Burning Sands és a Lights Go Out tetszenek a legjobban, ezekben különösen jól jön át a bandára egyébként is jellemző misztikus atmoszféra.

Egy szó, mint száz: ha nem is minden pontján tökéletes még a zenekar, de a második albumuk így is egy erős produkció, érdemes megismerkedni vele. (A borító mondjuk szerintem rettenet, de ez igazából mellékes.)

WITCHER Öröklét

KIADÓ: FILOSOFEM RECORDS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

A Witcher kétszemélyes formációja a 2010-es Úttalan utakon demó óta rója a maga útját, amely valójában nem keresztezi egyetlen más zenekar pályáját sem, ha a hatásokat leszámítom, ami teljesen más ügy. A black metalt illetően a két legfontosabb név, ami a Witcher kapcsán megemlíthető, a Burzum és a Summoning. Ismerve Neubauer Roland zenei ars poeticáját, nagy eséllyel soha nem lesznek nagy változások a zenekarban, így amennyire saját világot alakított ki magának a Witcher, annyira az említett stílusalapítók hatása is benmarad a jövőbeni lemezekben. Nagy gond nincs ezzel, mert, mint írtam, a Witcher az évek és kiadványok egyre hosszabb során át megalkotta a maga hangzásvilágát. Ennek aktuális állomása az Öröklét című negyedik album.

A fentieknek minimális mértékben ellentmondva meg kell jegyezmem, hogy apró változások mindig vannak az előző albumhoz képest, de ezek inkább a hangzás, a produkció, a dinamizmus vonalán mutatkoznak meg, esetleg a konkrét tempókra vonatkozóan. Például az Öröklét második dalában (Szélhöz) gyors részeket is hallunk, úgy értem, hogy kifejezetten gyorsakat, amelyek ugyan a black metalban teljesen általánosak, a Witcher lassan vonuló kompozícióiban igen ritkán bukannak fel. A dobjáték is mintha valamelyest megelevenedett volna. Természetesen nem kell vad pörgetésekre, díszítésekre gondolni, azonban pl. a Röghöz kötött tételében hallhatunk néhány kisebb ütem-ornamenst. S mintha a sorok között ez az alapvetően egészen lassú dal is erőteljesebbnek hatna. Persze csaknem érzékelhetetlen, alig körülírható dolgokról veszelék. A Witcher tökéletesen elvarázsolt black metalja eleve az érzésekről, a megfestett hangulatokról szól. Nehéz konvencionális metal-ismérvvel szemléltetni.

A Witcher a black metal azon vonulatához tartozik – ha lehet ilyet mondani –, ahol a folyamszerű gitár és a billentyűsök egyszerre, együtt gördülve adják egy-egy dal arcukat. 9-10 perc alatt bontakozik ki egy-egy szerzemény, értve ezalatt azt, hogy a repetitív módszer révén mintegy beépül a hallgató tudatába. A címadó öröklét jól aláhúzza, hogy miként épít fel egy masszív hangulat-tételt a Witcher: Roland és Gere Karola a maguk teremtette világot barangolják be szüntelenül, s miközben járják erdei táncukat, mind jobban belájkják ezt a titokzatos birodalmat. Karola szép énektémái, bár néha kissé eltűntek a keverésben, extra színeknek adnak hozzá a megkapó természeti

képekhez. A zenével szerves egységet képező borító ismét Pénzes Balázs (Grafit és hamu) munkája.

A Witcher jó szokásához híven most is kapunk egy klasszikus feldolgozást: a záró Piano trio No. 2 – Andante con moto Schubert művének átírata. Itt Roland is megnyugszik kisése, elhalnak az erdei sikolyok, csak a Witcher világával összeolvadt, andalító, szép zene járja át a vidéket. A magányos utazás folytatódik...

WOLFTOOTH Wizard's Light

KIADÓ: RIPPLE MUSIC
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

A 2017-ben az Indiana állambeli Richmondban megalakult Wolftooth stílári meghatózására legtöbb helyen a heavy/doom illetve az epic metal jelzőkkel lehet találkozni. Ebben sok igazság van, azonban a kvintett muzsikája azért további árnyalatokkal is bír – valahol mélyen például egyfajta stoneres zsírosság is kihallik helyenként, mint ahogy nekem a Mastodon neve ugyancsak be-beugrik egyes momentumok hallatán. Tudom, fura ez így leírva, de a dolog tök jól működik mégis.

A friss album csomagolása sajnos nem a legszerencsésebb, kicsit félrevisíti a gyanútlan potenciális hallgatót ez a képregényes-gandalfos jellegű frontborító, a zene és a szövegi tartalom ennél sokkal komolyabb és mélyebb. A mondanótól illetően egyébiránt az északi germán mitológiából merít a brigád – elég, ha csak a megelőző két nagylemezük címét (Valhalla és Blood & Iron) citálom ide –, és a póre, baltaival faragott riffek meg a masszívan sulykoló dobjáték mellé ez a hangulat- és szövegvilág szépen illeszkedik is.

Negyedik korongja egyébként az épp háromnegyed órás Wizard's Light a háromgitáros felállással támadó formációnak, és tulajdonképpen ott folytatják vele a mókát, ahol négy évvel ezelőtt eddigi legjobb anyagukkal, a Blood & Ironnal abbahagyták azt. Az énekes/gitáros Chris Sullivan hangjában és dallamformálásában nem kevés ozsyz jelleget hallhatunk, mint ahogy a riffelésben is észrevehetünk sabbathista és Trouble ihlette fordulatokat. Az epic metal jelző jogosságát pedig ezúttal az olyan dalok igazolják leginkább, mint a Darkened Path és a Sands Of Redemption – ezek voltaképpen akár az Eternal Champion repertoárjában is szépen mutatnának. De a nem csak címében manowaros Armor Of Steel barbár lüktetése szintén ebbe az irányba húz.

Némiképp sajnálatos, hogy produkciós tekintetben sajnos most kissé halványabb az összkép, a Wizard's Light két elődje egyértelműen erőteljesebben, bikábban szólt. Mindazonáltal a dalok minősége és a megteremtett atmoszféra, a csatabárdlóbálós hangulat tekintetében most sem lehet okunk panaszra, a szerényebb hangzáshoz meg pár hallgatás után végső soron azért hozzá lehet szokni. A banda eddigi csúcspontját, a Blood & Iront ugyan nem ugorja meg ez az album, de amúgy határozottan kellemes hallgatnivalóul szolgálhat, ha bírod az efféle irányultságú muzsikákat. A következő Eternal Champion és Doomsworld lemezekig ki lehet húzni vele.

T U R N É A R C O K

LINDA FLORIN

FOTÓS, VIDEÓS & KÖZÖSSÉGI MÉDIA
MENEDZSER (HAMMERFALL, DARK
TRANQUILLITY, KATATONIA)

Turnéarcok rovatunkban közelebb hozzuk azokat, akik nélkül egyetlen koncert sem jöhetne létre. A háttérben dolgozó stábtagnak őszintén mesélnek szakmájukról, a turnézás kihívásairól és legjobb pillanatairól, valamint arról az életről, ami a színpalak mögött zajlik.

Először is mesélnél magadról, és arról, mivel foglalkozol a zeneiparban?

„Linda vagyok, és a zeneiparban tartalomkészítőként dolgozom. Fotózom és videózom, emellett közösségi média menedzserként is tevékenykedem. Több zenekar közösségi oldalát kezelem, én készítem a náluk megjelenő tartalmakat, és sajtófotókat, illetve videóklipet is forgatok. Jelenleg többek között olyan bandákkal dolgozom, mint a Hammerfall, a Dark Tranquillity, a The Halo Effect vagy a Dirkschneider, csak hogy néhányat említsek. Van, ahol kizárólag a tartalomgyártásra fókuszálok, máshol a közösségi média felületek teljes menedzselése is hozzám tartozik. Nemrég fejeztem be a Marko Hietala-turnét, most pedig a Katatoniával vagyok úton, úgyhogy tele van a naptáram, de ezt egyáltalán nem bánom.”

Hogyan kerültél ebbe a világba?

„Körülbelül tizenkét-tizenhárom évesen kezdődött minden. Volt egy kis punkzenekarom, annak ellenére, hogy valójában egyáltalán nem tudtam játszani, de ekkor találtam rá a metalra és a nu metalra, és ez a zene azonnal megfogott. Nem sokkal később jött a fotózás is. A suliban egy barátnőmmel elkezdtünk koncerteket szervezni, hogy legyen mit fotóznom, és még egy saját weboldalt is csináltam, hogy nagyobb bulikra fotós akkreditációt igényelhessek. Így jutottam el például a göteborgi Metaltown Fesztiválra is, ami nagy lökést adott a portfólióm felépítéséhez.

Közben marketinget, tartalomkezelést, zenét és közösségi médiát is tanultam, ami rengeteget adott a szakmai fejlődésemhez.

Az iskola után Stockholmba költöztem, ahol elismert zenei weboldalnak dolgoztam, majd idővel már közvetlenül a zenekarokkal is elkezdtem együttműködni. Az első igazi bandám, a Syra volt: ismerősökön keresztül jött a lehetőség, hogy bizonyítsak, onnantól kezdve pedig minden magától épült tovább. A zeneipar elég kicsi, úgyhogy ha egyszer meglátják a munkád, gyorsan terjed a híred a kiadóknál és koncertszervezőknél. Tizenkilenc évesen már nagyobb nevet fotóztam, például a Deathstarst, aztán gyakorlatilag lavinaként jöttek a lehetőségek. Azóta turnéztam többek között olyan előadókkal, mint a The Halo Effect, Pain, Erik Schneider, Hammerfall, Hypocrisy, Dark Tranquillity, Beast in Black, U.D.O., most pedig a Katatonia, és még sorolhatnám.”

Milyen egy átlagos napod turnén?

„Egy átlagos napom turnén nagyban függ attól, mennyi tartalmat szeretne a zenekar. Van, hogy hangbeálláson vagy backstage-ben is készítek anyagokat, a helyszíntől és az igényektől függően. Máskor kicsit bejárjuk a várost is, de ez bandaként változik. Ma reggel például befejeztem a tegnapi összefoglaló videó vágását, majd elküldtem. Ezután jönnek a közösségi média feladatok, üzenetek megválaszolása, marketingtervek, ilyenek – ezeket általában még a koncert előtt a legegyszerűbb elintézni.

A show alatt fotózok és videózok, utána pedig egyből megyek vissza a buszra, mert sokszor korán indulunk tovább. A buszon vágok nagyjából hajnali háromig, aztán alvász, ébredés, és indul az egész előlről. A kávé és Red Bull tartja mozgásban az egészét. Azért igyekszem magamra is időt szakítani. Általában elmegegyek sétálni

egy órára, amit én csak a saját mentális egészség sétámnak hívok, bár nem mindig jön össze. Néha jógázom vagy beiktatok egy rövidebb edzést is, séta közben pedig igyekszem tartani a kapcsolatot a barátaimmal.”

Mi az, amit bárcsak többen értenének a munkáddal kapcsolatban?

„Azt, hogy valójában mennyire kemény ez a munka. Kívülről úgy tűnhet, hogy 'csak' fotózom, de ez messze több annál, mint hogy fogok egy kamerát. Senki nem látja a rengeteg órát, ami a koncert után jön; tegnap például a show tizenegykor véget ért, én pedig hajnali fél négyig vágtam, ami nálam teljesen átlagos. A Dark Tranquillity turnéján ráadásul velük és az előzenekarral is dolgoztam, tehát dupla munka volt, és közben egy videóklipet is forgattunk. Tizenkilenc koncert tizenkilenc nap alatt, pihenőnap nélkül – elképesztően intenzív volt.

A turnézás nemcsak fizikailag, hanem mentálisan is megterhelő. Folyton úton vagy, tömeg, fények, zaj vesz körül, és minden nap egy új helyszínre, új környezetbe érkezel – ez hosszú távon nagyon ki tud meríteni. A fáradtságot egészen addig érzem, amíg a kezembe nem veszem a kamerát, onnantól kezdve pedig teljesen belemerülök a munkába. Néha mégis az a legnehezebb, amikor hazamész, mert hirtelen eltűnik a napi rutin és a megszokott keret. A turné utáni depresszió nagyon is valós jelenség, és őszintén szólva a legjobb ellenszer, ha már ott a következő a láthatáron. Én sosem voltam az a típus, aki nem csinál semmit. Még akkor is, amikor civil állásom volt, és mellette fotóztam, a szabadságaimat is munkával töltöttem. Imádom, amit csinálok, és ez a szenvedély lendít át a nehézségeken.”

A turnézás még ma is nagyrészt férfiak uralta terep. Érezted már úgy, hogy nőként nehezebb vagy más az élet az úton?

„Nőként sokszor előbb bizonyítanod kell, mire igazán elfogadnak. Ez továbbra is erősen férfiak által dominált közeg, ami bizonyos helyzetekben különösen érezhető – például egyes helyszíneken a biztonsági személyzet hozzáállásán. Nem egyszer előfordult, hogy automatikusan azt feltételezték rólam, hogy csak valakinek a barátnője vagyok, nem pedig a stáb része. Emlékszem egy koncertre, ahol az egyik biztonsági őr ki akart dobni a fotósárok közül, pedig nálam volt minden szükséges akkreditációs kártyám és a teljes felszerelésem. Addig vitatkoztunk, amíg az egyik gitáros oda nem lépett, és nem mondta neki, hogy maradok. Ha férfi lettem volna, valószínűleg ez meg sem történt volna.

A közönség is tud kellemetlen lenni, főleg amikor szűk helyeken kell átfurakodnod sok cuccal, és egyesek azt gondolják, teljesen oké, ha hozzád érnek, miközben

elmész mellettük. Még mindig főleg férfiak vannak ezeken a koncerteken, úgyhogy az ilyen szituációk sajnos előfordulnak. Ennek ellenére úgy érzem, hogy szerencsére sokat javult a helyzet. Egyre több nő dolgozik a szakmában, és az emberek gondolkodásmódja is rengeteget változott – óriási különbséget látok akár csak néhány évvel ezelőthöz képest is. A Beast in Black és Helloween turnéján például kifejezetten sokan voltak nők a stábben, ami nagyon jó érzés volt.”

Kicsit könnyedebb témákra kanyarodva, van kedvenc vagy vicces turnés emléked?

„Rengeteg jó pillanat volt az évek során. Amikor a The Halo Effecttel voltam úton, egyszer béreltünk egy sörbiciklit, és körbetekertünk a városban, miközben a srácok a bandából és pár stábtag iszogattott, amiből végül hatalmas buli lett. Egy másik turnén a Beast in Blackkel Yannis, az énekes és én például egy egész napot azzal töltöttünk, hogy parfümüzleteket jártunk végig, mert imádja a parfümöket – ez is nagyon jó élmény volt.

Amit viszont a legjobban szeretek, az a családi légkör. Minden zenekar és stáb egy idő után kis családdá válik, hiszen nagyon szűk közegben élnek, és szinte minden időt együtt töltenek. Rengeteg éjszakám telt a buszon munkával, miközben a stábbal a kedvenc Korn- és nu metal számaimra headbangeltem, és elképesztően jól éreztem magam. Az ilyen esték után mindig borzasztóan fáj a nyakam. Őszintén szólva a mai napig nem értem, a zenészek hogy bírják ezt koncertről koncertre.” *(nevet)*

Milyen tanácsot adnál annak, aki azt szeretné csinálni, amit te?

„Higgy magadban. Nekem is sok időbe telt, mire igazán elhittem, hogy van értéke annak, amit csinálok, hiszen könnyű elbizonytalanodni, amikor rengeteg tehetséges ember vesz körül. De muszáj meglátnod a saját munkád értékét is, különben könnyen olyan helyzetben találsz magad, hogy ingyen dolgozol.

De ami még fontosabb, hogy egyszerűen csak kezd el. Ha nem tudod, hogyan

indul el, beszélj helyi klubokkal. Én is ifjúsági központokban kezdtem, aztán jöttek a kisebb koncertek. Mindannyiunknak el kell valahonnan indulnia. Én sem ismerem senkit az elején, de ha megteszed az első lépést, és kitartóan ott vagy, idővel beindulnak a dolgok.”

Ha már a tanácsoknál tartunk, számodra mi az a három nélkülözhetetlen dolog, amivel túl lehet élni egy hosszú turnét?

„Elég egyszerű a listám. Az első természetesen a felszerelésem: kamera, laptop, minden, ami a munkához kell. A második a Red Bull vagy koffein bármilyen formában. A harmadik pedig valamilyen nasi vagy fehérjeszelet, mert van pár allergiám, úgyhogy nem mindig számíthatok arra, hogy a helyszíni catering megfelel nekem.”

Végezetül, merre szeretnél továbbmenni a szakmában, és mi lenne számodra az álomturné?

„A jövőben mindenképpen szeretném folytatni azt, amit most csinálok – továbbra is tartalomkészítőként, fotósként, videósként és közösségi média menedzserként szeretnék dolgozni. Folyamatosan próbálok fejlődni, mert a szakma állandóan változik. Új technológiák és munkamódszerek jönnek, úgyhogy igyekszem naprakész maradni, kísérletezni, új megoldásokat kipróbálni.

Az abszolút álomturném a Kornnal lenne. Tizenkét-tizenhárom éves korom óta ők a kedvenc zenekarom, és a legnagyobb célom, hogy egyszer velük dolgozhassak. Az tényleg egy csúcspont lenne számomra. Ugyanakkor nem is tudom, utána mi lenne a következő lépés; nekem mindig kell valami, ami felé törekszem, és ha ez valaha összejönne, valószínűleg fogalmaztam sem lenne, mihez kezdjek utána. *(nevet)* Ettől függetlenül remélem, hogy megvalósul.”

EDENBRIDGE

FÉNY A SÖTÉTSÉGBEN

A XXI. század meghatározó irányzata, a Nightwish nevével is fémjelzett szimfonikus metal egészen korai képviselőjeként kezdte karrierjét az osztrák Edenbridge. A dalszerző Arne Stockhammer, alias Lanvall és az énekes Sabine Edelsbacher által 1998-ban alapított zenekar közel sem vált olyan népszerűvé, mint a finn pályatársaik, ám folyamatosan jelen voltak a színtéren, így január 16-án már a tizenkettedik albumukkal jelentkeznek. A Set The Dark On Fire című nagylemez kiadása kapcsán Gyuricza Tamás Marcell a gitáron és billentyűs hangszereken egyaránt játszó Lanvallt faggatta ki, ám a beszélgetésükbe helyenként az énekesnő is becsatlakozott.

Több mint negyedszázada vagytok jelen a szimfonikus metal színtéren, régebb óta, mint a műfaj legtöbb zenekara. **Hogyan értékelnétek az Edenbridge eddigi karrierjét?**

Lanvall: „Talán úgy, mint egy hosszú és rengeteg élménnyel teli utazást. Ki merne volna gondolni az elején, amikor az első albumunk, a Sunrise in Eden 2000-ben megjelent, hogy huszonöt év elteltével még mindig itt leszünk. Amikor kimondom, hogy 25 éve folyamatosan jelen vagyunk a szimfonikus metal életben, mindig beleborzongok. De nemcsak az azóta eltelt negyedszázadra lehetünk büszkéek, hanem arra is, hogy van tizenkét stúdióalbumunk, valamint több koncertlemezzünk is megjelent, és ilyen eredményekkel valóban nem sok zenekar dicsekedhet ebben a műfajban.

Szóval, ezek alapján azt mondanám, nagyon jó és tartalmas karriert tudhatunk magunk mögött, de ennél is fontosabb, hogy még mindig tudunk újat mutatni, továbbra is vannak olyan terveink, amiket meg tudunk valósítani. Az Edenbridge számára mindig is a zene volt a legfontosabb, és nagyon megnyugtató a tudat, hogy még mindig vannak ötleteink ezen a területen, vannak új dalaink, s készülnek albumaink. Ameddig azt érzem, hogy tudok újat mutatni az embereknek, addig folytatni is fogjuk az utunkat.”

Az utóbbi időben átlagosan három évente jelentettétek meg az albumaitokat, és a Set The Dark On Fire szintén ebbe a sorba illeszkedik be. Mondhatjuk, hogy erre a munkatempóra álltatok rá?

„Minden albumnak másféle megközelítésre van szüksége, mert nem ismételheted önmagad.”

L: „Igen, ez egy tartható, kényelmes tempó, nem szorulsz rá arra, hogy kapkodj a befejezéssel. Két album között mindig szükséged van egy kis időre, hogy feltankolj energiával és friss ötleteket gyűjts. A stílusunk ugyan nem változik, és a védjegyeink is megmaradnak örökre, de minden albumnak másféle megközelítésre van szüksége, mert nem ismételheted önmagad. Minden egyes album előtt más-más célt kell kitűznöd magad elé. A két és fél vagy három év pedig szerintem pont ideális ahhoz, hogy elkészüljünk egy újabb albummal.”

Ebből mennyit töltesz magával a dalszerzéssel? Egy korábbi közösségi médiás posztban azt írtad, hogy 2023-ban kezdted el dolgozni a Set The Dark On Fire album dalain ...

L: „Valóban így volt, de ez még nem jelenti azt, hogy minden egyes eddigi Edenbridge-albummal ugyanannyit foglalkoztam volna. Általában másfél, két évre van szükségem ahhoz, hogy egy albumhoz az összes dalt megírjam. A dalszerzést, vagyis a konkrét komponálást mindig megelőzi egy olyan időszak is, amikor ötleteket gyűjtök. Ha ezzel megvagyok, akkor kezdem el írni a dalokat, ami legfeljebb két évet szokott igénybe venni. Ez persze elég hosszú idő, de én tényleg el szeretném kerülni a stresszes helyzeteket. Addig akarok dolgozni a dalokon, amíg azt nem érzem, hogy valóban készen vannak.”

Az új albumotok, a Set The Dark On Fire erőteljesebb, és a hangulatát tekintve talán egy kicsit sötétebb is, mint az elődje, a Shangri-la volt. Egyetértetek ezzel?

L: „Igen, szerintem is így van.”

Sabine Edelsbacher: „Alapvetően én is így gondolom, de abban nem vagyok biztos, hogy a sötét a megfelelő kifejezés, mert szerintem vannak annál borúsabb hangulatú dalaink is, mint amiket az új albumon hallasz. Lehet, hogy a címadással és az albumborítóval valamiféle borús hangulatot sugallunk, de a dalok nem feltétlenül ilyenek. Inkább súlyosak.”

L: „Ez adódhat abból is, hogy egy ideje már héthúros gitáron játszunk, így a legtöbb riffet szintén azzal dolgozom ki. A héthúros gitár használata új, korábban meg nem tapasztalt lehetőségeket nyitott meg előttem a zeneszerzés terén. Ha ugyanis mélyebb regiszterekben játszol, akkor súlyosabbnak tűnik a zenéd. Ehhez tedd még hozzá, hogy a basszusgitárnál is több torzítással élünk, ami ugyancsak súlyosabbá teszi a hangzást. A dalok tempója is gyorsabb, több a kétlábdobos megoldás, láthatod, hogy valóban folyamatosan próbálunk új ötleteket vinni a zenénkbe. A fő védjegyük, a szimfonikus megközelítés azonban nem változik.”

Az album első kislemezdala a Cosmic Embrace volt, majd másfél hónapra rá a Where The Wild Things Are is megjelent, ami egy potenciális szimfonikus metal sláger. Nem lett volna célszerűbb inkább azt kihozni elsőként?

SE: „Mindig nehéz előre megjósolni, hogy melyik dalból válik nagyobb sláger, hiszen mindenki más-hogy viszonyul hozzájuk. Szerintünk a Cosmic Embrace jóval inkább tekinthető tipikus Edenbridge dalnak, azért is választottuk ki azt elsőként. A Where The Wild Thing Are nem annyira egyértelmű, és nem akartuk vele nagyon összezavarni a rajongóinkat.”

L: „Mindkettővel eleve számoltunk kislemezként, mint ahogy a címadó dallal is. De valóban úgy van, ahogy Sabine mondja: mindig nehéz a leginkább megfelelő dalokat kiválasztani egy albumról. Majd meglátjuk, hogy melyiket kedveli meg jobban a közönség.”

Az albumot egy négy részből álló mű zárja, a Spark Of The Everflame. Ennek mi a szerepe a lemezen?

L: „Bár az album végén található, de valójában ez a központi része a nagylemeznek. Azt nem mondanám, hogy a legfontosabb dala, de igencsak hangsúlyos, és bízunk benne, hogy az embereknek is bejön. A Spark Of The Everflame azok közé a történetdalok közé tartozik, amiknek mindig fontos szerepet szántunk az Edenbridge-lemezeken. Én kifejezetten kedvelem őket, mert egy ilyen hosszabb, többleteles dalnál sokkal szabadabban dolgozhatok. Egy három- vagy négyperces dalnál nagyon hamar rá kell térned a központi motívumra, ám ha van 10-12 vagy akár 15 perced is, akkor sokkal bátrabban kísérletezhetsz vele.”

A Set The Dark On Fire album közösségi finanszírozással készült. Konkrétan mihez kértétek a rajongók támogatását?

L: „Természetesen pénzre volt szükségünk. (nevet) Egy album kiadása pénzbe kerül. Fel kell állítanunk egy olyan büdzsét, amire a saját erőnkből nem vagyunk képesek. Ehhez kértük a rajongóink támogatását, de természetesen adunk is cserébe valamit.”

Az első között voltatok, akik női énekesrel kezdtetek el szimfonikus metal zenét játszani. Hogy látjátok ma ennek a stílusnak a helyzetét?

L: „Nos, őszinte leszek, nem igazán hallgatok ilyesfajta zenét, ezért arról nem is tudok véleményt formálni, hogy a szintéren található zenekarok mit játszanak, de azt persze látom, hogy még mindig eléggé népszerű ez a stílus. Sokan szeretik, ha nem így lenne, akkor nem lennének olyan sikeres zenekarok, mint a Nightwish.”

Ha nem hallgatsz szimfonikus metalt, akkor honnan szerzel ihletet a dalszerzéshez?

L: „A klasszikus és filmzenéből. S persze nagyon sok másból is, nem feltétlenül csak a zenéből. Van úgy, hogy egy kép ihlet meg. Például egy festmény. Ezért is mondom azt, hogy a mi zenénk sokszor olyan, mint egy tájkép.”

„Egyszerűen csak felhívtak, hogy komponálnék-e egy szimfóniát a városuk megalakulásának 800 éves jubileumára, én pedig elvállaltam.”

L: „A The Freystadt Symphony egy felkérés alapján született, egy szerződéses munka volt. Egyszerűen csak felhívtak, hogy komponálnék-e egy szimfóniát a városuk megalakulásának 800 éves jubileumára, én pedig elvállaltam. Először 2020 nyarán szeretttük volna bemutatni, de a covid miatt egészen 2022-ig kellett halasztani. Végül 2022 nyarán sikerült színpadra vinni, és természetesen felvétel is készült róla, amit 2023-ban adtak ki. Nagyszerű projekt volt, én nagyon élveztem. A Freystadt Symphony egy klasszikus zenei mű, ami teljesen más zeneszerzői attitűdöt kívánt, mint amikor az Edenbridge számára dolgozom. Itt a szimfonikus zenekari hangzást kell beleillesztenem a dalokba, ott viszont az elektromos gitárt kellett becsempészni egy klasszikus zenekari műbe. Komoly kihívás volt, de még nagyobb élmény. Szívesen dolgoznék még így, örömmel komponálnék további szimfóniákat is, ha kapnék rá felkérést.”

A szimfonikus metal szintér mára rendkívül terebélyessé vált, rengeteg zenekar dolgozik a műfajban. Az Edenbridge miben különbözik a többiektől?

L: „A mi zenénket olyan harmonikus építkezés jellemzi, ami teljesen egyedivé teszi a dalainkat. Mellette ott van Sabine hangja, ami teljesen különbözik mindenki másétól. Én ezeket tartom a fő erősségeinknek.”

SE: „Amikor az Edenbridge megalakult, senkit sem ismertünk még ennek a stílusnak a képviselői közül, azért választottuk ezt a zenét, mert ez állt hozzánk a legközelebb. Ez most is így van, nem azt nézzük, hogy mások mit csinálnak, mi csak azt tesszük, amit a legjobbnak gondolunk. Azt persze nagyon is jónak tartom, hogy ennyi női énekes van a színpadon, és nem csak a mi műfajunkban.”

A Set The Dark On Fire album kiadását követően turnézni fogtok, de inkább csak német nyelvterületeken. Ausztriában, Németországban és Svájcban. Mondhatjuk, hogy az Edenbridge ezekben az országokban a legnépszerűbb?

L: „Igen, egyértelműen Németország a fő piacunk, de vannak más országok is, ahol nagyon jól megy a zenekarnak, például az Egyesült Királyságban és Hollandiában, s persze Japánban is. A Set The Dark On Fire album Japánban is megjelenik. Nemcsak importként lesz kapható, hivatalos japán kiadása is lesz. Erről meg is állapodtunk egy ottani lemezcéggel. Ami pedig a turnét illeti, ebben a tekintetben is most kezdünk a saját lábunkra állni. A covid után volt már két headliner turnénk, előtte sokkal kevesebbet játszottunk élőben. A két headliner turné közül az elsőt még a Shangri-La megjelenése kapcsán szerveztük 2023-ban, a másik pedig egy évfordulós turné volt tavaly, a zenekar megalakulásának negyedszázados jubileumára. Szerencsére mind a kettő nagyon jól sikerült, ezért is bízunk abban, hogy a Set the Dark on Fire turnéja is hasonlóan jó lesz.”

Lanvall, kérlek, beszélj egy picit a The Freystadt Symphony című szimfóniáról is, ami két évvel ezelőtt jelent meg. Mennyire van időd egyéb projektekkel is foglalkozni az Edenbridge mellett?

Sabine, a végére neked is tartogatok egy személyre szóló kérdést. Az utóbbi időben a szimfonikus metal szintér több énekesnője jelentkezett saját albummal. Neked nincs olyan gondolatod, hogy szólólemezt kellene készítened?

SE: „Nem tagadom, a múltban volt, de most nincsenek ilyen terveim. Jelenleg az Edenbridge-re összpontosítom minden figyelmemet, illetve a saját szakmai fejlődésemre. A hangom edzésével foglalkozom, hogy a lehető legtöbbet hozhassam ki belőle. De soha ne mondd, hogy soha, talán egyszer majd újra időszérű lesz ez a kérdés. Egy karácsonyi albumot szívesen kiadnék valamikor, de az biztos, hogy nem a közeljövőben.” ♪

Year of the Goat

Boszorkányok márpedig vannak!

Idestova két évtizede aktív részese az európai színtérnek az okkult töltetű szövegvilágot retrós hangzású doomos, ősprogos, protometalos muzsikával alátámasztó svéd Year Of The Goat. A meglehetősen cirkalmas koncepció mentén alkotó zenekar negyedik albuma Trivia Goddess címmel a Napalm Records égisze alatt jelent meg nemrégiben – az ennek kapcsán felmerülő kérdéseket a gitáros David Håkan Andreas Olofsson válaszolta meg.

Hat év telt el előző albumotok megjelenése óta, ami meglehetősen hosszú idő. Közrejátszott ebben a covid-időszak is, vagy egyébként is eltelt volna ennyi idő a két nagylemez között?

„Nos, erre azt tudnám mondani, hogy a covid jó néhány szempontból szerepet játszott ebben a hosszú kihagyásban, mivel még találkozni és rendszeresen próbálni sem tudtunk ekkoriban. Ugyanakkor olyan tekintetben mégsem volt ez baj, hogy így legalább tudtunk tenni pár lépést hátrafelé, és volt időnk elgondolkodni azon, hogy a következő albumunk pontosan milyen is legyen és hogyan szóljon. A járvány lecsengésével aztán további időhúzó tényezők merültek

fel, például az elhalasztott koncerteket és turnékat kellett pótolnunk. Így tehát 2022-ben még az akkori legújabb – valójában már hároméves – anyagunk promotálására és előadására kellett összpontosítanunk, holott belül, fejben mi már igazából jóval előrébb jártunk annál.”

Nagyon tetszik az új album nagyszabású, de mégis organikus, rétegzett megszólalása. Ez nagy részben a producer Tom Dalgetynek köszönhető, akivel most dolgoztatok először.

„Köszönöm az elismerést! Nos, a vele való kooperáció ötlete onnan jött, hogy hallottuk több, igen meggyőző erejű

SZÓVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: KIM VESTBRANDT

„Minden bizonnyal az a fajta 'gótikus esztétika' is nagyban befolyásolja mindazt, amit ma erről a korról gondolunk, ami már utólag rakódott rá az egészre.”

munkáját is – többek között a The Cult Under The Midnight Sun című lemezét, amit történetesen az ő valaha készült legjobb albumuknak tartunk...”

A magam részéről az új lemezt érzem az eddigi legprecízebben kidolgozott, leginkább részletgazdag anyagotoknak. Ezzel egyetértesz?

„Igen, több szempontból is. Már a felvételek preprodukciós fázisában nagyon sok időt töltöttünk a részletek aprólékos kidolgozásával, és a felmerülő különféle ötleteink végigpróbálásával. Semmit nem akartunk leegyszerűsíteni vagy elsumákolni, minden szükséges időt és odafigyelést rászántunk arra, hogy pontosan úgy szólaljon meg részleteiben és egészében is az anyag, ahogy mi azt előzetesen megálmodtuk. Ennek a hozzáállásnak örömteli hozadéka lett az igazán jó és finomra hangolt produkció, aminek az ára viszont rengeteg befektetett idő és energia volt. Meg persze a kimerítő folyamat végén a szükséges poszttraumás rehabilitáció csillagászati költségei...” (nevet)

Mennyiben más az új lemezen hallható tagság ahhoz képest, ahogyan koncertezni indultok? Azért kérdezem ezt, mert egyrészt a zenekari fotókon is időről időre eltérő létszámban szerepelnek a zenészek, másrészt pedig például az új dalok női vokáltémái is megkívánhatják plusztagok jelenlétét a színpadon.

„Nos, ez egy kicsit komplikált kérdéskör. Elin (*E. Gårdfalk*), az a hölgy, akit újabban a zenekari fotókon láthatsz, valójában már jó ideje hozzátesszi a magáét a zenekari munkákhoz valamilyen szinten, már a korábbi albumokon is háttér vokálzott. Úgyhogy az ő komolyabb szerepeltetése és gyakoribb élő fellépései a zenekarral voltaképpen nem jelentenek igazi változást a felállásunkat illetően, hiszen velünk volt már korábban is, legfeljebb ezidáig csak kevésbé látható módon. Ezen túlmenően meg persze volt néhány tagcserénk az évek során, de hát egy két évtizedes zenekar esetében ez mondhatni természetes.”

Első és harmadik albumotok egy trilógia első két részét képezik, míg a második és az új lemez ettől független a koncepciójukat tekintve. E „mintázat” alapján számíthatunk arra, hogy a következő nagylemezzel fogjátok majd lezárni a trilógiát?

„Hmm, ezen nem is gondolkodtam eddig... Csak nem rájöttél valamire?” (nevet)

A trilógia eddigi két részével összehasonlítva a második lemezt, a The Unspeakable-t én zeneileg és hangulatilag is valahogy színesebbnek érzem, az új anyagot pedig inkább ehhez érzem közelebb. Te mit gondolsz erről?

„Nos, tekintettel arra, hogy ezek amolyan 'köztes' albumoknak tekinthetők, természetes, hogy egy kicsit

másmilyenek, mint a megelőző és a következő anyagok. Ugyanakkor ezt túlzottan nem gondoltuk és agyaltuk túl, szándékosan legalábbis biztosan nem. De ha te így érzed, akkor az teljesen rendben van.”

Az új dalszövegek egy részének fókuszában a történelem során ártatlanul üldözött, megvádolt és sok esetben megkínzott és kivégzett nők alakjai állnak. Miért éppen ezt a témakört dolgoztátok most fel?

„Ez egy olyan tematika, amit egyfelől máig egyfajta miszticizmus és babonás hit keretez, másfelől meg, ezzel párhuzamosan, felvet kérdéseket azzal kapcsolatban is, hogy a mai, úgynevezett modern társadalom miként tekint a nőkre és az ő női mivoltukra. Azt hiszem, számos párhuzam vonható azon idők között, amikor a nők feletti igazságszolgáltatást a Malleus Maleficarum (*Boszorkánypöröly vagy Boszorkányok pörölye – Heinrich Kramer és Jacob Sprenger inkvizítorok 1487-ben megjelent könyve, mely a késő középkori, kora újkori boszorkányperek egyik fő 'sorvezetője' lett – SP*) által gyakorolták, illetve aközött, ahogyan napjainkban a világ 'női felét' gyakran bigottsággal vagy éppen politikai indíttatással is súlyosbítván a rosszindulat szemüvegén keresztül ítélik meg.”

Más dalok olyan nőalakokról szólnak, mint például Hekaté, Alucarda vagy akár a bibliai Éva – a szokásoshoz képest őket is más megvilágításba helyezve mutatjátok be...

„Igen, ez így van. Azzal a megjegyzéssel élnék csak, hogy a többiekkel ellentétben Alucarda nem egy régi mitológiai nőalak, hanem egy azonos című mexikói filmnek és egyben a mi egyik dalunknak a főszereplője. Ilyenformán az ő mítosza a film révén mindössze csak 1977-ig nyúlik vissza.” (nevet)

Honnan jön nálatok ez az érdeklődés az okkult tanok és ismeretek, az Európában a középkorban megszilárdult világlátással szemben álló, annál ősbibb, illetve annak téziseit megkérdőjelező gondolkodásmód iránt? Direkt nem sátánizmust mondok, mert amit a ti szövegeitek képviselnek, az szerintem valami egészen más...

„Igen, valóban másról van itt szó... Ezen érdeklődésünk e témakör iránt részben irodalmi gyökerű, de ugyanakkor bizonyos gondolatokat kortárs kulturális jelenségek inspirálnak – mint amilyen például a korábban említett Alucarda története is. A késő középkori boszorkányüldözések ellentmondásossága is roppantul gondolatébresztő, hiszen ez lényegében egyfajta tömeghisztéria eredménye volt egy olyan korban, amikor a nyugati világ éppen megindult a technikai fejlődés és egyfajta modernizálódás útján...”

Ugyanakkor, ha ténylegesen visszaforgatnánk az idő kerekét az úgynevezett 'sötét' középkorba, talán nem is látnánk annyira hangsúlyosnak ezt az egész jelenséget, az

akkori élet teljességével együtt, annak részeként szemlélve. És minden bizonnyal az a fajta 'gótikus esztétika' is nagyban befolyásolja mindazt, amit ma erről a korról gondolunk, ami már utólag rakódott rá az egészre – és amit egyébként mindannyian annyira ismerünk és szeretünk manapság.”

A közelmúltban közös európai turnét bonyolítottatok a német The Night Eternal társaságában. A tagokat és a zenéjüket ismertétek régebb óta is, vagy ez volt az első találkozásokot velük?

„Igen, ez volt az első alkalom, hogy találkoztunk és együtt játszottunk velük. Habár vicces módon az aztán kiderült, hogy az énekesük, Ricardo (*R. Baum*), illetve jómagam jó néhány éve vagyunk ugyanannak a svéd fesztiválnak a látogatói. 2026-ban már minden bizonnyal megismerjük majd egymást, és fogunk is együtt lógni, ha ott újból összefutunk. Ami a zenéjüket illeti, azt valamennyire már ismertük korábról, de alaposabban csak azután mélyedtünk el benne, hogy kiderült, közösen fogunk koncertezni. Jól sikerült egyébként az egész turné, jól szórakoztunk, és szinte mindenki igazi úriemberként viselkedett velünk, szóval nem lehetett okunk panasza.”

Ha jól sejtem, zeneileg elég sokféle irányból táplálkoztok, a késői '60-as és a '70-es évek klasszikus és hard rockjától kezdve a korai heavy metalon át a progresszív rockig. Mely zenekarokat és előadókat nevezné a YOTG legfőbb hatásainak?

„A végtelenségig, ezerszám tudnám sorolni a megfejtéseket, de beérem inkább csak néhány igazán fontos név fellemlégetésével: Black Widow, Pagan Altar, Black Sabbath, Mercyful Fate, Rush, Iron Maiden, King Crimson, Rick Springfield – azt hiszem, ezzel már elég jól lefedtem a zenei inspirációink terjedelmes térképét.”

Néhány alkalommal – főleg fesztiválokon – játszottatok már jóval keményebb hangzású mezőnyben is, black metal zenekarokkal például. Nehéz volt az ilyen közönséget magatok mellé állítani a ti jóval dallamosabb, harmóniagazdagabb muzsikátokkal?

„Nem vérszesen. Amennyire emlékszem, a tömeg ezeken a fesztiválokon általában keresztbe tett kézzel állt a többi banda koncertjei alatt is, szóval ennek alapján magabiztosan állíthatom, hogy otthonosan és félelem nélkül mozoghatunk a black metal hordák és közönségük között is... (nevet) A viccet félretéve: sok barátunk van abban a zenei szcénában, és sokunknak van korábbi háttere vagy kapcsolata azzal az irányzattal is, szóval sosem éreztük magunkat teljesen kívülállóknak abban a közegben sem.”

Az utóbbi egy-másfél évtizedben elég sok izgalmas zenekar bukkant fel a színtéren, akik így vagy úgy, de a tiétekhez némileg rokon koncepcióval dolgoznak, és hasonló hatásokkal rendelkeznek.

Olyanokra gondolok, mint például a – már sajnos nem létező – The Devil's Blood, a Phantom Spell, a Green Lung vagy a Lucifer. Ismered valamennyire ezeket a bandákat, illetve figyelemmel kíséred eme szintér alakulását?

„Nos... a Griftegård, aminek Thomas (*T. Eriksson énekes/gitáros*) és Jonas (*J. Mattsson gitáros*) ugyancsak a tagjai voltak a Year Of The Goat megalapítása előtt, turnézott annak idején közösen a The Devil's Blooddal. Elképesztően csodálatos egy zenekar volt az, a mai napig mindannyiunknak borzasztóan hiányoznak. Nemcsak emberként, de zenei entitásként is. Aztán rajtuk kívül, a magam részéről meglehetősen szoros barátságot ápolok Kyle-lal (*K. McNeill énekes/gitáros*) is a Phantom Spell és a Seven Sisters részéről. Ha esetleg beszélés vele mostanában, feltétlenül mondd meg neki, hogy üdvözlöm!

A Luciferrel ugyancsak koncerteztünk együtt, még 2022-ben, de a mostani felállásuk tagjaival nem nagyon tartjuk a kapcsolatot. Ellenben a srácok, akik akkor még a bandában voltak, a mai napig jó barátaink. A Green Lunggal meg az a helyzet, hogy őket Jonas hallgatta baromi sokat egy időben, már-már szürreális elszántsággal. Egyébként az a zenekar tényleg nagyon jó, megérdemlik a figyelmet. Őszintén szólva pár évvel ezelőtt még jobban képben voltam a szintér éppen aktuális szereplőivel, de azért manapság is egy jó csomó kortárs formációval ápolunk baráti viszonyt.”

Már vagy tíz éve annak, hogy felléptetek Budapesten egy kis klubkoncerten – eddig ez volt az egyetlen alkalom, hogy nálunk jártatok. Van esély arra, hogy mondjuk a jövő év során ismét játszotok errefelé?

„Nos, ahogy egy bizonyos filmben Jim Morrison szelleme mondta egyszer: »Fizesd meg őket, és biztosan jönni fognak!«” (nevet) ♪

A KÁTAI-AKTA I.

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT

FOTÓ: MAGÁNARCHÍVUM

Kátai Tamás nevéhez fűződik minden idők egyik nemzetközileg is legismertebb magyar zenekara, a Thy Catafalque, mely amúgy sok-sok éven át csak szobaprojekt volt, és maga Tamás sem hitte volna, hogy valaha koncertezni fog a dalokkal. Ez alkalommal személyesebb témákról kérdeztük őt.

Mikor és hol születtél? Milyen gyermekkorod volt?

„1975 decemberében, Makón. Nagyon szép és kedves emlékeim vannak. Boldog voltam, és nem is igazán emlékszem olyan traumatikus élményekre, amilyenek sokaknak voltak az ismerőseim közül. Nagyon nagy szerencsém volt azzal, ahogy és ahol felnőttem.”

Szüleid, tesók?

„Van egy húgom, egy évvel fiatalabb nálam. Meg van egy anyukám és egy apukám, akik már nyugdíjasok. Apukám villanyszerelő volt, anyukám pedig bérszámfejtő, utána pedig nővér a Szegedi Gyermek-klinikán.”

Ők mit gondolnak a zenédről?

„Mindig támogattak, amiben csak lehetett. Apukám javította meg az egyik próbahelyünkön is a villamos-hálózatot, meg gyakran vitt minket koncertre is, ha nem volt autó. De a többiek szülei is sokat segítettek ilyesmikben. Magával a zenével kapcsolatban nemigen vannak képbem, mármint azzal, amit én csinálok. Teljesen más közegben nőttek fel: a rádiót hallgatták, mint a legtöbben. A családban korábban nem is volt zenész, vagy bármilyen művészeti tevékenységet folytató ember, úgyhogy nekik nincs ezzel kapcsolatban háttérük. De érdeklődnek, és a mai napig igyekeznek támogatni.”

Voltak ezek a Polimer kazettára rögzített gyerekkori hangfelvételek, amiket pár dalodban felhasználtál. Valaha megkérdezted apukádat, hogy miért vette fel ezeket?

„Nem. De úgyis megyek haza hétvégén, most megkérdezem. Szerintem nem is emlékeznek rá, hogy ezek megvannak. Nem is tudom, hogy honnan kerültek elő. A '80-as évek legelején vették fel a szüleim, onnan lehet tudni, hogy apukám bement a dátumot, hogy 1982. szeptember valamennyi, ahogy hallható is a Tűnő idő tárlat lemezen. Meg most a következőre is elővettem, rajta lesz újra valami onnan. Valójában ez egy darab kazetta, azon van pár felvétel, néhány perc az egész, ennyi maradt abból az időből, be van digitalizálva.”

Mi volt a jeled az óvodában?

„Mintha alma lett volna, de nem vagyok benne biztos.”

Több korábbi interjúban említetted az Öregházat Makón. Volt a Gire próbaterme, de vetél fel ott TC-hez is zenét. Azzal mi történt?

„Ez a nagyszüleim háza volt. A harmincas években épült. Dédapám csizmadiamester volt, ő építtette. Itt éltek és itt volt a műhely is, ami persze a kommunizmus kezdetével megszűnt és nagyapám már egy KTSZ-ben volt cipész. Viszont a ház szerencsére megmaradt. Miután elköltöztem Skóciába, a szüleim eladták. Azóta több tulajdonosa is volt, teljesen leromlott az állapota, végül elárverezték és pár éve egy Stihl-üzlet van benne, rendesen fel lett újítva, aminek örülök, akkor is, ha már nem ugyanaz a ház, mint ahol felnőttem, meg ahol később annyit zeneltünk. Igen, ott volt a Gire próbaterme is éveken át, de ott vettük fel a Tűnő idő és a Róka hasa gitárjait is, az Erika szobája is ott készült, a Trans Express klip is, de az Őzek futása klipből is vannak onnan dolgok, és több dalszöveg is onnan merített. Csoda egy ház volt, nagy, titokzatos udvarral. Elmúlt.”

És Makó?

„Gyakran járok haza, most hétfégenként a Gire-próbák miatt is, mert játszunk decemberben Szegeden, de egyébként is havonta legalább egyszer hazalátogatok, így nem annyira látom, mennyit változik. De az például világos, hogy jóval kevesebben élnek ott, mint régen. De az egész Alföldre jellemző a drasztikus zsugorodás a lakosság számának tekintetében az elmúlt évtizedekben. Gyerekkoromban 30 ezer körül éltek ott, most pedig 21 ezren. Ez a szám 1920-ban volt a legnagyobb: 37 ezer, ami száz év alatt majdnem megfeleződött. Nemsokára meg is fog. Amikor én jártam általános iskolába, 150 gyerek volt az évfolyamban. Ugyanabból az iskolából ballagott pár éve a keresztfiam, és nem voltak harmincan.”

A makói hagyományhoz van bármi közöd?

„A makói hagyományával kapcsolatban azt kell mondanom, hogy gyakorlatilag már csak épphogy létezik. Régen szinte mindenki foglalkozott vele, és nem volt

„Valójában ez egy darab kazetta, azon van pár felvétel, néhány perc az egész, ennyi maradt abból az időből, be van digitalizálva.”

„Jártunk a 601-es klubba, ott játszottak a helyi zenekarok, a Primator, az Ivanhoe, a The Garde, de akkoriban a turnék is elértek az ilyen kisvárosokba is.”

szintén ezt hallgatták. Jártunk a 601-es klubba, ott játszottak a helyi zenekarok, a Primator, az Ivanhoe, a The Garde, de akkoriban a turnék is elértek az ilyen kisvárosokba is. Volt Omen, Akela, Necropsia, Leukémia, Tankcsapda még az Auróra előzenekaraként. Nevergreen is majdnem, az első lemezük előtt, bár az pont elmaradt. Még egy svájci death metal zenekart is láttam valamelyik szerda este. És nyilván ott találkoztunk ezekkel a srácokkal, akikkel amúgy is egy iskolába jártunk korábban.”

És akkor pl. a Gire azért keresett meg, mert hallottak a Darklightról?

„Nem, az akkori dobossal, Gorgóval barátok voltunk, mert a mi utcánkban lakott, és az ő ötlete volt, hogy menjek oda sampleresnek, hogy iparibb legyen a zene. De már akkor évek óta ismertük egymást, már az első demón is szerepeltem fűrészeléssel és akkor már rég ismert mindenki mindenkit. Azon a Gire-demón is ott a Jenny című dal, ami a TC-s Jánosról szól, bár akkor még bőven nem volt TC, ott is ott van a szövegben, hogy János a botrányos, meg pont abban van a fűrész is. Szóval ez egy kisváros volt pár metalos gyerekkel, akik nyilván együtt lógtak folyton. Még helyi fanzine is volt, a Verboten, amit Zolcsi meg Imi, az eredeti énekes szerkesztettek a Gire-ből.”

az annyira régen, de most már leginkább csak a környező falvakban van még számottevő vöröshagymatermelés. Szinte teljesen eltűnt a hajdani jelentőségéhez képest. Mi nem is gazdálkodtunk. Rendkívül sok munkával jár egyébként a hagymatermesztés.”

Bár nem vagyok benne biztos, hogy van dalod, ahol felmerül, el tudlak képzelni gyerekkorodban, hogy Mindenszentekkor/Halottak napján kimentetek a temetőbe az elhunyt szeretteitek sírján gyertyát gyújtani...

„Amikor gyerek voltam, nem nagyon volt kihez kimenni. Szinte mindenki, a nagyszüleim és déd-szüleim is éltek még, így nincsenek ilyen emlékeim. Felőttkoromból már igen.”

És családi vagy magyar ünnep kapcsán van bármi emléked?

„Semmi extra. Húsvétkor mentünk locsolkodni, karácsonykor vacsora. Május elsején felvonulás, a Maros-parton vattacukor, pörköltfőzés, temérdek részeg férfi.”

Nagyon úgy tűnik, hogy több régi barátod is megmaradt az életedben, ugyanakkor jellemzően és főleg magányosan írtál zenét, sokat, sokáig egyedül is vettél fel...

„Hát, a Gire-ban ugye együtt írtunk mindent, a Thy Catafalque első 13 évében meg Jánossal zenéltünk. De valóban, az első zenei projektem a Darklight nevű dolog volt, amit jobb híján egyszemélyes formációnak lehetne nevezni. Vagyis ez nem igaz, mert ezt még előtte, és tényleg ez volt a legelső, CPU-nak hívtam és azzal készült hat kazetta. Ebből jelent meg egy válogatás pár éve CD-n Jupiter 92 címmel, mert ez az 1991 és 1992 közötti időszak volt. Nem ismertem akkor még senkit, amikor azt elkezdtem ezt az egészet. A CPU-t annak idején két osztálytársamon kívül nem is hallotta más.”

Ezt is akartam kérdezni, hogy mi volt előbb, a zenélés vagy a barátságok?

„Elkezdtem rockzenét hallgatni, és akkor odacsapódtam azokhoz a velem egykorú srácokhoz, akik

Neked volt beceneved?

„Nem. Viszont mikor már felnőttként Maroslelén tanítottam, a gyerekek hívtak Sandokánnak, mert hosszú volt a hajam. Bár ez inkább gúnynév volt, haha.”

A tanítás meddig és milyen volt?

„1999-től 2001 márciusáig tartott.”

Tehát addig voltál magyar-angol szakos tanár, a végzettségednek megfelelően?

„Igen. Akkoriban még kötelező volt a sorkatonai szolgálat, és én a polgári szolgálatot választottam, ami tizenöt hónap volt a kilenc hónap fegyveres helyett, és azt az időt Maroslelén töltöttem az általános iskolában, mint tanár. Ez lejárt, utána már csak félállásban lehettem volna községi könyvtáros. És ez már olyan kevés pénz volt, hogy akkor inkább elmentem a Szegedi Gyermekklinikára adminisztrátornak.”

És milyen volt tanítani?

„Hamar kiderült, hogy ez azért nem az én kenyerem. Meg kemény hely is volt Maroslele, vagyis inkább groteszk. Olyan volt ez az időszak, mint egy '73-as, fekete-fehér csehszlovák filmszatíra. Ez jut eszembe azokról a teljesen abszurd dolgokról, amik ott történtek. De az világos lett, hogy nem igen akarnék tanítani. És nem is hiszem, hogy vissza tudnék menni, mert már minden annyira máshogy működik.”

Akkor miért ezt a szakot végezted el?

„Mert szerettem mind az angolt, mind a magyart, főként az irodalmat. Amiatt jelentkeztem legelső sorban. Először Egerbe jelentkeztem angol-földrajzra, de oda nem vettek fel. Ha felvesznek, minden más-képp alakult volna, így viszont Szeged lett egy évvel később. Aztán vége lett a főiskolának, el kellett menni dolgozni, és kült az igazság.”

Amikor ott vagy egy színpadon, és valamit mondani kell a közönségnek, akkor...?

„Ha felmegyek a színpadra, onnantól, hogy elindul az intró, rendben vagyunk. De ha nincs zene, egyből elveszek. Az is egy érdekes dolog, hogy ahogy vége van a koncertnek, de még vissza kell jönni elbúcsúzni, nekem már az is nagyon kellemetlen és már mennék is onnan el. Ahogy vége a zenének, visszakerülök ebbe a hagyományos állapotomba, ami sokkal visszahúzódóbb, mint ami koncert közben történik. Ezért is nincs sok kommunikáció a fellépéseken részemről, amit sokszor a fejemre olvasnak. Sok zenekarnak jól áll ez és kell is, a közönség is hálás érte. Egy Opethen világos, hogy nagyon jól és természetesen működik, én is alig vártam a legutóbb, hogy bementem végre valamit a mikrofonba két dal között Mihály. (Mikael

Ákerfeldt, énekes/gitáros) De nálam az van, hogy tényleg benne van a szövegekben és a zenében minden, amit közölni akarok vagy egyáltalán tudok a közönséggel.”

Azt hogy viseled, amikor a többiek nagy ritkán mondanak valami metalosat?

„Hát nézd, nyilván nem véletlen, hogy nem kezdem el csibészeltetni a koncertre látogatókat, hogy verjék össze egymást körkörösén, és a kezeket sem akarom feltétlenül látni, mert minek? Elhiszem, hogy van nekik. Én inkább azt szeretném, hogy egy színházi előadáshoz hasonlítson a fellépés, de az meg egy másik végpont, belátom. Valahol meg kell találni az egyensúlyt. De a hejjegetés be van tiltva!”

Többször nyilatkoztad már, hogy nagyon szarkasztikus bírsz lenni...

„Az akkor van, amikor vicces próbálok lenni, csak úgy sikerül.”

Háziállatod volt valaha?

„Volt a családnak két kutyája is, meg cicák. De nekem Budapesten nincs. Szeretem a kutyát és a cicát, a rókát, a vidrát és még különösen a földben lakó kisállatokat. Sünit, vakondot, csigát, különféle bogarakat, gyíkokat.”

Hogy jött az, hogy nem eszel húst? Straight edge vagy?

„Ez csupán merő úri passzió. Egyszer csak tizenévvél ezelőtt arra gondoltam, hogy igazából enélkül is meg tudok lenni. Tudom, hogy sokaknak ez nem megy, és sokan nem is válogathatnak. De én arra gondoltam, hogy ha nem muszáj, akkor ebben a húspári horrorban nem veszek részt, mert nem kötelező valójában. De ezt nem szoktam reklámozni, mert senkit nem érdekel és tolaszkodásnak tartom, másrészt meg ha például hazamegyek, akkor nem okoskodok, és megeszem szépen, amit kapok és megköszönöm.

Az, hogy nem iszom alkoholt, meg nem dohányzom, az meg azért van, mert egyszerűen nem érdekel. Vagyis kifejezetten feszélyez, ha például közeli ismerősöm kezd el vedelni mellettem, aminek egy nagyon régi emlék lehet az oka. Mondjuk most eszembe jut, hogy gyerekkoromban volt pár kegyetlen hajnali disznóölés, az is mélyen beégett, és könnyen lehet, hogy ebből fakad a húsos téma is. Lehet, hogy mégsem volt olyan felhőtlen a gyerekkorom. Úgyis mindig gyanús, aki azt állítja.”

Rendszeresen futsz. Mi a jó a futásban?

„Semmi. Egyszerűen csak reggel azzal kezdem a napot, és utána könnyebb végigcsinálni a dolgokat. Olyan rutin már, mint a fogmosás. Öt kilométert lefu-

„Én inkább azt szeretném, hogy egy színházi előadáshoz hasonlítson a fellépés, de az meg egy másik végpont, belátom. Valahol meg kell találni az egyensúlyt.”

„Izgalmas szociofotókat lehetne készíteni, de már nem lehet csak úgy embereket fényképezni az utcán, mint régen, emiatt ez a műfaj el is tűnik sajnos, pedig nagy szükség lenne rá.”

tok korán reggel, és úgy gondolom, hogy jól érzem magam. Ha meg nem csinálom, elkezd marni a lelkiismeret-furdalás. De ez csak 25 perc, nem nagy dolog, aki rendszeren fut, az be tudja ezt árazni.”

Korábbi interjúban mondtad, hogy kimentél Edinburgh-ba, ahol 10 km-t futsz...

„Az az EMF, minden május utolsó hétvégén, de az csak egy évben egyszer van ugye, és ez az indokom, hogy visszamenjek rendszeresen Skóciába. Napi szinten ötöket szoktam.”

És amikor futsz, az kikapcsol, gondolkodsz közben, netán zenét hallgatsz?

„Edinburgh-ban kint laktam a park mellett, a Meadowsban, és ott tényleg meditatív jellegű volt. Nem hallgatok közben zenét, azt csak otthon fülessel szoktam, amikor rá tudok figyelni. Futás közben azt szeretem, ha hallok a lépteimet. De amióta Budapesten lakom, azóta edzőterembe járok, mert a Blaha környékén nem lehet futni. Vagyis hát van, hogy jól jön.”

Ez azt jelenti, hogy a terebben helyben futsz egy futógépen?

„Igen. Végtelenül unalmas és gyötrelmes dolog. Csak azért csinálom, mert tudom, hogy kell. De ha meg kihagyom, akkor meg az a baj. Sakk-matt!”

Mi a legjobb és legrosszabb a vidéki, illetve városi életben?

„Akármekkora ordító klisé, egy kisvárosban nagyobb a nyugalom, tud csend lenni és jobb a levegő. Még kisebb településen hatványozottan. Cserébe Budapesten bármit el lehet intézni szinte bármikor. Ha belegondolok, hogy Makón kellene például a lemezeket feladnom, az egyetlen megmaradt postán már rég agyonverték volna, ha annyi dobozzal odaállítanék a sok csekkbefizetés néni elé, mint amennyivel itt szoktam. Közben ott is van már Foxpost, szóval haladás.”

Makó nyilván rengeteg dalodban ott van, de van olyan, amiben Szeged bárhogy megjelenik?

„Nem, nincs. Kár, mert nagyon sok időt eltöltöttem ott, tizenkét évet jártam minden nap. Szeretem Szegedet, ismerem is a várost, de valóban, nem került szóba a szövegekben. Viszont most Szegeden vettük fel a dobokat és keverjük az új lemezt, Vári Gábornál a Miracle Soundban, mint legutóbb is.”

Hogy kapott el anno a fotózás?

„Mindig akartam fotózni, de nem volt otthon kamera, senki nem foglalkozott művészeti dolgokkal,

nem volt semmiféle eszköz, nem tudtam megtanulni. Amikor a digitális kamerák már hozzáférhetőbbek lettek, 2006-ban, vettem magamnak egy Fuji gépet, és azzal nagyon sokat fotóztam. Minden nap vittem magammal, egy-két évig. De ma már ritkán történik ez meg. Amikor kimegyek Skóciába, akkor mindig sokat fotózok, de Budapesten nem megy. Itt izgalmas szociofotókat lehetne készíteni, de már nem lehet csak úgy embereket fényképezni az utcán, mint régen, emiatt ez a műfaj el is tűnik sajnos, pedig nagy szükség lenne rá.”

Akkor egyhamar nem lesz kiállításod sem?

„Szokott lenni, de a régi fotókból. Most is van jó pár, ami a legutóbbi kiállításról otthon maradt. De nekem erre már nincs energiám. Meg egyébként sem olyan jók ezek.”

Már a régi Darklight-anyagok is számítógépen készültek. Mit használtál akkor, milyen számítógépek élményeid vannak?

„Egy ZX Spectrum volt az első otthon, '87 körül vette apukám. Azon már lehetett zenét írni. Basicben kellett programozni, az volt a neve a parancsnak, hogy BEEP, és meg kellett adni két paramétert: a hang hosszát, illetve a magasságát. Monofonikus, 1 bites rendszerről volt szó. A tempót nem tudom, hogy lehetett befolyásolni. Sikerült Mozart Török indulóját valahogy kottából átírnom Basicbe, vagyis a fő dallamot. Ez volt a legelső zenei sikerélményem.

Később Commodore 64-em lett, azon már sokkal jobban szóltak a zenék, de nem tudtam rájönni, hogy lehet programozni. Viszont a Commodore Amiga már teljesen alkalmas volt erre. Azon volt négy csatorna. Ezzel készültek a Darklight korai demói. És aztán lett egy PC, még több csatornával, és azt már a Gire-ban is használtam az első években.”

Nekem rémlik, hogy az Amiga is fenn volt a színpadon...

„Tényleg, az elején még az Amiga volt, úgy mentem oda egy piros Junosztyi tévével, amit a helyi ifjúsági klubból adtak nekem.”

Gamer is voltál?

„Nem. Kisgyerekként igen, bár akkor még nem ismertük ezt a szót, csak szerettünk játszani. Ilyenekkel, hogy Populous, meg a Lemmings. De PC-n már semmivel nem játszottam, addigra már nem foglalkoztam vele. Talán a Duke Nukemet végigvittem még a legelején. Illetve volt még sokkal később egy cseh logikai játék, a Machinarium, azt imádtam. Lehet, hogy élvezném most is a játékot, de sok energiám és időm vinné el, így tudatosan távol tartom magam ezektől. Más játékaim vannak.”

(Az interjú második része a következő számunkban olvasható majd!)

Kátai Tamás 50. születésnapjára készült egy *Zugó idő tárlat* és más titokzatok című kötet. A Fodor András és Gaborják Ádám által szerkesztett gyűjteménybe olyan írók és költők művei kerültek, akik szeretik Tamás dalait, és olyan művek, melyekre a dalok egyik-másika hatott.

A szerzők: André Ferenc, Fekete I. Alfonz, Kiss Tibor Noé, Kleinheincz Csilla, Sánta Miriám, Juhász Viktor, Bán-Horváth Veronika, Fischer Botond, Benedek Miklós, Hegedűs Vera, Nemes Z. Mária, Veres Attila, Uzseka Norbert. A kötetet Szucher Ágnes illusztrálta.

A könyv a Fekete Zaj gondozásában jelenik meg, a Cser Kiadó közreműködésével, és hamarosan megrendelhető lesz a Thy Catafalque webshopjában.

MI VOLT
A KÉRDÉS?

MI TÖRTÉNT DECEMBER 31-ÉN?

Közeledve az év végéhez körkérdést intéztünk hazai zenészek, zenekarok felé, kinek melyik volt a legemlékezetesebb szilvesztere, évváró bulija?

Ficzek András
(Dalriada)

„Megboldogult ifjúságunk hajnalán, valamikor a kétezres évek elején, Sopronban kibéreltünk egy kocsmát szilveszterre. Jófajta társaság gyűlt össze, néhány baráti zenekarral, köztük a tatabányai Agregator legénységével. Akkoriban még nem volt internet, csak baráti tanácsok — ami nagyjából ugyanaz, csak néha még sokkal veszélyesebb. Így terjedt az a tudományos igényű elmélet is, miszerint a zsíros étel megvéd az alkoholtól... Mi ezt gondolkodás nélkül elfogadtuk, hiszen logikusan hangzott, és senkinek nem volt ellenérve.

A társaság, és a zenekar teljes létszámában megjelent, elfogyott több kör zsíros kenyér, majd ennek szellemében nekiláttunk felinni mindent, ami folyékony volt, és rendelkezésre állt. **Gondoltuk: mi baj lehet?** Dübörögjön a metal, a többi a zsíros deszka megoldja.

Nem oldotta meg. Az este, amely hivatalosan nyolckor indult, számomra nagyjából kilenckor véget is ért. A körülbelül fél kiló zsíros kenyérré rátöltött mérhetetlen mennyiségű alkohol hatására szükségesnek láttam eldönteni egy fontos filozófiai kérdést: vajon a fal vagy a lábujjam az erősebb? A fal győzött, méghozzá meggyőző fölényvel...

A program tehát így festett:

20:00 érkezés, zsíros kenyér, italok, zene

20:30 hatásmechanizmus tanulmányozása, további italok

20:50 téglafal szerkezeti vizsgálata filozófiai alapon

21:00 távozás néhány törött lábujjal, a maradék méltóságom romjával.

Ezután ágy, plafonbámulás, és a téli szünet két-három napjának hősies átvészélése, vízszintes pozícióban.

Ez volt a kétezres évek valahányadik szilveszterének hiteles krónikája. Mindenki megnyugtatóra hozza kell tennem, az zenekar többi tagja az Agregator legénységével karöltve tisztességesen végigünneplelte az estét.”

Lévai Hangyássy László „Hangya”
(Sing Sing / Zorall)

„Mivel soha nem ittam alkoholt, ezért a szilvesztert mindig egy részeges ámokfutásnak élttem meg.

A Halál a májra dalunk berobbanását követően egy ilyen napon nem volt ritka az öt-hat fellépés sem – ezek mindegyike 30 perces fél-playback műsor. A menutrend szinte minden esetben a következő volt: megérkeztünk a fellépés előtt 10-20 perccel a helyszínre, ahol fogadott minket a helyi DJ, a tulaj és népes csapata. **Majd jött a kérdés: «mit isznak a művészek?»** Mindenkinél kötelezően fel kellett húznia egy stapeditit (kivéve engem, arra hivatkozva, hogy én vezetek). Aztán fel a színpadra, letolni a műsort, színpadról le, egy búcsúpá, és rohanni a következő helyszínre, ahol mindenhol ugyanez volt a protokoll. Gondolhatjátok, ha diszkréten szopogatták a többiek a piát, hogy nézhettek ki a végére.

Történt egyszer, hogy a szokásosnál is több, hét koncert volt lekötve. Megcsináltuk becsülettel, majd olyan reggel hat körül csorogtunk haza Miskolc magasságából. Egyszer csak csörgött a telefon, hogy a Bikini helyett ugorjunk be hét órára Kazincbarcikán. Odaérkeztünk és kb. fél nyolc körül, ahol fogadott a már hason közlekedő DJ, aki addigra azt sem tudta, eljött-e otthonról. Felmentünk a színpadra, és egy-két tuca, a lábán alig álló embernek letoltuk a bulit. A hazafelé úton reggelre pedig olyan tükörjég lett az ónos eső miatt, hogy kora délutánra értünk csak haza. Így számomra ez lett a legemlékezetesebb szilveszter...”

Schleier Csaba (Wackor)

„Gyakorlatilag az összes buli jobb és emlékezetesebb volt, mint a szilveszterek, mert azok mindig ilyen kötelező jellegűre sikerültek.

Az 1999-es szilveszter viszont emlékezetes abból a szempontból, hogy a barátnóm baráti körének köszönhetően nem sokkal korábban megismerkedtem az akkori Convoy és az Isten Háta Mögött zenekar teljes tagságával, így az ezredfordulós buli olyan legendás társaságban fordult irgalmatlan ivászatba egy újságotai panelban, mint Tóth Bence, Greff Andris,

Pálinkás Tomi és talán még Z. Kárpát Dani és a mostani celebvilág híres alakja, Lukács Miki is ott volt. Hajnalig mentek az akkori stoner/doom klasszikusok és folyamatosan fennállt a lehetősége annak, hogy a szomszédok ránk hívják a zsarukat, nemcsak az elképesztő hang-erő, hanem a brutális fűszag miatt is... Végül megúsztuk.

A másik a 2006-os. Egy nappal előtte volt tízéves a Wackor. A jubileumi full telt házban Fezenbulira rengeteg haverzenekar és vendég jött el. Egész éjszaka ment a piálás, tényleg méltó módon ünneptünk, de országos cimboráink, az Angertea tagjai messziről érkeztek, úgyhogy felajánlottam, hogy aludjanak nálunk.

Hozzánk csapódott még Bánfalvi Sanyi, és elvonatoztunk Velencére, apám szolgálati lakásába, aminek gyakorlatilag az udvarán megy keresztül a vasúti sín. Ott aztán lehetett bőmböltetni a zenét, reggelig ittunk, estünk-kéltő és minősíthetetlen dolgokat műveltünk, melyeket fedje örök homály. És hogy miért maradt emlékezetes a másnapi szilveszter? Nos, azért, mert az egészet átaludtam, újév napján keltem fel. Életem során ez volt az egyetlen ilyen szilveszter. Köszí, Angertea!

De a szívemhez legközelebb álló, amire örökre emlékezni fogok, az az 1996-os volt. A kápolnásnyéki művelődési házba keveredtünk valami buliba valahogy, bizonyos Nagy-Miklós Péter, Kükedi Gábor és én. Ismertük egymást, mert Miki zenekarának, az RKH-nak (Rózsaszín Kutyaharapás) óriási rajongója voltam, Kükivel meg néha zenéltünk akkoriban egy formációban. Nagy tivornyáról itt nem tudok beszámolni, bár körülöttünk mindenki satu részeg volt, Miki és Küki egyáltalán nem ittak, én is csak mértékkel, viszont reggelig beszélgettünk világmegváltó dolgokról.

Aztán hajnalban bedobta valamelyikünk, hogy ha már mindannyian zenélünk, miért nem csinálunk együtt is valamit. Reggelig dobáltuk a vállalatlanabbnál vállalatlanabb zenekarneveket, míg az egyikünk

végül benyögte, hogy legyen a nevünk Wackor. Akkor jót nevtünk, de ahogy ízlelgettük, egyre jobban megtetszett. **Így 1996. december 31-én hivatalosan is megalakult a Wackor**, ami azóta is az életem legfontosabb része, és ez a két rosszéletű azóta is a legjobb barátaim közé tartozik. Közel 30 év így hármasban. Életem legjobb szilvesztere!”

Péter János (Firkin)

„2015. december 30. Én épp Svájcban tömöm magamba a bejglit és próbálok családi embernek látszani, miközben a zenekar többi része Budapesten pakolja a hangszereket, hogy szilveszterkor rommá verjük Londont. Minden klappol: repjegy lefoglalva, szállás megvan, koncert leszervezve. Klasszikus 'mi baj lehet?' helyzet. Spoiler: minden.

A helyszín nem akármilyen: a Dublin Castle, Camden Town szívében, az ír pubkultúra egyik szentélye. A tulaj büszkén sorolja, kik fordultak meg előttünk: Coldplay, The Killers, Arctic Monkeys, Madness, Amy Winehouse (aki állítólag egyszerre volt fellépő és pultos). A végére odaveti: »ha szerencsétek van, Shane MacGowan is leugrik egy sörre«. Innen már nem volt visszaút. »Ezt a koncertet meg kell csinálni!«

Baráti vacsora, ránezek az órára: a zenekar épp landol Londonban. Csörög a telefon. Turnémendzserünk hangja kicsit olyan, mint amikor a fogorvos azt mondja, hogy »nem fog fájni«.

– Megérkeztünk... csak Andy nincs itt.
– Hogy mi nincs?

Kiderült: Andy, az akkori énekesünk a repülő lépcsőjén lecövekelte. Falfehér, remeg, és közli, hogy ő innen sehová nem megy. Abban a pillanatban lefuttott előttem a teljes apokalipszis: szerződészegés, kárterítés, karrier kuka, ír bunyósok Budapestre delegálva, és a kelta-agrármetal mint zeneművészeti stílus végleges megszűnése.

Szerencsére a svájci vendéglátóm székely szilvapálinkája visszarángott az élők közé, és elkezdődött a válságstáb-ülés. Opciók:

1. brit vendégszolgák – nem ér rá, nem ismeri a dalokat, vagy már túl részeg ahhoz, hogy megértse, mit akarunk.

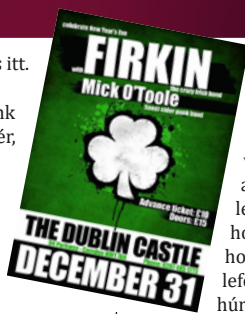
2. autó Budapestről – komp nincs, idő nincs, remény nincs.

3. Chunnel (a Csatorna-alagút vagy Csalagút Franciaország és Anglia között) – na, ez már punk!

Andyt beültették egy ismerős autójába, Brüsszelbe vitték, ott TGV, Csalagút, és másnap délelőtt már Londonban vigyorgott ránk, mint ha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga. Csak azért nem vertük agyon, mert felmerült, hogy éjjel ráuszítunk pár camdeni ír legényt, és tiszta marad a kezünk.

A koncert? Állat lett. Dublin Castle, izzadó falak, Guinness minden mennyiségben, whiskey minden irányból, a közönség meg úgy tombolt, mintha az életük múlt volna rajta. Reggelre kiérlelődött a megbocsátás ára, természetesen alkoholban mérve.

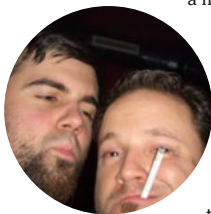
És hogy mi a tanulság? Hazafelé Andy simán felpattant a repülőre...

dülálló alkalom, hogy minden szám után megittunk egy pálinkát, mert tényleg elviselhetetlen volt a hideg, ezért muszáj volt valahogy hővel növelnünk, és így legalább a kedvünk minőségére nem lehetett panasz. Bevallom őszintén, hogy annyira lefagytak a kezeim, hogy szó szerint nem éreztem, hogy lefogtam-e vagy megpengettem-e egy hűrt vagy sem, úgyhogy életemben először a szememmel gitároztam,

azaz csekkolnom kellett minden egyes hangot, hogy az ujjaim ott vannak-e a gitár nyakán a megfelelő helyen vagy sem.

Azt gondolom, mondanom sem kell, hogy Zoltán egy hegylakó, és a koncert felétől kezdve már egy szál ingben (sic!) tolt a bulit. Itt jött a slusszpoén, ami viszont minden nehézséget felülírt, ugyanis megjelent az első sorban az akkor 85 éves nagyim egy hermelinbundában a Keleti oldal, nyugati oldal című örökbecsű műalkotás alatt, és úgy kezdte el nyújtott kézzel simogatni a levegőt, ahogy az a nagy hip hop könyvben meg van írva. Mint kiderült, anyám kioktatta, hogy a Vilmos(ka) már nem olyan zenekarban játszik, ahol ördögviláznai kell, hanem ahol ez a fajta rajongói művelet a menő!"

Szabó Dávid (Slowmesh)

„Ez egy BPRNR szervezésű szilveszteri buli volt 2008-ban a Rádaj Klubban, ahol voltak élő koncertek is (The Idoru, Nuke valamint Neo és Moog), utána pedig Fish Krisz és Both Lóri pakolták a zenéket. A haverok közül ott volt Szujó Dani, Ilinczy Balázs és Urbán

Tomii is, akik akkor zenekartársaim voltak

a Haelóban és az Incubus Coverben.

Tomii jelenleg az Alva basszere. És volt ott még rengeteg zenészahaver, akik ugyanúgy imádták a Budapest Rockandroll életérzést, mint mi. Csak később tudtam meg, hogy a jelenlegi feleségem, akit akkor még nem ismertem, a bejárat előtt tanakodott a tesójával, hogy mi legyen, de végül nem jöttek be a klubba. **Mi odabent atom-rottyon táncoltunk...** Ha akkor ismerkedünk meg, akkor valószínűleg nem lett volna belőle sem románc, sem gyerek, haha! Egy hónappal később a Trafó Bár Tangóban ismerkedtünk össze (Faith No More Tribute- és Haelo-koncerten), így szerencsésen alakult a dolog. A fiunk idén már 13 éves.” (nevet)

Török-Zselenszky Tamás (ex-Eleven Hold)

„Iszkszentgyörgyön volt egyszer egy ilyen »művészek egymást közt« szilveszter, egy parasztházban. Két dolog volt benne izgalmas a szép lányok társaságán felül. Az egyik, hogy úgy hirdették meg, hogy le lehet bontani a házat. Szó szerint voltak csákányok meg minden, el lehetett vezetni január 1-én lebontani a házat, és el is kezdtük. De senki nem akart nagyon dolgozni, nem azért voltunk ott, de a parti részeként egy kicsit azért elkezdtük megbontani a házat.

A másik, hogy ugyanezen a partin egy talicskába kellett beletenni minden piát, amit bárki is hozott. Nyilván pezsgő is volt rengeteg. És ahogy tolták be még éjfél előtt kicsivel a talicskát, pont előttem tolták el, amikor **felrobbant a tetején lévő pezsgő, üvegestül, mindenestül.** Nem is értet-

tem, hogy történhetett ilyen. Ott ültem egy széken, és szó szerint belerobbant az arcomba, és a szemembe ment egy üvegszilánk. Szerencsére nem picit, ami műtétet eredményezett volna, hanem egy hajlata az üvegnek, ami valahogy a szemhéjam alá gyűrődött, és próbáltuk úgy csinálni, hogy még ugyanazzal a pezsgővel ki is mossuk, ami sikerült is. Figyelték rám a többiek, és hála Istennek, nem lett semmi belőle. Mindenesetre ez a két dolog történt azon a szilveszteren. Aztán az újév első dalának Panterát kértem.” (nevet)

Gerő András (Auraleak / Kill Monday Management)

„2009–2010 körül járhattunk, még javában gimis voltam. Elmentünk egy elképesztően kulák házibuliba valahova a budai hegyekbe – egyébként fogalmam sem volt, kinél vagyunk, csak azt tudtam, ki hívott meg. Voltunk vagy harminc-negyvenen, az arcok nagy részét soha azelőtt és azóta sem láttam.

Valaki időközben beszerzett pár tűzijáték-rakétát, mert hát mi lehetne jobb ötlet, mint éjfélkor fellőni őket. Az este telt-múlt, mindenki rendesen már ganajra vágta magát, amikor egyszer csak valaki síkítani kezdett, hogy »baszki tíz másodperc múlva éjféli!« Pánik, rohanás kifelé. Én elől, lendületben, egy hátsó teraszajtó felé. Az ajtó olyan patyolatlatiszta volt, frissen suviculva, hogy fel sem tűnt: kurvára csukva van. Michael Bay nagytól szemből: **orbitális sebességgel rohantam át a zárt üvegajtón,** ami természetesen pókhálósra tört. Csodával határos módon egy karcolás nélkül megúsztam,

videó pedig sajnos nem készült az esetről. Szerintem a srác azóta nem tartott ott több házibulit.”

Garda Zsuzsa (Keep Floydng / At Night I Fly / Maya)

„Tizenvalahány évvel ezelőtt volt egy törzskocsmánk, a Rockrandi. Minden évben ott szilvesztereztünk. Ebben az évben a buli témája az 'ördögök és kurvák' volt. Az akkori pasimmal (nevezzük Krisztiánnak) úgy gondoltuk, kicsit felrázzuk a népet, így én lettem az ördög, ő a kurva.

Átjött egy barátónknak, aki sminkes volt és profin kifestette. Felvett egy fekete parókát, szibi fekete minit. Na, mondom, a magassarkú elbánnik majd veled! Erre **a csávó úgy vonult a magassarkúban, mint egy díva!**

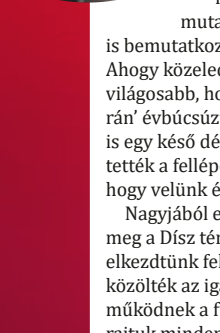
Kész lett a mű és gyakorlatilag felismerhetetlen lett – és gyönyörű... Lementünk a kocsmába és ő volt ott a legszebb lány! (nevet)

Ekkor megérkezett kedves barátunk, meglátta a pasimat – akit évek óta ismert – és ledermedt... Aztán közelebb ment és elkezdte dicsérni... Először azt hittük, hülyéskedik, de ahogy belemelegedett, rájött a kocsmá népe, hogy ez fel akarja szedni a Krisztiánt! (nevet) Persze ő sem volt rest, lágy, magas hangon válaszolgatott neki, mi meg majd megfulladtunk a röhögéstől.

Haver kérdezi, »mi bajotok van?« Mondjuk neki: »baszki, nem látod, hogy ez a Krisztián?« Persze jött a »kapjátok be, mi meg síkfóttunk!« (nevet)

Mihály Gergely (Angertea)

„A szilveszterrel kapcsolatban nagyjából az a tapasztalatom, hogy mindenki várja, készül rá, aztán általában tök szar bulik szoktak kerekedni aznap. Talán pont emiatt a túl nagy

Takács Vilko (Ganxsta Zolee és a Kartel / Dos Diavolos / Nirvana tribute / DiRT AIC tribute)
„Életem első zalaegerszegi koncertje a Ganxsta Zolee és a Kartel legénységében éppen 2014. december 31-re esett. Hadd ne mondjam, borzasztóan vártam ezt a bulit, mert mégiscsak egy kiváló lehetőségnek mutatkozott, hogy a szülővárosomban is bemutatkozzak Döglégy kapitány mellett. Ahogy közeledett a dátum, úgy lett mindennél világosabb, hogy nem igazán várható 'mediterrán' évbúcsúzó, ráadásul a szervezők nem is egy késő délutáni vagy kora esti időpontra tették a fellépésünket, hanem pont úgy kimérve, hogy velünk érjen véget az esztendő.

Nagyjából este 10 óra környékén érkezünk meg a Dísz téren felállított színpad mellé, majd elkezdünk felpakolni, amikor is a szervezők közölték az igazán 'jó' hírt, miszerint nem működnek a fűtőgombák (teljesen lefagyott rajtuk minden kapcsoló), úgyhogy lényegében ugyanolyan hideg lesz a pódiumon is, mint a nézőtér.

Ránéztünk a hőmérőre, és nem hittük el, hogy -17 fokot mutat. Igen, MÍNUSZ TIZENHETET!

Hosszas tiltakozás után végül beadtuk a derekunkat, mivel közölték a szervezők, hogy ez szerintük nem meríti ki a vis maior fogalmát, így amennyiben nem lépünk fel, lemondhatunk a gázsinkról. Így esett meg az az azóta is egye-

rákészülés miatt annyira átlagosak és felejthetőek ezek a bulik számomra. Nem emlékszem olyan szilveszterre, ami annyira maradandó lett volna...

2006-ban volt a Wackor zenekar 10 éves születésnapja bulija egy nappal szilveszter előtt Székesfehérváron a Fezen nevű helyen. Mivel óriási haverok vagyunk a sráccokkal, mi is felléptünk az Angertea-vel. A koncert után Slayerscabi (Wackordobos) apukájának a szolgálati lakásában volt az afterparty, ami iszonyat brutálisra sikeredett. Nyilván már a Fezenben is teljesen be voltunk készülve, de a szálláson további italozás ment elég durván... A ház tele volt emberekkel, és olyan metalhírességek is megfordultak ott, mint Bánfalvi Sanyi vagy Gabó Ádám. Nagyon kemény parti volt, és **a végén kb. mindenki egymás hegyén-hátán a földön elterülve aludt. És ez egy nappal szilveszter előtt...**

De elég sokat elmond az akkori mentális és fizikai állapotunkról, hogy másnap a több órás hazaút után még elmentünk Szegedre egy másik házibuliba is, ahol folytatódott az örület. És akkor is bírtuk reggelig... Nagyon durva belegondolni ebbe mai fejjel. De megint csak az a következtetés, hogy nem a szilveszteri buli volt az emlékezetes, hanem ami előtte való napon történt..."

Horváth István „Pityesz” (Beton)

„Nekem a szilveszter éjszakája általában, mint valami elátkozott nap volt jelen. Sokszor neveztem az utolsó péntek 13-nak az évben. (nevet)

Amikor – stílusosan és ideillően – az Underworld kocsimát vezettem évekig, a szilveszter, amellel, hogy az egyik legnagyobb forgalmú napunk volt, sajnos évekig, állandóan keresztbehúzta az egész meghittségét a napnak. A visszaszámolás, a koccintás, a BUÉK jókívánások, ujjongások, fogadalmak, akkoriban szinte minden évben elmaradtak, mert béna balesetek miatt vagy éppen szerelmi féltékenységekből adódóan – és még sorolhatnám a különbözőbb botrányos eseteket – 23:30 és 01:00 között tutira az utcán töltöttem a szilvesztert a rendőrökkel, a mentőkkel vagy éppen az említett „problémák” szereplőivel. (nevet)

Évről évre, notóriusan, mintha én erre lettem volna bekódolva, fél kettő felé koccintgattam már totálán lévő emberekkel és próbáltam utolérni őket mulatásban. (nevet)

De, persze voltak azért jobb szilvesztereim is... például egy igencsak kalandos millenniumi szilveszter Olaszországban, Velencében a FreshFabrik nagyobb részével, a Szent Márk téren tízezrekkel ünnepelve, vagy talán az egyik legemlékezetesebb mégis az a bizonyos 1998-as szilveszter volt az, amikor bokától combközépig begipszelt lábbal egymásba kapaszkodva Vörös Andrissal és még sokakkal éjfél után az UP! zenekar koncertjén ugráltunk az első sorban veszetlenül. Papp Szabi szakadt a nevetéstől, amikor egyszer csak dőlt a dominó és estünk-keltünk a csúszos, pezsögőzött földön és üvöltve énekeltek, hogy »Nem az enyém ez a nap!« (nevet)

Természetesen az én – aznap rám applikált – csodagipszem kettétört a lábamon, úgy, ahogy

volt. Nagy okosan – mert volt közöttünk néhány okos, mint általában szilveszterkor mindig (nevet) – próbáltuk a már megkötött, kettétört gipszet menteni, vizezve a végében, de hát nem sikerült összeilleszteni újra. Vajon miért? (nevet) Örök emlékként meg mindenki még jól össze is firkálta az egészet mindenki! Volt a gipszen Publo Hunny-, UP!-, FreshFabrik-alírásoktól kezdve, a béna rajzoktól minden, úgy

nézett ki az egész a végére, mint valami elcselezett, összefirkált gipszköpet. (nevet)

Másnap az orvos, aki nagyon akkurátusan megvizsgált és a lelkemre kötötte, hogy pihen-tessem otthon a lábam, semmi buli, mert egy nappal egy térsérülés után ez nagyon nem tenne jót, meglátott, behívott azonnal a rendelőjébe és megkérdezte, hogy mi ez a fürtelem? (nevet)

Szabadkoztam, bocsánatáért esedeztem, emlegettem, hogy érte meg, azért ez egy olyan koncertesemény volt, ahol nekem kötelezően meg kellett jelennem, nem tehetek róla, meglöktek stb. **Egy laza »ühüm!« után fogta, levágta tiszta idegből a gipszet, majd hazazavart a picsába!** (nevet)

Vörös András (Ørdög / ex-Superbutt / FreshFabrik / Diabolus In Musica)

„A legjobb szilveszter? Hát, talán a nyolcvanas évek elején, amikor a szüleim kivittek a körútra papírtrombitát fűjni, a Blahán meg Hungária-koncert volt, nemigen tudtam, mi az, de tetszett, hogy színes, meg hangos.

Vagy lehet, hogy kilencvenöt-kilencvenhat táján, amikor tizenöt különböző házibuli híre járt körbe telefonos riadóláncon, mobil még nem volt, utcai fülkéből hívtuk az otthoni vonalásokat a címeikkel, az egyik speciál Siófokon volt, oda is le akartunk nézni, úgyhogy az éjfél a negyvenkilences kilométertáblánál ért minket az M7-esen, valamelyikünk Olaszországból behozott, szőkített háztartási tüzelőolajjal tankolt, ütött-kopott roncs Fiat Unójában.

De várj, nem is, inkább a kétezeresek közepén, amikor elég jó kis zenekari társaság verődött össze BPRNR, azaz Budapestrocknroll néven, és évekig csináltunk közös szilveszteri koncerteket, amiken általában nem is a saját dalainkat, hanem különböző

alkalmi felállásokban feldolgozó-salkait játszottunk, Sick Of It All-tól Brujeriáig, de a csúcspont nekem mindig a Faith No More – Boo Ya T.R.I.B.E között Another Body Murderedje volt a Judgement Night filmzenealbumról, én rappelem, meg ma is tudom a szövegét nagyjából, azt hiszem.

Bár, végül is, mostanában se olyan rossz, amikor már nincsenek haverjaink, vagyis vannak, persze, de ők inkább szelíd barátok, nem abból a korból, nem abból a szcénából, és ordítani se akar már senki részegen, én pláne, mert jóformán sose ittam alkoholt úgy igazán, utálok az ízét, mit van mit tenni, szóval kint a telken, a Szentendrei-szigeten átmegyünk valakihez beszélgetni, társasjátékozni és

franciasalátát enni, de közben pár éve kinéztem a neten egy jó felhősor, paradicsomos olasz lencseleves receptjét, és el is tudtam készíteni, úgyhogy azóta minden december 31-én elkészítem, mint legnagyobb, vagy ha úgy tetszik, egyetlen szakácsfelismerésem az esztendőben.

Igaz, ha már újvíví étel, a 2024-re virradó éjszakát volt szerencsém Los Angelesben tölteni, elvetődöttünk az ottani magyarok bulijába, ahol váratlanul felbukkant K. Lajos országgyűlési képviselő, majd éjfél után nem sokkal hazaindult a szállására, és udvariasan elhárította a lencsefőzeléket azzal, hogy otthon azért mindenképp eszik, nehogy felkopjon az álla jóvőre, én pedig majdnem megkérdeztem, hogy »de hát, Lajos, a csengeri örökösöd arról már gondoskodott, nem?«, de persze inamba szállt a bátorságom, és nem kérdeztem meg. Sebaj. Attól még izgalmas este volt, és biztos izgalmas lesz az is, amikor most már nagyon hamarosan egyedül mennek szilveszteri buliba a lányaim, és nem sok kétségem van felőle, kire fog hárulni a feladat, hogy hajnalban autóval összeszedje őket. A többit meg majd meglátjuk. Ha a Hungária-koncert nem is, a papírtrombita minden bizonnyal szép keretbe foglalja az egészet öröktől fogva, az örökkévalóságig. Boldog Új Évet!”

Fotó: Kónya Ferenc (I Love The Word Photo)

Kirsch András (Bloody Holly and the RicketZ)

„Volt egy szociálpszichológiai elméletem, miszerint szilveszterkor a Sas-kabaré miatt részegegednek le az emberek. Ugyanakkor mindig is megvolt bennem a hajlam, hogy feszegetsem a határaitam, így aztán egy kedves barátnőmmel úgy döntöttünk, utánajárunk a legendának, és remegő kézzel rányomtuk a jegyfoglalás gombra a Mikroszkóp Színpad honlapján. Igen ám, csak mint kiderült, tévéfelvétellel egybekötött előadás lesz, a jegyünk pedig az első sorba szűlt. Mivel ennek egyenes következménye

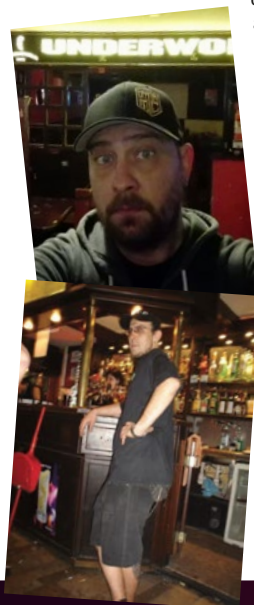
lett volna, hogy plasztikai sebészi beavatkozást követően alpakkaként kezdek új életet az Andokban, próbáltuk a helyszínen pánikszzerűen elcserelni a jegyeket, lehetőleg tisztes távolságra a színpadtól. A 80 év körüli célközönség viszont valamiféle umbuladt sejtett amögött, hogy nem akarunk politikai töltetű csasztuskákra tapsolni a frontvonalból, így csak gyanakodva mentek bele a sorébe.

A kívánat hatás azonban a hátsó sorokban is érvényesült, **jó buddhistaként, tökéletesen kiüresedett tudattal távoztunk a színházból**, majd agyhártyán át elfogyasztottunk egy nagy vödör bőlét. A teóriám tehát bizonyítást nyert.”

Czakó Dániel / Gravel Shores (Junkies/Svoid stb.)

„Nem vagyok egy durván szilveszterezőző forma, de volt néhány alkalom, amikor emlékezetesre sikerült a közös ünneplés. Az egyik a 2022-es házibuli az Exodikonékkal, ahol reggel hatig ment a fejtés, pedig jóformán akkor ismerkedtem meg velük.

A másik: 2008-ban, az akkori Karst zenekarunk tagjaival és barátainkkal átsétáltunk a zöldhatáron Jabloncára, egy gyönyörű kis helyre Szlovákiába. Erdőn keresztül mentünk, még őszi időben, avval borított éjszéken. Az éjszaka igen jól sikerült, sokan együtt egy nagy házban, aztán másnap visszasétáltunk

a vonathoz, ugyanarra. Közben pedig leesett a hó, és annyira szuper hangulatossá varázsolódott a táj – akkoriban, azt hiszem, mániákusan csak black metalt hallgattam, nagyon megszóltott az a környezet –, hogy két évszázban is tudtunk túrázni egy nap leforgása alatt. **Akkor maga az út lett a lényeg.**”

Fotó: Baracska Márk

Jósa Tamás (*Brother Belmont / Rockstars Not Dead / Iron Maidnem / The Undertakers stb.*)

„Hát sok mindenre ki tudnék térni, mert kamaszkorunkban (and beyond) mindig csináltunk valami rosszaságot szilveszterkor, vagy történt valami érdekesség... Például robbantottunk fel petárdával telepakolt cipőt villanydrótra dobva, de olyan is volt, hogy másnap délután 6-ig egy roppant f*szu fizikájú játékot, a Bridge Buildert toltuk totál beb*szva. Olyan is volt, hogy annyit hánytam egy kertben, hogy mire fel tudtam állni, a termék rég odafagyott...”

Ám a jelenlegi sztori talán a legfrankóbb... 2022 szilveszterén történt az eset. Az Insane Hellride Entertainment főgonosza, Bonin és felesége, Kata általában összehív egy vállalható, de azért rendre megboruló társaságot házibuliba. (Nézzetek utána az IHE-nek, mert rengeteg f*szu kis underground bandát hoznak el fővárosunkba, és még van hova hízzon a zeneéhes közönség!) Abban az évben se volt ez másképp, ha jól emlékszem, vittem magammal tiszta kapszaicinceptet, hogy próbáljuk ki, de mire elfojtottam az első cigimet, ezek azt már vodkába tolták és hörögve támasztották meg az asztalt.

A banda több felé klikkesedik az alkohol fogyasztásával exponenciálisan, nekem talán az utolsó emlékem az az, hogy a pótapámmal, Csendőr Zolival az egyik Gary Moore blues dal élő verziójára bőgünk, majd valahol elaludtam és reggel EZ a kép fogadott...

Senki, de senki nem tudja, mi történhetett, próbáltuk összerakni a képeket. Amikor Csendőr Balázs meglátta ezt a csendéletet, elmosolyodott és annyit mondott: »I can't deal with this now...«, és kiment cigizni. Sajnos sok emlék és kis asztali dísz semmisült meg, és valahogy kűtfőből azt a sztorit raktuk össze, hogy szkanderoztunk és az vitte szét az asztalt. Hihető, jól is hangzik és tökéletesen teszteszteronszagú sztori ez hozzánk. Bevállaltam a másik főgonosz szerepét ebben a csínyben, és még elsejlen elmentünk az IKEA-ba asztallábakat venni, és a belünk szétröhögtük az egészen. Az asztal meg 10 centivel magasabb lett így. (nevet) Amúgy valószínű, hogy az asztal hősies küzdelem után megadta magát a kapszaicinodkától megfáradt kolléga felsőtestének súlya alatt, tehát a valóság közel sem annyira érdekes, mint a fallout... De gyertek IHE-bulikra és gratuláljatok Boninnak és nekem ezen a legendás szkandermeccsen elért hihetetlen eredményeinkért! Lendületes, valóra váltott álmokkal és legendák halálától mentes 2026-ot mindenki-nek!”

Oláh Zsolt (*Remorse*)

„Az utóbbi 10-15 évben a kutyaímmal töltöm a szilvesztert, Oláh Lassie-vel és régebben még Oláh Bogánccsal (sajna ő elment, így most Oláh

Tappancs és Lassie jön velem a buliba). Már úgy, hogy a pincében vagyunk, a család pedig fenn alszik ugye az emeleten. Lent van a stúdióim, és szoktam azért néha gitározgatni nekik és Pokolgépet hallgatunk, hogy ne hallják a tűzijátékot!

(nevet)

Régebben viszont rendszeresen voltak bulik, ugye a zenekar körüli társasággal, ami elég nagy számú volt régen, úgy-hogy általában kibéreltünk egy olyan helyet, ahol színpad is volt, hogy zenélgessünk. Szólt a metal, ment a tánc, minden, ami létezik. És hát többször is előfordult, hogy kétnaposra sikerült. Ezek azért mind eléggé emlékeztetnek, mert aki elfáradt, az hazament, és aztán visszajött és január 1-én folytattuk az akciót.

De talán a legemlékezetesebb egy sokkal régebbi buli, 1999 környéke talán. Egy barátunknál voltunk, még kisebb társaságban itt is kétnapos volt a buli, de akkor még nem volt ugye mobiltelefon. Úgyhogy én hazajöttem, nem is rólam szól a bulinak az emlékezetesebb része, hanem két barátomról. Január 1-én lementünk egy közeli ilyen szórakozóhelyre. Hát ők ott voltak, mint kiderült még, haza sem mentek. Úgyhogy gondoltam, innen már csak vége van a partinak, és haza kóvályognak, de nem így történt. Január 2-án Petyát a szülei keresték nálunk, meg minden haveromnál, hogy hol van ez a gyerek, mert még szilveszter óta nem jött haza... Úgyhogy kimentünk a házba, ahol a szilveszteri buli volt, és **ők egy kannás bor társaságában épp a kertben ültek és Sodomot hallgattak.** (nevet)

Ezenkívül még emlékeztetek számomra azok a szilveszterek, mikor jártuk a várost, és becsapódtunk ilyen-olyan buliba. Akkor még igen nagy élet volt. Ózdon is rengeteg nagyobb társaság volt, akik jártak a szórakozóhelyekre. És hát több buliba is meghívtak minket, úgyhogy szépen végigjártuk, igyekeztünk lenyúlni mások barátjait. (nevet)

De volt olyan is, hogy az akkori páromért, akivel nemrég ismerkedtünk össze, eljött az édesanyja... tetszett neki a csapat és a buli is. (nevet)

Szóval azt tudom mondani én is, mint Slayer Csabi (*Schleier Csaba, Wackor*), hogy rengeteg emlékeztetes buli volt, de nem a szilveszterek leginkább, hiszen azt nagyrészt a szűk baráti körrel töltöttük. Ami a legfontosabb számomra, hogy mi még mindig együtt töltünk minden évben két napot, de nem szilveszterkor, hanem nyáron, mert akkor jobban lehet szabadtéren bohóckodni.” (nevet)

Veres Gábor (*Watch My Dying*)

„A WMD-vel többször is meghívták kaptunk szilveszteri rendezvényre zenélni, és kétszer el is mentünk. Az egyik Szegeden volt, és a visszaút miatt nem nagyon csaptunk bele a mulatozásba. Néhány évvel később viszont Budapestben, az akkori Kék Yukban követtük el életünk legittasabb előadását.

Különösebb szesztilalomban nem egyeztünk meg, de így utólag nem lett volna rossz ötlet. Több fellépő volt, és épp szünet volt a programban, amit arra használtunk fel Imrével, hogy ellenőrizzük a felszerelést a színpadon. Nem néztük az órát, onnan tudtuk meg, hogy éjjel van, hogy **a semmiből ordított fel a Himnusz, plafonig tolt hangerővel.** A némileg kapatos helyzetfelismerésünk bekapcsolt valami általános iskolai reflexet, összeszebeszés nélkül vigyázzállásba vágtuk magunkat. A jelen lévő emberek ezt látva hasonlóan tettek, és fennhangon énekelve néztük egymást.

Nem sokkal később kezdtünk. Volna. A legelső dal után Garcia Dávid, az akkori dobosunk eldobálta a dobverőket, és egy kurta »ki kell mennem« felkiáltással lelécelt a védek felé. »Nekem is, nekem is!« mondták a többiek. A zenekar háromtöde ledobálta a hangszereit, és az ordítva röhögő nézőket kikerülve kiszaladtak.

Álltam ott a mikrofonnal a kézben, nem hittem el, hogy nem egy Monthy Python-jelenetben vagyunk, és annyit tudtam csak közölni a jelenlévőkkel, hogy: »Hát, ezek elmentek hugyozni.«

A visszatérő urakat olyan ováció fogadta, amire szerintem a szobatisztaságra nevelésük óta nem volt példa.

A koncert többi részére egyáltalán nem emlékszem, ami sajnos nem egyszeri jelenség volt abban a súlyosan Kettőnégyen-Pantera videókon szocializálódott korszakban. A magam részéről emiatt nem tudok felhőtlenül szórakozni a márhívós vicceken. Csak azért nincs WMD-verziója a jelenségnek, mert senki nem vette a fáradságot arra, hogy felvegye, de számtalan alkalom lett volna rá.”

Fotó: Vitéz Marcell

Kovács Attila (*The Answer Lies In The Black Void / ex-Varso/Watch My Dying/ Sear Bliss/Superbutt stb.*)

„A szilveszterről nagyon sokáig az ISZONYATOS BULIK jutottak eszembe, viszont deresedő halántékkal már egyáltalán nem nagy kaland olyasmikről nosztalgálni könnyes szemmel, hogy akkor most mennyire rügtünk be, meg hogyan fulladt arcsimogató félálomba annak megfejtése, hogy melyik a legjobb gitárszóla a Van Halen 1984 lemezén. Pláne, mivel az ilyen buliknak megvan az a hátránya, hogy bizonyos idő elteltével már teljesen összefolynak, és nagyjából úgy vagyunk velük, mint szegény Ozzy volt a nyolcvanas évekkel.

Szóval, ami az utóbbi években elősként jut eszembe – Stallone mellett –, ha meghallom a 'szilveszter' szót, az 1995 utolsó napja. Ekkor készült el a 2 Non Normals együttes Újévi szalonna című ötödik, összesen két példányban megjelent kazettaalbuma. Ezt a projektet Kozma Richárdal, a Varso

dobosával hoztuk össze abban az időben, amikor nem találtunk próbatermet a zenekarnak. Addigra ugyanis vagy ki lettünk tiltva a szóba jöhető helyekről – jellemzően kinszoba, garázs és családi tulajdonban lévő borospince értendő ezek alatt –, vagy még nem akadtunk

rá olyasmire, ami megfelelt volna nem túl magas igényeinknek, vagyis hogy legyen bármi, ahol van némi fűtés, meg nem kell a teljes kilipéznünkét ráköltölni.

A 2 Non Normals név és koncepcióját a Metal Hammer 1995. májusi számából vettük, egész pontosan a legendás Súd meg nekünk levelezőrovát csak akkor egyszer megjelent Baromság szekciójából, melyben – mint ez tíz évvel később kiderült –, Veres Gábor, későbbi Watch My Dying-énekes számolt be a Hentesbárd megalakulásáról, meg hogy már tíz demót felvettek egy kihalt művházban, fantás üvegek és más egzotikus hangszerek segítségével. Ó, hát ezt nekünk is ki kell próbálnunk! – gondoltam. Másrészt a korai norvég black metal lemezek atmoszférikus intróí és outróí által inspiráltan nagyon szerettem volna szintin játszani, úgyhogy nem minden ok nélkül fordultam Ricsihez, akinek akkorin tulajdonát képezte egy kísérőautomatikás Casio.

Az első anyagot nagyjából két óra alatt raktuk össze. Néhány szöveget megírtunk előre, de sokat a helyszínen találtunk ki. Egy dal, egy próba, aztán egy felvétel, ha nagyon elrontottuk, legfeljebb kettő. **Mint az egyes Black Sabbathnál, csak mi kazettás magnóval dolgoztunk, a szölamok arányait meg úgy állítottuk be, hogy közelebb vagy távolabb ültünk.** Elkészült, örültek, másoknak is megmutattuk, és bár legtöbben azt mondták, ez borzasztó, azért voltak, akik nem. (Ez a jelenség bizonyos szempontból az egész úgynevezett pályafutásunkat végigkísérte, nem csak ebben a formációban.) Meg aztán nekünk is tetszett, szóval jött a többi. És annyira jól szórakoztunk, hogy amikor elérkezett a soron következő szilveszter, természetesen az tűnt a legjobb móknának, ha ebből az alkalomból újabb lemezt készítünk.

Ez lett az Újévi szalonna, amit Ricsi szobájában vettünk fel, pezsgődurranás helyett – mert hát hol ittunk mi még akkoriban?! – arra nagyon távolról emlékeztető 'üdítőösszeveg-kinyitás' intróval, és olyan, mára, számunkra legalábbis legendás szerzeményekkel, mint az ünnepeket gunyoros éleslátással karikázó December, a társadalomkritikus A pénz, a középiskolás lét kihívásait megéneklő A kettő között, vagy a Sátánista dal. Mire eljött az éjfél, a Himnusz, meg a Sas-kabaré – de lehet, hogy nem azt néztük, erre már nem emlékszem –, a kezünkben volt a 2 Non Normals új anyaga. Kár, hogy a tobzódó kreatív energiákat és az időhatékony alkotókészséget a mutáló kölyökhangú minimál avantgárd szintimetal iránti közönségigény hiányában nem tudtuk népszerűsége váltani. Művészsors. Pedig az akkor közismert politikusok neveit rímbe szedő Parlamenti napló című dalunk sok évvel megelőzte a Bëlga ugyanezen koncepció mentén készült, sokkal kevésbé szellemes című Politikus boogie-ját.

Az album utóélete mostohán alakult, mivel az egyetlen fennmaradt példányt tartalmazó kazettára tesómék rávettek valami deszkás öcsipunkt, talán Green Dayt vagy a Blink 182 valamelyik lemezét, de szerencsére a legjobb számokat még korábban átmásoltam a Kevert mosléc című válogatásra, így az anyag egy része azért megmentődött az utókor-nak. Jobban mondva nekem. Én pedig széles mosollyal indítom el minden év végén, és jókat kacagok az olyan veretes sorokon, mint például:

»Az év legjobb napja következik, Itt aztán mindenki jól beiszik. Szilveszterkor mindenki durrantgat, és a sok piától lehányja az asztalt!«

Molnár Máté (Beast In Black / ex-Wisdom)

„Nekem semmi különös szilveszteri sztorim nincs, úgyhogy egy klasszikus esetet elevenítenék fel. Úgy jó 20-25 évvel ezelőtt egy barátommal egy ismerős ismerősének a szilveszteri bulijába voltunk hivatalosak, valahol Érd környékén, ha jól emlékszem.

Jó szokás szerint már bemelegedve érkezünk a buliba, ahol az ajtónál elkaptak egy welcome drinkre, azt mondták, valami házi specialitás. Az ize valóban nem volt rossz, és egy ideig a hatása is jó volt, aztán a barátommal úgy éreztük, kicsit jobban forog a világ, mint kéne, lehet, érdemes lenne pár percre ledőlni, mielőtt éjfélét üt az óra. Mivel befér csak 10-11 környéke volt, így ez simán melegert. A házigazda egy franciaegysz szobát talált nekünk erre a célra, gondolom, a szüleié volt, így én az egyik oldalra, a barátom a másik oldalra fektüdtünk le. **Hamarosan újra megjelent egy-egy lavór-al a kezében. Mondtuk neki, hogy erre nem lesz szükség, de ő erősködött, hogy jó lesz az.**

Aztán ahogy kifordult az ajtón, éreztem, hogy valami megmozdult a gyomromban, úgyhogy használatba is vettem gyorsan a lavórt. A barátom ugyanígy kb. ugyanabban a percben. Ezután tényleg kimerültünk, eljött az idő egy kis pihenésre, hogy erőt gyűjtsünk a banzájhoz.

Pár perc múlva valamelyikünk felkelt, össze is szedtük magunkat, jót röhögöttünk, milyen bénák voltunk, aztán megbeszéltük, hogy mehet a buli. Egy kis öblögetéses szájröszty után készen álltunk a bevetésre, de ahogy elindultunk a lépcsőn, furcsa volt, hogy sehol nincs zaj. Lent üres poharak és üvegek szanaszét, a fotelekben meg kiterülve feküdtek az emberek. Aztán amikor megpillantottuk a falon az órát, ami szerint már hajnali öt volt, rájöttünk, hogy ezt a szilveszteri bulit úgy, ahogy van, átaludtuk.”

Kovács Máté (Mudfield)

„Általában a szilvesztert baráti társaságban ünnepeltem, egy időben valaki mindig vállalta az áldozati szerepet, hogy nála megrendezésre kerülhet e jeles esemény – persze utána, január elsején az összes szervező felelősről, hogy soha

többet nem vállal ilyesmit a mi brigádunkkal a saját otthonában. Azóta rájöttünk, hogy a szálláshelyeknek és az erre való rendezvény-helyszíneknek is meg kell élniük valamiből, így inkább ezeket preferáljuk már – konkrétet egyébként egyáltalán nem vállalunk az év utolsó napján.

2015 szilvesztere a gitárosunk, Isiéki családi házában indult, azon belül is az anyukájának a fodrász szalonjában. Ha jól emlékszem, akkor a zenekar és a közvetlen barátok, barátónk jöttek el, nem voltunk olyan sokan, és talán az első (és egyetlen) szilveszteri alapozás volt életünk során, ahol borzasztóan vigyáztunk a helyszínrre és a környezetünkre, mert mégiscsak egy munkaterületről beszélünk. Korán kezdtünk, mert én abban a szerencsétlen helyzetben voltam, hogy este kilencre indulnom kellett a pár sarokkal arrébb lévő Stone Clubba dolgozni, ott pultoztam, és minden ellenkezésem ellenére én nyertem meg a szilveszteri melót, amit egy borzasztó, kegyetlen traumaként fogtam fel az akkor 19 éves fejemmel. Ezt a szörnységet,

hogy nekem az év egyik legf*szább napján a csöves szeghalmi diszkóban ki kell szolgálnom a szilveszteri szórakozókat, csak úgy tudtam feldolgozni, hogy Isiéknél amilyen gyorsan csak lehetett, bemákoltam. Úgyesen eltettem magam, majd az óra kattant és nyomás át a klubba.

Nyilván mindenki, vagyis a legtöbben éjfél előtt társasággal vannak valahol, és majd az új esztendő beálltakor keresik meg a szórakozóhelyeket. Nem volt ez másképp akkor sem, így az év utolsó

órát masszív jéger-sör kombóval folytattam aznap kollégámmal, Daniival, mert munka nem volt. **Éjfélkor pezsgő, puszi-puszi, mondom, mekkora királyság, így is szét tudom magam csapni, és még pénzt is kapok érte.** Kezdttem megbarrátkozni a gondolattal, hogy az élet császára vagyok – azonban hajnali fél egy környékén elkezdtek vendégek is érkezni a klubba. Egyre többen és többen lettek, és sajnos nem csak pisálni tértek be, hanem egyből a pultot, így ezáltal minket támadtak be. Egy darabig bírtam: rengetegen ajándék pia jött, és még akkor talán elhittem, hogy ez csak szimpla bulizás marad – de jött egy BUMMMM. Ez a kicsesztett nagy hang én voltam, vagyis a testem, ami az oldalt lévő összes sörösrekeszt leborította, magával rántotta, és betemette maga köré. Dani felsegített, »nyugi tesó, még bírd ki egy kicsit, menj ki, gyűjts rá!« Hogy az a cigarettá, amit ezután szívtam, miből lehetett, azt nem tudom, de a következő pillanatomban a gyújtás után már csak az, hogy a ganét takarítottuk feloltott vil-lanynál a zárórakor, reggel fél 6-kor.

Persze ennél voltak sokkal boldogabb és élménydúsabb pillanataim is, de mindig mosolyt csal az arcomra ez a kép, ha erre a bulira gondolok.”

Fotó: Baracska Márk

ALL SHALL PERISH, PEELINGFLESH

BÉCS, ARENA

Szöveg és fotó: Bali Dávid

Korábban már lemondtam arról, hogy az All Shall Perish valaha is összeállhasson, de 2025 alaposan meglepett, hiszen azzal, hogy Chris Garza, a Suicide Silence gitárosa egyre több időt szán saját podcastjére, így az énekes Herman Hermidának is lett ideje arra, hogy visszatérhessen eredeti zenekarához.

Az All Shall Perish még 2003-ban mutatkozott be, Hate.Malice.Revenge című bemutatkozó albumukat pedig 2005-ben a Nuclear Blast vette át, hogy világszinten is megtehesék saját tétjüket a deathcore-ban. Ha emlékeztek, ebben az időszakban a nagyobb független kiadók rendre pályakezdő, erős online jelenléttel bíró zenekarokra vadásztak, és a zenekar két dala, a Laid To Rest, valamint a klipese Deconstruction elég port kavart ahhoz, hogy az All Shall Perish megbízható választásnak tűnjön. Így, húsz évvel, na meg négy, mindmáig referenciáértékű nagylemezzel később pedig nem is tűnik alaptalannak, hogy a gitárosok pengetőjén az „Én találtam fel a deathcore-t” felirat található, ami épp annyira ironikus, amennyire van is valóságalapja. Legalábbis az All Shall Perish saját dallamérzékenységére mindmáig meghatározza, hogy a műfaj agresszivitását hogyan lehet okosan megírni dalokkal hozzáférhetővé tenni a szubkultúrán kívüli, szélesebb közönség számára is.

A tavaszi amerikai dátumokat szerencsére egyből egy Európa-torné bejelentése követte, így nem is volt kérdés számomra, hogy szeretném még egyszer látni élőben a zenekart, amihez a bécsi dátum volt hozzánk a legközelebb. Az All Shall Perish karrierje csúcán, 2007-ben játszott Budapesten, az A38 Hajón a Caliban és a Bleeding Through társaságában, ami mára legendás koncertté vált. Ha nem is annyira, mint az első Never Say Die!, de annyira igen, hogy az ott nem lévőknél krónikus szomorúságot váltson ki, bármikor is kerüljön szóba. Azt követően egyszer épp a Suicide Silence vendégeként jöttek volna a Dürer Kertbe, de akkor az egész turnét lemondták.

A bécsi dátum az Arenában volt, ahol ha nem is volt teltház, de kényelmes tömeg jelent meg a pénteki estén, ahol négy zenekar állt színpadra. A nyitó Necrottedet lekéstük, a Vulvodynia pedig annyira fáradt és nivótlan volt, hogy nem szeretnék időt pazarolni arra, hogy minősítsem őket.

Ugyanakkor az este közvetlen vendége, a **PEELINGFLESH** megérdemli nemcsak az említést, hanem a dicséretet is. A slamben már a bemutatkozásakor hatalmas port kavart az oklahomai zenekar,

akik a hiphop hangmintázást és a mélyre hangolt, befejezett breakdownokat hozzák közös nevezőre, és ha van zenekar, ahol az 'ostoba', mint jelző, a legnagyobb bók, akkor a PeelingFlesh csokornyakkendős kitüntetést érdemel. Bár felszínes hallgató számára egy ennyire szűk eszköztárú hangzásban könnyű lehet alkotni, az a helyzet, hogy elképesztő arány- és stílusérzékre van szükség ahhoz, hogy a közönség élőben is megmozduljon, és a PeelingFlesh koncerten még letaglózóbb, mint lemezen. Damonte Harris frontember kisugárzása mindenkit magával ragad, a Soto/Parish gitárpáros pedig hatalmas terpeszben penget lefelé óramű pontossággal, miközben a koncert igazi hajtóereje a dobos, Joe Pelleter, aki minden visszhangzó kávéra mért beütéssel elszabadította a poklot, miközben a blastjei is méltán parancsoltak tisztelget. Őszintén remélem, hogy jövőre már főzenekarként térhet vissza a PeelingFlesh – és remélhetőleg Budapestet is célba veszik –, mert kevés szórakoztatóbb és erőteljesebb élő produkció van most ebben a hangzásvilágban.

Az este főzenekaraként azért mégis az **ALL SHALL PERISH** mozgatta meg a legjobban az Arena koncerttermét, még úgy is, hogy a játszott dalok a teljes életművet pástázták ahelyett, hogy a műfaj alaplemezeit, a The Price of Existence dalait vegyék elő csak és kizárólag. Szerencsére azért a stílszerű zöld-fehér fények, na meg

az album húzódalai (Eradication, Day of Justice, Wage Slaves, Promises és 'There Is No Business...') be is bizonyították, hogy a pozitív kisugárzású, jó humorú Hermidának igaza volt abban, hogy tényleg felnőtt egy egész nemzedék, amelyik sosem hallhatta ezeket a dalokat élőben, és az így felszabaduló energia végig meg is határozta az egész koncertet. Az Awaken the Dreamers-ről és a 'Hate-ről két-két dal fért a koncertbe, míg a záró There Is Nothing Left előtt a zenekar bejelentette, hogy hamarosan új dalokat is hallhatunk tőlük. Azért én bevallom, hogy inkább úgy jöttem erre a koncertre, mint egy ravatalra, hogy elköszönhessek a bandától, de elfogadom, ha még mindig úgy érzik, van mit állítaniuk.

Egy dolog azonban így is biztos: az All Shall Perish hagyatéka az idő előrehaladtával semmit sem öregedett, a zenekar élőben is felszabadultan játszik, és olyan magas színvonalú, mégis változatos a katalógusuk, hogy a rájuk testált játékidőben is végig fenntartják a figyelmet. És az a helyzet, hogy ennyire sűrűn megírt, végig jól elgítározott dalokhoz élőben nem is hiányzik a basszusgitár sem, ahogy a PeelingFlesh esetében sem volt négyhúros a színpadon. A hangzás végig jól kivehető volt, és általánosságban olyan jó kedélyűen játszott a zenekar, hogy az teljesen átragadt a közönségre is.

Hiszem, hogy ez a torné a klubméretnél fogva is sikeres visszatérés a zenekar számára, és így, hogy most a Suicide Silence kicsit hosszabban meg is pihen, valószínűleg joggal feltételezzük, hogy az All Shall Perish időszámításában új fejezet kezdődik. És ha ez igaz, ennél jobb nyitányt nem is nagyon lehet elképzelni ehhez.

SEAR BLISS, RIVERS ABLAZE, KHARGASH

BP., TURBINA

Írta: Milán Péter

A Sear Bliss a koncertjein sokszor ad lehetőséget kisebb, kevésbé ismert csapatoknak, hogy nagyobb közönség előtt mutakozzanak be. Ez alkalommal a vajdasági **KHARGASH** gárdáját érte a szerencse. Korábban a nevét sem hallottam ennek a zenekarnak, pedig nem feltétlenül nevezhetők újoncnak, Pathway Through Illumination címmel 2012-ben egy album is megjelent. Műsoruk alapján a dallamos death és black metal egyaránt benne foglaltatik abban, amit előadtak, s ugyan az imént megnevezett lemezt nem hallottam, úgy tűnik, hogy nagyon messzire nem merészkednek e műfajok vonalaitól. A dalszerkezeteket néha kissé ötletszerűnek, másutt sablonosnak találtam, de az élő játék alapján úgy tűnt, együtt van a kvartett. Számomra ez a fellépés volt a Khargash belépője, bemelegítésnek megtette.

Jó ideje nem láttam már a **RIVERS ABLAZE**-t, Kertész Marci zenekarát, s ha volt bennem némi félsz a körülmények (hangzás) miatt, ez az első hangok után nyomtalanul ellillant. Nem voltam jelen valamennyi koncertjükön, de amelyeken igen, ott jobbra gyengélkedett a megszólalás, most viszont már az első dal kezdetén hallatszott, hogy végre nincs gond ezzel a fontos tényezővel. A háttérvásznon vetítések kezdődtek, melyek kapcsán nem a konkrét tartalom volt érdekes, inkább az, hogy a színekavalkádok néha a zeneszerekre, konkrétan Knapp Oszkár énekesre is rávetültek. Sajátos pluszt jelentett ez a faktor a Rivers Ablaze sokszor kimonodottan futurista hatású progresszív death metaljához.

Örültem, hogy a teljesen elfogadható hangzás révén végre élőben is hallhattam Kertész Marci kiváló játékát a többiekével egyetemben, s el tudtam merülni a zenekar izgalmas dalszerkezeteiben, néha szokatlan váltásokkal teli szerzeményeiben. Az utóbbi időszakban nagyon sok zavaros lemezhez volt „szerencsém” a legkülönbözőbb csatornákon, azonban a Rivers Ablaze minden komplexitása, „agyassága” ellenére sem zavaros – a legkevésbé sem –, Marci a legvadabb ötleteket is be tudja terelni egy-egy tétel keretei közé. Még oly tágnak is tűnjenek néha ezek a keretek, a riffekkel, szólókkal, díszítményekkel teli kompozíciók nem válnak szétesővé. Ehhez természetesen olyan ritmusszekcióra van szükség, mint a már sokat bizonyított dobos, Tadeusz Rieckmann dobos és Purnhauser Pál basszusgitáros. A hangzás átláthatóságát jelezte, hogy a gitárban gazdag zenében a bőgőtémákat is lehetett hallani. A másik gitáros, Varga Krisztián nevét is illendő megjegyezni, ugyanis a gitárörvénylést ketten biztosították.

A frontember, Knapp Oszkár hangját néha „soknak” tartom ehhez a zenéhez, bár passzol a durva ének, élőben jól működik. Pozitív fejleményként könyvelem el, hogy Oszki néhány tiszta hangon előadott énektémát is bemutatott. Ezt a vonalat a jövőben lehetne tovább vinni lemezen is. Érdemes erősíteni ének terén a dallamokat, bár ez nem feltétlenül könnyű terep. Azonban a Rivers Ablaze-ben a zene is kellőképpen tömény, hogy némi felüledésképpen elbírjon néhány finomabb énektémát. Összességében remek koncert volt. Gondolom, valamikor a nem túl távoli jövőben új album is lesz.

A mai napig emlékszem a napra, amikor 1995-ben kézhez kaptam a **SEAR BLISS** The Pagan Winter demókazettáját, amely a mai napig megvan, igaz, inkább a CD-t szoktam elővenni. Az elmúlt 30 év kétségkívül sikertörténetet a zenekar számára, nem kell hosszan bizonygatni, hogy a zenéjük nemcsak nálunk, de a nemzetközi metalmezőnyre tekintve is igényes, egyedülálló. Jó dolog egy évforduló, hiszen apropóját adja az ünneplésnek. Ráadásul egy aktív, alkotó zenekar esetében, mint a Sear Bliss, nem pusztán könnyes nosztalgiaőről van szó, hiszen egyrészt a „régit” zenét is jelenvalóvá teszik, másrészt az újabb lemezekről is sok szerzemény elhangzik. A legutóbbi évforduló koncert után természetesen most is speciális program hangzott el.

Idén harmincéves lett a The Pagan Winter demó, de a koncert első kétharmadában a későbbi korpuszra helyezte a hangsúlyt a zenekar, ezen belül a kitűnően sikerült tavalyi Heavenly Down albumról több számot is eljátszottak. Mivel Vigh Zoltán idén tavasszal kilépett a Sear Bliss kötelékéből, így Erdélyi Péter (Archaic, Salvus) töltötte be a gitárosi pozíciót Kertész Marci mellett, aki tavaly óta zenekari tag. Vagyis Marci két koncertet gitározott végig ezen az estén. Igazán szép teljesítmény!

Ugyan a Sear Bliss repertoárjában van egy-két dal, amelyek mindig részei a programnak, nem lehet azt állítani, hogy ugyanazzal a szettel állnak színpadra újra meg újra. A mostani évfordulóhoz hasonló események pedig eleve lehetőséget biztosítanak arra, hogy egy kicsit megbolygassák a műsort.

Mielőtt a zenekar rátért volna az ünneplélt anyagra, olyan lemezekről játszottak el egy-két szerzeményt, mint a Glory And Perdition, a The Arcane Odyssey, de a klasszikus debüt Phantomstről felcsendült az As The Bliss Is Burning, és persze az Oh My Lordra átnevezett 1100 Years Ago, de ez majd a legvégén...

András szemlátomást jó hangulatban volt, a szokásosnál többet beszélt az egyes dalokról, s néha egészen elrészélyesült, miközben felidézte a most már csaknem veteránnak nevezhető zenekar történetének egy-egy korai epizódját. Sűrűn fejezte ki köszönetét a közönség felé, vagyis black metal ide vagy oda, röpködtek az emóciók a színpad felől a publikum irányába s vissza. Valóban párfját ritkítóan izgalmas utazást tudhat maga mögött a Sear Bliss, ami még jó ideig el is fog tartani.

Nagyon sokszor láttam élőben a zenekart, s örömmel tapasztaltam, hogy miként a jó bor, az évek során egyre jobban összeérik az élő produkció. A lemezekkel soha nem volt szemernyi gond sem, de a koncertek néha megbicsaklottak itt-ott, főleg a hangzás terén, most viszont egy remekül együtt mozgó, együtt lélegző csapat adta elő a hangulatilag, zeneileg egyaránt nagyon változatos számokat. Lehetett érezni, hogy „egyben van” az egész csapat. S hogy ezt jó hangzás támogatta meg, az egyik legjobb fellépésüké tette ezt a koncertet.

A korábbi fellépésekből kiindulva sejthettük, hogy a magyar black metal legendát író The Pagan Winter előadására Andrásék meghívják néhány vendéget, akik annak idején részt vettek a demó elkészítésében. András kicsit megpihenethette a hangszálait, ugyanis a demót feléneklő Csejtei Zoli lépett színpadra, Pál Zoli harsonája mellé pedig felsorakozott Szücs Gergő, aki a demó felejthetetlen trombitadallamait adta elő. A frontemberré lett Zolival a dobos Gyula mellett már két Csejtei volt a színpadon. A négy szám dalaiba beleadta hörgési/károgási tudásának legjavát; mondhatni ilyen a The Pagan Winter anyaga, ha a zenekar 2025-ben adja elő. Érdekes volt hallani az ismert témákat a mostani vastagabb, ércesebb gitárhangzással, élő erővel.

Ezt követően jött egy kisebb szünet, majd újfent ismerős, egyben hangulatos színtéma jelezte, hogy újabb klasszikus következik, mégpedig az In The Shadow Of Another World, a The Pagan Winter CD-változatának extra dala. Jól esett újra hallani ezt a remek szerzeményt. Végül az elmaradhatatlan Oh My Lord zárta az estét, a hazai metaltörténelem egy fontos szeletét jelentő The Pagan Winter demót megünneplő koncertet.

Az esemény egyik konklúziójaként megállapíthatom, amire fentebb már kitértem, hogy a zenekar egyre jobb élőben, mindinkább organikusán tud megszólalni, és külön öröm, hogy mára a fúvosoknak is sikerült a zenei összkép integráns részévé válniuk. A korábbi állapotok, amikor is a harsona sokszor kvázi idegen testként lebegett a teremben, már a múlté. Minden szempontból egységes produkciót láttunk-hallottunk a Turbinában. Biztos vagyok benne, hogy még sok jó lemez és koncert van a Sear Blissben.

TILL LINDEMANN

BP., MVM DOME

Szöveg és fotó: György Zoltán

Kár tagadni, mára a Rammstein, és főként az énekes Till Lindemann túllépett a hagyományos zenekar / zenész fogalmán. Bármit tesz vagy alkot az azonnal milliók célkeresztjébe kerül, legyen az a pozitív vagy a negatív oldal. Mindig is megosztó személyiség volt, aki minden megmozdulásával tovább feszegeti a jóízű és a művészi szabadság határait.

Társai az anyazenekarban vélhetőleg ezt valamilyen szinten kordában tartják, ahol ez a fajta kreativitás csak egy fogaskerék a hatból, viszont a 2015-ben Peter Dinklage (Pain, Hypocrisy) beindított szólóprojektjében kiszabadult a fenevad, immáron semmi sem szabott gátat Lindemannnak és kreatív energiáinak. Tägtgren se volt ebben társ sokáig, harmadik, Zunge című szólóalbumát – melynek új, kibővített kiadása pont a turné kezdete előtt látott napvilágot –, már egyedül készítette el. Ezt a lemezt hivatott népszerűsíteni a Meine Welt címűre keresztelt turné, és Lindemann nem is árult zsákbamacskát, valóban kaptunk egy jó erős adagot a világból. Nem véletlenül hangsúlyozzák ki, hogy a koncertet csak 18 éven felüliek látogathatják, esetünkben ez nem csak „hollywoodi” reklámfogás. De ne szaladjunk annyira előre...

Már csak a fent taglaltak miatt is, a közel egy éve meghirdetett koncertre azonnal megvettem a jegyet, úgy gondoltam pillanatok alatt teltház lesz a közel 20 000 főt befogadni képes MVM Dome. Mindezek után meglepő volt, hogy már az csarnok előtt is milyen szellős a tér odabent pedig megdöbbenve tapasztaltam, hogy a teljes középső karéj lezárva, üresen tátongott. Hogy ez a reklám szinte teljes hiányának, Tägtgrennel való szakításának, vagy az egyre gyomorforgatóbb videóinak volt köszönhető, azt sosem tudjuk meg.

Ebben a szolid félházban kezdett 8 óra körül az **AESTHETIC PERFECTION**, akik meglepően kellemes meglepetés okoztak. Industrial pop-metaljuk úgy zeneileg, mint látványban ide illett, és nem csak azért, mert a csapat tagjai több ponton is kereszteszik Lindemann aktuális turné felállítását. Kellemes, bármikor újra fogyasztható dalok, jó hangulatú koncert, szép lassan meg is vették az elől állókat, sőt elérték, hogy másnap én is megvizsgáljam az eddigi diszkográfiájukat.

Aztán szinte percre pontosan a meghirdetett időpontban beindultak a légi-riadóra hajazó fény és hangeffektek, bevilágítva az óriási Kill Till feliratot, és azonnal meg is kapjuk mitől lett ez 18-as karikás show. A Fat mint nyitódal telitalálat, a háttérvetítés mi más is lehetne, mint erősen túlsúlyos, meztelen, hajukat rázó férfiakkal, a színpadkép pedig szemképráztató. Hirtelen túl sok is, az ember nem tudja, hogy az akkor még állig felöltözött zenészeket, a kövér apácának öltözött táncosokat vagy az első taktusokra színpadra sétáló **LINDEMANN**t nézze. Lindemann, ezt a XXI. századi aranyba mártott cybergigerlit, aki egyszerre kelti egy a Mad Max világból kilépett hadúr, egy szomorú bohóc, és egy BDSM cirkusz porondmesterének benyomását. Mozgása még mackósabb mint eddig, a hangja talán kicsit fáradtabb, de ami nem változik az a védjegyévé vált mimikája, amivel dalait kíséri. A leginkább némafilmekre hajazó gesztikuláció a Rammsteinban is régóta sajátja, de itt, ha lehet még inkább jelentős. Ez az ő világa (Meine Welt) ahol mindent megtehet, ahol minden róla szól, ahol minden mozdulat minden gesztus, minden színpadi kellék azt jelzi: rám figyeljete! Aztán hogy ebből mennyi a valóság és mennyi a görbe tükör, amit ez a bő másfél órás show elénk tárt azt már mindenki döntse el maga.

Mire a negyedik dalhoz, az Altes Fleischhoz érünk már senkinek egy szemernyi kétsége sem lehet róla, hogy hová keveredett. Eddigre úgy a zenészek, mint a táncosnők megszabadultak minden

felesleges ruhadarabtól, a kivétlően pedig óriás női nemi szervek hadával sokkal a zenekar. Sok volt anno a Pussy? Hát az az semmi ehhez képest!

A Zunge dalai talán egy fokkal sötétebbek, kevésbé slágeresek, mint a Tägtgren korszakban születtek, de egy pillanatra sem lógnak is. Minden dalnak megvan a maga koreográfiája, az első ilyen a Tanzlehrein, ahol szomorú Herlekinünk egy balerinával uralja a színpadot. Már-már megható, amit látunk, különösen Lindemann korábbi (állítólagos) botrányainak tükrében.

Ahogy a Rammsteinnek, úgy a szóló projektnek is megvannak a már maga kötelező show-elemei, amikből nem tud a közönség győztesen kikerülni. A Blut alatt a plafonból hulló (vér)eső elzátolja az elől állókat (köztük engem is) az Allesfresser közben tucatnyi torta landol a közönség nyakában, nem kevés pezsgő kíséretében. A Prostitution után a dobos „véres” tamponokat húz elő felerősített protéziséből, melyek ugyancsak az első sorokban landolnak, csakúgy, mint a szegény halak, akik a Fish On alatt kerülnek elő szintén a dobos, Joe Letz hátsójából. (Egy prominens lap újságírója felháborodottsággal vegyes csodálattal gondolkodott el rajta, hogy is férhetett ez el egy NŐ(!!) -ben?! Megsúgom, Letz férfi, ráadásul nagyon vékony, haha!) Barátom kérdezte, hogy mindez a napjainkban még tud polgárpukkasztó lenni, van ennek üzenete? Véleményem szerint pont az itt említett tájékozatlanság és félretájékoztatás is megerősíti a választ: igen!

Térjünk ki a zenészekre is, mert érdemes. Joe Letz már említettük, ő Tägtgren távozása óta legfőbb harcostára és dalszerzője Tillnek. Embert ennyi dobverőt törni nem láttam még színpadon, folyamatosan változó női testprotéziseivel és maszkjaival a show egyik legfőbb látvány-eleme. Csakúgy, mint a billentyűs hölgy, Brynne Route, aki profi rúdtáncos is, és ezt a tudását többször kamatoztatta koncert közben. Danny Lohnert (akit sokan a Nine Inch Nailsből már ismerhettünk) pont a turné kezdetén váltott basszusról gitárra, és milyen jó döntés is volt ez! A basszus posztra ugyanis talán a koncert legszemképráztatóbb eleme érkezett így Krissy Kaminski személyében, aki – ahogy azóta már több helyről is hallottam –, sokak számára ellopta a show-t. A hölgynek olyan erős színpadi jelenléte van, olyan erős kisugárzása, ami párját ritkítja, és az, hogy még jól is jár az is, hogy a történet!

Rengeteget lehetne még írni a koncertről: hogy a hangzás az első sorokban teljesen rendben volt, hogy Till kicsit fáradt ezzel szemben egész sokat kokettál a közönséggel, hogy nem volt pillanat, ahol ne lett volna valami látványelem, de véleményem szerint egy Lindemann-koncertet minden rajongónak egyszer meg kell tapasztalnia. Még azoknak is, akik utálják – hogy tudjanak miről fröcsögni!

KIKO LOUREIRO

BP., OFF KULTUR

Szöveg: Valachi Samu

Ritkán adódik olyan este, amikor a metalgitározás egyik világklasszisával kerülhet testközelbe az ember. 2025-ös európai szólóturnéja huszonkettedik állomásaként, december 11-én Kiko Loureiro, a Megadeth és az Angra egykori gitárosa lépett színpadra az OFF Kultur koncerttermében. A fellépés a technikai erődemonstráció mellett emlékeztető is volt arra, hogy a világszínvonalat néha egy egykori gyapjűszövőgyár ipari épületéből átalakított rendezvényhelyszín félhomályában is megtalálhatjuk. Bár kevesen gondolnák, hogy egy többnyire instrumentális, másfél órás brazil metallkoncertnek lenne még célközönsége kishazánkban, a Kiko trió egy magával ragadó, személyes hangvételű zenei utazásra vitte el kis számú, rajongó magyar hallgatóságát.

Kikót kísérve a Felipe Andreoli (basszus) és Bruno Valverde (dobok) alkotta ritmus-szekcióban érződött a harmónia, nem meglepő módon, mivel az Angra további két meghatározó tagjáról van szó. Ez az összhang olyan stabil feszességet adott a meg-nem-álló virtuozitásnak, amit zenészként derű volt hallgatni, gitárosként inspiráló és irigységre méltó. Az improvizatív részekben önálló szólóikkal is bizonyosságát adták, hogy helyük van Kiko mellett a színpadon.

A setlist arányosan volt összeválogatva, Kiko szólóalbumainak szabadsága, a Megadeth precizitása, és az Angra energiája mind szerepet kapott az este során. Tizenöt számot játszottak el, ebből ötöt a 2005-ös No Gravityről, kettőt a 2024-es Theory of Mindről, egyet-egyet az Universo Inverso, a Sounds of Innocence és az Open Source-ról. Én a megadethes ideje alatt ismerkedtem meg Kiko munkásságával, és még kamaszként esett le az állam ahogy a 2016-os Dystopia albumot hallgattam (ami mellelleg egyben az első Megadeth-élményem is volt). 2020-ban láttam őket játszani a Sportaréában is, és akkor is lenyűgözött, hogy milyen lazassággal repszert végig minden szóln, így hát erős nosztalgialöket volt ahogy az OFF Kulturban

előhozták a klasszikusgitár-állványt, és belekezdett a Conquer or Die intrójába. Természetesen mindenki kezében ott termett a telefon, hogy felvegye a Megadeth-szekciót, ami ezután még a Grammy-nyertes Dystopia, majd a The Sick, The Dying... And The Deadról a Killing Timeből állt. Ezekben a számokban Kiko énekelt is, ami egy érdekes, power metalos feelinget eredményezett Dave Mustaine mára már rekedtes, nyúzott hangjához képest (de hát a Megadethet soha nem a nagyszerű vokál miatt hallgattuk). Meglepetésvendégként a Killing Time-hoz csatlakozott második gitárosként „András”, akit nem ismervén zavarodott tapssal üdvözöltünk, és a műsor végén persze Angra is volt, amit Kikóval nagy örömmel együtt énekeltünk.

A közönség soraiban egészen kevesen, csupán néhány százán voltunk, de láthatóan mindenki a zene szeretetért volt ott. Örömmel láttam, hogy rajtam kívül is sokan voltak fiatalabbak a már megszokott idősebb bőrdzseki metalos arcok mellett. Végig nagyon jó hangulata volt az estének, és minden számot hatalmas tapsvihár követett, ami egy kontrasztosan intim hangulatot kölcsönzött a világ egyik legjobb gitárosának eget rengető performanszához. Sokat segített, hogy a hangzás is nagyon el volt találva.

Összességében egy elképesztő minőségű zenei élményt nyújtottak a brazilok. Mesterien kombinálták a laza, improvizatív szamba-ritmikákat a progresszív, száguldó metal úrlényszintű technikai virtuozitásával. Kiko folyamatosan mozgásban volt a színpadon, gitárját összeviszsa dobálva, mindeközben párját ritkító beleéléssel játszotta a hihetetlen precíz futamokat. Nagyon jó volt azt tapasztalni, hogy a kedvenc műfajomban is járják még a világot ilyen színvonalú művészek.

Megyek is haza, zsebemben a koncert után vett Kiko pólómmal, és újult inspirációval fogom kezembe a gitárom – már kevesebb fájdalommal bekapcsolva a metronómot is. Bravó, Kiko!

ANN MY GUARD

TÉLI ZAJ

BP., DÜRER KERT

Szöveg és fotó: Uzseka Norbert

Kedves, szép hagyomány, hogy közvetlenül karácsony után a fajsúlyosabb zenék kedvelői összegyűlnek a Dürerben, hogy ki-ki visszatérhessen az egyensúlyhoz úgy testileg, mint lelkileg, miután torkig töltődött ünnepi kajával és érzésekkel.

A nyári Fekete Zaj szellemiségét persze télen nem lehet pont ugyanúgy megidézni, mégis szabadtéri volt az első koncert: a **VATAFAKA** nevű formáció ugyanis odakünn tartott amolyan ipari-sámánisztikus szeánszot. A soktagú csapat zöme valamely ütőhangszert vagy hordót csapkodott, de akadt furulya, doromb, egyéb instrumentum is, mi több, a szélen egy kovács izzította a vasat, amit aztán néha ketten is ütöttek kalapáccsal. Sőt, a performansz vége felé a doboláshoz épített állványzat emeletén egy autó motorját is beindították. Nyilván magával ragadó látvány és hangorkán kerekedett így, de aki nem akart megfagyni, amúgy is mozgott az ütemekre.

Odabenn, a kisteremben a **NULAR** nevű egysemélyes formáció kezdte a fesztivált. Emberünk egy retrofuturisztikusnak kinéző, megannyi színesen világító billentyűt (vagy mit) tartalmazó kutyút nyomkod ill. azon újdobol, és ezzel valami szintén egészen döbbenetes és egyedi muzsikát

hoz létre. Mely amolyan djentbe hajló, megveszekedett és szédítő zúzdát eredményezett, pláne mivel a természet felkúldték szárazjéggel.

A nagyteremben az **ANN MY GUARD** volt az első fellépő, Baumann Eszter Anna énekesnő-basszusgitaros-dalszerző jelenleg főleg holland muzsikusból álló zenekara. A korábbiakhoz képest jóval kevésbé volt rockos így a zene, ám csellóval, női vokállal, szintivel gazdagítva csak még egyedibb lett. Az AmG-ben mindig is rendkívül erős volt a látvány, ezen a koncerten is így volt, mégsem mondanám, hogy ez a zene rovására ment. Ahogy azt sem, hogy attól, hogy az évek során akár több különféle verzióban, hangszereléssel is elkészült dalok veszítenek mélységükből attól, hogy bizony, itt vannak jó értelemben vett slágeres dallamok is. Ez a koncert valahogy egyszerre volt varázslatos és szórakoztató, hátborzongató és andalító. Remélem, hamarosan újra láthatjuk őket magyar színpadokon!

Eztán esélyem sem volt bejutni a kisterembe a **NEMECSEK** műsorára, még az odavezető folyosó is tömve volt. Kár nekem, de jó, hogy ennyien kíváncsiak voltak rájuk.

A **WATCH MY DYING**ot az év elején láttam utoljára ugyanitt, és nagyjából hasonló volt a koncert, az előadott dalok szempontjából, mert amúgy a múlt évi, hajós lemezbemutatót idézte, azt a részt, amikor csak rideg fehér fények világították meg a pőre színpadot. Ez a megoldás a Dürerben talán még erőteljesebben hatott, csak még jobban kiemelte a WMD azon oldalát, melyet a szisztematikus pusztítás szóösszetétellel lehet talán körülírni. Mindazonáltal a zenekar és közönség közti összevgyorgások itt is megvoltak. Meg az a szavakba nehezen önthető jó érzés, ami mindig előnt, amikor ezt a zenekart látom. A zene, a szövegek, maguk a muzsikuskok, az, hogy mennyire komoly és világ színvonalú produkció ez, s milyen bölcs (és sajtós) humorral kezelik, hogy de közben mégiscsak egy kis underground magyar bandát alkotnak, mely bő huszonöt év

alatt elért csomó dolgot, de azért mindig megmaradt néhány száz ember kedvencének. Nem létezik túl sok minden ebben a világban, amelynek megtartó ereje, erőt és lelkesedést generáló hatása van számomra, de a WMD ott van közöttük.

Az egri **TÉVESZMÉ**t Bali Dávid kollégám Kisterem című, a hazai undergroundot valószínűleg bemutató könyvének köszönhetően ismertem meg, de most először láttam őket élőben. Biztos az

is előítélet, hogy nyomban csak még szimpatikusabbnak éreztem a bandát, mikor megláttam, hogy a gitároson Soundgarden/Badmotorfinger póló van, az énekesen meg Tool, de maga a koncert volt az, ami végképp téveszméssé tett engemet is. A nagyterem szépen megtelt, a közönség kívülről fújta Viktor remek szövegeit, melyek meglepően irodalmiak és a magyar folklórból is merítenek. De ezt eddig is tudtam. Hogy ennyire felszabadult, jó hangulatú, derűs és magával ragadó a csapat élőben, az volt újdonság nekem. A Téveszme zenéjében van helye a komplexebb témáknak is, de alapvetően kő egyszerű punk ez, mely az üvöltős ill. zúzó részek miatt hardcore-ba és metalcore-ba is áthajlik néha. Plusz ott vannak az azonnal ható énekdallamok – és az ismételt döbbenet, hogy mennyire erősek a szövegek. Hasonló élmény volt számomra év elején a Stagedivingon a Petofi, és tudom, nem siettem el, de a honi punk/hardcore/modernebb színtért is figyelni a metal mellett már nem nagyon fér bele. Jobb későn, mint soha.

Viszont ennél tovább már nem bírta a téli napfordulóhoz kötődő ünnepek terhére cipelő testem és agyam, így jópár további remek fellépőről lemaradtam. Remélem, velük (is) lesz legközelebb.

Tolkien – Dixon – Deming – Wenzel A HOBBIT (KÉPREGÉNY)

KIADÓ: MAGVETŐ KIADÓ
ÍRTA: UZSEKA NORBERT

A Hobbit J. R. R. Tolkien klasszikussá vált meseregénye, mely A Gyűrűk Ura előzményeként is szolgál. A belőle készült képregényt eredetileg 1989-ben adták ki. Nálunk először 2002-ben jelent meg, a '25-ös új kiadás viszont már Gy. Horváth László időközben készült, a GyU-hoz jobban igazodó fordításán alapul.

Manapság ritka, hogy ennyire sok szöveg legyen egy képregényben, mint amennyit itt a Dixon-Deming írópáros meghagyott, de nyilván igyekeztek minél alaposabban átadni a történetet. Az illusztrátor, David Wenzel is szemlátomást azon volt, hogy szövegű legyen a képregény képi világa, és ez főleg azoknak lehet furra, akik netán csak a Peter Jackson-féle filmeket látták. Mert, bár gazdag színpaletta használ Wenzel, harsányságnak, direkt túlzásoknak nála nincs helye. Cserébe viszont az arcábrázolásai zömének van valami karikatúra-jellege, ami főleg a szövegben szépen mondott tündék esetében hat furán. Persze, kinek mi a szép... Egy szó, mint száz, ő nem csinált olyan őrült átírásokat, betoldásokat, mint Jackson, és a tizenhárom kalandozó törpöt sem könnyű megkülönböztetni egymástól, hiába, hogy eltérő a ruházatuk színe és a szakálluk hossza. Viszont így is rendkívül kifejezőek lettek az arcok, különösen Zsákos Bilbó, a címbéli hobbit esetében.

Ám amivel engem ez a képregény igazán megvett, az a természetes, valóságos, mégis mesés ábrázolás. A tájak, az épületek, a fények, mind-mind remekül visszaadják a regény ill. az adott jelenet hangulatát, atmoszféráját. Bár az átlagosnál nagyobb méretű ez a képregény, még jobb lett volna, ha A/4-es vagy még nagyobb méretben jelenik meg, mert a számos apróbb-nagyobb képkocka rengeteg pluszt tartalmaz. Nem is feltétlenül rejtett részletekben, hanem az átható hangulat okán. Wenzel az utószóban elmeséli, hogyan rajzolta-festette a képeket, és irdatlan nagy munka lehetett, de remekmű is lett a végeredmény. Melyet valamelyest az általam legkíválóbabnak tartott Tolkien-illusztrátor, a visszafogott színeiről, nosztalgikus-zordon hangulatáról ismert Alan Lee képeihez is lehet hasonlítani, s ennél nagyobb dicséretet el sem tudnék neki képzelni.

Úgyhogy Tolkien-rajongóknak, de a tündérmesék ill. mítoszok-legendák kedvelőinek is nagyon ajánlott ez a kötet.

Badár Sándor – Horváth János JAPPÁN

KIADÓ: JAFFA KIADÓ
ÍRTA: UZSEKA NORBERT

Badár Sándor az egyik legközkedveltebb humorista hazánkban, és a szintén színész-humorista Horváth János nevét is sokan ismerik. Ám nem volt ez mindig így, 1987-ben például még egyszerű szentesi fiatalemberek voltak, kölykök, akik annyira élték a karatét, hogy úgy döntöttek, márpedig kimennek Japánba. Ez ugye még az ún. előző, ún. kommunista rendszer idején volt, amikor az, hogy te vidéki senkiéént kimész

olyan külföldre, amelyik nem szintén szocialista ország, esetleg Ausztria, nem volt túl általános. Annak meg, hogy fogod magad, átutazol repülővel-vonattal-hajóval a Szovjetunióhoz keresztül Tokióba, annyi esélye volt, mint ma résztvenni egy úrutazáson. Aztán a két fazon csak megcsinálta, és örült kalandjaikat a Jappán című Retrő útikalendáriumokban mesélik el.

Mely először 2005-ben jelent meg amúgy, és simán nevezhető kultkönyvnek. Az új kiadásban van új előszó is, a borítója is más kissé, plusz ugye eltelt annyi idő '87 óta, hogy a később érkezettek szimplán csak ne higgyék el egy szavát se a szerzőpárosnak, holott igen, akkoriban tényleg ilyen eszement dolgok voltak (főleg a szovjet vonalon, ahol a KGB is felügyelt rájuk). Minderről közel élőszó stílusban regélnék, merthogy így készült a könyv: valaki feltett nekik egy kezdő kérdést, ők meg végigmondták a maguk vicces stílusában, egymás szavába vágva, egymás gondolatát továbbszöve életük első nagy kalandját. Melyet követett pár további, egy részükről szintén van könyv.

Így aztán a Jappán persze szól a japán élményeiről is, amikben bőven volt kultúrsokk és megdöbbentő vendégszeretet is, de főleg a szovjet rész miatt érzem igazán kordokumentumnak. Ritka szórakoztató, egyben elgondolkodtató olvasmány.

Stephen King és Maurice Sendak JANCSI ÉS JULISKA

KIADÓ: EURÓPA KIADÓ
ÍRTA: UZSEKA NORBERT

Gondolom, az sokaknak megvan, hogy anno a német Grimm fivérek meséit nem feltétlenül gyerekeknek szánták ám, vagy még inkább az általuk gyűjtött történetek eredetijeik nem nekik valók voltak. De aki arra tippel, hogy Stephen King feldolgozásában egyenest horrorrá válik az egyik legismertebb mese, az téved. Baljós, félelmetes a kötet, de nem horror. Legalábbis nem a belezós-véres tekintetben, pedig hát a Banya itt is bekerül a kemencébe. Viszont King úgy alakította a szöveget az illusztrátor Maurice Sendak jóval korábban készült képeihez, hogy abban nagyon is tükröződnek a gyermeki, vagy inkább őselemi félelmek. Illón a képekhez, melyek szövevényesek, furák, néhol ijesztőek, de leginkább régies, nosztalgikus hatásuk van.

Már csak azért is, mert maga Sendak már nem él. 1928-ban született, 2012-ben hunyt el, és bár angol nyelvterületen az egyik legismertebb gyerekkönyvszerzőnek és –rajzolónak számít, nálunk csupán legeslegnagyobb sikere, az Ahol a vadak várnak jelent meg, és az sem lett kimagasló siker. A könyv képei egy 1997-es Jancsi és Juliska opera díszletét alkotta.

Így egészen sajátos kölcsönhatás van a képi és a szöveges oldal ill. a két szerző között. S ahogy a gyerekek elvesznek az erdőben, ahogy rátalálnak a mézeskalács házra, ahogy foglyul esnek, és ahogy megmenekülnek, az persze máig erőteljes történet, örökérvényű szimbólumokkal.

Van olyan hangulatos ez a 48 oldalas, nagyalakú, szépséges kötet, hogy felnőttként is élményt jelentess, s a szöveg van olyan egyszerű, hogy gyerekek is fel lehessen olvasni. Viszont a szöveg őszinte is, szóval szülőként olvasd el előbb magad, mielőtt beviszed vele a gyereket az erdőbe...

Lindsay Squire BOSZORKÁNYOK (KÉPREGÉNY)

KIADÓ: BIOENERGETIC
ÍRTA: UZSEKA NORBERT

Lindsay Squire egy brit írónő, aki számos könyvet szentelt már a boszorkányságnak. Ez a képregény egyrészt ad valami átfogó, alapvető képet ennek történetéről, mibenlétéről, de első-sorban azért egy valós történelmi személyről szól, akit Biddy Earlynek hívtak, és 1789-ben született Írország nyugati részén, Faha faluban. Számos boszorkányhoz hasonlóan őt is megvádolta az egyház ill. a bigottabb hívek, hiába, hogy sokaknak segített már. Ám ő azon kevesek egyike, aki nem hogy megúszta a büntetés bármely formáját, de tárgyalása során a bíróság végül ejtette az ellene felhozott vádakat. Ez nyilván a boszorkányság ill. a feminizmus történetében is fontos epizód.

A képregény mindezt játékosan meséli el, úgy, hogy a szerző kislányként, Biddy „diákjaként” jelenik meg a sztoriban. Lisa Salsi gyönyörű illusztrációi pedig nagyon sokat adnak az élményhez. Természetközeli színpaletta használ, kerülve a túl harsány színeket. Nyilván van némi tündéri is a stílusában (ahogy különféle tündérnépek is felbukkannak a történetben), miközben egyik-másik nőalakja amerikai képregényeket idézően szép. Összességében azonban végig megmarad a jóízű határain belül, emiatt is merem ajánlani a képregényt mindenkinek, akit érdekel az ezoteria, a természetvallások, ill. a boszorkányság története.

Thomas Day, Guillaume Sorel MACBETH, SKÓCIA KIRÁLYA (KÉPREGÉNY)

KIADÓ: KÉPES KRÓNIKÁK KIADÓ
ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN

Azt hiszem kihagyott ziccer lenne egy ilyen magazin esetében nem a metalos párhuzammal kezdeni: emlékezzünk csak a szolnoki Lady Macbeth zenekarra vagy akár a Rebellion 2002-es conceptalbumára (A Tragedy In Steel – Shakespeare's Macbeth), mely a teljes történetet feldolgozza, de még Hobó Vadászata is beugorhat a Vészbanyaládalával. Számítalan példát tudnék még sorolni, hogyan hatott a rock/metal szintérré Shakespeare tragédiája, milyen filmfeldolgozások készültek, de esetünkben sokkal fontosabb, hogy számtalan jobb, rosszabb képregényadaptáció is készült. Ebből a csokorból hozta el nekünk karácsonyra talán a legjobb, de mindenképp a leggyönyörűbb verziót a Képes Krónikák Kiadó.

A Macbeth, Skócia királya album egy francia páros, Thomas Day és Guillaume Sorel lenyűgöző munkája, mely eredetileg két kötetben jelent meg 2019-ben és 2021-ben. A kiadó viszont nem aprózta el a magyar verziót, egy impozáns kötetben kapjuk meg a teljes történetet, sőt a szerencsések még akár egy exkluzív, limitált formában is beszerezhetik.

Sorel munkája lélegzetelállítóan gyönyörű. Minden rajz, minden oldal kézzel festett, és valóban, egy-egy nagyobb tabló festményként is megállna a helyét bármelyik galériában. Úgy a panelkezelése, mint a színek használata mind

a történet drámaiságát támasztja alá, emiatt szinte minden oldalt beleng a baljós sötétség, ami nem ritkán vérrel és erotikával párosul. Ez viszont sosem öncélú, minden kockára szükség van, minden ecsetvonás a helyén van.

Bár a Macbeth tragédiáját legtöbbször Shakespeare drámájából ismerik, maga a történet valós, történelmi eseményeken alapul, amit maga Shakespeare is alapul vett: Mac Bethad, a „Vörös király” 1040-től 1057-es haláláig ült Skócia trónján. Esetünkben ez azért is fontos tény, mert Thomas Day nem egy az egyben a drámát dolgozta fel, hanem a valós eseményeket is alapul veszi. Nem törekszik ő sem a tényleges történelmi hűségre, a misztikus szál és a kulcsmomentum, a Vészbannyák jóslata („Disznót ölni, patkányként cselekedni, kikaparni a gesztenyét...”) itt is a történet katalizátora, de a korpék mindenképp pontosabb, mint a drámában.

Aki nem ismeri a történetet, azoknak röviden: Macbeth egy sikeres hadjárat után hazafelé a már említett Vészbannyákkal találkozik, kiknek jóslata rányomja pecsétjét további életére. Otthon Duncan király a mormaer címet adományozza neki, azaz grófi rangra emeli, aki a király után az első ember. A ranggal föld, kastély és feleség is jár, felesége, aki innentől a történet mozgatórugója lesz. Az ő ambíciói – párosítva a Vészbannyák jóslatával –, egy olyan végzős, paranoid átokfutásba kergetik Macbethet, aminek jó vége nem lehet. Innentől spoiler lenne a történet azoknak, akik nem olvasták, de higgyetek el érdemes, és nem csak a képregényt hanem Shakespeare drámáját is.

Mindenképp ki kell térnem a magyar fordításra is, ami Mészáros János munkája. Mint említettem a történet nem csak a drámán, hanem történelmi tényeken is alapul, és ezt a kettősséget a fordítás is remekül visszaadja. A kötetben szereplő figyelmeztetés: „Nyomokban Shakespeare-t tartalmaz!” valós, azon részek, ahol beazonosíthatóan a drámát vették alapul ott a fordítás is ezt követi. A szöveg mégsem lesz mesterkéltné, vagy dőcögős a fordító mesteri módon találta meg az egyensúlyt az eredeti színmű, az archaikus nyelv és a modern szóhasználat között.

Mindenkinek csak ajánlani tudom a képregényt, azoknak is, akik ismerik az eredeti drámát és azoknak is, akik egy nagyon erős, dark fantasyval átítatott középkori kalandra vágyanak.

FEKETE TELEFON 2.

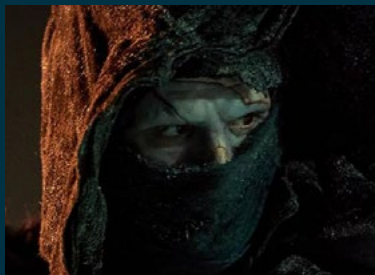
HORROR / UIP-DUNA FILM
ÍRTA: V. A.

Meglepődtem, amikor arról olvastam, hogy érkezik a második rész. Hiszen az első a gonosz Portyázó halálával ért véget, így a történet lezárult. Ugyanakkor ha azt nézzük, hogy az előző részben feltűnt a természetfeletti képesség, végül is miért ne lehetne folytatni?

Az első részben elrabolt Finney a képességének köszönhetően kapcsolatba tudott kerülni a Portyázó korábbi áldozataival a be nem kötött fekete telefonon keresztül, így szabadulását is nagyrészt nekik köszönheti, valamint a hűgának, aki a látomásában „tudta”, hol kell keresni a testvérét.

A folytatásban Finney az évekkal ezelőtti elrablásának traumáit próbálja feldolgozni, míg a hűgának, Gwennek látomásokkal teli rémálmai támadnak. Ezeknek próbálnak meg utánajárni, így végül egy egykori diáktáborba vezet az útjuk, ahol a Portyázó évekkal korábban szintén áldozatokat szedett.

A második rész vizuálisan erős, még nyomasztóbb, sötétebb, mint az első volt. (A tábor konyhájában zajló jelenetnél frászt kaptam.) Nagyon jól elkülönül a valóság és az álom – ez utóbbi retró hangulatú, szemcsés, zajos képekben jelenik meg. A testvérpárt alakító két színész (Mason Thames és Madeleine McGraw) nagyszerűen hozza a szerepét. A Portyázó szerepében Ethan Hawke fenyegetőbb, ijesztőbb, mint valaha.

FRANKENSTEIN

SCI-FI, FANTASY, HORROR / NETFLIX
ÍRTA: V. A.

Guillermo del Toro rendező köztudottan rajong a szörnyetegekért (lásd még A faun labirintusa vagy A víz érintése), így nem csoda, hogy az ő rendezésében is készült egy, a Mary Shelley klasszikusán alapuló adaptáció, amit pazar kép- és színvilága miatt annak ellenére is élvezetes nézni, hogy néhol elnyújtottnak, laposnak érződik a történet.

FILMKLUB

Amelyben a főszereplő, Victor Frankenstein egy jómódú családban nevelkedik, ahol az anyagi javakat láthatóan bőven, a szeretetet azonban csak szűken mérik. Anyját korán elveszíti, apja szigorúsága végett pedig a tudományokba veti magát, és azzal a céllal tör előre, hogy élettelenből életet teremtsen.

Mindkettőjük szemszögéből megismerhetjük a történetet, amelyben a Teremtő és a – semmiképpen sem szörnyeteg – Teremtmény kapcsolata a fő csapás. Szépen kirajzolódik, hogy a sikernek köszönhető eufória miként változik kétségbeeséssé, talán megbánássá, hogy nem igazán úgy sikerült minden, ahogy a „Teremtő” szeretete volna. „Alkotását” el sem nevezi, végig csak Teremtménynek hívja, akinek/aminek lelki és értelmi fejlődése inkább együttérzést vált ki a nézőkből.

A fő szerepekben Jacob Elordi, Oscar Isaac és Mia Goth is nagyot alakít, utóbbi kettős szereposztásban – a film elején ő játssza a gyermek Victor édesanyját is. Christoph Waltz pedig... nos, az ő játékát öröm nézni, zseniális minden filmjében!

TRON: ARES

AKCIÓ, SCI-FI, KALAND / FORUM HUNGARY
ÍRTA: V. A.

Akinek bejött az 1982-es Tron, avagy a számítógép lázadása című első rész, utána pedig a 2010-es Tron: Örökség, annak nem volt kérdés, hogy nagyon várós lesz az idei harmadik rész is.

Míg az előző részekben az ember (Kevin Flynn / Jeff Bridges, majd a fia Sam Flynn / Garrett Hedlund) került a digitális világba, ezúttal programok kerülnek az ember világába – ugyanis a két rivális vállalat (ENCOM, Dillinger Systems) a digitális lények valós világba való átültetéséért verseng egymással. Az Ares nevű mesterprogramot végül a Dillingernek sikerült áthoznia a digitális világból, és ezzel kezdődnek az igazi problémák.

Ahogy várhattuk, vizuálisan nagyon erős, látványos a film, és a feelinghez most is sokat hozzátesz a zene, amit a Nine Inch Nails, azaz Trent Reznor és Atticus Ross jegyeznek. Jól láthatóan fejlődnek, változnak a mesterseges intelligenciával bíró karakterek, olykor még konfliktusba is keverednek egymással. Sokakkal ellentétben nekem nem volt bajom Jared Leto játékkal. Evan Peters pedig olyan zseniálisan hozza Julian Dillingert, hogy totál elhiszem, hogy bekattant.

Lehet fanyalogni ezért vagy azért, de ha nincsenek nagy elvárásaid a filmmel kapcsolatban, csak látni akarod a Tron világot, és elmerülni benne, akkor érdemes megnézni – rajongóknak kihagyhatatlan.

A nyúl üregének alján

Mit rejt a *Stranger Things* legsötétebb évada?

Stranger Things a Netflix egyik zászoló-hajója: a Duffer testvérek '80-as évekből táplálkozó, sci-fi/horror/coming-of-age története, amely egyszerre nosztalgikus és modern, egyszerre szól gyerekekről és felnőtteknek. A sorozat 2016 óta fut, és most, az ötödik évaddal érkezett el a végjátékhoz. A sztori központja egy Hawkins nevű kisváros, ahol egy kísérleti labor, egy másik dimenzió és egy csapat kamasz sorsa fonódik össze – és azóta is együtt zuhanunk velük lefelé a nyúl üregében. Nyúl ürege? Az. Metafora Carroll Alice Csodaországban című művéből: Alice beleesik, kilép a valóságból, és egy torz, ismerős, mégis idegen világba kerül, ahol semmi sem az, aminek látszik. Ez a Stranger Things alapélménye is.

Ha a mágiikus 100 szavas határt átlépted, az azt jelenti, hogy érdekel, mi történik a mélyben. Mielőtt azonban továbbmennénk, fontos tisztázni: enyhe spoiler-veszély következik. Nem célom leléni a nagy pillanatokot, nem fogok kulcsjeleket szétmagyarázni, de előfordulhat, hogy olyan részleteket érintek, amelyek egy teljesen „szűz” nézőnek jobban esnének saját tempóban.

Aki már látta az új epizódokat, annak azért érdemes tovább olvasnia, mert itt nem egyszerű recap jön: inkább egy kicsi mögélátás, karakterív-boncolás, médiakritikai gyorsröntgen arról, hogyan épül a végjáték, hol erős a sorozat, hol recseg, és miért működik – vagy miért nem – az, amit látunk.

Aki még nem nézte meg, annak pedig azért ajánlom a folytatást, mert ez a cikk nem elvesz az élményből, hanem keretet ad hozzá: segít megérteni, milyen irányba tart a történet, mire érdemes figyelni, hogyan változtak a karakterek, és miért más ez az évad, mint az eddigiek – anélkül, hogy a nagy pillanatokot elvenném.

Nos, a gyerekek a szemünk előtt nőttek fel, és ez az évad már nem finomkodik ebben a felnőtté válásban: a világ széthasad, a karakterek is vele együtt, a sorozat pedig végre megmutatja, hogy a nosztalgia körül, mögött és alatt mindig ott lapult a horror – csak eddig nem engedték előtérbe. Most viszont igen. Foglaljuk össze, mi történt eddig – és mit jelent ez a végjáték szempontjából.

PORTYA – A ROMOK KÖZÖTT NINCS TÖBB ILLÚZIÓ

Hawkins úgy néz ki, mintha valaki megpróbálta volna kívülről újraformázni, de féltőn gondolta magát. A sorozat itt végre elengedi a „kisvárosi misztikum” romantikáját, és megmutatja a következményeket – valamit, amit a korábbi évadok sokszor elodáztak. A Netflix évekig építette a „gyerekek megmentik a világot” mítoszát, de most mintha végre vállalná

a saját súlyát: a gyerekek nem mentették meg a világot. Felnőttek, és a világ nem igazságos, nem kér bocsánatot. Tizi karaktere is ebbe az irányba mozdul: ereje instabil, és ez végre nem csak dramaturgiai eszköz, hanem valódi belső konfliktus. Korábban az erőingadozás többnyire cselekménytechnikai fogás volt – most viszont identitásválság: nem tudja, ki ő az ereje nélkül, és nem tudja, bízhat-e magában. Will újra érzi Vecnát, de most már nem áldozat – inkább médium. Ez a szerep évek óta lógott a levegőben, most végre előtérbe kerül ez is. Hopper és Joyce próbálnak rendet tartani, de a kormányzat itt már nem sugalmazott, hanem kimondott ellenségé válik. Ez persze nem pártpolitika, hanem klasszikus sci-fi / horror toposz: a hatalom fél attól, amit nem ért.

HOLLY WHEELER ELTŰNÉSE – A TÖRTÉNET VÉGRE VÁLLALJA MAGÁT

A csapat szétszéled, és ez dramaturgiailag jól tesz a sorozatnak: több szál bontakozhat ki, és a Stranger Things mindig akkor működött a legjobban, amikor kisebb csoportokban dolgoztak a hőseink. A korábbi évadok gyakran estek a „mindenki mindenhol egyszerre” tempó csapdájába, de itt végre hagynak időt és teret a karaktereknek. A netflixes binge-modell, azaz az évad egyszerre történő kiadása helyett most epizódról epizódra építkeznek – és ez határozottan jól tesz a feszültségnek és a ritmusnak. Logikai bicska viszont akad: a labor romjai között talált információk túl kényelmesen, túl „épp jókor” kerülnek elő. A sorozat néhányszor eddig is sugallta, hogy „Brenner mindent előre tudott”, de ennek észszerűsége már a harmadik évadban is kérdéses volt – itt sem erősebb.

A Turnbow-csapda – és a sorozat horror akar lenni

A városban megjelenő lények nem újak, de a tálalás igen. A Stranger Things végre kirúgja a 13-as karika korlátait, és sötétebb, nyersebb képeket mutat. Tizi újra belép a pszichikai térbe, de most először látszik rajta valódi félelem. Will látomásai már nem csak lebegő cselekményelemek, hanem ténylegesen előreviszik a történetet. A sorozat egyik legszebb, legembe-ribb íve viszont Dustin felnőtté válása. Mindig ő volt a csapat comic reliefje: vicces, lelkes, okoskodó srác, aki a legsötétebb helyzetekben is fényt hozott. De ebben az évadban ez a fény már más: Dustin nem gyerek többé. A sorozat ezt nem mondja ki hangosan, de minden gesztusában ott a trauma – Eddie halála még mindig a vállán ül. A Stranger Things évekig úgy használta a horrort, mint vizuális világot vagy hangulati hátteret: ikonikus szörnyek, ismerős

képek, nosztalgikus hangulat. Most viszont először érződik úgy, hogy a horror nem kórtés, hanem állapot. A világ nem visszacsúszik a normálisba – hanem szétesik.

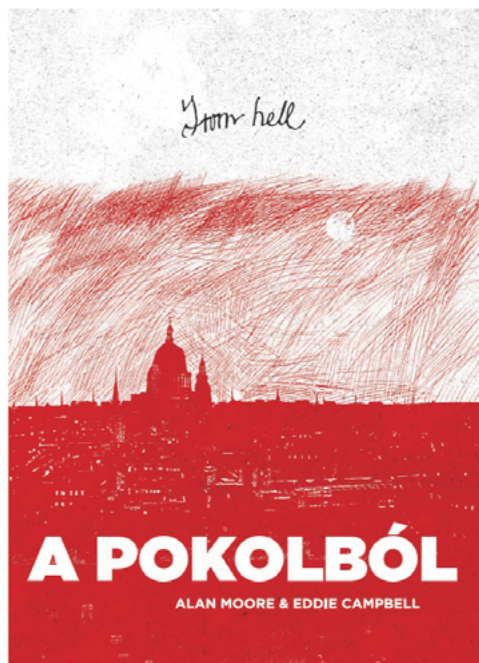
MÁGUS – A VÉGJÁTÉK ELŐSZOBÁJA

Ez az epizód már egyértelműen a finálé felé mutat. A csapat rájön, hogy Vecna a Hawkins alatti csomópontokból táplálkozik – elegáns, bár kissé későn érkező magyarázat. A Creel-ház és a labor kulcsszerepe eddig is nyilvánvaló volt, most végre kimondják. Will is megfogalmazza végre, hogy Vecna figyelje őt – ez az évad egyik legősztébb pillanata. Tizi és Will kapcsolata új mélységet kap, ami már a második évad óta húzódtott-érett. Hopper továbbra is a sorozat morális gerince – ez most is működik. Újabb logikai bicska azonban: a „kormányzat vs. Tizi” konfliktus már szakadás előtti szállá kopott. Túl sokszor játszották el, hogy „Tizi veszélyes”, és a néző itt már biztosan tudja, hogy nem az – így nem keletkezik valódi feszültség.

Milyen az ötödik évad eddig? A tempó feszesebb, mint a negyedik évad első felében, és kevésbé szétesett. A tét végre valódi, nem csak vizuális. Látványban ez a sorozat eddigi legambiciózusabb évada: a repedések, a sötét növényzet, a pszichikai tér – minden sötétebb, érettebb, halálosabb. A hangulat besűrűsödött: a korábbi évadokban szinte kizárólag díszletként funkcionáló horror most a cselekmény terébe zuhan és elfoglalta azt. Kevesebb a humor, több a trauma. A sorozat felnőtt, és úgy viselkedik, mint ami azt is tudja, hogy vége lesz.

Milyen fináléra számítsunk? Nos, nem akarok vad teóriákat durrogatni, de azt már nemigen próbálják titkolni, hogy Will kulcsszereplő lesz, új, veszélyes erejű kapcsolatot alakít ki Vecnával. Tizi és Vecna végső összecsapása elkerülhetetlen, és valószínűleg nem pusztán látványorgia lesz, hanem érzelmi tétű harc: nem csak arról szól majd, ki győz fizikailag, hanem arról is, mi forog kockán a szereplők lelkében, identitásában, kapcsolataiban.

A sorozat hangulata ezen a ponton inkább tragikus, mint diadalmas. Vecna célja már nem Hawkins – az csak az első frontvonal volt – hanem egy „új világ” létrehozása. A tét globális, a dimenziók összeolvadása nem áll meg Hawkinsnál. A karakterek ívei sem feltétlenül kapnak fair lezárást. A „happyend-jelző” valószínűleg csendben marad a véghíjrásban, de tart-sz vissza a könnyeket! Van még három és fél óra és a totális tragédia szinte biztosan nem az a befejezés, amit a sorozat választana. Dufferék mindig a fájó, de igazságos lezárás felé húztak, nem a teljes nihil felé. **U**

A POKOLBÓL

Alan Moore (*Watchmen*) és Eddie Campbell (*Bacchus*), a műfaj nagymesterei alkották meg azt a könyvet, amelyet gyakran minden idők egyik legjobb képregényének tartanak.

A *pokolból* a Hasfelmetsző Jack által elkövetett gyilkosságok történetének máig megoldatlan rejtélyét dolgozza fel. A zseniális fikció szerint a Whitechapel-gyilkosságokhoz vezető események valójában egy szövevényes összeesküvés részletei, amelyeket olvasva egy kegyetlen és tébolyult elme működésébe nyerünk bepillantást. Az aprólékos kutatómunkán alapuló okosan felépített történet egyszerre lenyűgöző és rémisztő, nem véletlenül nevezik minden idők egyik legjobb képregényének, amelynek alapján Johnny Depp főszereplésével mozifilm is készült.

www.vadviragok.hu

VADVIRÁGOK

UNDERWORLD KLUB

AHOL SZÁMÍT A VÉLEMÉNYED!

Pontozd és véleményezd a hónap albumait, kövesd a magazin tartalmának alakulását, értékeld az előzetes címlapterveket, vásárold meg kedvezményes áron a nyomtatott kiadást. A klubtagság ingyenes, jelentkezz a klub@underworld.hu címen!

U
N
D
E
R
W
O
R
L
D

KÁTAITAMÁS
THE SOUTHERN ORACLE
BEYOND THE BLACK
EDENBRIDGE
KREATOR
MARIANAS REST
BULLET
YEAR OF THE GOAT
THE DEVIL'S TRADE
WOLVENNEST